SANT HILARI SACALM

FESTA MAJOR

27, 28, 29 i 30 d'agost de 2015

Font Vella
El Agua de tu Vida

NATURAL MINERAL WATER • AGUA MINERAL NATURAL • EAU MINERALE NATURELLE
FONT D'OR
Sant Hilari Sacalm (Girona)
AIGUA MINERAL NATURAL

TRANSPORTS
Ricard Moragas i Fills, S.A.

MASÓ
PASTISSER

bp
Estació Servei Sant Hilari
Ps Font del Cirerer, 43
Tel.: 972 872 030 - Fax: 972 868 168
17403 Sant Hilari Sacalm (Girona)

Diputació de Girona

Font Vella
Hotel Balneari
Sant Hilari Sacalm • Girona

GRITECSA
SERVEI 24 HORES
93 883 36 44
OFICINA ENGINYERIA i LEGALITZACIONS
INSTAL·LACIONS | GAS PROPÀ i NATURAL
CLIMATITZACIÓ
MANTENIMENT | CREMADORS
VAPOR
AIRE COMPRIMIT
REPSOLGAS
C. CAMÍ DE LA TOLOSA, 15
Pol. Ind. SOT DELS PRADALS - 08500 VIC
Tel. 93 883 36 44 - FAX 93 885 14 47 - gritecsa@gritecsa.com
enginyeria@gritecsa.com - www.gritecsa.com

RECUMAS
RECUPERACIONS MASNOU, SL
Polígon Ind. Molí de les Planes
C/ Rec del Molí, 3-5 / 08470 Sant Celoni (Barcelona)
Tel. 93 867 07 95 / Fax.93 867 52 60

Programa de la Festa Major de Sant Hilari Sacalm 2015
Editat per les Àrees de Cultura i Festes de l'Ajuntament de Sant Hilari.

La portada és de **Jordi Saurina Cros**

De les fotografies antigues, se n'indica la procedència o són de l'arxiu A.S.V.

L'Ajuntament ha convidat a participar totes les diferents entitats del poble i s'han publicat tots els escrits que han arribat.

L'Ajuntament no comparteix, necessàriament, l'opinió dels autors.

No és permesa la reproducció total o parcial dels escrits i de les fotografies sense el permís dels autors.

Coordinació:
Àrea de Cultura de l'Ajuntament de Sant Hilari Sacalm i Àngel Serradesanferm i Valls

Maquetació, disseny i impressió: Gràfiques Montseny

D.L.: GI-1061-2011

Salutació de l'alcalde

Joan Ramon Veciana Martínez
Alcalde de Sant Hilari Sacalm

Foto Quim Puig, diari *El Punt-Avui*

Estimats veïns de Sant Hilari,

La Festa Major té una llarga tradició a tots els pobles del nostre país. Són aquells dies en els quals intentem oblidar les dificultats de cada dia fent gresca i divertint-nos, tant amb la família i amics com amb les activitats que es fan al poble.

La Festa Major, a Sant Hilari, vol dir també moltes altres coses. Vol dir gaudir de la baixada de carretons, escoltar el pregó que fa alguna persona o col·lectiu del poble que ha fet mèrits per ser reconegut, competir al campionat de botifarra, embrutar-se tot gaudint amb els amics a la gimcana marrana, escoltar sardanes o el concert de Festa Major, apreciar la destresa de les puntaires, gaudir dels concerts a les barraques per als joves i no tan joves o seguir el Carro del Mam.

Veure el primer partit de l'equip de futbol de Sant Hilari, sortir amb els més petits a seguir les cercaviles amb els gegants i capgrossos, divertir-se seguint el correfoc amb els Guillables, gaudir d'una bona obra de teatre, admirar les entitats del poble que ens fan adonar, amb les seves activitats, del gran potencial humà que tenim al nostre poble i, en definitiva, gaudir amb respecte i bona companyia de tot allò que es fa al llarg d'aquests dies.

Recordo que, ja de ben petit, la Festa Major era molt especial, uns dies que tancaven de la millor manera possible la diversió dels mesos d'estiu i estic segur que els més petits encara en gaudeixen abans de començar el següent curs escolar. I ara, que ja fa molts anys que vaig abandonar l'adolescència, segueixo esperant aquestes dates per posar fi a l'època d'estiu tot gaudint amb música, entreteniment i diversió.

Des de l'Ajuntament posem molts esforços per tal que la Festa Major sigui de tots. Intentem col·laborar amb les entitats per fer una festa participativa i on tots ens impliquem i esforcem perquè surti bé i es facin activitats per a tots els gustos. Com dic, volem que sigui la festa de TOTS/ES. En sabem les dificultats, perquè no tothom té els mateixos gustos i preferències, però intentem fer-ne que engresquin els diferents sectors del poble i esperem aconseguir-ho en bona mesura.

Aquesta és la primera Festa Major que organitzem com a equip de govern i, com podreu entendre, hem tingut poc temps per preparar-la. Ho hem fet amb totes les ganes i la il·lusió possibles i us assegurem que l'any vinent intentarem aprendre d'allò que no ha funcionat del tot bé, per millorar una de les activitats més difícils d'organitzar però alhora més gratificants que es fan al poble al llarg de l'any com és la festa gran del poble, la "nostra festa."

Volem, així mateix, fer un agraïment molt sincer a totes aquelles entitats que col·laboren a que la Festa Major sigui un èxit i també a tots els patrocinadors, que ens permeten organitzar activitats que sense ells no seria possible fer.

Ara ja només ens queda desitjar-vos que passeu una MOLT BONA FESTA MAJOR!

Pregó Festa Major 2014

Maite Martínez • David Pujol • alumnes de l'escola Guilleries • Lluminet • Guida • Guillot

Bona tarda, hilariencs ,hilarienques, alcalde, autoritats, nens, nenes, i tothom que ens trobem avui aquí per gaudir del pregó i iniciar la festa major de Sant Hilari.

Rebre l'encàrrec de realitzar el pregó de la festa major del poble, amb motiu de la celebració dels 75 anys de l'escola pública de Sant Hilari, avui Escola Guilleries, ha estat per la nostra comunitat educativa i per a mi, com a la seva representant, un gran honor, un reconeixement i un repte.

Tan bon punt ens posàrem a treballar vam proposar-nos un pregó diferent als que estem habituats. Volíem fer participar en aquest acte a alumnes, mestres, famílies i exalumnes, tal com havíem fet en totes les activitats de la celebració del 75è aniversari. La nostra intenció és mostrar-vos diversos aspectes que defineixen la nostra l'escola, en la qual creiem i estimem, així com desitjar-vos directament una bona festa major.

Farem una breu passejada per la història de la nostra escola des dels seus inicis , amb la col·laboració d'en David Pujol, exmestre i pedagog que va estar a la nostra escola durant l'any 88 i jo mateixa. Posteriorment us presentarem uns personatges molt especials i us mostrarem diversos moments de celebració. Però de tot això en parlaré més endavant.

Ara vull començar explicant els inicis de la construcció de l'edifici que, tant la seva arquitectura com el lloc on està situat, destaquen per la seva bellesa, l'estratègia de l'espai, un lloc idoni per l'ensenyament en un poble petit com ho era el nostre durant els anys de la 2ª República.

En els anys immediatament anteriors a la proclamació de la República ja es reconeixia la necessitat de construir unes noves escoles. És l'any 1933 que en el llibre d'actes de l'Ajuntament de SHS consta que s'aprova la construcció de l'escola. Aquesta s'encarrega a l'arquitecte Sr. Ricard Giralt Casdesus (un prestigiós arquitecte de l'època). L'alcalde Narcís Corbera i el seu equip treballen per agilitzar els tràmits adients, el 1934 compren els terrenys situats al Turó de la Mandra, a més s'afegeixen uns terrenys adjacents cedits pel Doctor Antoni Morales. El 1935 es realitza l'acte de col·locació de la primera pedra del grup escolar Fonts de Sacalm. La construcció de l'edifici segueix endavant, malgrat l'esclat de la guerra. S'acaba de construir, el 1938. Una escola magnífica per a un poble que se la mereix. Però l'últim any de la guerra fou molt dur per a tothom, també per a la nostra escola.

En David Pujol ens aportarà a continuació noves dades històriques, fruit dels seus treballs i estudis com a pedagog i exmestre de l'escola.

Senyores i senyors, honorables tots.

L'any 1988, quan jo tenia 23 anys, em van trucar des d'Ensenyament per dir-me si volia anar a fer de mestre a l'escola de Sant Hilari. «És que ningú accepta d'anar-hi», em van dir. «Si tu tampoc no hi vols anar, ja ho entendrem...». Caram –vaig pensar–, què deu passar en aquesta vila maleïda? Com que vaig dir que sí, ho vaig entendre de seguida: vaig buscar l'eix transversal, però encara s'havia d'inventar. Per tant, des de la Bisbal, me'n vaig anar amb el meu 4L –un cotxe que ara podria ser una peça de museu– cap a Girona, després cap a Anglès, vaig fer la carretereta d'Osor, fins arribar a Sant Hilari. Quasi 3 hores de viatge. Llavors ho vaig entendre tot... Riu-te'n, vaig pensar, de les gestes del general Moragues! Aquest trajecte sí que era un autèntic via crucis vivent, i no pas això que feu per Setmana Santa!

Ràpidament vaig buscar un pis a Sant Hilari i m'hi vaig instal·lar, al carrer Josep Ximeno, que després vaig saber que havia estat el director de l'*Estiuada*, aquell magnífic setmanari que vau tenir. D'aquesta manera, doncs, em vaig convertir en hilarienc. Vaig viure, i molt bé per cert, durant 3 mesos en aquesta vila, fent de mestre de cicle superior de l'escola Guilleries. En Ricard era un magnífic director i em va posar les coses fàcils. De seguida vaig anar a comprar el llibre –l'única monografia del poble

que vaig trobar– de l'Antoni Pladevall i l'Àngel Serradesanferm i el vaig llegir amb interès. El conservo amb molta estima. Si ara sé què és una 'perxada', un 'roder', una 'pedra de llamp'..., si tinc notícia de la 'processó de l'ou ferrat i de l'all tendre', de la 'parcellera' o 'pressellera', de les 'tovalles del Corpus de can Rovira', de la llegenda de la 'Fossa de la Minyona'..., si sé què vol dir 'espadar un camp' o si sé d'un sistema de cacera que en deien les 'Palomeres', o si conec la dita que diu «de Sant Hilari a Arbúcies, 12 cases, 13 bruixes», és gràcies a aquest treball.

També vaig saber, gràcies a aquest llibre, que segons una notícia del viatger Francisco de Zamora que va venir a Sant Hilari el 1790, deia que el poble ja tenia un mestre de primeres lletres i gramàtica i que «era un país muy fecundo y el vicario nos dijo que se atribuía al uso de las manzanas». Això de les pomes no ho acabava de tenir clar... fins que vaig descobrir que eren pomes del ciri. Ep, crec que hi feia més el ciri que la poma!

En aquells mesos d'estada vaig poder viure l'ambient previ al cinquantenari de l'escola –recordo que amb alguns alumnes vam redactar algunes notes de la història de l'escola, després d'un treball a l'arxiu municipal, que es van publicar al llibret de la Festa Major d'aquell any– i ara torno, mireu com són les coses, a col·laborar en aquest pregó, quan l'escola celebra el seu 75è aniversari. Gràcies per haver-m'hi convidat, però ja us he dit que el meu únic mèrit és haver estat mestre de l'escola i convilatà vostre durant 3 mesos. No sé, doncs, amb franquesa, on devia tenir el cap la Nuri Guitart quan em va demanar que vingués... Li envio, però, una abraçada, perquè ha estat una ocasió magnífica de retrobament.

L'escola pública ha fet 75 anys, en un edifici construït en temps de la República, degudament renovat. Per sort, queda molt lluny aquella escola abandonada, de material escàs i antiquat, en estat ruïnós, humida, que les actes de l'Ajuntament de primer terç del segle XX qualificaven de 'problema'. La República, no només a Sant Hilari, va significar un intent seriós de posar al dia l'escola. Es va fer un pla de construccions escolars, es va introduir el català a l'escola, es van dissenyar institucions educatives modèliques... A través de l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana es van millorar els llibres de text, que eren una autèntica mostra de respecte cap als infants. El govern de la II República i el govern de la Generalitat consideraven l'educació com un dels eixos bàsics de la nova societat que volien bastir. El ministre Marcel·lí

Domingo, fill de Reus, havia assegurat que «el mestre havia de ser el primer ciutadà de la República» i, dient això, deia molt. Catalunya es va obrir als moderns corrents de renovació pedagògica d'arreu del món i els nostres mestres van ser uns capdavanters del moviment de l'Escola Nova.

Tot això se'n va anar en orris amb el franquisme. Aquí a Sant Hilari va suposar una degradació de l'edifici escolar, que és un bon símbol de la reculada que va fer l'escola arreu del país. És una bona anècdota el fet que l'any 1940 l'Ajuntament de Sant Hilari va demanar a l'Estat uns diners que se li devien per la construcció de la nova escola i no només no els va rebre, sinó que l'Estat va obligar el consistori a tornar una part dels diners que havia rebut. Em sembla que no cal dir res més per entendre aquell moment, per sort superat.

Us confesso que si sé alguns detalls com aquests de la història de l'escola del vostre poble és gràcies al treball de la Laura Madrià i Guitart, un treball fet a partir de documents però també de testimonis orals (com el d'en Baldiri Miralpeix, el d'en Pere Reixac i el de la Josefa Jordana, entre d'altres), que dóna informacions interessants sobre el passat escolar del municipi.

Un parèntesi final. Llàstima de l'indret triat per edificar l'escola! Ja entenc que el terreny va ser un regal del Dr. Antoni Morales, però... això de fer un col·legi en un turó que es digui 'de la Mandra', què voleu que us digui... De tota manera, deu ser una cosa tradicional, això, perquè quan, a l'època d'en Serrallonga vau haver de posar nom a l'hostal del poble, en vau dir 'L'Hostal del Mal Cuinat'. Això sí que és saber vendre! Ja sé que el malcuinat és un guisat de cap i pota d'origen remot, però, com a nom d'hostal, què voleu que us digui... És com això de l'escola i la mandra... Només ho vau encertar en el segon cognom d'en Jaumet del Flabiol –que es deia Riera– perquè d'aigua, aquest bon home, ja en va arribar a traginar! [Per cert: em va fer gràcia trobar, en un dels números del setmanari *Lliroia*, de l'any 1922, la lletra de la tonada que tocava en Jaumet: «Guanya diners Pauleta, guanya diners quan plou, i a la matinadeta, quan la Puput fa l'ou»]. També, no cal dir-ho, vau aguditzar l'enginy a l'hora de triar el nom de la pastisseria que va convertir en Jaumet en un dolç: la Pastisseria Fornés. Un pastisser que sàpiga enfornar ja deu ser una garantia... Aquí ho vau encertar de ple.

En fi, no sé què organitzareu pel centenari de l'escola però, coneixent-vos, sé que la fareu grossa. Si voleu, per seguir la tradició, puc tornar a venir. Faré servir una expressió molt bonica, treta d'un document antic de la història del poble, del segle XVII, que no sé si es conserva però que a l'escola podríeu recuperar: «Per vosaltres tindré sempre la pastera oberta». Ve de l'època que la gent es feia el pa a casa. Vol dir que per vosaltres no tindré mai un no. De fet, us confesso que ja m'he guardat la darrera setmana de l'estiu de l'any 2039. Nuri, Maite, em trucareu, oi?

Bona Festa Major!

La història d'una escola l'escriuen les persones que hi han passat: alumnes i exalumnes, molts esteu aquí en aquesta plaça. Mestres, aquí també, al peu del canó i exmestres, que també ens acompanyeu avui. Les famílies, associades en APA, des del 1985, ara anomenades AMPAS i sempre recolzant la nostra tasca. I altres persones, no docents, que sempre estan al nostre costat.

Setanta-cinc anys donen per molt, junts hem viscuts moments bons i altres de difícils però sempre amb la voluntat de millorar i d'engrandir la nostra escola. Gaudiu ara d'una petita mostra de les activitats que hem portat a terme al llarg d'aquest curs i que volem compartir amb tots vosaltres. Gràcies per ser aquí.

Us presento tot seguit els capgrossos creats aquest curs en motiu del setanta-cinquè aniversari de l'escola, en Lluminet, la Guida i en Guillot i escolteu amb atenció què ens expliquen.

GUILLOT: -Escolteu... l'any 68 en Toni Miralpeix i la Carme Timoneda van composar aquest himne... enguany l'hem recuperat i ara tots els nens i nenes el canten i el toquen amb les seves flautes.

GUIDA: -La música ens ha acompanyat tot l'any. A través d'ella hem conegut un xic més la cultura dels països d'origen de moltes de les famílies de l'escola. El concert de Nadal va recórrer la geografia amb cançons i danses...fins i tot els mestres van ballar una dansa d'Escòcia...per què serà?

LLUMINET: -L'hivern es va vestir de color i un any més els petits van recordar-nos el carnestoltes. Les escoles van tenir un paper important en l'impuls de la cultura i les tradicions en arribar al període democràtic.

GUILLOT: -El pati, l'edifici des de molts punts de vista, els detalls...han estat immortalitzats pels artistes; el concurs de pintura ràpida, dibuixem racons de l'escola.

Pugeu a veure l'escola! L'IES, l'escola Sant Josep, la Baldufa, La llar Les Cent Fonts, i l'AMPA ens han obsequiat amb una pintura mural! Moltes gràcies!

LLUMINET: -La festa literària per excel·lència és Sant Jordi: llibres, roses, punts de llibre, fires d'intercanvi, representacions de la llegenda,...i per descomptat sardanes!!

GUIDA: -El galliner, la bassa, l'hort, la incubadora, els aquaris...tot a punt amb l'ajut del grup de científics.

GUILLOT: I què us hem de dir dels bastoners, dels que caminen amb xanques, dels que fan malabars,...que ens fan venir ganes boges de provar-ho? No deu pas ser tan difícil... heu vist?

LLUMINET: -En Trencaclosques ja té 27 anys...amb la seva presència i constància ha anat recollint les creacions dels lletraferits que han passat pel centre...i que no són pocs!!

GUIDA: - I qui hi ha darrera de tot plegat? Doncs... l'equip de mestres de l'escola, l'Associació de Mares i Pares que vetllen tothora pels aspectes educatius dels seus fills i filles per aconseguir un sistema educatiu en català i de qualitat que els prepari per a la vida.

GUIDA, GUILLOT i LLUMINET:

-QUE TINGUEU UNA BONA FESTA MAJOR!!

Estem de festa major i desitgem que gaudiu dels tots actes programats:

concerts, balls, activitats per a la mainada, gegants i capgrossos, espectacles diversos, baixada de carretons, etc.

I per acabar gaudiu amb el grup de batukada d'activitats complementàries.

MOLTES GRÀCIES.

VISCA L'ESCOLA GUILLERIES I VISCA LA FESTA MAJOR!

Nota:

Les veus dels nostres capgrossos les van posar:
El Guillot: Víctor Javierre Barnils
La Guida: Neus Guinart Garcia
En Lluminet: Narcís Boter Jaume
Exalumnes de la nostra escola, alguns d'ells amb fills a l'escola. A tots ells els volem agrair la il·lusió que en tot moment van posar, la seva col·laboració generosa i la magnífica actuació que varen realitzar.

XXXVIIIè Concurs Literari de Narració Curta

ACTA de la reunió dels membres del jurat del **XXXVIIIè Concurs Literari de Narració Curta,** organitzat per l'Àrea de Cultura de l'Ajuntament de Sant Hilari Sacalm, celebrada el dilluns 4 de maig de 2015 a les 6 de la tarda.

Les categories i el nombre de participants han estat els següents:

Categoria A	35 participants
Categoria B	18 participants
Categoria C	13 participants
Categoria D	58 participants
TOTAL Obres presentades	**124 participants**

Formen el Jurat: **Mercè Pallarols, Glòria Torrent, Àngel Serradesanferm**

Un cop valorades les obres presentades i tenint en compte les bases del concurs, els membres del jurat han decidit el següent:

Categoria A: Obra: *Sense por a continuar* de Clàudia Barcelona Suy
Accèssit: Obra: *Un petit gran secret* de Gemma Masó Casadevall

Categoria B: Obra: *El sis de piques* d' Estel·la Micó Frau
Accèssit: Obra: *Esperit de superació* d' Andreu Testart Castellà

Categoria C: Obra: *Onze parades, una vida* de Silvia Sastre Bellvehí

Categoria D: Obra: *La pluja i jo* d' Albert Torras Sánchez

I perquè així consti, els membres del jurat i la regidora de Cultura de l'Ajuntament de Sant Hilari Sacalm, que actua com a secretaria, signen aquesta acta.

Mercè Pallarols • Glòria Torrent • Àngel Serradesanferm • Carme Benages i Cort (Secretària)

Categoria **A** Nascuts el 2001 i el 2002

Sense por a continuar

Clàudia Barcelona Suy

Per a la Laia tot va canviar el dia del seu aniversari, ara fa tres anys, quan li van diagnosticar càncer i la seva vida va passar a ser una altra. Va ser molt dur d'assimilar per a una adolescent com ella. Tenia moltes preguntes, molta por i sobretot una gran tristesa. L'únic que desitjava era tenir una vida normal i ser feliç. És molt difícil d'imaginar quan estàs fent la teva vida a l'escola, amb els amics, t'ho passes bé, tens la teva vida d'adolescent, estàs creant la teva identitat i, de cop i volta, sense avisar, apareix a la teva vida un enemic disposat a destruir-te que no pots permetre't el luxe de deixar que es quedi i que acabi amb tu i la teva felicitat.

L'hospital es va convertir en casa seva i les màquines, la quimioteràpia, els vòmits i les proves en la seva vida diària; però a poc a poc la Laia va decidir no rendir-se per res del món perquè valia la pena, perquè allà fora l'estava esperant un món del qual algun dia podria gaudir, n'estava convençuda o, com a mínim, ho intentava. A l'hospital va conèixer molta gent, tant pacients i companys d'habitació com metges, infermers o familiars que la van inspirar en la seva lluita. Va aprendre a entendre els consells que li donaven i a lluitar cada dia una miqueta més per poder vèncer aquell enemic que no li volia donar la llibertat que desitjava. Llibertat, això és el que necessitava la Laia i va ser allà dintre d'aquell hospital on se'n va adonar.

Una de les coses que més la va ajudar van ser els amics que va fer allà dintre, tots molt valents i cadascú amb el seu petit o gran enemic. Que fossin dies pitjors o millors sempre li sabien dir, encara que fos una sola paraula, per animar-la i això ho agraïa molt. Quan va haver passat un any la Laia continuava igual i ja li costava molt aguantar la quimioteràpia. Trobava molt a faltar la vida de l'exterior i el que més mal li feia era estar perdent-se aquells anys a poc a poc, de la seva joventut, però havia de ser forta, no per ningú, sinó per ella mateixa.

Va veure marxar companys però també com se'n curava algun. Quina enveja els tenia a aquests! Però estava feliç per ells, realment s'ho mereixien i sabia que algun dia seria ella qui sortiria per aquella porta sense mirar enrere, respiraria a fons i sortiria corrent fins que les cames li fallessin. Aquest era el seu gran somni, el moment que cada dia s'imaginava; però passaven les setmanes, els mesos i veia que aquest dia no arribava mai, que aquesta vida a vegades és molt injusta. Mai va deixar de pensar que si era allà ja no hi podia fer res però sí que podia esforçar-se per gaudir de tota la vida que li quedava i aquesta motivació va ser la que la va ajudar a tirar endavant i a donar gràcies cada dia per ser allà, això sona molt malament, sí, però preferia ser encara allà que no ser enlloc i aquesta força de voluntat la va ajudar a aconseguir el seu somni...

Tres anys més tard, la Laia va bufar fort, acabava de fer 17 anys i li queien les llàgrimes per continuar allà, quan els seus pares li van entregar un regal.

Eren unes vambes; la Laia va quedar molt sobtada i els va demanar:

- Mama, papa, per què necessito jo unes vambes aquí dins?

- Doncs perquè amb aquestes "sabatilles" no arribaràs gaire lluny si vols fer realitat el teu somni, ja saps, el que ens dius cada dia de sortir corrents... -li va contestar la seva mare entre llàgrimes, mentre a la Laia no li podien brillar més els ulls-... Semblava un regal insignificant però per a ella ho era tot. Es va calçar les noves vambes sense saber ni on posava els peus; va dir als seus familiars que ja aniria a casa, va cridar adéu i gràcies amb totes les seves forces, va obrir la porta de l'hospital, va respirar a fons i va començar a córrer...

Categoria **B**
Nascuts el 1999 i el 2000

El sis de piques

Estel·la Micó Frau

És tard ja, els ulls estan cansats, m'alce de la cadira, encenc el llum de la cuina, agafe un got d'aigua i finalment decidisc que ja n'hi ha prou. Així que després d`hidratarme torne a la taula del meu escriptori, agafe els papers i les carpetes, les guarde en un lloc segur, apague el llumet i em dirigisc al llit fins que tanque els ulls.

Em desperte, sufocada, ja són les huit del matí, i sols em queden quinze minuts per a acudir al judici. El meu client m'estarà esperant, no em convé arribar tard. Aleshores sona el telèfon, em sobresalte i la tassa salta damunt els documents i les proves fins deixar-les totes banyades. Les agafe i me'n vaig al jutjat. La sala està plena de gent i el meu client està nerviós. Li ho comente i aquest queda bocabadat i comença a penedir-se d'haver-me elegit, cridant. Intente tranquilitzar-lo, però, òbviament, no sorgeix efecte. A continuació entra el jutge. Estic nerviosa i no sé què fer. Podria haver fet fotocòpies però no vaig tindre temps, i ara, possiblement, condemnarien un innocent. Així transcorre el temps fins arribar l'hora d'acabar. En aquest moment diuen el veredicte.

Necessite vacances, no puc cometre més errors en la meua carrera. L'avió ja ha aterrat a l'aeroport de Manises, tinc la maleta preparada per a dirigir-me a una casa rural. L'edifici sembla molt familiar i clàssic, amb un piano i vitrines amb peces antigues de ceràmica, també té una llar molt confortable. Un foc roig il·lumina tota la saleta aportant una agradable sensació. Hi ha altres hostes: un estudiant de medicina anomenat Jaume Serra; una dona major, la senyora Blanch; una parella; i l'últim, un jove polonés, Andrzej Czajkowski. Aquest m'ha cridat l'atenció, no sé per quina raó, em recorda a algú. El meu últim client també era polonés, però massa casualitat...

M'instal·le a l'habitació. Té vistes del carrer, està molt ben arranjada i m'agrada molt la seua decoració amb un quadre al capçal del llit, una televisió menuda, i una llumeneta que em servirà per a llegir el llibre que duc guardat. Però després de sopar decidisc quedar-me al costat de la llar amb els meus veïns durant aquestes vacances. Andrzej es troba llegint un llibre en polonés, *Solaris d'Stanisław Lem*. La senyora Blanch i la parella estan mirant la televisió; més tard arriben els altres i comencem a presentarnos. Cadascú conta la seua història. En acabar de narrar la meua vida, l'Andrzej diu una frase que m'estranya : "Vosté és advocada, no? Em sembla com si fóra una mena de joc, on les fitxes, en aquest cas, no són trossos de plàstic, sinó persones de carn i ossos, on una persona aliena decideix, no creuen?" I després de veure les nostres cares de sorpresa canvia de tema: " Per cert, coneixen el joc de cartes, de ...?"

Després s'alça a per les cartes i l'estem esperant pensant què pot ser aquest joc. Ja estic ací - diu ell. Aquest joc ens el vam inventar el meu germà i jo- continua.

Es juga amb les cartes de pòquer, cada símbol és una cosa. El trèbol la sort, la pica la mort o pèrdua, el cor l'amor i el diamant les riqueses. Cadascú té una carta assignada, la carta que li aparega simbolitzarà la sort que correrà eixa persona. Per exemple, si Jaume agafa la carta de riqueses i sort... -S'apropa a ell i de l'orella li trau una moneda. A continuació reparteix les cartes i, seguidament, la senyora Blanch descobreix la seua, la de riqueses i mort, com es pot combinar? Aleshores li diu que mire en la butxaca per buscar una moneda que tenia; ella diu que no la té i Andrzej li contesta que és la del senyor Serra. Nosaltres quedem impressionats. Sols volia ensenyar els trucs de màgia que havia aprés- diu ell mentre riu. Jo mire les meues cartes i són un sis de piques i l'as, també de piques. Això significaria mort. Podria ser tot una broma, però jo estic inquieta.

Avui estem a dia 1 d'agost, m'aprope a agafar el diari, és molt estrany, em trobe un paperet on posa **cinc dies**. Jo em pregunte què és i mire el calendari. Què podría significar? En un últim instant veig la carta de 6 de piques, pense en el significat de les piques, però per què a mi? Resolc deixar—ho córrer.

Desperta ja el 3 d'agost. Afortunadament passa tot el dia sense novetats, potser sols estava al·lucinant sobre el sis de piques, les cartes i, segons el joc d'Andrzej , el seu significat. Ja em retire a la meua cambra, em prepare per entrar al llit, però decidisc agafar un llibre per a viatjar cap a un altre univers, i poder oblidar-me de les preocupacions. Per un moment vull ser un *satel□lit sense rumb en la galàxia*, com diu una cançó d'Aspencat. Obric la novel·la *La màquina del temps,* agafe el punt de lectura, i hi ha un número escrit, **és el número tres**.

Són les sis del matí del dia sis, em trobe a la casa rural preparant-ho tot per escapar ràpidament. Vaig a l'habitació i agafe les maletes i els bitllets de tren cap a un lloc ben lluny de tot. Aquests porten escrit: "Massa tard, per jugar, he perdut molts anys de la meua vida amb la persona més important i l'únic familiar viu. És un joc, sols un joc".

El meu cor va a cent per hora, vaig a eixir, però allí, plantat a la porta, Czajkowski, comença a parlar.

— Te'n recordes de Szczesny, el teu últim client? Era el meu germà, l'únic familiar que em quedava viu. Va ser acusat per un assassinat que no va cometre, tot per jugar amb la llibertat de les persones, perquè eixe és el teu ofici. El van condemnar a tres anys a una presó perduda i si va eixir lliure no vaig poder comunicar-me amb ell.

— Va ser un error — dic jo

— Tot és un joc, sols un joc!

Agafa un revòlver i m'apunta. "Segur que el teu germà siga on siga no voldria que ho feres. Jo puc contactar amb gent per trobar informació sobre el teu germà, jo puc ajudar-te!"

No vol escoltar, sembla que va a prémer el gallet i la bala impactaria directament en mi. Se sent un fort soroll. Estic viva? Com pot ser? No m'ha disparat a mi, sols ha trencat un vidre. Li done les gràcies, ell se'n va. Mai havia estat tan prop del precipici, i, per sort, no he caigut.

Han passat dos mesos d'aquelles vacances, he investigat molt sobre on es trova el germà, finalment he descobert que és en un poble aïllat de la població. Al poc de temps Andrzej m'envia una carta. Allí em conta que ja s'ha reunit amb el seu germà i que, amb les seues paraules: " Podríem veure'ns tots tres i jugar a algun joc, sols un joc".

Categoria
C
Nascuts
el 1997 i el 1998

Onze parades, una vida

Sílvia Sastre Bellvehí

Deu i cinc minuts del matí d'un dilluns vint-i-sis d'agost. Pujo al tren que, per cert, està molt fosc. No hi ha ningú més en cap vagó. M'assec a una butaca al costat de la finestra. Crec que estic preparada per començar aquest llarguíssim viatge. Sí, i tant que ho estic. El tren arrenca.

Primera parada. Entren un noi i una noia, semblen un matrimoni normal i corrent. Els miro. Es dirigeixen cap a mi. Però què fan? Per què m'abracen? Per què ploren? Però no sembla que plorin perquè estiguin tristos, sembla més que ho facin d'emoció. La dona, a més, sembla estar esgotada. Jo continuo observant la parella sense entendre massa bé què els hi passa. Al cap de poca estona entren una parella d'ancians i una nena, que deu tenir uns quatre anys i escaig. Els dos primers, en veure'm, tenen una reacció similar a la del primer matrimoni. La nena se'm queda mirant des de la porta i es va apropant a mi a poc a poc. Em mira als ulls, m'acaricia les galtes, em fa un petó al front i em diu: "Hola germaneta". Jo continuo sense reaccionar. Em sento observada. De cop, el tren comença a avançar a una velocitat tan desmesurada que no sóc capaç de veure el que m'envolta.

Segona parada. Que bé que m'ho he passat avui! Totes les amigues han vingut a casa a celebrar que ahir vaig fer vuit anys. Primer hem jugat una estona a bàsquet, després la mare ha portat un pastís gegant amb unes espelmes de colors i jo les he apagades. Després, les meves amigues m'han donat els regals que m'havien comprat. El meu preferit ha estat el que m'ha fet la Laura, per fi tinc una nina que pot parlar!

Tercera parada. Que ràpid que avança aquest tren! Sembla que fos ahir quan vaig fer els vuit anys i demà ja faig els dotze. Aquest any començaré primer d'ESO. Això d'anar a l'institut em fa una mica de por, però tothom diu que no està tan malament. La mare m'ha dit que a partir d'aquest any començarà a pujar molta gent al meu vagó.

Quarta parada. Mare meva, quina moguda que hi ha hagut al tren aquests últims anys! La mare tenia raó, des dels dotze anys les portes no s'han parat d'obrir i tancar contínuament. Ha entrat molta gent nova, gent que n'estic segura que ha entrat per quedar-s'hi. També han sortit alguns dels que em pensava que es quedarien. Per una part em sento una mica decebuda, aquella que jo considerava amiga des de petita m'ha traït mentre jo confiava en ella. Per l'altra part però, em sento contenta. Aquelles quatre i aquells cinc amb qui a la segona parada ja vam jugar junts encara continuen aquí i, a més, ha entrat molta gent nova: dues noies del poble del costat, aquells amb qui vaig passar dues setmanes a l'estiu descobrint terres angleses, aquell que ha estat estiuejant al meu poble i molts més. Ha estat una parada on, a més d'emportar-me gent molt valuosa, m'he emportat molts coneixements i experiències. També he pogut comprovar que el que em deia l'àvia era totalment cert. He sentit milers de vegades aquell discurs, però no m'importa que me'l torni a repetir un cop més perquè sé que darrera aquelles paraules qui està parlant és l'experiència. Sempre fa el mateix: s'asseu al meu costat, m'abraça per darrera l'esquena i inicia el seu parlament: "quan comença el viatge, el tren obra les portes a tothom. Molta gent entrarà al teu vagó, s'asseurà a la butaca del teu costat, et semblarà que has trobat en ells una amistat vertadera, però el temps serà qui et demostrarà si en realitat ho és o no. Els anys faran baixar del tren aquells que no han sabut aprofitar el que tu els oferies. Quan estaran a baix s'adonaran que t'han perdut, però ja serà massa tard, hi ha trens que només passen una vegada. Llavors, en qui hauràs de pensar és en aquell que, malgrat el pas dels anys, continua al tren i no té la intenció de baixar-ne. Aquest serà qui t'estarà valorant de veritat i qui tu hauràs d'intentar conservar.

Cinquena parada. Facultat de dret de la UAB. Què faig aquí? Em sento tan perduda com en la primera parada. Noto que he fet un pas molt important en la meva vida, he pres una decisió que marcarà el meu futur. M'esperen quatre anys durs però, segons tothom que ha passat per aquesta parada, uns dels millors. De fet, sona bastant bé la idea de compartir pis a Barcelona amb dues amigues i estar allunyades dels pares.

Sisena parada. El tren s'ha aturat. Potser hi ha algun problema. Aprofito per mirar les parades per les que he passat i per les que encara he de passar. Sembla mentida quan ràpid que avança el tren. El temps que porto viatjant ha estat magnífic, hi ha hagut moments més bons que d'altres, però tots són per emmarcar. Això em dóna forces per continuar avançant.

El motor es torna a engegar. No és cap avaria, resulta que hi ha hagut un encreuament de dos trens, el d'en Simon s'ha posat al mateix camí cap on avançava el meu. En Simon és un noi anglès que de petit vivia al meu poble. Quan es va fer més gran, va haver de tornar al seu país per raons econòmiques, però el temps ha decidit que aquelles tardes de juliol i agost jugant junts a la piscina de la senyora Brooking, la seva àvia, no passessin a l'oblit. Ha tornat de Londres i ha decidit quedar-se aquí, al meu costat.

Setena parada. Avui em toca a mi. Em toca a mi vestir-me de blanc. És una parada per la qual totes volem passar. És el moment en què totes les noies ens sentim com les princeses dels contes de fades que la mare ens llegia abans d'anar a dormir. Han passat nou anys des d'aquell encreuament i els nostres trens han continuat avançant junts cap endavant, igual com jo ho estic fent ara per arribar fins a l'altar. Estic tremolant i noto que el meu pare, a qui estic agafant la mà, també. A mesura que vaig caminant, sento comentaris dels convidats. La senyora Elvira, la meva veïna, sembla que estigui més nerviosa que jo i, com de costum, no calla en tota l'estona: "Qui m'hauria dit que aquella mocosa que jugava a tirar pedres al meu jardí algun dia es convertiria en una princesa com aquesta?". "La polsera que porta, li he regalada jo". "Trobo que aquest pentinat l' afavoreix molt". "Tal i com va maquillada, s'assembla a la meva filla que, per cert, no ha pogut venir perquè està de vacances a Islàndia".

Arribo a l'altar, on em trobo amb en Simon. Ens posem els anells. A partir d'ara, els nostres trens no avançaran cap a la mateixa direcció, sinó que serà un sol tren amb el qual viatjarem junts.

Vuitena parada. Avui, dia 6 de maig de 2020, apareix un nou vagó al nostre tren. Es diu Sara. Comença un llarg viatge per una criatura que ha pesat 3,2 quilos al néixer. D'entre totes les parades em quedo amb aquesta. Ha estat un dels millors moments al llarg de tot el trajecte.

Novena parada. Últimament aquest vehicle torna a anar massa ràpid i això no m'agrada. Sense assabentar-me'n ja he viscut gairebé mig segle. No és que estigui passant per la famosa crisi dels quaranta, o això crec, però no tinc ganes que el tren es comenci a deteriorar. He entrat en aquella etapa on ja sóc massa gran per sortir un divendres a la nit, les arrugues apareixen al meu front sense permís, he d'anar més sovint a la perruqueria si vull continuar mantenint el cabell amb color, els meus pares es comencen a fer grans, els meus fills també i ja tenen ganes de sortir... En fi,

el millor és que no em capfiqui i que segueixi aprofitant el recorregut que encara em queda.

Desena parada. De mica en mica, aquest tren va deixant de ser el que era. Avui, als seixanta set anys, deixo d'exercir de jutgessa. Noto com un vagó es desenganxa del tren i es perd al no-res. Em sento sola, els pares també m'han deixat. Sé que tinc en Simon i els meus fills, però sento que el tren va perdent parts essencials per al seu funcionament.

Onzena parada. El tren ja gairebé no té ni portes ni finestres i s'ha d'arreglar el motor contínuament si volem continuar avançant.

Crec que ja no em queden gaires parades. De fet, ja no tinc les mateixes ganes de viatjar que tenia fa uns anys. He complert amb la major part dels objectius que m'havia proposat. He tingut una infància màgica, he gaudit com toca de la joventut, he aconseguit treure'm la carrera que volia, he trobat un marit exemplar amb qui he pogut viure una de les millors experiències com és la de tenir dues filles precioses i he pogut veure com els trens d'aquestes arrencaven i transcorrien un bon camí. He passat per onze parades que m'han ensenyat molt i m'han fet créixer i no canviaria això per res. Al cap i a la fi, aquestes onze parades són les que resumeixen millor el transcurs d'una vida.

Dues i deu minuts de la matinada d'un dimarts 5 de maig. Els altaveus anuncien que el tren ha arribat al seu destí final. Els llums s'apaguen i les portes s'obren. Baixo del tren, ha arribat el meu moment.

Categoria **D**
Nascuts abans del 1997

La pluja i jo

Albert Torras Sánchez

De nit som la pluja i jo; ella la boira que humiteja les meves passes i jo l'amant submís i entregat, que es confon fins esborrar-se de la quietud del carrer com una gota més de la cortina que plora cel avall i engreixa silenciosament els bassals.

Plou i jo em vesteixo amb pressa, neguitós. Les mans em tremolen. Des de la finestra embafada del meu apartament, sento el seu alè gratant el terra encara calent pel frec constant dels neumàtics de cotxes que, en fer-se fosc, desapareixen en el caliu de velles cotxeres hermèticament protegides per persianes brutes. Despenjo els millors pantalons que tinc, d'un negre immaculat i la ratlla tan precisament planxada que semblen acabats de comprar, la camisa blanca i ho engalano tot amb una americana llarga i la corbata blau cel.

Em crida, i ho noto en cada repic de les gotes al vidre, com petits dits rebotint rítmicament al so d'una música imaginària. Haig d'empassar-me les ànsies d'obrir la finestra i abocar-me a l'escala d'emergència de ferro rovellat que descendeix dues plantes fins a tocar terra.

Em cordo les sabates, lluents, perfectament embetumades.

Estic llest per la meva cita amb la pluja.

Apago els llums de l'apartament. En algun punt de l'habitació, una de les bombetes es fon en el mateix instant que premo l'interruptor, ho noto en l'espeternegar que em dedica abans d'enfosquir-se per sempre. Una altra que ha acabat per rendir-se, com totes les que han intentat il·luminar-me el camí des que vaig arribar aquí. Quasi puc notar l'apartament mateix intentant no rendir-se també sota el pes de les bigues podrides que conformen els fonaments de la meva vida. Jo mateix sóc una mena de fonament equivocat intentant recolzar una estructura massa feixuga per mantenir-se equilibrat.

Aprofito aquest instant per gaudir de la foscor i del menut rectangle imperfecte on a través de les cortines s'escola un tènue parpelleig de llum, un ull que des del carrer m'observa impacient i plorós.

Ja sóc al carrer.

La pluja i jo.

Estem sols i em sento jo mateix. Complet.

La gent fuig de la pluja, renega d'un estat diferent al sòlid que embolcalla la seva forma humana. Però la gent oblida que som aigua en estat pur i com a tals fills de la pluja. I jo em sento renéixer quan l'aigua inicia el seu constant degoteig contra els meus cabells, com si fora i dins formessin part del mateix tot.

El carrer respira solitud i jo m'enamoro d'aquest aïllament perquè me'n sento responsable i propietari; del carrer silenciós, dels fanals que no saben si seguir il·luminant el seu voltant o donar-se per vençuts davant la tristesa de no tenir ningú a qui donar llum: dels panells que anuncien que fumar és perjudicial tot i que la dona que t'ho diu té un aspecte fantàstic sota l'aparença de *cowgirl* desbocada i la mirada fixa en tu mentre exhala fum blanc de la cigarreta que li penja de la boca. Dels contenidors de brossa encara per buidar, perquè els dies de pluja els escombriaires romancegen i si poden s'estalvien de fer la ronda, de les cantonades de pedra rogenca dels edificis, dels gats solius amagats en ampits suficientment profunds per no humitejar un sol dels seus perfectament pentinats bigotis.

És fosc, malgrat la llum. Els rètols de les botigues fa estona que han aclucat els ulls i les xarneres fa hores que han deixat al descobert, amb els seus xisclets metàl·lics, el somriure monstruós de les persianes. Més amunt, una xemeneia de llauna exhala un fum groguenc. Enllaço la punta dels meus dits amb el greix negre d'un aparador esquitxat i em miro, un instant, la solitud d'un parell de sabates tan mal posades que semblen a punt de travessar el vidre d'un cop de taló. Sento llàstima per aquest parell, el temps just per evitar que el meu cap acabi per deduir que jo sóc molt més penós que elles.

Un gat passa per la línia intermitent d'un semàfor en àmbar i m'hi sento atret, com els mosquits a l'escalfor dels fanals. L'animal triga poc més de dos segons a desaparèixer en la foscor. Jo poso el ralentí i deixo que l'aigua que ja em xopa la roba acabi d'introduir-se entre les mànigues de la camisa i els mitjons, em posi la pell de gallina i m'insensibilitzi els dits grossos dels peus.

Deixo enrere gat i semàfor i em deturo per observar el camió que neteja el carrer i que còmicament rega les voreres, aigua sobre aigua, mentre es passeja amunt i avall, aniquilant els xiclets enganxats i les burilles de cigarret. Intento pensar en la deixadesa de la gent que es dedica a embrutar els carrers; probablement ells no perden un segon en arribar a la conclusió que el que a la llum del dia és gris brut, quan arriba la nit esdevé merda d'oca i l'olor és un ingredient agre que augmenta d'intensitat de manera inversament proporcional a la quantitat de llum que rep, però hi dedico només un instant del meu temps, per tal que el meu estat lamentable no acabi comparant-me als trossos de cautxú amb regust encara de menta i asfalt que l'escombriaire intenta sense èxit fer desaparèixer i jo mateix no acabi estirat a terra, esperant a desaparèixer també entre els raspalls giratoris i rovellats de la màquina.

A la fi, arribo a lloc. M'assec al banc. El meu cos ha començat a tremolar pel fred, però ja hi estic acostumat. Tenir com amant a la pluja comporta una sèrie de sacrificis que acaben per fer-te sentir còmode; un acaba acostumant-se a diluir-se

lentament en l'aigua i a la fi, ni la febre ni els escopits que vindran seran tan dolents com el fet de seguir viu, una nit més.

La finestra està il·luminada, com cada nit, però la pluja li dóna un toc eteri, antinatural, a la llum ataronjada que s'escola entre el vidre fumat del club de jazz. Una munió de caps van i venen, apareixen i desapareixen de la meva línia de visió com globus moguts pel vent; braços que alcen copes amples brindant per la sort i la vida; riures apagats pel sorral de pluja que repica el terra amb més intensitat.

I la música.

La mateixa big band de cada divendres tocant *Ruby, my dear*, de Thelonius Monk.

La meva Ruby.

Podria entrar al club i fer veure que no passa res, demanar un *gintònic* amb cogombre, asseure'm a la cantonada de la barra, entre el passadís que accedeix a l'escenari i la primera de les taules.

Al nostre lloc.

Però no ho faré, perquè el xipolleig dels meus peus al damunt dels bassals em sembla més rítmic i melodiós que la música amb sordina que es nega a penetrar entre els murs i envair el carrer, com si tingués por d'arribar a les meves oïdes i fer-me sentir bé.

I perquè fer-ho seria massa traumàtic. No estic preparat per fer-ho. Avui no.

No ho estaré mai.

Cada cop que s'obre la porta em fa un salt el cor. Encara avui, dos anys després, penso que potser serà aquesta nit quan la parella que surti del local estarà formada per la meva Ruby i un jo mateix més jove, més viu i menys addicte a la pluja; que miraran al cel i ell es queixarà de les primeres gotes que mullen el cabell daurat de la seva parella, i ella somriurà, aliena als bassals, a l'àmbar intermitent del semàfor, al parell de sabates plorant en silenci darrere de la persiana a l'aparador de la sabateria.

Aliena al cotxe que desbocat entra al carrer, patina amb l'asfalt humit i s'abraona al damunt de la parella.

Quan ho fa, és com un llampec. Primer arriba la llum, uns segons després el so i finalment, només la pluja que rega els seus rostres.

I el dolor.

Les meves parpelles es conjuren per tancar-se en el mateix moment que la porta del club es tanca. O potser és el so del rellotge de cucut que faig servir com a cor que ha acabat per trencar els dèbils engranatges que em mantenen lligat a la vida.

Quan es tornen a obrir, hi ha una noia al meu davant.

No és la Ruby, tampoc ningú que jo conegui. El seu rostre queda emboirat per la pluja que omple els meus ulls. No duu paraigües i em pregunto com s'ho ha fet per arribar tan de pressa al meu costat amb les sabates de taló.

Em frego els ulls, com si sortís de l'aigua després d'una capbussada.

- Sabia que vindries - diu sense esperar a que m'incorpori. Tampoc tinc clar si vull posar-me dempeus, o si el més correcte seria presentar-me com Déu mana i després refer el meu camí com si allò no hagués passat. El meu cap, què dic, el meu cor està esgotat, és un tros de roca granítica que s'ha anat erosionant amb la pluja, i amb prou feines si puc ja escombrar la runa per sentir res que no sigui el fred de les gotes que colpegen el meu cap xop. - Ho has fet cada dia de pluja des que va morir la Ruby.

Aixeco el cap en sentir el nom de la meva dona i quan ho faig és acompanyat d'un gest agressiu. Premo els punys i em clavo les ungles als palmells.

- T'agrada el jazz, el *gintònic* amb cogombre i el seient de la cantonada, al costat de l'escenari.

Relaxo el gest. Em sento estrany, de cop. No estic acostumat a ser jo la persona observada, fa massa temps que espio els moviments de la nit, sempre he estat al mateix bàndol.

Vull preguntar què, qui, com, quan i perquè, però ella em talla, de nou. Té el gest decidit i tinc la impressió que ha passat moltes nits de vetlla assajant aquell discurs.

- Què més dóna el com - diu, i es tira el cabell enrere.

El duu llarg i fosc i per primera vegada li veig el rostre, i em sorprenc de nou pensant que és molt maca. És una mica més gran que jo, va molt ben vestida i fa molt bona olor. Els meus sentits actuen tots alhora i de sobte tinc ganes de tocar-la perquè els meu dits se senten sols davant de tanta electricitat sensitiva.

- Fa molt de temps que t'observo, sempre tan a prop de la teva cantonada però sempre tan lluny, com si el destí no ens permetés de creuar una sola mirada, desitjant cada dia poder entrar en la teva bombolla especial, única. M'ha costat molt decidir-me a fer el pas, perquè jo també he viscut a l'ombra de la pluja que t'acompanya en els teus passejos nocturns, però vull ser per una vegada el sol que t'il·lumini, ni que sigui per una sola nit, que et doni escalfor i que reconstrueixi una mica la desfeta en què s'ha convertit el teu cor.

Intento de nou parlar, però estic tan sobtat, sorprès, que ni tan sols noto que la pluja ha deixat de caure. Sóc mut, una soca de fusta podrida que de cop té la sensació que les seves arrels pugnen per tornar a beure l'aigua de pluja del subsòl.

- I ara m'és igual el que pensis perquè d'aquí unes hores seré la persona més avergonyida del món per haver estat tan sincera amb tu, però prendré la teva mà i entrarem al club, escoltarem música i quan el local tanqui, sortirem al carrer i passejarem fins que la nit ens abandoni per sempre, i quan el sol hagi sortit i assecat els carrers, direm adéu per sempre a la pluja que entolla el teu interior.

La seva mà tremola, intenta acostar-se a la meva però som com dos pols negatius repel·lint-se mútuament; ella amb la por i jo amb el síndrome d'abstinència de la felicitat que evita que em mogui, però tampoc puc evitar mirar-la als ulls i veure la veritat que les seves pupil·les destil·len.

Finalment, ho fa, no sé d'on treu la força necessària però acaba enllaçant els seus dits als meus i en aquell instant, penso per primera vegada (de moltes que vindran després) que és la persona més valenta del món. Només quan veu que jo acompanyo el seu gest, encara silenciós, encara pertorbat, diu:

- Ja no plou.

Té raó. No somric, però mentre m'endinso en el ritme de jazz que surt per la porta oberta del club, recullo els pedaços de cor i els guardo per si de cas haig de demanar permís d'arquitecte per rehabilitar la façana de la meva vida.

Penso sense poder-ho evitar en les sabates de l'aparador. Estic segur que a l'endemà, algú entrarà sense saber massa perquè i les comprarà, i també per elles deixarà de ploure.

Llavors sí, per primera vegada en dos anys, somric, i estic segur de voler obrir la meva bombolla especial i única a aquella desconeguda i esperar a veure què passa.

La porta es tanca darrere nostre, deixant el carrer buit.

En algun lloc, un gat creua el llindar d'un semàfor en àmbar i desapareix, confonent-se fins esborrar-se de la quietud del carrer com una gota més de pluja.

La meva pluja.

Racó poètic

Poema

Lluís Serrano

Les il·lusions que ens fan viure, els bons desitjos
d'una vida plaent enmig del terratrèmol social-mundial,
la fortalesa de la naturalesa humana tan sàvia
i, alhora, tan fràgil.
L'ordinador de la ment que no controlem
en el nostre vol sense ales.
Naveguem amb velam contra vent.
Els camins són dreceres per arribar, abans, a enlloc.
El 'destí' com un raonament d'acceptació.
Ve-t'ho aquí el què som!
Formiguetes, dins l'univers, que no entenem res de res.

Utopia

Miguel Sánchez

Vivim sobre un globus blau cobalt
que, de gràvides forces presoner,
en subtil equilibri, viatger,
ens transporta del cel allà ben alt.

Portador de la vida generosa
i encara que besant progrés i ciència,
a causa de la nostra inconsciència
i la nostra conducta escandalosa,

Ostentant superior tecnologia,
malbaratem la vida i el futur
mentre creem un mon més insegur
i posem en perill l'ecologia.

De plàstics i deixalles infectem
la nau on tenim la nostra llar
i després nostres fills s'hauran d'estar
si abans d'hora no ho malbaratem.

Sense concert ni ordre consumim
tota mena d'objectes que comprem,
quan inconscients la vida malgastem
mentre tement mancances, ens morim.

Volts a mil·lers electren nostre entorn;
i torres gegantines, els més purs
espais naturals molt insegurs
es tornen en viatge sens retorn.

Aquest Planeta Blau, el seu bagatge,
és nau que circumda el Sol lleugera;
però compte! No es torni una pastera
nàufraga de la mar dura i salvatge.

Un altre món hi ha; tercer en diem,
que apartem amb papers i amb fronteres,
amb religions, idiomes i banderes
encara que aplegats en ell estem.

Els polítics apilen privilegis
de governs, i corruptes mandataris
s' obliden del seu poble, insolidaris
i retallen salut, feina i col·legis.

I com l'ésser humà, als seus albors,
de la regió Austral fora emigrant
cap a noves regions fou transhumant,
buscant terres que fossin les millors,

també els nostres pares perseguits,
mar enllà de la nostra pròpia terra
van trobar pau, fugint d'aquella guerra,
per solidàries gents ben acollits.

I l'emigrant que Catalunya plora
quan recorda cantant el seu adéu
mentre en terra llunyana posa el peu
i la seva no oblida i sempre enyora.

En esbarts, com emigra l'oreneta,
de justícia i de pa necessitats
s'aventuren a mils els emigrats
desplaçant-se a altres zones del planeta.

Però vindrà, n'estic segur, el dia
que en un món molt més just i solidari
trobarem el final d'aquest Calvari
aconseguint el que ara és **Utopia**.

L'aigua dolça ens plourà del cel,
i la cultura cantarà victòria,
de guerra parlarà no més l'historia
i hi haurà justícia i pau sense cap vel.

I blaus seran els cels, no radioactius,
de núvols d'aigua n'estaran pintats.
No per la pol·lució contaminats
que amenacen de mort als éssers vius.
I la dona serà en la igualtat
amb l'home per allò que més s'estimi
tots dos a l'hora, sense cap termini
que limiti sa set de Llibertat.

A tothom que ens ajudi Aquell que escolta.
El que cadascú vulgui, que ho somiï,
el segueixi, sens pausa i sempre triï
el camí de la vida volta a volta.

Aurora boreal
(desde Kiruna, Suecia)

Manel Ruiz

¡Qué paz para mis ojos, qué oportuna
esta noche de Marzo, ay, tan fría!
Si así resplandeciera el alma mía
fuera el alma más bella que ninguna.

Con tonos esmeralda y aceituna
las consciencias del mundo llenaría
y así tal vez el hombre enseñaría
amor y sensatez desde la cuna.

Pero se va del niño, ay, deprisa,
la inocencia, el candor de su sonrisa
al llegar a esta lucha cotidiana...

Y esta preciosa aurora boreal
también se irá cual sueño de cristal
que se quiebra si irrumpe la mañana.

CONTRAPUNTO

En este mundo de crueldad y pillaje,
de mezquindad, codicia y de falsía
¿qué papel desempeña la poesía
o qué nos dice su sutil lenguaje?

Acaso nadie entienda su mensaje,
ni siquiera el poeta y su osadía
de escribir y escribir día tras día,
repetido, cual playa y oleaje.

Pero es la voz que el corazón ampara,
el deseo perenne. Es la belleza,
el contrapunto al obstinado empeño

del hombre que destruye y acapara.
Y es también la mirada, la grandeza
que hay en la tierra sin que tenga dueño.

INSOMNIO

Amigos de la noche, si estáis presos
ante la inmensidad de este momento,
solos con vuestro inquieto pensamiento,
impregnados de amor hasta los huesos;

decid si como yo sentís los besos
del silencio y la luz del firmamento,
si, desnudos de todo, sois intento
de dejar vuestros versos allá impresos.

Si sois lágrima anexa a la mirada
cual luna temblorosa, iluminada
de esa luz que en el alma no tenemos,

aprendamos, en fin, de esa humildad,
de ese amar nuestra pequeña soledad
y ese saber lo que no entenderemos.

ASÍ

Es así, poesía, como te amo,
en soledad, en silencio, en voz baja,
si humilde mástil yo que se desgaja,
tú, mar, inmenso mar donde derramo

gota a gota mi alma, gramo a gramo
el corazón que así se desmigaja.
Y siendo yo tan poco todo encaja
en este amor perfecto que proclamo.

¡Qué bellos, oh poesía, los momentos
en que, entregado a ti como a los vientos,
voy rozando tu piel sin poseerte,
deslizándome yo por tu camino
descubriéndote así, porque es mi sino,
aunque sienta que tengo que perderte!

Poema

Lluís Serrano

L'alba immaculada neix ara,
al punt just de dos quarts de vuit,
d'una verge de llum neta i clara.

La lliroia li fa de companya
amb el groc tan intens com un puny.

El bosc, tendre i verd d'esperança,
creix a l'aguait de l'indret amb dos ulls:
no fos cas que, a l'estiu, patís de recança.

El miracle de vida no és utopia,
les fulles moren, i l'arrel somia.

D'avui a demà ens manca l'arribada
d'aquesta llum nova, la persistència
de la fe en nosaltres mateixos.

Estiu

Lluís Serrano

Goig de la llum,
de tarda ampla,
ben esperada
fita, besllum
del bes a l'ai-
gua.

Fer la viu-viu
despulla calces,
la pell al sol.
Al voraviu
hi creixen ales.

S'enlaira l'ànim,
vida a fora,
i, a deshora,
trenquem l'hàbit
que ens honora?

Visca l'estiu
actiu, joliu,
fortiu, lasciu,
copulatiu,
apetitiu,
.....,
.....,
Visca!

Espectre

Lluís Serrano

No saber de l'abast de la petja efímera
que s'endú, ara, el ventet d'havent dinat,
ni de la brisa de mar que ens convida
a hissar veles per navegar.

Copsar, a l'ombra, la llum del sol, alta,
i veure el que, al defora, succeeix.
Jo, espectador indòmit, arbre,
pas a pas, ran de l'oreig.

Escric futileses per gaudir del temps fugaç
mentre em descomponc, a miques,
lletra a lletra, del cartipàs
de les paraules boniques.

Presagi

Lluís Serrano

Lleu fimbreig de branques
i de fullam estès,
paraigua verd sotmès
al vent que crida aigua.

Tot, en un moment,
suspès el sol, la tarda
es torna breu,
sense llum, la basarda.

I ara plou, regal de Zeus,
i piulen els ocells
cofois dins el seu àmbit.
Sentor de veus de déus!

On era la Mixotis

(als meus néts)

Manel Ruiz

Hi havia una vegada, fa molts anys, un nen que quan tornava de l'escola jugava amb els seus amics, en el seu carrer, a la porta de casa seva, ja que abans els nens podien jugar al carrer sense por dels cotxes ni d'altres vehicles que poguessin fer-li mal, puix en corrien molt poquets. A vegades també anaven a jugar als afores, on només hi havia oliveres i algun que altre ametller, però aquell dia havia plogut i, com que aquella terra era tan enganxosa, a casa els renyaven quan tornaven amb les sabates plenes de fang.

Aquella tarda estaven jugant al cap del carrer, on cada capvespre els veïns amuntegaven les bosses d'escombreries perquè se les emportés el carro de l'ajuntament. Va ser allà on aquell nen va veure el gatet, un gatet petitó que anava amunt i avall buscant, entre les ben poquetes deixalles, quelcom que es pogués menjar. El pobre gatet, tan petit, s'havia de procurar l'aliment per a no morir-se de gana.

Al nen li va fer molta gràcia i sentí certa mena d'orgull tot contemplant com defensava el seu menjar, quan els altres gats més grans li volien prendre.És clar que sempre, pobret, havia de fugir.

Quan va voler acostar-s'hi per primera vegada, se'l va mostrar esquerp tot bufant com una mala cosa i s'amagava tan de pressa com podia. No el deixava acostar-se a menys de dos metres. Per a guanyar-se la seva confiança no n'hi havia prou amb el menjar que li portava sempre que podia, també va haver de parlar-li amb molta tendresa i així, de mica en mica, fins que va poder acaronar-lo.

Un cop el pobre gatet va perdre la seva por, ja va estar. Llavors, només el veia i ja se li acostava graciosa donant-li continuades mostres d'alegria i fregant-se melindrosa entre les seves cames, amb la cua ben enlairada. Dic graciosa perquè aviat va saber que no era gat sinó una gateta i de seguida la va batejar i li va posar un nom: Mixotis.

Com l'agradava acaronar el pèl suau d'aquella gateta, malgrat les seves esgarrapades! Qui sap quan de temps va durar aquella bonica amistat. Aquell nen pensava tot content: carai, com t'agrada estar al meu costat i com t'agrada el menjar que et porto, eh, Mixotis? Fins i tot t'estàs engreixant... Es varen fer tan amics que tots els dies es menjaven a mitges el pa amb oli que la seva iaia li donava cada tarda, i jugaven i eren feliços una estoneta. Però un dia, de cop i volta, la Mixotis no el va venir a veure, va desaparèixer, i deixà d'acudir a compartir el menjar que portava. Pobre Mixotis, pensava, què li haurà passat?

Ell l'esperava cada tarda mirant com els altres gats passaven amunt i avall però res, la Mixotis s'havia esfumat. Tal vegada s'havia ficat en un embolic en ficant-s'hi allà on els gats tenien ben prohibit, ni tan sols acostar-s'hi, sota pena de mort, en aquells dies de la matança del porc. O pot ser l'havia atropellat algun cotxe o camionet dels pocs que llavors circulaven per la via principal. O qui sap si per haver perdut la por als humans es va deixar enxampar per algun home dolent... Tan sols eren especulacions però el cert era que feia quatre dies que no la veia i ja la donava per perduda. Els seus amics li preguntaven, ¿on es la Mixotis? Els seus amics també jugaven amb ella i, de vegades, també li portaven menjar. Entre tots la varen buscar per tot arreu però... res. No va ser sinó al setè dia, quan jugava al carrer com sempre amb els seus amics que va contemplar tot sorprès com un gat els va passar pel davant ràpid com una daina portant a la boca... no sabia ben bé el què; va passar tan de pressa que quasi no va tenir temps de fixar-s'hi ni tan sols com era aquell gat, nomes va voler mirar el que portava a la boca, encara que la seva manera de córrer, de portar la cua, el seu color... el va fer pensar en la Mixotis... era ben igual que ella. Els seus amic ni s'adonaren doncs estaven pendents del joc de la baldufa ja que un d'ells estava a punt de guanyar. Ell va decidir anar darrera d'aquell gat i esbrinar cap a on anava. Al cap damunt del carrer, on s'acabaven les cases, havia una petita edificació de fusta adossada a la última casa i allà li va semblar que es ficava. Se'n va acostar mol a poc a poc i va clissar entre les esquerdes de la fusta vella tots els racons d'aquella mena de traster fins que va veure quelcom que el va emplenar de emoció, no es podia creure el que els seus ulls li mostraven; era la Mixotis que estava recolzada en uns parracs... i tenia quatre gatets que... li mossegaven la panxa? No, estaven xuclant de les seves metones... Oh, que content es va posar aquell nen! Va arrencar a córrer tot somrient cap a casa seva i li va explicar a la seva iaia, que en veure aquella galtona de felicitat del seu net va escoltar els seus precs i li va donar una mica de menjar per la Mixotis. I si content venia, més content tornava a trobar la seva amiga i els seus fillets. Abans d'acostar-se, però, va parar de córrer i a poc a poquet es va anar acostant fins que va entrar: Hola, Mixotis...! digué amb veu ensucrada. La Mixotis va respondre com ell esperava i se li ficava entre les cames amb els seus roncs melindrosos. Així passaren els dies fins que aquells quatre petits es van poder afegir a aquella festa d'estimació. I aquell bonic quadre va quedar per sempre més a la memòria d'aquell nen com un dels records més bonics de la seva vida.

A mi nieta

Manel Ruiz

Se ha dormido en mis brazos
como una golondrina;
en sus ojos cerrados
la tarde está dormida.
La miro largamente
cual lo hermoso se mira,
cual se mira lo grandioso,
ay, siendo tan chiquita.
En su frente de rosa,
toda ausencia brilla
de necedades humanas,
de rencor, de mentiras...
Pensando en sus tres años
mi amor se regocija
y, en silencio esmerado,
la llevo a su camita.
Me acompaña el recuerdo
escaleras arriba
de cuando llegó al mundo
con su mirada viva,
con sus ojos abiertos
como buscando el día,
sin saber que a su vientre
iba el alba prendida.
Acaricio su pelo,
la beso en la mejilla...
¡Qué expresión la de su rostro!
Acaso sueña mi niña.

Els estiuejants la fan petar tot bevent aigua de la Font Vella. Autor desconegut

Cataluña en vacaciones. San Hilario

Ramon Pinto Oliveras

"Las señoras vigilan a sus hijas casaderas según usos tradicionales de Cataluña"

Se va a San Hilario a tomar las aguas. Naturalmente que se va también a hacer todo lo propio de un veraneante que se estime. Las niñas a bailar el último mambo de moda y a esperar un novio; las señoras, a lucir sus joyas, a jugar a la canasta y a aprender un nuevo punto de ganchillo. El papá va a jugar al poker o a la manilla, y a hablar en la tertulia del café local de esos temas que ni en vacaciones se pueden olvidar.

No poder aplacar la sed es un tormento, pero no deja de serlo también el tener que apechugar, sin ganas, varios vasos de agua, por fresca y carbónica que sea. Pero si lo ha recetado el médico, para el hígado o el riñón, no queda más remedio que justificar el viaje a San Hilario y tragarse sin pestañear el precioso líquido. Después, de regreso a Barcelona, no faltará quien se queje de que lo que no le ha probado ha sido la dieta de "Butifarra amb rovellons" y champaña que le ha ayudado a sobrellevar la cura de aguas.

La juventud, como es natural, se ríe de estas preocupaciones y procura pasarlo bien. En la piscina, la animación es continua. Se juega al tenis y al ping-pong. Se nada sin parar –por temor a quedar congelado- en una agua helada procedente de las cumbres del Montseny; y se procura de paso, el bucear, remojar a algún indiscreto mirón, mayor de edad, que a veces se presenta con el único e inconfesado fin de contemplar a las sirenas de la localidad dentro y fuera del agua.

Como es costumbre en todas las colonias veraniegas, no falta la tradicional función benéfica, cuyos ensayos ocuparán una gran parte del tiempo disponible. Y con un éxito inusitado la de este año. A las órdenes del infatigable Jaime Pla, organizador de todo lo organizable en San Hilario, se presentó un espectáculo que dio ocasión a que cada uno luciera sus actividades. María Teresa Aloy y las hermanas Díaz con sus danzas clásicas; Ángeles Arderiu y Lolita Gasol, actrices consumadas; Ana María Ribó con su irresistible simpatía; la voz de María-Nuri Germá i la gracia de Pichi Tintoré, Javier Amat y los hermanos Soucheiron conquistaron a un público que más de un mal rato habrá hecho pasar a los actores de nuestros primeros teatros. Y aún quedaron aplausos para el magnífico coro local "Els Nois Alegres, de San Hilario", que se sumó a la fiesta entonando alegres caramellas.

No faltan tampoco las excursiones, tan agradables siempre por estos rincones de las Guillerías. "San Miguel de les Formigues", la ermita del Niño Jesús de Praga, Vallclara, la Cova d'en Serrallonga, son lugares preferidos por los más decididos. En las fuentes más cercanas se organizan comidas y "xocolatadas". Lo interesante es que las chicas puedan demostrar a los admiradores de sus encantos físicos que por añadidura son también capaces de confeccionar una sabrosa paella, o por lo menos una pasable tortilla.

Los papás, mientras tanto, no pierden el tiempo. La tertulia del Hotel España y las mesas de bridge del Hotel Suizo no conocen descanso. Las señoras Martínez, Picañol, Esquerra, Ros y Mauri están de turno perpetuo y emulan a sus maridos que, por no ser batidos, sólo juegan ya a la manilla, procurando olvidar los telares, el negocio o el cliente que, no del todo tranquilos por lo de la "coyuntura", dejaron en la ciudad. Otros prefieren las carambolas y doblan sus riñones sobre las mesas del Café Tívoli.

Es de rigor, sin embargo, abandonar todas estas actividades por las mañanas, que están reservadas para el obligado paseo hasta la Font Vella. Allí no falta nunca el grupo de las familias Gomis y Pintó y el formado por los Roca, Iglesias y Guardiola. Todas ellas aumentando en proporción geométrica por la cantidad de yernos y nietos que inscriben cada año en el libro de familia.

Otro ejemplo es la familia Carné, de las más antiguas en San Hilario, a cuyos vástagos les ha dado de una manera tan decidida por la vocación matrimonial, que todo el mundo se pregunta cómo pueden caber todos en su torre.

"Las señoras vigilan a sus hijas casaderas según usos tradicionales de Cataluña"

Otras señoras, sentadas en los bancos de la Plaza de los Hoteles, prefieren vigilar a sus hijas, en edad ya de rendir corazones. Mientras las niñas bailan sardanas o ríen las gracias del recién llegado de las milicias, con permiso para el week-end, ellas no las pierden de vista, simulando estar completamente dedicadas a sus labores. El grupo lo presiden las señoras Baciana, Forcada y Almela, hasta que en septiembre, cuando salen los "ous de reig" se abandona toda actividad que no sea el deporte de buscar estas sabrosas setas. El lugar preferido es entonces el Pla de las Arenes, a medio camino de Viladrau, que ciertas tardes parece la Diagonal por la gran cantidad de "haigas" allí aparcados.

En sus fincas de los alrededores de San Hilario pasan también el verano otras familias que se ven a menudo por el pueblo. Dan una nota aristocrática los marqueses de Montsolís en su soberbio castillo, mientras que en su masía El Soler, los Pibernat, al mismo tiempo que administran sus fincas, entretienen a sus siempre numerosos invitados.

La colonia veraniega resulta pues, numerosa y variada, pero San Hilario permanece fiel a la mejor tradición. No se ven esas indumentarias de importación que tantos estragos causan en otros sitios de veraneo. Los pantalones, gracias a Dios, continúan siendo monopolizados por el sexo masculino y ellas visten como corresponde a las jóvenes de un país católico. En la misa de nueve se ve a todo el mundo y el señor rector, querido por todos, ve acatadas sus disposiciones. Los numerosos sacerdotes y religiosas que aquí llegan para la cura de aguas están satisfechos del ambiente. Algunos, como el popular mossén Luís, director de la Congregación Mariana, de Villanueva y la Geltrú, continúan hasta en vacaciones su magnífica labor de apostolado. A otros, como el Dr. Nogués, canónigo de Gerona y el reverendo José Homs, rector de la parroquia de Nuestra Señora de Nuria de Barcelona, se les ve siempre rodeados de conocidos en animada conversación.

En este mundo todo tiene su fin y aunque se sienta, con los primeros fríos de septiembre no quedará otro remedio que iniciar el desfile a la ciudad. Como cada año las despedidas serán calurosas, los amigos rodearán el "haiga", casi convertido en "jeep" por la gran cantidad de maletas. Quizás no faltará algún suspiro si el pretendiente no ha acabado de definirse. Pero la esperanza es lo único que se pierde, todo el mundo marchará contento y con aire triunfador. Si este año no se han podido eliminar todas las molestias del hígado o si la niña no ha encontrado aún el esperado Romeo, no importa, se tiene la certeza que, con la experiencia adquirida, en el verano próximo se alcanzarán plenamente todos los objetivos.

NOTA. Escrit publicat al llibre *"Catalunya en vacaciones"*, editat a Barcelona el 1951, per Artes Gráficas Estampa. Se'n va fer una tirada de 485 exemplars.

És un text que ens porta al "San Hilario Sacalm" dels anys 50, el nostre poble, quan hi havia una important colònia estiuenca. És un recordar una colla de famílies que molts hem conegut i encara recordem amb simpatia.

Tranquil·litat a la "Placeta". Foto Alfonso

Font Picant (1901)*

El naixement de la colònia d'estiuejants de Sant Hilari Sacalm i Sant Julià de Vilatorta. Dues històries paral·leles

Montse Piqué
Arquitecte tècnica. Responsable de la Ruta Modernista, Noucentista i de Miquel Pallàs de Sant Julià de Vilatorta

Les poblacions de Sant Hilari Sacalm i Sant Julià de Vilatorta estan separades per una trentena de quilòmetres i, tot i pertànyer a comarques i províncies diferents, la història de les dues poblacions ha tingut molts punts de coincidència. Podríem parlar de la vida de l'escriptor Anton Busquets i Punset o del llegat arquitectònic que va deixar a les dues poblacions l'arquitecte Enric Sagnier, però ens centrarem en un fenomen històric molt determinat que, també comparteixen amb altres punts de Catalunya: el naixement de l'activitat balneària i de centre d'estiueig de les dues viles.

Abans de fixar-nos en els punts en comú, cal deixar clar que Sant Hilari va esdevenir un centre balneari de primer ordre, tant dins la província de Girona com a nivell de tot Catalunya, amb una repercussió "pública" superior a la que va tenir Sant Julià.

El diari "LA VEU DEL MONTSERRAT" l'agost del 1891 publicava:

"- Son moltíssims los forasters que's troban estiuejant per aquesta montanya: en Ribas, en Puigcerdà, en Sant Hilari , y en lo vehí poble de Sant Julià de Vilatorta cap estiu com lo d'enguany s'hi havia vist tanta gent. Los periódichs que parlan de aquellas contradas fan llargas ressenyas dels festivals que s'hi celebran y que son esbarjo dels forasters."

Per poder-ho comparar, cal situar-se a finals del segle XIX, en el moment en què les dues poblacions comencen el seu període de màxim esplendor com a llocs d'estiueig, que durarà fins al primer quart del segle XX.

A principis del s. XIX a Europa, els edificis destinats a "prendre les aigües" s'havien tornat a posar de moda gràcies a l'herència rebuda per les cultures àrab i romana i també per un breu ressorgiment durant el segle XVI. Però a Catalunya, degut a la situació de clima bèl·lic i d'inestabilitat política, aquesta moda no arriba fins a finals de segle XIX. La majoria de balnearis a Catalunya no apareixeran fins a l'últim quart de segle, cap al 1880. Anar a fer salut i a "prendre les aigües" apareix com una activitat nova, de moda, recomanada pels metges importants del país. No es tracta d'anar a un establiment on predomina l'ambient enrarit per persones emmalaltides, sinó al contrari, els nous establiments combinaran la finalitat terapèutica de l'aigua amb el gaudir del lloc. Bona companyia en un ambient selecte.

Amb el creixement de la classe burgesa a Catalunya arriba la moda balneària i el naixement de les colònies d'estiuejants. Aquests dos fenòmens paral·lels, però que seguiran camins sociològics i cronològics separats, tenen un origen comú: una anàlisi química de l'aigua del lloc en qüestió garantida per un professional mèdic de renom.

Perquè una població esdevingués una estació d'estiueig calia que complís diverses condicions: **un entorn natural de gran bellesa, unes vies de comunicació fàcils i còmodes i unes aigües amb propietats medicinals**. Sant Julià i Sant Hilari complien aquestes tres característiques.

Per una banda, les Guilleries eren un teló de fons magnífic i aquest és un tret comú de les dues poblacions.

A finals del segle XIX el Centre Excursionista de Catalunya i d'altres entitats organitzaven excursions per anar a visitar "les salvatges Guilleries". Era un territori quasi verge, encara per explorar o és com es veia des de Barcelona.

Sant Julià tenia el valor afegit d'una imatge bucòlica, recordant les idees del moviment romàntic europeu, com si es tractés d'un escenari. Les ruïnes del Castell de Bellpuig estaven elegantment situades dalt d'un puig, darrera el conjunt de cases del poble.

Sant Julià i Sant Hilari havien quedat enllaçats per un camí que el primer quart del segle XX es va remodelar i millorar fins a esdevenir l'actual carretera.

A tall de curiositat, el diari "ECO DE LA MONTAÑA" el 30 d'agost del 1868 publicava:

"El inteligente Director de caminos vecinales de esta provincia, Sr. D. Ramon Casanova, ha estado estos días haciendo estudios para la continuación de la carretera de S Julián de Vilatorta hasta llegar á los límites de la provincia por las Guillerias. Ha estudiado especialmente las dos pendientes de Coll de Portell y Romagats, para ver cuál de las dos ofrecia más fácil subida, creyendo que es el último punto el que presenta más ventajas, y por el cual pasará regularmente la mencionada carretera."

Per altra banda, malgrat que els estiuejants utilitzaven el tren per apropar-se a les seves destinacions, no era un fet determinant disposar d'estació de ferrocarril. A tota la geografia catalana, de forma simultània, van néixer viles d'estiueig a llocs tan dispars com Ribes de Freser, Santa Coloma de Farners, Camprodon, Tona, Viladrau i Sitges. El tren a Girona va arribar el 1862. Per instal·lar-se a Sant Hilari calia fer un trajecte en primera o segona categoria durant 3 hores des de Barcelona a Hostalric. Un cop allí, un transport regular de tartana portava els viatgers a Sant Hilari en 3 hores més de viatge.

El tren de Barcelona a Vic va arribar el 1876 i el trajecte durava 3 hores. El 1898 sortien diàriament dos trens des de Barcelona direcció Vic, a les 6:37 h del matí i a les 2:13 h del migdia, i dos trens més de tornada de Vic cap a Barcelona. Un cop a l'estació de Vic, un servei de transport i encàrrecs arribava a Sant Julià amb una hora escassa. Es té constància que els primers excursionistes solien fer el recorregut de Vic a Sant Julià a peu.

Una visió general de l'estiueig a Catalunya, ens demostra que no era tan important la durada del trajecte, que es feia amb finalitats terapèutiques, sinó les condicions en què es feia, és a dir, el bon estat de les vies, els camins i les carreteres, així com les condicions de comoditat de la tartana o carruatge amb què es realitzava. Al cap i a la fi, el transport des de l'estació de tren fins al lloc d'estiueig va passar a ser un negoci gràcies a l'augment de viatgers, així que conseqüentment van anar millorant les condicions dels vehicles. Durant el primer quart del segle XX van millorar les infraestructures del país, les carreteres i els camins, i això també va representar una millora en el servei de comunicacions que va repercutir en la comoditat dels estiuejants. El 1912 a Sant Hilari naixia l'empresa de Transports La Hispano Hilarienca.

Val a dir que, l'arribada fins a Sant Hilari es feia en bones condicions, però anar fins a la Font Picant era més costós. Inicialment es feia amb mules i ases a través del camí que vorejava la riera. Cal tenir present que l'èxit de les dues poblacions va ser degut a les fonts d'aigües considerades medicinals.

Gràcies a l'estudi i l'anàlisi de les aigües de la Font Ficant que realitzà el Doctor Gravalosa el 1779, es donaven a conèixer públicament les propietats medicinals. No va ser fins el 1874 que el metge i director dels banys, el Dr.Francisco de Paula Poudevida, va publicar "Agua mineral de San Hilario Sacalm: memoria sobre las propiedades y eficacia de las mismas." i que facilità que comencés a esdevenir una activitat de masses.

El conjunt estava format per la Font de Sant Josep, coneguda popularment com la Font Picant, i les Fonts de Santa Escolàstica i de Santa Teresa, aquestes últimes descobertes el 1877.

El desembre del 1879 les aigües de la Font Picant es van declarar d'utilitat pública per Reial Decret. Com a conseqüència d'aquest gran reconeixement públic i per tal d'allotjar correctament l'augment de viatgers el 1881, es va construir el balneari de la Font Picant. De forma paral·lela es van edificar altres hostals i allotjaments en règim de lloguer. Tenim així el naixement de la nombrosa colònia d'estiuejants de Sant Hilari.

El 1882 les aigües de la Font Picant van rebre la menció honorífica a l'exposició de Madrid i també van obtenir les medalles d'or a Amsterdam el 1883 i a Niça el 1884.

Per donar una nova empenta i millora a l'activitat de l'edifici balneàric, el 1885 es va fer una important remodelació i ampliació per tal d'augmentar-ne la capacitat, habilitant noves sales polivalents i menjadors. Posteriorment, el 1927, l'arquitecte vigatà Josep Ma. Pericas va remodelar la Font Picant actual.

Sant Hilari Sacalm durant l'últim quart del segle XIX va ser un dels punts predilectes per l'alta burgesia per passar-hi

Terrassa de l'Establiment o Hotel Martin (1899)*

L'Establiment o Hotel Martin (1910)*

l'estiu. Només cal veure les personalitats que hi van fer estada: Manuel Azaña, Francesc Macià i Lluís Companys, Ramon Casas i Santiago Rosiñol entre d'altres.

El fenomen de l'estiueig es dóna amb més força a Sant Hilari i també a Sant Julià on hi arriba gràcies a l'anàlisi química de l'aigua de la Font Noguera que, el 1885, realitzà el farmacèutic Francesc de Paula Benessat:

"*l'ús més ò menys continuat d'aquesta aygua ha produhit bons resultats á personas que sufrían d'arenillas, de constipació de ventre, d'infarts del fetge, de la melsa, de la pròstata, y de certas maluras è incomoditats del ventrell".*

"Després d'haver observat lo sorprenent efecte que pera la curació ó alivio de determinadas enfermetats y especialment pera la litiasis y las del ventrell, produheix l'ús d'aquestas ayguas, lo poble de St. Julià de las Ollas ofereix, apart de las ventatjas que li donan sa situació geográfica y sas condicions higiénicas, la de la senzillés de costums de sos habitants y la bondat dels productes naturals, ab una vegetació exuberant, magnífics punts de vista, ayres purs y temperatura agradable, y la facilitat de comunicació ab la ciutat de Vich y sobre tot lo poguerse trasladar en pocas horas á la capital del Principat."

A partir d'atorgar propietats guaridores a les aigües de Sant Julià, el 1886 es construeix l'Hotel Vilatorta, conegut més endavant com a Hotel Pizà. En el Butlletí del Centre Excursionista de Catalunya de gener del 1887 es pot trobar un resum de les activitats que es van realitzar al llarg del 1886. Entre elles, l'article titulat "CARTA SOBRE LA ESTACIÓ HIGIÉNICH-HIDROLOGICA DE VILATORTA" on hi consta que s'acaba de construir el gran edifici destinat a centre d'estada per a vàries famílies, lluny dels freds sanatoris on predomina la gent malalta. Es deixa clar que les activitats i l'ambient que es respira és de caire lúdic i distès, per gaudir de l'entorn, mentre s'aprofiten les propietats de les aigües de la Font Noguera.

El naixement de la colònia d'estiuejants a Sant Julià es produeix, tal com hem dit, gràcies al reconeixement públic de la bondat mèdica de les aigües que porta a la construcció de l'Hotel Vilatorta i del conjunt d'edificis destinats a lloguer que construeixen la família Benessat.

Felip Benessat, químic i farmacèutic, nascut a Sant Julià el 1815 (a qui se li atorgà la primera instal·lació d'enllumenat públic de gas als carrers de Sabadell, entre d'altres gestes científiques) i els seus néts, Francesc de Paula i Frederic Benessat, són de vital importància per entendre el naixement de la colònia a Sant Julià. A tocar de la seva finca El Solà, construeixen els edificis "Arca de Noè", el Xalet de les Estatues (avui Villa Conxita), el Xalet de les Columnes (avui Ca l'Àlvaro) i el Centre de "Recreo" (avui La Llar Juvenil), i, en pocs anys, els xalets individuals destinats a lloguer, és a dir, tot el conjunt d'edificis que avui podem veure a l'entrada del poble.

La relació entre l'establiment de la Colònia amb la família Benessat es pot veure en l'article publicat el 7 de juliol del 1894 al diari "La Veu del Montserrat" , "Una gran obra social", en referència a l'acte de col·locació de la primera pedra per la construcció del col·legi d'orfes i Granja Escola d' El Roser:

".....Aquesta alegre y pintoresch poblet, avans arreconat y desconegut, apenas vist de passada pels traginers de las Guillerías, per algun negociant de fusta y, á tot estirar, per qualque turista de l'antiga escola, té ja avuy en día gran anomenada entre la gent urbana de Barcelona y d'altras ciutats de Catalunya, gracias en primer lloch á passar per allí la carretera de Vich á Sant Hilari y, en segon lloch, á la bondat y abundacia de sas aygas en que feu reparar mólt oportunament un bon patrici, D.Joseph Puig y Cunyer, ab ajuda de sos pro-parents la distingida familia Benessat.

Bonas aygas, bons ayres y una hermosa y fescal naturalesa.....¿què més se pt desitjar per passar l'istiu? Sant Juliá de las Ollas, que nosaltres ne deyam, s'aná poblant desseguida de torres recreativas, de chalets elegants y s'hi establí, pels bons oficis dels senyors Puig y Benessat, una casa de salut es dir una estada general de gent estiuhenca que ha anat corresponent á l'invitació.

La proximitat de Vich, la facilitat de comunicacions y altras bonas circunstancias farán que Sant Juliá conserve'l crèdit, pero'l senyor Puig y Cunyer tenía amor massa gran á aqueix poble y amor massa gran á l'humanitat per contentarse ab cosas s'istiu."

A Sant Julià hi van fer estada personatges de renom com Enric Prat de la Riba, el metge Josep Maria Bofill i Pitxot, o vinculats a la literatura, l'editor i poeta Francesc Matheu que gràcies a les seves tertúlies literàries va portar perquè també hi residissin, Narcís Oller i Marià Aguiló.

De forma paral·lela en el temps, entre el 1881 i el 1886, podem datar l'origen del fenomen massiu de l'activitat balneària i de "prendre les aigües" de les dues poblacions. Tal com hem dit, els dos pobles viuran el seu moment de màxima esplendor durant el primer quart del segle XX.

A Sant Julià, la construcció de torres de segona residència anirà creixent. Hi tenim exemples d'arquitectura modernista i noucentista i d'estils historicistes típics de l'eclecticisme dels arquitectes premodernistes. Molts dels edificis es mantenen intactes i donen un gran valor patrimonial al conjunt de la vila. Edificis com Can Madirolas, modernista, o Can Palà o la Torre Montseny, d'estil neogòtic, així com tot el

Vista general de l'Hotel Pizà

Safareig a la Font Noguera al peu del Torrent

conjunt patrimonial de Miquel Pallàs, com el Casal Núria, Ca l'Anglada, Can Valls o el Parc de les Set Fonts, ens han deixat un poble digne de mostrar.

No serà fins a la dècada dels anys 30 del segle XX que la moda d'anar a "prendre les aigües" va fer una davallada i calgué oferir alguna cosa més als clients, com ara, un bon restaurant o altres activitats mèdiques o lúdiques. Va ser el moment de promocionar-se com a població per guanyar nous clients, ja que s'havia massificat el nombre de viatgers i també ho van fer els centres d'hostalatge. El turisme començà a veure's com un fenomen econòmic que aportava quantitats de capital als pobles i que calia cuidar.

La Guerra Civil (1936-1939) va marcar un punt final després del moment àlgid, tot i que abans ja hi havia clars senyals de crisi en els establiments. Les dues poblacions objecte d'aquest article compartiren el període de davallada, amb períodes de més o menys èxit, amb la resta de colònies de "veranejants" de Catalunya.

Malgrat que el fenomen de l'estiueig no haurà mort, sinó que haurà evolucionat i arribarà fins als nostres dies, mai no tornaran a haver-hi uns estils arquitectònics tan propis i significatius lligats a uns moments tan determinats com són els de l'esclat de la moda balneària i l'estiueig, estils que engalanaran part de les nostres viles com a conseqüència de la prosperitat de la classe burgesa.

Des d'aquestes ratlles volem enaltir la voluntat dels pobles de conservar el seu patrimoni arquitectònic perquè és la rica herència que podem deixar a les generacions futures i perquè en ell s'hi amaga un gran llegat d'històries personals i col·lectives que cal preservar per poder reconstruir el nostre passat, per entendre el nostre present i per garantir el nostre futur.

*Les fotografies de Sant Hilari són del llibre "Sant Hilari Sacalm. Imatges de la primera meitat de segle" de Salvador Bosch i A. Serradesanferm". Les de Sant Julià són de l'Arxiu Històric de Sant Julià de Vilatorta.

Vista general dels xalets i Hotel Pizà, situats a l'entrada de Sant Julià, vist des del Castell de Bellpuig

A primera linea Villa Mercedes, obra de l'arquitecte Enric Sagnier, i al fons Cal Palà

El Xalet de les Columnes o Ca l'Àlvaro. Procedència: família Pérez Francesch

La universitat de *Can Serras*

Manel Serras Vila
Periodista

Probablement, la meva vocació periodística va néixer en mig d'aquelles reunions inacabables amb amics dels meus germans i meus fins a la matinada...

Ja fa uns quants anys que el meu bon amic, el doctor Xavier Clos em parla d'un concepte que a mi mai se m'hauria acudit: la universitat de *Can Serras*. Es refereix bàsicament a tot un cúmul d'experiències que una part del jovent del poble va viure a casa meva i que, probablement, van servir per obrir una mica més les perspectives de les coses quotidianes, metafísiques i mundanes. A la ferreteria d'en Peret Serras, del carrer Balmes i la Plaça Dr. Robert, mai va haver-hi una escola. Però com que érem set germans de colla, per allí hi van passar nens, joves i persones grans de les més diverses cultures i amb les més insospitades aspiracions laborals, socials i vitals.

El marc natural de la Font d'Or

Cal recordar que el meu pare, en Florenci Serras Thos, va ser fundador del negoci de la marca Font Vella i propietari de la Font d'Or. Abans ja havia tingut una torneria al soterrani de casa -on hi van aprendre alguns torners que després es van plantar-. L'havia traslladat al carrer Rocosa i, finalment, havia estat soci de la torneria de Can Serrano, juntament amb el Marquès de Montsolis. Era un home de mentalitat oberta amb una sòlida creença cristiana, que havia estudiat a Barcelona i s'interessava per la cultura i les arts. Va tenir una bona perspectiva de negoci, perquè dos dels que ell va crear continuen donant treball al nostre poble, tot i que en mans de multinacionals. La mare, la Maria Rosa Vila Bassols –filla del secretari de l'Ajuntament-, sempre disposada a ajudar tothom, era discreta i capaç d'obrir les portes de casa a tots els nostres amics.

Als estius, tots set germans anàvem a la font a estibar garrafes de vuit litres i a carregar camions en la casa ara abandonada, just abans d'arribar a la planta actual de la Font d'Or. Eren temps difícils, però d'un creixement econòmic brutal. D'una forma o altra tot anava endavant. I a casa, teníem també el negoci de begudes, fèiem les gasoses Super D, els sifons, representàvem les marques Coca-Cola, Damm, Ram, Sandaru i sucs Vida.

Molts dels nostres amics i amigues venien habitualment a casa a jugar, però abans sortíem amb el carro a portar una caixa de Coca-Cola o de gasoses a can Fèlix, a can Buiró, a ca la Mercè, o a can Carlos Pla. Quantes vegades ens ajudaven a empènyer fins al carrer del Petrinxo per anar a cal Raba o fins al Serrat, a ca la Sibina. I llavors, un cop al pati, la mare ens preparava un pa amb tomaca per berenar. Tot acabava amb un partit a l'estadi Rovira -la porteria era la paret de Can Rovira- on la vella Xerrupa ens estripava totes les pilotes que podia. Però quan els meus amics, els d'en Teti i les amigues de la Inés vivíem aquestes experiències, compartíem ja xerrades amb els amics d'en Joan Maria, en Pere, la Montse i en Josep Maria, els germans grans. I quantes vegades havíem vist en Quico Miralpeix, a qui havien tancat fora de casa seva, venir a dormir a dalt a les golfes!

El meu pare Florenci, l'avi Pere, l'àvia Lola i els meus germans Pere, Joan, Florenci, jo i la Montserrat davant la façana de la Font d'Or en els inicis de la seva activitat

Encara recordo que, de petit, cada any es feia una obra de teatre al soterrani de casa on hi participaven l'Àngel de Saleta, en Josep Busquets i d'altres. L'únic títol que em ve al cap es "L'escura –xemeneies. Hi venien els pares i familiars dels actors i allò és convertia en una gran xocolatada per tothom, que preparava la mare. Més endavant, en Joan Maria va convidar una amiga suïssa de 17 anys a venir a Sant Hilari a conèixer el nostre poble. Era la Nora, una noia rossa que va causar sensació i ens va aportar una nova perspectiva de les coses. En aquells anys no era habitual que una noia tan jove viatgés sola a casa d'un amic. Recordo que, amb el tiet Jordi [Parareda] de guia, la vam acompanyar a conèixer els punts turístics més típics...amb alguns amics que no s'ho volien perdre. Ara la Nora ha creat una fundació per ajudar els nens necessitats de l' Índia.

Les experiències que vam viure eren de tots colors. Eren les èpoques en què les mogudes es produïen als focs de camp i a les Setmanes de la Joventut. En Ramon Sala, en Quico Danés, en Non Fàbregas, en Toni Puig, l'Anna Torrent, l'Antònia Sala, en Non Comas, en Ramon Guinart, en Josep Maria Bonvehí anaven obrint portes i deixaven un llegat que, després, altres generacions intentàvem continuar. Recordo que en Non Sala va fer una pel·lícula on els protagonistes eren la Maite Fontrodona i en Josep Maria; hi participaven en Quico Miralpeix, en Ramon Guinart i alguns estiuejants. Algunes escenes van provocar un escàndol.

També d'aquesta època és l'aparició del tricicle, una moto amb tres rodes, carrosseria i una caixa al darrera, que servia per repartir sifons. Crec que va ser famós per tot el poble per l'ús, de vegades excessiu i poc controlat, que en fèiem tots els germans. Sempre carregat de sifons i gasoses, travessava pels carrers sense gaires miraments. Una vegada, gairebé arribant a casa, anava conduint en Joan i en Non Sala estava dret agafat a la porta dreta, com si anés d'inspector de policia. Quan van arribar a l'alçada del Bar Club, que acabava d'arreglar la façana, el tricicle es va tombar una mica i es va estavellar contra la columna de marbre més sortida. Allò podia haver estat una tragèdia, però va acabar amb una marca que encara es pot veure i una esbroncada d'en Pep del Bar.

Eren èpoques convulses, amb molt moviment social i gent molt compromesa. Era habitual portar a Sant Hilari en Lluís Llach –en Quico Miralpeix ho havia negociat moltes vegades-, en Raimon, i altres exponents de la música catalana. Als voltants de 1973, es va convidar l'Elisa Serna, que acabava de sortir de la presó. Va venir, però la Guardia Civil no la va deixar cantar al Catalunya. En Josep Maria Villaret –epd- se la va jugar i va portar un bon grup de gent a la discoteca on es

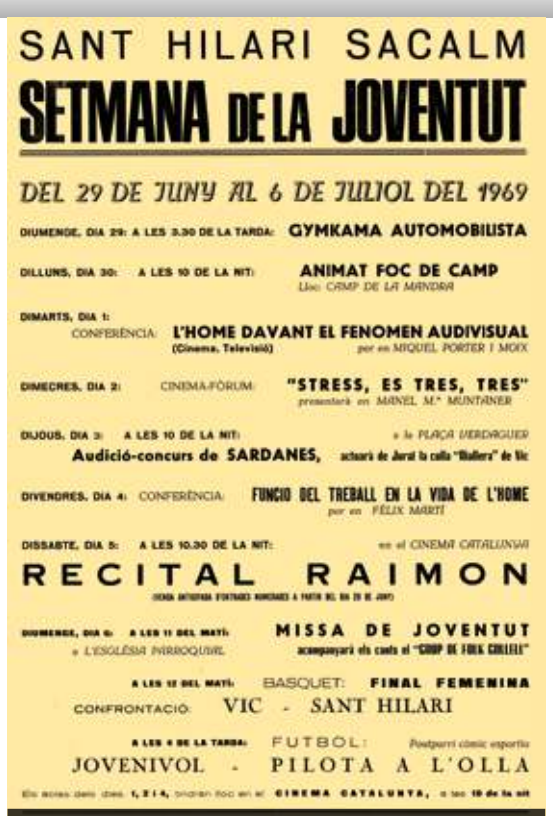

SANT HILARI SACALM

SETMANA DE LA JOVENTUT

DEL 29 DE JUNY AL 6 DE JULIOL DEL 1969

DIUMENGE, DIA 29: A LES 3.30 DE LA TARDA: **GYMKAMA AUTOMOBILISTA**

DILLUNS, DIA 30: A LES 10 DE LA NIT: **ANIMAT FOC DE CAMP**
Lloc: CAMP DE LA MANDRA

DIMARTS, DIA 1:
CONFERÈNCIA: **L'HOME DAVANT EL FENOMEN AUDIVISUAL**
(Cinema, Televisió) per en MIQUEL PORTER I MOIX

DIMECRES, DIA 2: CINEMA-FÒRUM: **"STRESS, ES TRES, TRES"**
presentarà en MANEL Mª MUNTANER

DIJOUS, DIA 3: A LES 10 DE LA NIT: a la PLAÇA VERDAGUER
Audició-concurs de SARDANES, actuarà de Jurat la colla "Blaivers" de Vic

DIVENDRES, DIA 4: CONFERÈNCIA: **FUNCIO DEL TREBALL EN LA VIDA DE L'HOME**
per en FÉLIX MARTÍ

DISSABTE, DIA 5: A LES 10.30 DE LA NIT: al CINEMA CATALUNYA
RECITAL RAIMON

DIUMENGE, DIA 6: A LES 11 DEL MATÍ: **MISSA DE JOVENTUT**
a L'ESGLÉSIA PARROQUIAL acompanyarà els cants el "COR DE NOIA CELLEU"

A LES 12 DEL MATÍ: BASQUET: **FINAL FEMENINA**
CONFRONTACIÓ: VIC - SANT HILARI

A LES 4 DE LA TARDA: FUTBOL: Postpurri còmic esportiu
JOVENIVOL - PILOTA A L'OLLA

Els actes dels dies 1, 2 i 4, tindran lloc en el CINEMA CATALUNYA, a les 10 de la nit

Programa de la primera Setmana de la Joventut, l'any 1969

En Manel, periodista de *El País* junt amb en Fernando Alonso, quan aquest estava a Ferrari

va fer l'actuació, gairebé en privat. Després, l'Elisa Serna s'havia d'amagar i se'n va anar a dormir a casa en Joan i la Dolors [Serradesanferm]. L'endemà al matí la Guardia Civil es va personar a casa davant el pare. "Si volen pugin a dalt a mirar. Però aquí no hi ha ningú", els va respondre. I després d'una discussió van marxar.

Poc més tard, va venir la Teresa Rebull. Quan va acabar la seva actuació va venir a casa –on es va quedar a dormir- amb un grup d'amics i amigues, i ens vam posar a cantar. N'hi havia un parell de Banyoles, l'Anton Maria Rigau –germà de la Consellera d'ensenyament- i en Josep Comalat, que es van posar al piano i a la guitarra. La nit va ser llarga, però quan vam acabar, la Teresa els va dir si la volien acompanyar en les seves actuacions.

Ja més endavant, una colla d'hilariencs vam ser detinguts per la Guàrdia Civil per haver participat a la Marxa de la Llibertat (1976). Ens van venir a buscar a casa a en Teti i a mi, i al Land Rover ens vam trobar també amb en Ramonet, en Toni Clos, en Marcel Rigalós i alguns altres que ara mateix no recordo bé. Ens van tancar a les cel·les de Governació de Girona i ens hi van tenir tot el dia i a alguns fins l'endemà.

Amb el temps, cadascú va anar definint la seva vida. Molts vam passar per la universitat –ens trobàvem de tant en tant al pis del carrer Milans-, d'altres es van posar a treballar i ens vam anar distanciant. Però aquelles experiències crec que ens van marcar a tots. Les discussions sobre el bé i el mal i les qüestions més banals amb en Joan Moner, en Tei Puig Pujol, en Pep Danés, en Pep Roura, en Xavi Clos, en Non Comes, en Ramonet, en Non Bosch, en Pitu Serradesanferm, l'Andreu Pagespetit i tants d'altres, fins a altes hores de la matinada ens feien reflexionar. I crec que personalment, m'ajudaren a definir la meva vocació de periodista i a afrontar la vida amb dues premisses fonamentals que sempre m'han acompanyat: la humilitat de saber que qualsevol persona et pot aportar quelcom, i la honestedat que m'ha induït a escriure allò que creia... tot i que em fes perdre alguna amistat.

52 EL PAÍS, jueves 23 de abril de 2015

deportes

Nadal disipa las primeras dudas

El manacorí supera a **Almagro** e inicia su camino hacia el noveno título en **Barcelona**

MANEL SERRAS
Barcelona

La pista central del RCT Barcelona rozaba el lleno absoluto cuando Rafael Nadal y Nico Almagro entraron en ella para dirimir un duelo impropio de una segunda ronda. Ambos jugadores se habían encontrado hace solo dos años en la final de este mismo torneo. Pero las circunstancias de ambos les han llevado a situaciones paralelas, que han resuelto de formas muy distintas. Las lesiones tergiversaron en gran parte la temporada de ambos tenistas el año pasado. Pero mientras Nadal se mantuvo en la élite, entre los primeros del mundo gracias a su triunfo en Roland Garros fundamentalmente, Almagro fue cayendo en la clasificación hasta situarse en el puesto 125º que ocupa actualmente.

bargo, Nadal estuvo mucho más sólido y acabó imponiéndose por 6-3, 6-1 en 1 hora y 36 minutos. No fue un gran partido. Hubo, eso sí, lances brillantes con intercambios de golpes ganadores que no lograban su objetivo y obligaban a reiniciar el punto hasta que alguno se desquiciaba. Almagro intentó mantener la calma, serenarse cuando las cosas se le estaban complicando y había cedido ya su primer *break*.

Pero la falta de competición le traicionaba y le dejaba a expensas de un Nadal que no está todavía en su mejor nivel pero que se va acercando a pasos de gigante. El regreso de Nadal a las pistas no fue lo exitoso que todo el mundo esperaba. A él mismo le costó aceptar derrotas impensables que le fueron generando ciertas dudas. "Siento ansiedad", reconoció más de una vez. Pero con la

tez frente al intratable Djokovic.

Barcelona debe confirmar el momento de Nadal. Y la verdad es

mentos para recuperar la confianza y llegar a Roland Garros al nivel de sus grandes momentos.

En la próxima ronda, Nadal se

Barcelona
Open Banc Sabadell

MANEL SERRAS RECIBE EL PREMIO JUAN JOSÉ CASTILLO. Manel Serras, periodista de EL PAÍS, recibió ayer de manos de Rafa Nadal el premio Juan José Castillo de Periodismo en reconocimiento a su trayectoria profesional. Serras trabajó durante 18 años en Mundo Deportivo antes de fichar por EL PAÍS hace ahora dos décadas. / PEP MORATA (MD)

BALONCESTO Euroliga

Madrid y Barça se juegan el pase a la Final Four

Una victoria del Real Madrid ante el Efes (19.00) daría a los blancos el pase a la Final Four. El Barça, por contra, necesita ganar al Olympiacos (21.00) para no ser eliminado. Ambos partidos, en Canal + Deportes.

NBA

Oklahoma despide a Scott Brooks como entrenador

Los Oklahoma City Thunder, el equipo del español Ibaka, comunicaron ayer el despido de su técnico, Scott Brooks. Los Thunder no se clasificaron para los *playoffs* de la NBA tras un año plagado de lesiones.

FÚTBOL SALA Europa

Wilde: "Tenemos equipo para volver a ganar el título"

Wilde, del Barcelona, confía en revalidar el título de campeón de Europa, aunque antes tendrá que eliminar al anfitrión de la Final Four el Spor

En Manel Serras Vila ha estat durant anys el periodista sobre determinats esports del primer diari d'Espanya *El País* i també d' *El Mundo Deportivo*. Fa unes setmanes fou obsequiat amb el premi *Juan José Castillo* de periodisme en reconeixement a la seva tasca en el món de la informació esportiva. Enhorabona!

Foto Irene Mir

La mirada

Mossèn Carles Ma Giol

El filòsof vigatà Jaume Balmes diu que una ciutat o un poble es pot conèixer o bé mirant des de dalt d'un turó o bé recorrent-ne els carrers. Des del turó veiem l'extensió del poble: les cases més altes, la part nova, el nucli antic, el campanar, potser el carrer on vivim o la plaça major. En tindrem una visó general, una panoràmica. Podem, però, baixar i resseguir els carrers, i veurem mil detalls: aquí, una casa de pedra de tal segle; més avall, el forn de pa, i a l'altra cantonada, cal...; ara el carrer puja i hi llegim una placa recordant un artista d'anomenada...; anem seguint carrers i places descobrint història i esdeveniments importants. Ens trobem amb joves i vells, qui va a treballar o a fer la compra, qui passeja tranquil·lament, els infants jugant a la plaça... Ens podem imaginar que darrere aquelles portes i finestres hi viu gent amb alegries i penes. Seria una altra visió del poble o ciutat, una altra manera de conèixer-lo.

La societat i les persones també les podem mirar de lluny, exteriorment, o de prop, escoltant i dialogant. Les realitats poden ser ben diferents: famílies amb problemes, joves esperançats davant la vida, pares que sense fer soroll van pujant els fills amb amor i perseverança. A vegades, passant carrers, ens trobem amb persones d'aparences senzilles que amaguen valors de gran preu. Quants tresors darrere portes i finestres!

La mirada també la podem dirigir vers nosaltres mateixos. Podem veure la imatge que ens dóna el mirall, i potser ens complau, o la més íntima, que ens costa més d'acceptar. Aquesta mirada és molt personal, cadascú sap quina és la més real.

És bo de tenir totes dues mirades, en la vida personal i en la vida de responsabilitats que puguem tenir. Saber per què vivim, quin sentit té la nostra vida, no perdre el nord, i viure així cada moment. També deu ser necessari per a tot governant, empresari, pare de família, ensenyant, educador... tenir molt definit l'objectiu a assolir, cuidant –mirant– el dia a dia, la persona concreta que tenim al davant. El vianant, que té ben clar la fi del seu camí, ha de fer cada un dels passos que li apropem.

Hi ha, així mateix, la mirada de Déu. La general a tota la humanitat i la personal que ens ha arribat pels ulls de Jesús. Déu va estimar –va mirar amb bons ulls– tant el món, que ens va donar el seu Fill, el qual ens va estimar fins a l'extrem, fins a donar la vida per nosaltres. Però Déu no s'acontenta amb generalitats; el pare del fill pròdig se'l mira i l'abraça; a aquell jove que el volia seguir, Jesús se'l mirà fixament; també va mirar aquella viuda pobra que donà tot el que tenia; i una mirada de compassió a la ciutat de Jerusalem per no acceptar-lo a ell i el seu missatge; com també a Judes oferint-li encara el perdó. Es creuaren les mirades Jesús i Pere, que acabava de negar-lo... i Pere va sortir plorant. I ens ha d'encoratjar que l'última mirada, el dia que ens trobarem amb ell, serà d'acolliment a tots els qui hauran obrat el bé: «Veniu, beneïts del meu Pare!»

És bo de tenir una visió panoràmica, general, però cal entrar i tenir en compte els detalls i les persones en cada moment de la vida i en cada circumstància. Que santa Llúcia ens conservi la vista per mirar lluny i per mirar a prop!

BONA FESTA MAJOR!

Fotos que fan història

Quintos del 1975. Fila de dalt: R. Valls, A. Pagespetit, J. Bosch, Ll. Juanhuix, J. Clopés, LL. Rossell, J. Prat, J. Comas, J. Busquets, G. Pareja, R. Aguilar, M. Fernandez, J. Roura, C. Roura, R. Mimó, F. Ramon, A. Donadeu, P. Miranda, M. Villacrosa, J. Masnou, J. Masias, J. Cullell, P. Ramírez. Fila de baix: J. Pagès, J. Fàbregas, C. Contreras, M. López, P. Toro, F. Pareja, M. Nosete, M. Rigalós, J. Aymerich, J. Fajula, J. Tudela. Fotografia cedida per J. Tudela

1946-1947 d'esquerra a dreta. Maria Planas i Carme Ripoll després de la representació d'una obra de teatre. L'autor de la fotografia és Salvador Bosch. Fotografia cedida per Maria Planas

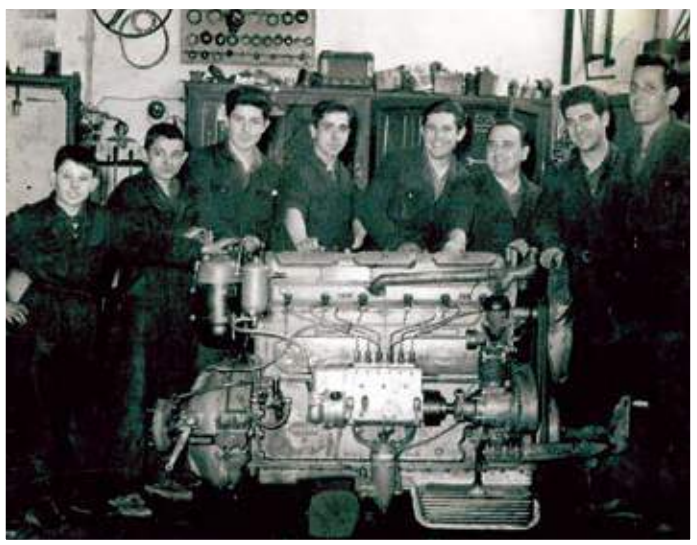

1964? Els mecànics de la Hispano Hilarienca. De dreta a esquerra. Antolino Fauria, Joan Coll, Jaume Frigola, Josep Feliu, Salvador Roura, Baldiri Puig, Ramon Busquets i en "Galí" (J. Suñé). Fotografia cedida per Jaume Frigola

1969. "La Ventafocs" teatre a l'actual escola Guilleries. De dalt a baix i d'esquerra a dreta: C. Collbatallé, M. Miralpeix, C. Elias, M. Capella, A. Cullell, P. Borràs, M. Timoneda, M. Brugués, A. Capella, N. Cullell, R. Cullell, C. Solà, T. Vernedas. Fotografia cedida per Carme Collbatallé

Pasqua de 1956. La coral Som i Serem davant de Can Raich. Hi podem veure: Mollfulleda, Terris, Llinares, Canigó, Pep Massaneda, Auceller, Farràs, Frigola, Vila, "Barretó", Coll, M. Fabrega, H. Masnou, Ventura, Massaneda, Fuguet, Planas, S. Bruguera, "Belluga", Bonvehí, Dalmau, J. Frigola, J. Planchart, M. Molist, Cèsar, Donadeu, "Carinelo", "Potei" i algun altre. Fotografia cedida per Jaume Frigola

1957. Un grup de joves de St. Hilari lloga la furgoneta per anar a Santa Coloma i a mig camí queda avariada... Fotografia cedida per Jaume Frigola

Motius de persones i de noms de cases de Sant Hilari de fa temps i també d'ara

Maria Planas Massaneda • Mª Rosa Sarró Planas • Àngel Serradesanferm

Quan naixem se'ns posa un nom, que després es ratifica, sovint quan es passa per la parròquia i sempre per l'Ajuntament a través dels llibres de registre. Aquest nom ens identificarà a tot arreu mentre visquem. No obstant, aquests noms i cognoms que hem adoptat en néixer, poden ser substituïts per altres designacions que en solem dir renoms –si tenen en compte l'ofici o d'on venim, per exemple- i malnoms o motius.

Un motiu és una etiqueta que es posa a una persona, basant-se en alguna qualitat o defecte, en la procedència o lloc de naixement, en l'ofici, en l'aspecte sentimental, per parentiu, per fets ocorreguts... Hi ha qui també usa unes formes reduïdes, diminutes, com a mostra d'afecte, familiaritat, simpatia o per escurçar un nom o cognom llarg... i diem Txell, Pep, Nando o Bet . D'aquestes expressions se'n diuen hipocorístics...

De totes maneres, algunes vegades aquests motius o malnoms poden significar un sentit pejoratiu, despectiu i fins i tot d'insult. També depèn de la forma i el to en què l'usem.

Aquests noms, renoms o motius formen part també de la història del poble, perquè els que el tenen no deixen de ser protagonistes i els usem quan expliquem fets i vivències o hi ha certes actuacions i volem identificar les persones que les han protagonitzat. Fins i tot podríem dir que molta gent vol tenir raó en el que diu i necessita mencionar-lo per refermar el que vol manifestar.

Aquí ens hem limitat a fer un recull dels que hem trobat escrits i dels que recordem i de ben segur que no hi són tots. Fer un estudi més profund està lluny de les nostres possibilitats en aquests moments. També hem fet una cosa no massa usual, com és agrupar-los per ordre alfabètic, quan hauria de ser per altres criteris, que ja hem comentat. Som conscients que s'hauria d'intentar esbrinar, fins on fos possible, l'origen i la raó d'aquest malnom o motiu, però vol molt de temps i de moment no el disposem. Seria un treball interessant de recerca per algun alumne d'ESO o de batxillerat que volgués aprofundir sobre el tema.

No deixa de ser, però, una forma de refrescar la memòria per a molts hilariencs, en la manera que permet tenir a mà un recull d'aquells motius que ens recordaran persones, indrets i possibles relacions personals. Aquest és el principal objectiu del llistat que hem elaborat.

A • Ca l'Ànima- ca l'Abeià- ca l'Animè- ca l'Aprenent- ca l'Artola- ca l'Arcís- ca l'Aleix- ca l'Amadeu- l'Àngel del Racó

B • Cal Barraquer- la Barraca- can Botella- can Blat- can Belluga- can Barés- can Batlle- can Barca- Els Bracs- can Barrató- el Barato- can Barba- can Barbeta- can Barretina- can Barrés- ca la Betris- can Bou- can Boixó- can Bosch- cal Bord- can Borrell- can Botina- can Botella- can Benet- can Bitllo- can Burgada- can Bufa- can Benigne- can Benet- can Pito Biciclista- can Briba- Balneari font Picant- can Baldiri- cal Baster-

C • Can Castellà- can Comas- can Canigó- can Carinel.lo- can Candi- can Clarica- el Casal- can Cansalada- can Catxita- la Casilla- la Casina- Campdelarit- can Careta- la Casota- la Caseta- Canaleta- can Casabosca- la Cau- can Camilo- can Canudas- la casa nova de la Rovira- can Calabrès- can Caldes- can Carbonell- can Carbassa- la casa nova de Saleta- la casota de Matamala- la Casota- can Cames- les Clotes- els Clopés- can Cisquet- el Crous- les Corbes- en Coixineres- les Comes- la Corbera vella- can Carles del Serrat- el Clos- can Clos- la Culla- els cortals del Mig- els cortals de Tarrés- els cortals de les Serres- la Comtessa- Collserrador- can Cuera- can Culí- els Corbaiers- les Corves- can Cigala- can Cinto- en

Calces primes- ca la Cinta- cal Cubano- can Cigala- can Carnisser nou- en Cul li penja- can Caga hòsties- can Cisteller, cal Cabrer- can Casadessús- can Cardona- en Carreta- la Cabanya-

D • Can Densi- can Datus- can Damià- en Dents podrides- can Déu- can Dolfo- ca la Dora- can Dadí

E • Ca l'Espinàs- l'Espiga d'or- ca l'Elies- ca l'Enric- els Erols- ca l'Escalera- ca l'Escloper-

F • Can Famades, en Fatu- la Fàbrega- can Farriol- la Fàbrega de dalt- can Ficanys- can Ferreric- cal Noi de Ficanys- ca la Faixa- can Folgaroles- can Federico- can Forner Nou- les Feixiques- can Foro- ca La Faia- en Ton de la Font- en Joan de la Font- can Fèlix- can Fuguet- en Fàbrega Xica-

G • Can Granja- can Gambada- la Gabarra- can Garravista- el Grèvol- la Galtera- can Gil- can Giralt- cal Gran- can Guilla- can Granja- cal Ganso- cal Gras- can Galí- can Gratussa- can Gori- can Garriga

H • Ca l'Hospitalet- can Hivern

I • Les Illes d'avall, Les Illes d'amunt- can Iglésies- can Illa-

J • Can Jombo- can Joanic- Juanhuix- can Jové- can Juandó- can Jepet- ca la Juvita, en Jaumet del Flabiol- en Joan de la Font- can Joan Ridaura- en Jeroni- en Jepet de Saleta

L-LL • Ca la Llàntia- can Llop- can Llúcia- can Llavora, can Lari- can Lari Ferrer- can Lari Rossell- can Llopis- can Llebre- ca la Loreto- can Lot- en Lluïset-

M • Can Mariano- Matamalella- Mascuidado- mas Quintà- Mascarbó- Malagarça- Masvidal- Masllorenç- can Massanella- Matamala- can Majoral- can Martinic- can Maciès- Masclavé- can Marmota- la Masó- en Mata xais- can Maulari- can Magí- can Moreu- cal Menut- cal Music- can Miquelic- can Mamè- can Mònic- can Moragues- el Molí d'en Rovira- Molí d'en Boscà- Molí de Saleta- ca la Mona- can Mort- Molí d'en Rocosa- cal Mitxer- el Molí Roquer- can Modesto- can Merla- can Miret- can Molas- ca la Mestra- cal Manyà- casal de Montsolís- cal Matalasser- cal Moliner- en Mastega Senyors

N • Can Nures- can Nes- can Nyeres- cal Nin- Cal Nani- en Naro- en Nito- can Nis- en Nyac- en Nito Vallclara- en Jaume Negociant

O • Can Olla-

P • Can Pau (sastre)- can Pau de la Saca- can Pau Torner- can Pau Llauner- can Pau Xero- en Lari Panxa- el Parral- la Padrosa- can Panoca- can Planas- can Pla- Plansalou- el Peó- can Pupa- can Perot- can Pericó- can Pistola- el Polich- el Polich d'en Sureda- can Pau de la Font- can Peret Serrador- can Parrac- can Pixola- can Pepet Saleta- can Puntí- can Peret Tauler- can Pep Jover- can Perra- cal Pepus- en Peret del Vilà- can Pere Vilà- can Polit- can Petllari- can Pelideu- en Pintamones- can Peroler- can Ponet- la Pepa Tronca- can Petusques- can Pont- can Pulient- la Puigseca- can Potei- can Po- can Pou de vila- en Pinotxo- can Poldo- cal Practicant- can Pujals- can Carles Pla- la Patota- en Pere Guapo- can Penser- en Pito Casals- can Pidevall- en Palou-

Q • Can Quel- ca la Queca- ca la Quitèria- en Quico Sabater-

R • Can Ridaura- can Raureda- cal Ranci- cal Rava- can Rafel- en Rabioles- can Rossolà- cal Rei- cal Ros- Reixac- en Rosset- cal Repunxó- ca la Rossa- la Roja- cal Rinxo- Ridecós- Can Ribé- ca la Rita- ca la Riteta- ca la Rogèlia- en Ronyach- en Raro- can Ribot- can Rossell- can Rovira- can Roca- la Riberada-

S.- Can Saca- can Serga- can Saleta- ca la Sisa- can Serraïma- el Soler- can Salvi- Serradeures- cal Sastre- en Solà- can Santamaria- el Sobirà- can Sevalls- el Sigle- la Sola cama- en Salamandra- en Sala barber- ca la Sibina- can Serrano- can Segal- cal Sereno-

T • Can Tous- cal Teixidor- can Terrades, la Talleda- la Talleda de Mascarbó, can Teixidor- can Titella- cal Tixaire- can Tomaca- can Trenca- la Torre de la guàrdia- la Torre de la font- Torra de Sant Miquel- en Net Tricolomico- en Net de la Talleda- el Tívoli- can Tuixent- can Topo- can Tres salts- can Torivio- la Torre dels Clopés- can Tori- can Torrent- en Ton Bori- can Tintorer- Torre dels Boigs- can Tomàs carreter- en Toscano- en Ton Dolfo- la Titelliques- can Terris-

U • Ca l'Ullastre- ca l'Úrsula- cafè Unió-

V • Cal Vigatà- la Vinyeta- la Vinyota- la Vileta- can Vernet- els Vinyets- can Violí- Villacrosa- can Valentí- Villaret- Villaret vell- Vilavella- Villacrosa- can Vadó Manel- en Vadó de cal Ros- can Vilafort- can Vadó llauner- cal Veterinari-

X • Can Xerriol- can Xandri- can Xato- can Xacó- en Xaloncan Xec- can Xerrapet- can Xepellí- cal Xic- can Ximeno- en Xurro- en Xumel- can Xotis- can Xai- can Xero-

Z • Can Zamora- en Zacaries-

La recopilació està molt centrada en la casa on viu la persona, -diem can Ximeno i no en Ximeno- i d'aquesta manera potser es limita el nombre de motius que es podrien detectar. També hi ha noms de masies, d'indrets del poble i altres aspectes.

El tema és i pot ser molt ampli i diversificat, però hem de dir que, encara que sols sigui un tastet, ens ha agradat molt fer-ho perquè no deixa de ser una manera de remoure els records d'uns anys ja molt llunyans.

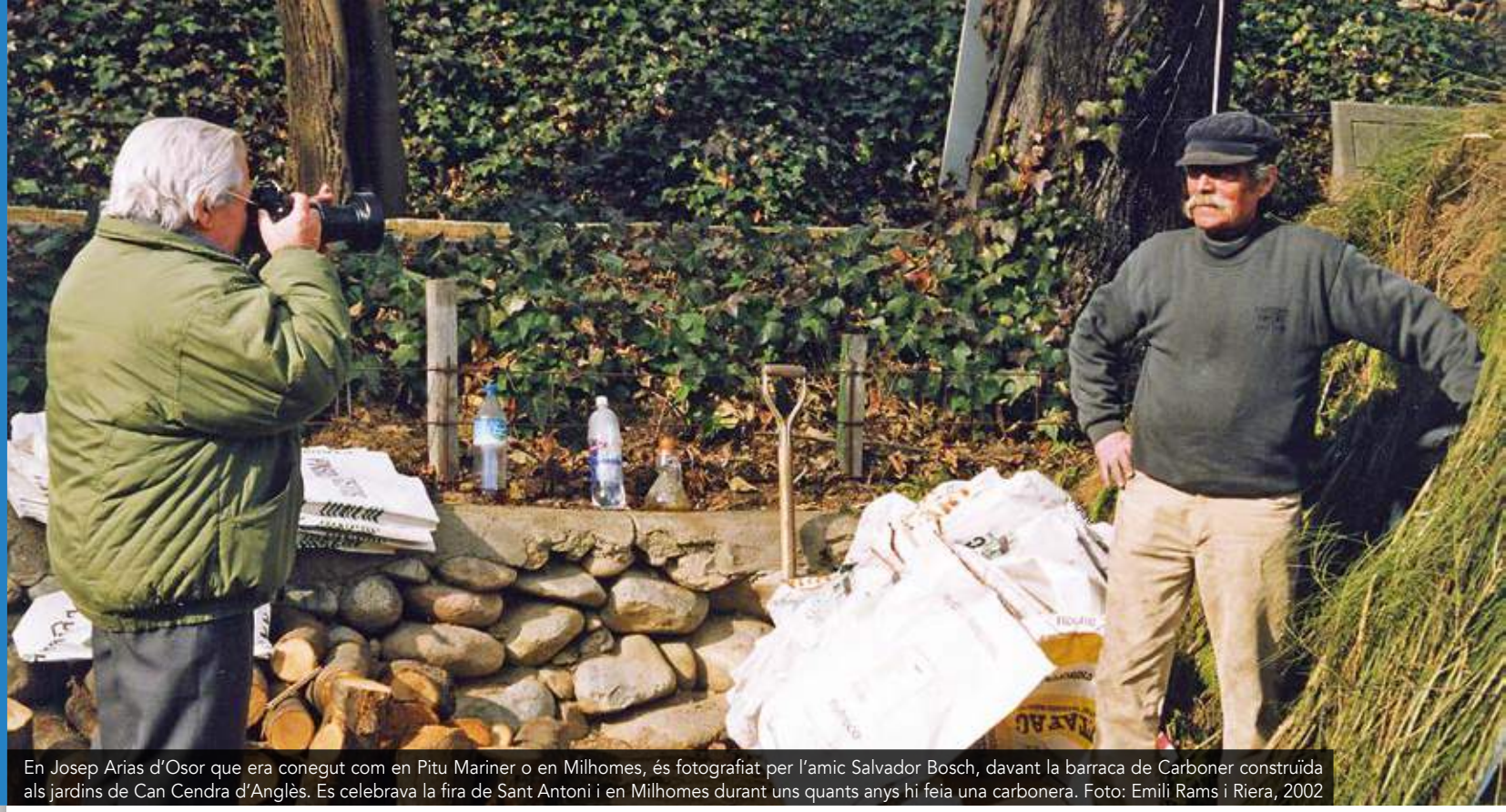

En Josep Arias d'Osor que era conegut com en Pitu Mariner o en Milhomes, és fotografiat per l'amic Salvador Bosch, davant la barraca de Carboner construïda als jardins de Can Cendra d'Anglès. Es celebrava la fira de Sant Antoni i en Milhomes durant uns quants anys hi feia una carbonera. Foto: Emili Rams i Riera, 2002

Els bosquerols guillerencs

Emili Rams i Riera

Jo encara n'he conegut. Parlo dels bosquerols de les Guilleries, gent ferrenya; lleugers, àgils i valents. Capaços de trascamar llargues distàncies per terrenys abruptes i pendissos solcats per pedregars o costes de gran desnivell.

Jo n'he vist i he copsat les seves mirades profundes i humanes. He observat les faccions marcades en aquells rostres solcats pels avatars de la natura que va dibuixar en algunes cares els replecs del pas del temps i el pòsit d'una terra, d'un país, d'un paratge únic.

Què podria dir-vos dels bosquerols, quan encara trascamaven per tot aquest boscam? Ja no queden ni roders, ni carboners, ni quadradors, ni pipaires, ni traginers, ni matxos de bast. Tot ha fugit com per art de fetilleria. Quants i quants jornals que duraven de sol a sol havien fet per aquestes boscúries, aquella gent de ferro que s'esdernegaven per tal d'aconseguir fer el màxim nombre possible de càrregues de carbó o de rodells o de pipes!

Qui ho ha vist i qui ho veu...! Quanta feina va donar les Guilleries. I ara, només resten boscos abandonats a la seva sort. Diuen que abans, a mitjans segle passat, als capvespres d'hivern des de *qualsevol poble místic i soliu*,- així els definia l'escriptor Anton Busquets i Punsethom divisava als rodals atalaiats de les poblacions, nombroses lluminàries i columnes de fums produïdes per les piles de carbó enceses que fumaven sense parar. O per les flamarades que feien les fogaines que encenien els roders per il·luminar l'esteller i allargar una mica més la jornada laboral que sempre era a preu fet; tant per peça produïda.

Aquella gent vivia al mig del bosc mentre es feia la *campanya*, de carbó o de rodells. Els carboners, gairebé no baixaven a les seves llars fins acabada la feina, perquè el carbó calia vigilar-lo constantment de dia i de nit; per aquesta raó construïen magnífiques barraques on hi habitaven mentre cremava la pila o piles. En canvi els roders, muntaven els estellers, propers a la baga on es tallaven els bastons, i solien anar a les seves llars els diumenges o bé cada 15 dies. Els roders també construïen barraques on aixoplugar-se però aquestes no eren pas com les dels carboners. És més, si hi havia alguna masia propera al lloc de la feina hi acudien a les nits per anar-hi a dormir, generalment a la pallissa on sempre hi havia palla, per enllitar-se.

Els dilluns, a primeres hores del matí, tornaven a enfilar el camí cap al bosc, proveïts de queviures per passar la setmana, no hi podia mancar: el pa, els fesols, la cansalada i, especialment, el vi, que es bevia en grans quantitats. Quant feia fred - que solia ser habitualment, ja que bàsicament les feines al bosc es feien a l'hivern, perquè a la primavera i a l' estiu les plantes treuen la saba o *saben* com diu la gent de bosc-, el vi es bevia calent. Era costum posar la paella al foc que es feia al mig de l'esteller per escalfar-se, i de pas fondre una mica de cansalada que es barrejava amb vi i es bevia ben calent.

Els dissabtes a la tarda, vespre, i diumenges a la tarda al poble d'Osor hi havia feina. Els dissabtes a la tarda els barbers no donaven l'abast per afaitar i tallar cabells a tota aquella gernació de treballadors que s'aplegaven a les barberies. Després, un cop repassats del pèl i empolainats i aromatitzats amb fresques fragàncies de colònies o massatges masculins, anaven a fer algunes visites a les nombroses tavernes i hostals de la població, que els dissabtes podien perllongar-se fins a altes hores de la matinada. Hom deia, que feien el *Via-Crucis.*

En aquells establiments no hi mancava mai el vi, i al hivern el vi calent que s'escalfava a les brases de la llar, damunt d'uns tres peus, o s'agafava la olla amb uns clemàstecs, o bé damunt la tapa de l'estufa de llenya. A part del vi, també era habitual fer la barreja, que es feia amb tres licors diferents, conyac, anís, moscatell, etc. Es barrejaven en proporcions semblants i després, també hi havia un gran consum de *carajillos*, que algú es va enca-

parrar en designar aquesta beguda amb el nom de cigaló. Mai no he sentit en cap bar a ningú que demanés un cigaló, i mira que de *carajillos i carajillos* se'n serveixen i se m' han servit.

Imagineu-vos l'ambient d'aquelles tavernes, plenes a vessar i perfumades amb la fumerola constant que desprenien les cigarretes i els caliquenyos i l'aroma forta i potent del vi calent i dels "carajillos" i les barreges. A més a més, per si algú volia fer un caixal, és a dir, un mos, sempre hi havia disponible alguna llesca de pa per fer una torrada on s'hi podia refregar una dent d'all, o bé fer-hi passar una mica d'allioli. Un altre s'agafava una arengada del caixó que a ben segur hi havia en algun racó de l'establiment i cap a coure-la damunt les brases, o embolicada amb paper d'estrassa remullat amb vi. Un cop cuita, calia aixafar-la al mig d'una torrada ben regalimada d'oli. Per als llaminers hi havien les rosquilles. Unes pastes de forma circular i foradades pel mig i ensucrades per un costat amb gust anisat, que es guardaven en pots de vidre.

I al mig d'aquell tràfec i brogit, no hi mancava pas una bona cantada. Als bosquerols els agradava cantar. Temps enrere era famosa la coral de Sant Pere d'Osor, bàsicament formada per bosquetans. Per tant, a la taverna es cantaven innombrables cançons. Algunes de famoses, d'altres eren peces que interpretaven a la coral. Fins i tot hi havien cançons compostes,- amb música o sense- per algun vilatà. Moltes cançons anaven acompanyades per un acordió o alguna guitarra. Hi ha dues cançons que sempre solien cantar els roders. La primera era una sardana denominada "la sardana dels pobres roders", que fa referència a una màquina que alguns propietaris volien posar per mecanitzar el treball artesanal i que després de moltes proves, va resultar un autèntic fracàs. La segona era una cançó denominada "el porc", que segons diuen la van compondre en alguna taverna d'Osor. Aquesta cançó, recuperada pel cantautor Quim Xena que n'ha fet una versió molt acurada, estava dedicada a alguns polítics, als quals abans, ja els tenien igual que ara, molta estima.

Els diumenges a la tarda, l'ambient a les tavernes era més tranquil. Aleshores era temps de jugar a cartes; recordo que per damunt de tot es jugava un joc anomenat el "truc".

A l'estiu, quan les plantes *sabaven*, cercaven d'altres feines, a voltes ben lluny de les Guilleries com pelar suros o el que sortís.

En Milhomes, d'Osor, cuidant una pila de carbó.
Foto: Emili Rams i Riera, Osor, juliol de 1980

Els bosquerols d'Osor mentre tallen una perxada. Ens mostren una destral de tallar perxes. Penjats als arbres es veuen dos cabassos d'espart que utilitzaven habitualment. Foto: Autor desconegut, dècada dels anys 60 del segle passat

De vegades, quadrilles de roders guilleriencs, travessaven la frontera per anar a fer rodells al Vallespir. Us asseguro, que tot i estar en plena dictadura i en plena postguerra, aquella gent ferrenya passaven tranquil·lament la frontera sense passaport ni visat. Simplement, trascamaven el muntanyam de la Garrotxa i Pirineus fins arribar al Vallespir i quan havien acabat la feina tornaven a les Guilleries, fent cas omís a tota la paperassa i burocràcia oficial. El meu avi, era un d'aquells roders "guilleriencs".

En Cocu d'Osor fent rodells en un estaller situat en una baga. Foto: Autor desconegut, dècada dels anys 60 del segle passat

En Lari d'Anglès, fa una demostració de com es feien els rodells. Està xapant dret un bastó de castanyer. Aquest sistema de xapar, és propi del Vallespir. Els roders de les Guilleries xapaven asseguts. Foto: Emili Rams i Riera. Anglès, fira de Sant Antoni 2001

En Lari, allisant un bastó de castanyer. Foto: Emili Rams i Riera. Anglès, fira de Sant Antoni 2001

La masia de "Les Clotes" i el seu quintar

El bandolerisme a Sant Hilari i el seu entorn a mitjan segle XIX

Antoni Pladevall i Font

Quan es parla de bandolerisme, sobretot a Sant Hilari, de seguida se'ns acut pensar amb en Joan Sala, àlies Serrallonga, en Perot Rocaguinarda, en Trucafort o qualsevol altre dels principals bandolers del segle XVII que han estat els més populars. Això és lògic perquè marquen tota una època i sobre ells s'ha escrit i fantasiejat molt i encara avui dia són objecte d'estudis i treballs, representacions folklòriques i fins pel.lícules.

El bandolerisme és cosa de sempre. Cada època ha tingut els seus bandolers i per dissort encara té vigència, amb moltes i desgraciades actuacions que veiem en els nostres dies.

Aquí només volem presentar alguns bandolers i escenes de bandolerisme que varen viure i patir els nostres rebesavis. Un bandolerisme que no fou senzill ni menys cruent que el de segles anteriors. També aquest bandolerisme té figures tristament destacades, de les que aquí se'n farà una petita evocació. Quan afectin el període determinat i el nostre marc geogràfic serà més concret encara.

Per tant, en donarem una lleugera pinzellada, filla de les poques notícies que vaig aplegar o em varen sobrar ja fa temps, quan intentava fer la història d'una banda concreta que actuava al peu del Montseny. Aquells trabucaires o bandolers, anomenats així perquè feien servir com a arma els trabucs, una arma de foc força primitiva però mortífera com a totes, varen viure uns mesos en una cova situada entre Taradell i Seva, coneguda com la *"bauma dels trabucaires"*.

Eren una banda de dotze homes. La majoria antics combatents de *la segona carlinada,* que el 27 de febrer de 1845 varen assaltar la diligència de Barcelona a Perpinyà robant tot el que de valor portaven els viatgers i s'emportaren tres homes com a ostatges, pels que demanaven a les famílies grans rescats.

I com que no pagaven o es retardaven molt en fer-ho, enviaven a la família cartes amb orelles o trossos de dit del presoner, per fer-los més pressió. Per dissort acabaren tots tres morts.

Sorpresos pels Mossos d'esquadra, a la petita masia de Can Sala, del terme de Seva, on es comprava el menjar per la colla, tingueren una topada que no esperaven, ja que cinc mossos de Seva anaven només en pla d'inspecció per un avís o denúncia que els féu l'home d'un mas veí. En l'incident hi morí un dels ostatges que tenien retingut i dos mossos. A l'indret s'hi aixecà més tard un monòlit, que ha estat recentment restaurat.

Sobre aquests malfactors i la seva crueltat n'he fet un article a *Monografies del Montseny*, al nº3, del 1988. I un altre, del sud de França, sobre la captura, el judici i la mort de quatre bandolers -que foren guillotinats- el 27 de juny de 1846, al nº 29 de la mateixa col.lecció, de l'any 2014.

Fou buscant notícies per fer aquests dos estudis que vaig trobar informació sobre els trabucaires coetanis, que vivien i actuaven per Sant Hilari i el seu entorn.

Com he anotat, són simples apunts que caldria que un altre dia, amb temps i paciència ampliés amb notes d'arxiu i revisant els processos que sobre ells es feren. El que aquí segueix ho trobareu més ampliat i ambientat en les obres *Historia de las Escuadras de Catalunya: su origen, sus proezas y vicisitudes, intercalada con la vida y los hechos de los más célebres ladrones y bandoleros*, editat a Barcelona el 1958, obra de Josep Ortega Espinós, de Valls. També a *Bandoleros catalanes del siglo XIX,* Barcelona, 1994, de Jaume Florensa i Jaumeandreu i a *Els trabucaires (1840-46)*, de Narcís Puigdevall i Diumé, Girona 1992, dedicat al cap de la banda *Ramon*, dit *El Felip.*

Els bandolers del segle XIX són fills i conseqüència de les guerres carlines, sobretot de la primera, del 1833 al 1840, coneguda com *La guerra dels set anys*. Acabada la guerra molts soldats carlins i miquelets, tant de la part carlina com de la liberal o isabelins, no varen voler deixar les armes i retornar a la vida normal. S'agruparen en bandes i grups que per viure o subsistir, robaven, segrestaven la gent de bona posició, en particular pagesos rics, però no tenien miraments per empresonar mercaders o

vianants quan estaven més apurats. La seva actuació se situa entre 1840 i 1847, quan s'inicia la segona *Guerra Carlina* o *Guerra dels matiners*, que durà fins el 1849.
Aquest fenomen social, polític i bèl.lic es produirà en altres parts de l'Estat i contra ells es creà la coneguda Guàrdia Civil actual.
Si ens limitem als bandolers de les nostres contrades, el bandoler o trabucaire més famós d'aquestes terres fou, sens cap dubte, en Josep Bou, *Pep de la Maliverna* de malnom, per ser aquest el nom o motiu de la casa on va néixer el novembre de 1820, al poble de Sant Julià de Vilatorta.
Als 14 o 15 anys participà en la primera Guerra carlina. Un cop acabada, al novembre de 1841, junt amb el seu germà Miquel –més gran que ell- i un altre bandoler, Tomàs Pey, dit el Serapi, que era de Sant Hilari Sacalm. Amb altres companys es dedicaren a fer de bandolers. Per les seves actuacions foren denunciats, junt amb un grup de vuit homes més, al jutge de Santa Coloma de Farners per haver fet diversos robatoris.
Dissortadament, no sabem gran cosa més del seu inici de bandoler o trabucaire. Quan es va desfer la banda que dirigia en Felip, un trabucaire més conegut, del que també n'expliquen moltes facècies, ell aplegà alguns dels seus homes. També és possible que s'hagués iniciat en la banda del citat Feliu.
A partir de 1842, en Bou actua com a cap de quadrilla, amb cinc o sis companys,entre els que hi havia en Rano, que havia estat en la banda d'en Felip, en Serapi, en Curt, el Xic de Sant Hilari –que sembla que és el que en altres ocasions se li diu el Xic Feliu- i un del que no consta el nom.
La banda d'en Bou actuà activament deu anys, fins el 15 d'abril de 1852, en què fou executat a Vic, després d'haver estat detingut uns dies abans a la casa d'en pau Xic, del terme de Gurb, on es refeia d'una ferida al peu. Se l'havia fet una parell d'anys abans, en acabar-se la Guerra dels Matiners a la que s'incorporà per fer valer l'experiència de grau de capità militar que havia obtingut en acabar la Guerra dels Set Anys. Tot això passava quan ell tenia poc més de trenta anys. Es coneixen moltes de les seves malifetes, robatoris i morts que va fer, però el qui ha estudiat bé el tema no dóna massa informació sobre les accions concretes. Es limita a exposar els fets i encara a vegades són de poc fiar. Com per exemple quan diu que a l'hora del rescat de presoners de cases importants demanava que li omplissin una mesura d'un quartó d'or. Quan la mesura era plena l'arrasava amb la seva arma i deixava les que queien. A cadascú el que sigui seu, deia. Si algun dels seus bandolers les collia era renyat i castigat...
Aquesta anècdota l'he escoltada més d'una vegada al mas Subirà de Santa Creu, que almenys va ser visitada dues vegades pel bandoler i la seva quadrilla. En la primera l'amo s'escapà pel petit enrenou que es provocà quan algú digué que arribaven els mossos i en la segona fou alliberat després de pagar el quartà de peces d'or. El mateix s'explica d'un robatori al mas Pla de Roda i al mas Bach de Collsacabra i a d'altres indrets. Malgrat la poca documentació són del tot certes les notícies de segrestos i robatoris a persones i llocs que figuren en els processos judicials fets a en Felip i després a en Bou, ja que consta que l'Ortega els consultà.
Pitjor ho passaren altres capturats per en Bou, com l'amo del mas Mollfulleda, d'Arbúcies, pres a l'abril de 1845 quan tornava a casa. Després de prendre'l el portaren a una cova i li van fer escriure una carta a la muller i al seu pare, demanant dues mil unces d'or pel seu rescat. Si no ho portaven abans de tres dies, els enviarien les orelles...
Com que la casa del segrestat estava vigilada, la carta no arribà fins tres dies més tard. El portador tornà a la cova, prop de Susqueda, i donà la resposta dels Mollfulleda dient que esperessin uns dies per tenir els diners. El mateix Bou tallà les dues orelles al pobre home, que hagué d'escriure una nova carta demanant ajut a casa. L'expert portador de la missiva amb la nota hi portava les dues orelles, embolicades per en Bou i en Rano, amb sal per evitar que es fessin malbé...
Després d'haver pagat el rescat, el pobre Mollfulleda, flac, malalt i mutilat fou abandonat davant la porta del mas familiar.
En el mateix procés judicial del bandoler, s'explica que un mes més tard foren segrestats els amos de la Fàbrega i de Villaret, de Sant Hilari. En la documentació hi surt que els bandolers arrencaren i enviaren les dents del pobre Villaret a la família...
Els mossos, establerts al mas Tortadès, van voler preparar una batuda contra en Bou i quadrilla. El caporal dels mossos, Josep Aimeric, envià cartes al batlle de Sant Hilari per envoltar els bandolers. Per fer-les arribar al poble es serví d'un masover vell del mas, que per despistar anava acompanyat d'un noiet de 10 anys. Ambdós foren sorpresos per en Bou

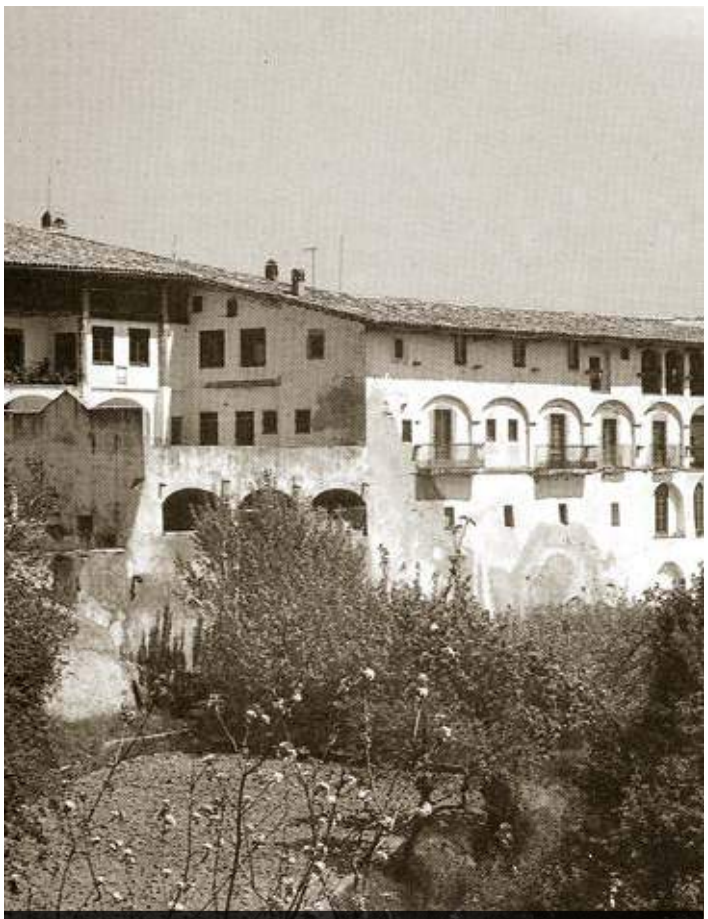

El mas Subirà, del terme d'Osor, una de les pairalies més importants de Catalunya. Autor Josep M. Melció del llibre *Els Trabucaires* d'en Narcís Puigdevall Diumé

El Clascar, masia del terme d'Osor, on els mossos d'esquadra van matar dos trabucaires. Autor Josep M. Melció del llibre *Els Trabucaires* d'en Narcís Puigdevall Diumé

en el lloc conegut com la Creueta i així s'assabentaren dels plans dels mossos. Trobaren morts a l'indret citat els cossos del vell i del menut...
Tot això ens mostra com actuaven aquests bandits i la por de la bona gent, sobretot gent adinerada o hereus de grans masies.
En Bou, en els robaments o segrestos no volia més de sis homes, però cap al final de la seva vida, sobretot durant la revolta dels Matiners o Segona Guerra carlina tenia un grup de prop de 80 homes.
Tanmateix, en Bou resultà ferit en una cama al final del conflicte carlí i en aquests anys surten per les abruptes Guilleries altres bandes –no se sap si connectades o disperses-, dirigides per en Xic Feliu de Sant Hilari i en Masià del Tabac, dels que Ortega en parla.
A aquests dos se'ls atribueixen els fets contra els masos Quintà i el Cerbé, on l'autor diu que "*ompliren de terror i d'espant els pacífics i honrats habitants de Sant Hilari Sacalm"*.
Al mas Quintà, del terme de Mansolí, en una nit fosca del mes de novembre de 1847, un grup de bandits capitanejats pel Xic, després d'haver robat i saquejat el mas, degollaren bàrbarament els seus habitants, amb l'excusa que havien anat a declarar contra ells al jutjat de Santa Coloma. Per això foren degollades quatre persones que hi havia al mas i només es va poder escapar un jove que també fou buscat pels bandolers.
Una altra trista actuació serà dirigida per en Masià del Tabac, perquè el Xic Feliu morí a mans dels homes del sometent de Castanyadell. Aquesta vegada fou contra els estadants del mas que l'autor designa com a Cerbé. Aquí els lladres es mostraren més sàdics. El dia 22 d'agost de 1847 assaltaren el mas, el saquejaren i varen matar les persones que hi havia a la casa *"cremant-les amb oli bullent i brases enceses i altres mil torments"*, diu l'escriptor, cosa que sembrà el terror per tota la contrada.
L'alcalde de Sant Hilari, en Silvestre Casabosca, volia posar fi a semblants crims i acudí al Comandant General de la província i li demanà que posés una subdivisió de Mossos perquè vetllessin pel poble, les masies i la seva gent.
La petició fou atesa. A inicis de 1848 s'envià una subdivisió a la zona, manada pel sots-cap Jaume Guasch, que en poc temps va poder detenir tota la banda d'en Masià del Tabac.

Qualsevol lloc podia ser víctima de les actuacions dels bandolers. Aquí tenim l'església de Montsolís. Fotografia cedida per S. Bosch

Aquest, que era molt astut, va escriure una carta a tots els seus antics amics de malifetes i els demanava diners, tot amenaçant-los amb declarar la seva participació i complicitat ens molts robatoris i crims.
Aquesta i una altra carta foren interceptades pel canceller i lliurades al jutge. En Masià, en veure que no rebia ni resposta ni diners va fer una denúncia al jutge d'antics amics còmplices o vinculats amb el seu grup. Foren denunciats en Josep Vidal, àlies Feixiques, en Joan Rafil, àlies Dragó, en Ramon Camprodon, dit en Callo, i en Miquel Bover, de Vallors.
Segons una notícia del *Diario de Barcelona -de Avisos i Noticias-* de 1847, durant la primera quinzena de març, l'Esquadra de Mossos de Santa Coloma, va fer presoners, en el terme de Sant Hilari, per ordre rebuda del dia 8, a Joan Mompart, àlies Macià o Masià, a Joaquim Planchar, àlies Quim de les Serras, natural de Mallorca, a Josep Donadéu, àlies Sergantana, a Josep Vidal -Feixiques-, a Salvador Nogueras, àlies Carner, a Narcís Grau, àlies dels Erols, a Antoni Pahí, a Manel Baset, àlies Feliu, a Ramon Camprodon, dit el Callo, a Pere Donadeu, àlies el Tica, a Joan Serra, a Jaume Duran, àlies Jana, a Joan Masnou, de Viladrau, a Joan Planas, àlies Casulles d'Osor i a Rosa Pahí. Tots foren posats a disposició del Comandant de la província de Girona. Per aquestes dates també hi ha més persones que són detingudes i empresonades a Santa Coloma, però no en tenim cap relació.
Uns anys més tard, també veiem com *El Diari de Barcelona*, de 1855, fa una relació d'altres persones encausades en actes lligats amb bandolerisme o encobriments, aquesta vegada dirigida per la subdivisió dels Mossos d'Esquadra de Sant Hilari. Són detinguts Esteve Roura, dit Villacrosa, Josep Bosch, àlies Calsó, Hilari Puig, àlies Xarriol, Manel Purset, àlies Xic Feliu, Isidre Perruane, Àlies Groch, Esteve Vilaró, àlies Cristòfola, Isidre Matamala, àlies Briba, Hilari Duran, dit també Jana i Pere Moragues, dit l'hereu Xecu. Tots eren de Sant Hilari.
Cal entendre que amb un retén de Mossos a Sant Hilari i amb aquestes detencions, que suposem per bandolerisme o altres causes similars, retornaria la tranquil.litat al poble i al seu entorn.
Hem començat aquesta lleugera exposició, o millor dit apunts, d'aquesta època de guerres polítiques, com són les dues primeres Guerres Carlines, i de les actuacions de bandes de trabucaires, que van lligades i relacionades amb l'activitat d'antics combatents dels esmentats conflictes.
S'han seleccionat solament les notícies més implicades amb Sant Hilari i el seu entorn, però existiren moltes altres bandes per l'Empordà i la Garrotxa, com a zones més properes, però també n'hi hagueren a molts territoris de l'interior de Catalunya.
Començant per en Bou, de Sant Julià de Vilatorta, i acabant amb en Xic Feliu i en Masià de Sant Hilari, amb aquesta relació hem volgut donar una petita visió d'una època de malestar que aquestes terres varen viure durant la primera meitat del segle XIX. I tot això degut a dues causes que van lligades entre elles. Les guerres carlistes com a moviment de tropes d'un i altre costat i pel bandolerisme generat per aquelles guerres. El pas alternatiu de tropes d'una banda a l'altra, sempre exigint pagament als ajuntaments per cada "govern", el carlí i el liberal de la reina Isabel, comportava un gran malestar que repercutia en tots els estaments de la població.
Tanmateix, el bandolerisme com a herència d'aquells conflictes va deixar moltes persones embrutides i amb poca consciència, que vivien dels robatoris, d'assalts a rics i pagesos amb terres i que generaren una situació d'inseguretat tant o més dolenta que la produïda durant l'època de les guerres.
En fi, una part del segle XIX molt mogut i violent i ,sobretot, un període de gran malestar, inseguretat i actes vandàlics, que no desdiuen pas dels que el país va viure en l'època d'en Serrallonga, sempre sense el romanticisme que ara se l'hi ha afegit i que ens serveix per fer festes i tradicions. Cal oblidar un temps de misèria i d'inseguretat que esperem que no es torni a repetir mai més en les nostres terres de les Guilleries i voltants.

El Montseny més boirós

Alba Martínez Miralpeix

Un accident aeri al cim de les Agudes va causar 112 morts l'any 1970. 45 anys després, encara queden incògnites per resoldre d'aquella catàstrofe.

Un laberint de faigs i 15 quilòmetres d'excursió condueixen allà on un monòlit recorda què va passar aquell 3 de juliol de 1970. De fet, la pedra només ho confirma. N'hi ha prou amb mirar al voltant, fixar els ulls a terra i percebre com, a cada passa, una nova peça s'evidencia. Com més a prop, més grans es fan les mostres. Trossos de metall, cargols, rosques i, fins i tot, roba que sembla haver-se fusionat amb la sorra d'aquest paisatge boscós.

Són les dotze del migdia, però l'exèrcit de faigs no deixa passar el sol, com si, expressament, els arbres s'haguessin organitzat per aportar encara més misteri al que ja té aquest espai situat al cor del Montseny. Després de més d'un esbufec per pujar l'últim pendent que queda de l'excursió-perfectament indicada per la plataforma *Wikiloc*-, s'albiren les Agudes, una de les muntanyes més altes del massís i la protagonista de l'accident aeri que va tenir lloc fa 45 anys en aquest paratge.

El recent sinistre als Alps francesos ha fet revifar la memòria als selvatans que van ser testimonis d'aquella catàstrofe. L'any 1970, un avió britànic que es dirigia a l'aeroport del Prat va estavellar-se al cim de les Agudes. L'aparell, un *Comet 4* de la companyia *Dan Air* procedent de Manchester, no va aconseguir sobrevolar els 1.705 metres d'alçada que té aquest pic, ja que es trobava en plena fase de descens.

L'accident va sacsejar el Montseny i el país sencer. Va ser el més mortífer i devastador, fins el moment, de la història catalana i espanyola. De fet, continua sent el més important que ha viscut Catalunya, però a Espanya li van prendre protagonisme el sinistre aeri de Los Rodeos, l'any 1977, en què van morir 583 persones, i el de Barajas, el 2008, quan un avió de Spanair explotà després d'arrencar el vol i causà 154 morts.

Àngel Rabat, constructor de professió, era tinent d'alcalde de Viladrau quan la matinada del 3 de juliol van alertar la població de la desaparició del *Comet 4*. "Jo havia vist com l'aparell travessava les muntanyes del Montseny i vaig tenir molt clar on havia caigut l'avió. Quan el vaig veure sobrevolar les Agudes, vaig pensar: aquest no passa d'aquí. Malauradament, no em vaig equivocar".

Rabat va ser el primer a localitzar la zona del sinistre i contemplar l'indret que, hores més tard, es convertiria en un espai d'allò més transcorregut pels veïns curiosos de la zona. De fet, admet que, des d'aquell dia, no ha tingut el valor de tornar-hi.

El monòlit, pagat gràcies a una recol·lecta entre els veïns d'Arbúcies – municipi al qual pertany la zona del sinistre-, reposa al peu de les Agudes acompanyat de les peces que els excursionistes troben i eviten endur-se a casa. "Ja prou ens vam haver d'emportar", explica Rabat. "El meu tot-terreny va quedar ple de bosses de mà, maletes, carteres i objectes personals que vam haver de recollir d'entre les restes".

45 anys després, l'arxiu històric d'Arbúcies encara conserva el talonari on hi figuren les aportacions dels veïns. Des de les despeses del funeral fins a les bosses de plàstic que es van haver de comprar per poder transportar les restes humanes que va deixar la col·lisió. "No es pot parlar de cossos, allò era carn. Només va quedar sencera una nena d'uns 12 anys. Era dantesc, els arbres estaven plens de peces de roba i hi havia parts del cos escampades per tot arreu".

Les víctimes van ser enterrades en una fossa comú al cementiri d'Arbúcies, després de les dificultats que suposava la seva repatriació: eren necessàries 113 caixes de zinc, segons la llei, per viatjar en avió.

Indret i monument on es recorda la mort dels accidentats al Montseny l'any 1970

Les persones que volaven en aquell aparell, totes britàniques, anaven de vacances a la Costa Brava. Curiosament, onze anys abans, l'agost de 1959, un altre avió va estavellar-se al costat del pic del Turó de l'Home, també d'origen anglès. En aquest cas, també tots els ocupants de l'aparell van morir: 32 estudiants que venien a passar les seves vacances a la Costa Brava.

Mentre el senyor Rabat deixa volar la memòria i relata tot el que recorda d'aquell juliol que li va canviar la vida - mai més ha agafat un avió -, posa de manifest la incògnita que encara ara plana sobre els pobles del Montseny. "Estic segur que l'avió va quedar-se sense carburant. Sinó, perquè quan vam arribar al lloc no feia gens de pudor de cremat i no hi havia res calcinat?".

La versió oficial, però, assegura que l'accident va donar-se a causa d'un malentès entre el comandant i el control aeri de Barcelona. El primer va anunciar que passava per sobre de Sabadell, quan en realitat es trobava a 52 quilòmetres d'aquest punt. Tot i això, el radar va enregistrar un senyal en aquell mateix moment sobrevolant Sabadell, fet que va fer donar per suposat als controladors que allò era el *Comet 4*. Després de 45 anys, encara és un misteri què era aquella marca.

La fossa comú, encara ara engalanada amb flors de plàstic empolsinades, fotografies en blanc i negre i dues plaques on figuren els noms de famílies senceres, desperta una altra incògnita d'aquella catàstrofe. Mentre la llista de víctimes oficial només inclou 112 persones, va ser *vox populi* - i així ho van reflectir els mitjans de comunicació en aquell moment - que allà hi havia 113 caps.

La llegenda es manté ben viva, després que l'estiu de 2010, quan se celebrava el quarantè aniversari de la tragèdia, una família anglesa visités la fossa comú arbucienca i detectés que allà faltava el nom del seu difunt. Tot i que la informació està confirmada pel guàrdia urbà que hi havia al càrrec i que va acompanyar la família al cementiri, aquesta mai ha estat corroborada per les institucions municipals, que treuen ferro a l'assumpte i prefereixen arxivar, definitivament, el cas.

La silueta que dibuixen els faigs al cor del Montseny continua recordant el pes d'unes ales trencades, maletes obertes, roba escampada i un avió esmicolat que ha quedat gravat en aquell paisatge. Ara, els excursionistes s'ho miren amb curiositat, fins i tot amb cert exotisme. Agafen les peces que encara queden escampades per la sorra i les col·loquen com si es tractés d'una tradició o un ritual que ha de fer tothom qui passeja per allà.

L'accident als Alps francesos del passat mes de març ha desglaçat de la primera línia mediàtica el reguitzell d'avions estavellats que figuren a la història d'aquest país. Mentre Rabat torna a guardar al calaix dels records el certificat que les autoritats li van fer firmar conforme havia estat el primer testimoni, lamenta la poca cobertura que se'n va fer als mitjans i el desconeixement que, encara ara, existeix sobre aquest accident.

- La catàstrofe del Montseny va ser molt més propera, i encara que va passar un estiu ben calorós a la zona, es va cobrir per la boira de l'època.

1930. L'Antoni Masó i els seus amics

Marco Polo a Sant Hilari

Xavier Clos Busquets • Toni Clos

La pasta al món

Marco Polo era un home curiós, aventurer i emprenedor que va estar de viatge vint-i-sis anys en terres de l'orient asiàtic. Va posar a l'abast de tothom les meravelles del món de tot un continent desconegut, ple

de misteri, d'exotisme i de costums inversemblants, durant el segle XIII.

Sembla ser que els primers fideus es van fer a la Xina i que va ser Marco Polo qui se'n va endur el secret d'elaborar-los i el va portar a Itàlia.

Tot i això la pasta és un dels aliments més antics i que durant segles s'ha fet de manera senzilla, però molt treballada. La pasta surt de la farina de qualsevol cereal mòlt, barrejada amb aigua, amassada, aplanada, retallada i assecada al sol.

"L'avui toca pasta" és el toc d'alerta de la felicitat, que s'encomana als cinc sentits dels humans dels cinc continents.

El país de la pasta.

L'any 1740 Paolo Adami va obrir la primera fàbrica de pasta, a Venècia. Va ser la manera de millorar-ne el procés de fabricació, de fer més pasta i de manera més ràpida. S'introdueixen les premses hidràuliques per fer la pasta seca i també l'assecat artificial, amb la qual cosa es millora la producció i se n'allarga la conservació.

El 1913 Itàlia ja exportava als Estats Units 700.000 tones de pasta. La pasta ha estat responsable d'un avanç social i gastronòmic important. A Itàlia es va passar de menjar els espaguetis amb les mans a menjar-los amb forquilla per poder-los enrotllar, sense embrutir-se. Actualment Itàlia produeix més de 3 milions de tones de pasta a l'any i cada italià menja, de mitjana, 28 quilos d'espaguetis a l'any.

El paradís de l'aigua i dels camps de blat, civada, ordi i *"sèguel"*

Primer logotip de la marca de pastes Canigó en bossa

El paisatge hilarienc era idíl·lic i canviava a cada estació. Feixes i camps de tot tipus de cereals omplien els voltants del poble i fonts, rieres i basses el feien atractiu pels seus colors, olors, el silenci del bosc i els sorolls de l'aigua. Ara ja és gairebé un miratge!

Aquells temps els pagesos conreaven patates i blat. Hi havia anys que plantaven patates i d'altres blat i així mantenien les terres en òptimes condicions. Però a Sant Hilari els cereals, amb els anys, van anar desapareixent del paisatge a costa dels pins i ara es fa difícil veure un camp de blat pel poble i el seu entorn.

Els bojos anys vint s'acaben de cop amb el crac del 29 i el daltabaix té conseqüències mundials, però Sant Hilari continua sent un poble d'estiueig, de balneari, on totes les crisis i bonances econòmiques arriben matisades, malgrat les diferències de classe social entre la colònia d'estiu i la gent del poble.

Pere Coromines, en una novel.la del 1929, parla de l'estiueig de Sant Hilari i hi diu: *"Aquell era un ambient d'una sensualitat fina, la vida hi lliscava suau, l'esperit reduïa les seves exigències...* Hi parla *d'ocupacions frívoles, sensa-*

cions voluptuoses... Els joves es reien de l'aigua, de les seves virtuts curatives, i es movien per la fascinació sexual... i es deixaven dur per aqueixes muntanyes russes del festeig amb els seus alts i baixos d'esperances i desenganys, d'il·lusions i quimeres."

A l'any 1930, segons Picanyol, a Sant Hilari hi havia 5 hotels, 10 o 12 cases de dispeses, i la casa que no tenien dispesers llogaven pisos. Sant Hilari no va ser mai un poble de mala mort, ans el contrari, va ser un referent de la bella vida, tranquil.la i ociosa. Mentre la gent del poble treballava, sense ni conèixer les vacances, per millorar la seva vida, els estiuejants feien vida de senyor i, paradoxalment, també optimitzaven l'economia general: prenien les aigües, organitzaven festes, concerts, teatre, putxinel·lis, balls..., per omplir el temps lliure. Els estiuejants, doncs, eren una font d'ingressos important, però de poca durada. Una temporada de menys de dos mesos a l'any.

Antoni Masó Sureda (en Ton del Canigó), mestre fideuer

A Sant Hilari es menjaven productes frescos. Fruites verdures i hortalisses de collita pròpia i, molt de tant en tant, carn del bestiar i de l'aviram que es criava al poble. La gent menjava dels productes propers i que tenien a l'abast. En aquells moments la gent vivia del que se'n dirà després, turisme d'estiu, i sobretot de les feines de bosc (rodells i carbó), de l'hort, del camp, de les torneries i de l'aigua.

En aquest context de contrastos entre treballadors, diletants, emprenedors, negociants i creatius, l'any 1927, s'obre el Forn de pa Canigó a la plaça de l'Església. Serà l'embrió, sis anys després, de les futures Pastes Canigó. En Ton va fer la proposta de posar el nom de Canigó al forn de pa i en va demanar el parer als seus amics, en Josep Ripoll, en Joan de Ca l'Enric, en Poldo Planes i en Jaume de la Fàbrega, que ho van trobar molt encertat. D'aquesta manera es va triar el mític cim i el més emblemàtic del país, lloat per Mossèn Cinto Verdaguer, com a nom per la botiga. Un nom més enllà dels típics i tòpics noms modernistes, noucentistes, noms de família o topònims d'ús de les botigues del moment, com La Flor de Maig, L'Espiga d'Or, La Modernista, Hotel París, Farinera La Salvadora...

Per primera vegada al poble es van elaborar pastes a partir de la farina dels cereals que conreaven els pagesos de les masies de Sant Hilari i rodalies. Es portava el gra de blat a moldre al Molí de Ca l'Elies i una part de la farina era per garantir el pa i una altra la portaven a Can Canigó i en feien fideus. En definitiva, a més del pa rodó gros per tota la setmana, els pagesos s'asseguraven d'un producte durador i, així, disposar-ne més enllà de l'hivern. Era el temps que, tant els bosquerols com la gent del poble menjaven escudella cada dia, com explica en Vador de Ca l'Iglésies. I el dia que tocava arròs i fideus era una festa.

Les pastes es feien amb *les insuperables* aigües de Sant Hilari i amb la farina dels cereals del poble, sobretot blat i sègol. Durant els primers anys l'única pasta que es feia eren els fideus i s'enroscaven un a un a mà. Es passava la pasta amassada pel motlle i, tot seguit, se'ls donava la forma de vuit. Després ja es van elaborar els macarrons i tot tipus de pasta petita per la sopa. Espirals, guilleries, *puntilles, maravilles,* pistons (0, 2, 4), estrelles, galets (2, 4, 5), grana de meló, grana de pebrot...

Les Pastes Canigó

L'any 1933 a tot Girona hi havia molt pocs fideuers, entre ells en Ton del Canigó a Sant Hilari. Als anys 60 ja n'hi havia 22. L'ofici de fideuer fins aleshores era molt laboriós, la pasta es feia amb una premsa de fusta i cada cop que volien pastar calia un animal per fer girar el giny. L'elaboració era molt lenta i la producció molt minsa. En Ton va començar comprant maquinària nova i de qualitat, cosa que li va comportar una despesa molt important.

Va engegar la fàbrica amb una pastera per fer la massa, de la casa Renom, i una premsa, casa Valls, que ja produïa 25 quilos de pasta a l'hora. Va començar fent una pastada al dia. Feia la massa, es posava a la premsa i amb la pressió, a traves del motlle, sortia la forma triada. Es posava la pasta amb safates i la deixaven assecar a l'aire lliure amb l'ajuda de ventiladors. Calia entre 24 i 48 hores perquè la pasta estigués feta i com que no hi havia termòmetres ni estris per comprovar el grau d'humitat, es feia tocant la pasta amb la mà per si ja estava feta i a punt d'envasar.

Primer anunci, l'any 1927

A la postguerra, cap els anys 50, s'enceta la comercialització de la pasta per tot Catalunya gràcies a la liberalització del comerç de la farina. I va haver uns anys, en acabar la guerra, que el règim franquista, per assegurar el proveïment de menjar a totes les llars, *requisava* la major part del gra de blat als pagesos, a través del famós Mercat d'*Abastos*, igual que es va fer amb el sucre i l'oli. La gent tenia les famoses cartilles de racionament per anar a comprar els aliments que es consideraven de primera necessitat. Les cartilles van durar 13 anys i va ser el moment de l'estraperlo, de fer negoci amb l'engany. A ve-

1954. En Josep Masó a la plaça a punt d'entrar a l'església abans de casar-se

El forn Canigó en el moment d'asfaltar la plaça de la República o de l'Església l'any 1936

gades el qui molia el blat es quedava una part de la farina, de cada sac que feia, i la venia d'estranquis. Una altra manera de treure'n rèdit era moldre una part del gra de blat sense treure'n la pellofa, el boll.

1957. Local de la fàbrica de pastes en el seu aspecte final

El fills d'en Ton, des de ben petits, van aprendre l'ofici de fideuer amb el seu pare i després van seguir amb la fàbrica. Són moments d'expansió, es construeix una nova nau per magatzem i es renova la maquinària. A l'any 1944 es passa d'una a fer tres pastades de 50 quilos cadascuna i al 1957 es construeix la nova fàbrica on hores d'ara encara continua. Totes les fàbriques de pasta del moment es modernitzaven i milloraven els processos d'elaboració que va comportar, amb tanta sobreproducció, la ruïna del sector. En aquell moment es treballava amb sèmola de blat dur en comptes de la farina. L'empresa familiar, es va haver d'espavilar buscant distribuïdors i representants per totes les comarques i ciutats del país i venent pasta als menjadors escolars, economats, hotels i als supermercats. D'aquesta manera va sobreviure a la crisi dels 70, que va fer tancar a tantíssims petits fabricants, perquè les grans marques, amb la política de rebentar preus, es van fer amb els millors mercats.

En Josep Masó, el fill gran, es va dedicar tota la vida al negoci de la pasta i en va veure de tots colors fins que es va jubilar i, tal com volia, encara va aconseguir la continuïtat de l'empresa en vendre la patent a Cobega. Actualment és en Joan Vidal qui regenta la fàbrica amb el mateix nom de pastes Canigó.

Aquesta continuïtat indestructible d'una empresa familiar lliga amb l'esperit de persistència que Verdaguer sintetitza en els versos finals dels 4.338 que té el poema Canigó:

Lo que un segle bastí, l'altre ho aterra,
més resta sempre el monument de Déu;
i la tempesta, el torb, l'odi i la guerra
al Canigó no el tiraran a terra,
no esbrancaran l'altívol Pirineu.

PS: Escriure és un treball d'equip i una declaració d'amor als qui ho llegiran. Només ens resta donar les gràcies als qui tant saben de les coses de la vida i del poble. En aquesta ocasió a Josep Masó, Vador de Ca l' Iglésies, Àngel Serradesanferm i Amadeu Duran.

Del blat a la farina

LA BATUDA A POTA

1- **Parar la batuda:** Consisteix en distribuir les garbes de forma circular per l'era per tal que els animals hi puguin pujar a sobre i trepitjar-les. Les garbes -feixos de blat- podien venir directament del camp o bé podien haver estat apilades en un racó de l'era en l'anomenat modeló.
2- **Ficar els animals a la batuda i començar l'esgarbassada:** Sota la direcció de l'eugasser els animals comencen a trepitjar les garbes tot descrivint un cercle.
3- **Adreçar la batuda:** Girar les garbes amb les forques una vegada retirats els animals. Altrament dit espolsar.
4- **Tornar a ficar els animals a la batuda**
5- **Esbullar la batuda:** Semblant al pas 3.
6- **Tornar a ficar els animals a la batuda**
7- **Primera girada** (sense treure els animals)
8- **Segona girada** (sense treure els animals)
9- **Treure la palla**
10- **Fer el paller**
11- **Escombrar l'era**
12- **Passar el piltre:** El piltre és una mena de rampí emprat per treure les restes de palla
13- **Treure el pallús**
14- **Batollar:** Passar les batolles, estris per espolsar el gra de l'espiga.
15- **Apilar el gra**
16- **Ventar**
17- **Garbellar**
18- **Mesurar**
19- **Ensacar**
20- **Portar el gra al graner**

Premsa enroscadora de fideus que feia tot el procés fins a l'assecatge final

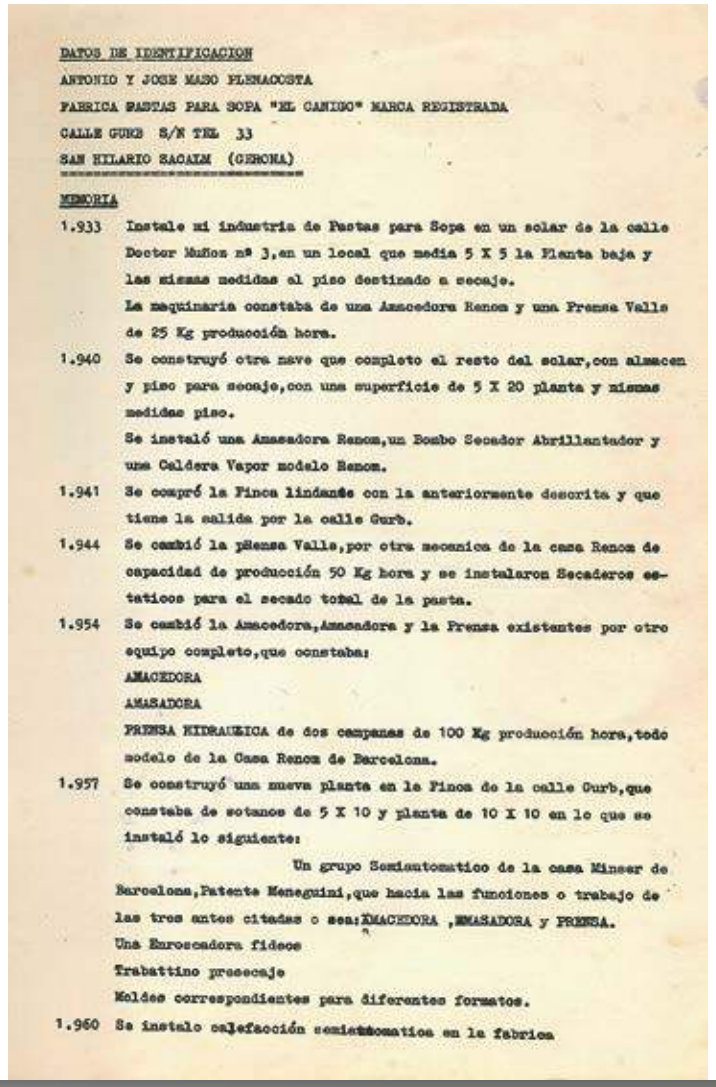

DATOS DE IDENTIFICACION
ANTONIO Y JOSE MASO PLENACOSTA
FABRICA PASTAS PARA SOPA "EL CANIGO" MARCA REGISTRADA
CALLE GURB S/N TEL 33
SAN HILARIO SACALM (GERONA)

MEMORIA

1.933 Instale mi industria de Pastas para Sopa en un solar de la calle Doctor Muñoz nº 3,en un local que media 5 X 5 la Planta baja y las mismas medidas al piso destinado a secaje.
La maquinaria constaba de una Amasadora Renom y una Prensa Valle de 25 Kg producción hora.

1.940 Se construyó otra nave que completo el resto del solar,con almacen y piso para secaje,con una superficie de 5 X 20 planta y mismas medidas piso.
Se instaló una Amasadora Renom,un Bombo Secador Abrillantador y una Caldera Vapor modelo Renom.

1.941 Se compró la Finca lindante con la anteriormente descrita y que tiene la salida por la calle Gurb.

1.944 Se cambió la prensa Valle,por otra mecanica de la casa Renom de capacidad de producción 50 Kg hora y se instalaron Secaderos estaticos para el secado total de la pasta.

1.954 Se cambió la Amasadora,Amasadora y la Prensa existentes por otro equipo completo,que constaba:
AMACEDORA
AMASADORA
PRENSA HIDRAULICA de dos campanas de 100 Kg producción hora,todo modelo de la Casa Renom de Barcelona.

1.957 Se construyó una nueva planta en la Finca de la calle Gurb,que constaba de sotanos de 5 X 10 y planta de 10 X 10 en lo que se instaló lo siguiente:
Un grupo Semiautomatico de la casa Minser de Barcelona,Patente Meneguini,que hacia las funciones o trabajo de las tres antes citadas o sea:AMACEDORA ,AMASADORA y PRENSA.
Una Enroscadora fideos
Trabattino preasecaje
Moldes correspondientes para diferentes formatos.

1.960 Se instalo calefacción semiautomatica en la fabrica

Autor desconegut: Jocs Florals a Sant Hilari (1913). Procedència: A.S.V, *Sant Hilari Sacalm. Imatges de la primera meitat de segle* (2001)

Els jocs florals al territori. Els de Sant Hilari Sacalm de 1913 i 1919. Religiositat, estiueig i humor

Narcís Figueras Capdevila
Universitat Oberta de Catalunya

Els certàmens literaris i jocs florals són un fenomen de llarga durada en la cultura catalana, d'una naturalesa alhora literària i sociopolítica, i això mateix els fa perdurar i reproduir-se per la geografia del país, a partir del model barceloní, en moments diversos de la història contemporània, des de la segona meitat del segle XIX fins a la postguerra civil. El seu estudi, més enllà de l'interès per a la història de la literatura, proporciona dades sobre les dinàmiques socials i les elits polítiques i culturals a les ciutats mitjanes i a les comarques, l'associacionisme catalanista, els vincles entre el nucli barceloní i els intel·lectuals i escriptors de les comarques, el pes de l'estiueig i els balnearis, etc.

A l'inici del segle XX els mateixos Jocs Florals de Barcelona havien adquirit una dimensió política, i el mateix es podria dir de la multitud de jocs que se celebraven a les ciutats mitjanes i a les poblacions més petites. Les festes públiques que promovien arreu del territori –els anomenats "jocs florals menors" o "de fora"– jugaven un paper com a activitats de caire polític que contribuïren a l'expansió del catalanisme. Els casos de jocs amb més continuïtat van ser els d'Olot (1890-1921), Lleida (1895-1923), Girona (1902-1935) i també els de l'Empordà (itinerants, 1882-1922). Ara bé, en un segon nivell, hi ha arreu de Catalunya una constel·lació de certàmens més petits, més esporàdics, amb menys continuïtat.

L'estudi dels jocs florals locals i dels seus protagonistes topa amb dificultats, ja que no se sol disposar d'informació sobre l'organització ni es disposa dels textos guanyadors (només alguns es publiquen en revistes literàries locals o barcelonines). Cal anar a cercar informació a la premsa (el cartell, els treballs rebuts, el veredicte, la crònica de l'acte, els noms dels organitzadors i dels jurats), i això ens permet dibuixar els grups implicats, l'elit econòmica i política (que dota els premis) i cultural (qui els promou i organitza, qui hi concorre i qui hi guanya).

Des dels estudis locals s'ha treballat sobre aquesta qüestió per algunes comarques. Al Maresme hi ha una profusió de certàmens els anys 80-90 del segle XIX (Arenys 1885-1889, Malgrat 1886-87, Mataró 1883 i 1892 i Vilassar el 1887), i una segona florida, sobretot a l'Alt Maresme (Canet, Arenys i Calella de la Costa) els anys 1900-1908 –com a la Selva, com ja veurem– i també el 1933-34 a Malgrat. A Ponent la celebració de jocs florals es dóna els anys 1912 (Balaguer, les Borges Blanques, Agramunt), 1919 (Juneda) o 1923 (novament a Balaguer, Artesa de Segre i Mollerussa); l'any 1933 se'n celebraren a Cervera.

La comarca de la Selva

En el cas de la comarca de la Selva hem pogut constatar la celebració de certàmens i jocs florals inicialment a Blanes (1895), Sta. Coloma de Farners (1898 i 1904), Hostalric (1904-1907), Viladrau (1905) i Amer (1909). Una segona tongada dugué els jocs florals a Sant Hilari Sacalm (1913-1914 i 1919), però també a Lloret (1914 i 1920), Breda (1921), Tossa (1919 i 1921), Caldes de Malavella, Cassà de la Selva i Santa Coloma de Farners (1922). En una tercera etapa en tornem a trobar el 1932 a Arbúcies, el 1933 a Santa Coloma i el 1934 a Blanes. Després de la Guerra civil hom tornà a celebrar-ne a Santa Coloma (1950), a Riells del Montseny (1954) i a Blanes (1959). Tret dels de Riells, on Mn. Pere Ribot muntà una festa catalanista amb

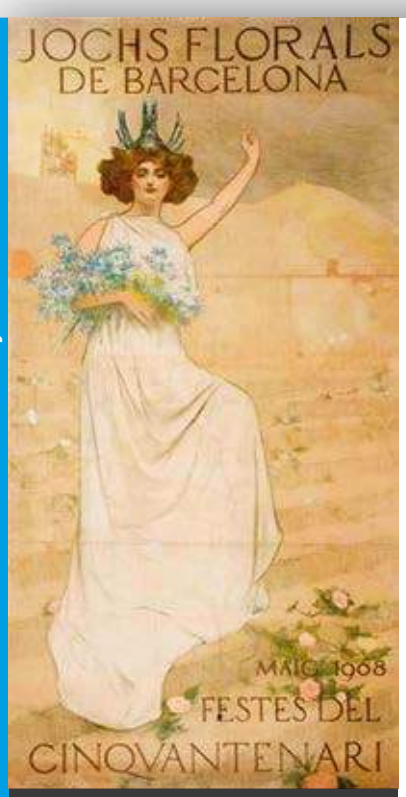

Cartell dels Jocs Florals de Barcelona (1908)

l'empara eclesiàstica (i vigilats per la policia), els altres els impulsaren autoritats del règim i sectors catòlics que, en aquelles circumstàncies, podien fer poesia, en castellà i en català (sovint s'obligava que el poema dedicat a la pàtria fos en castellà).

Tots aquests jocs són molt diversos i també ho són els promotors. Hi ha una llarga tradició de jocs florals humorístics d'ateneus i casinos (Santa Coloma 1898 o Tossa 1919) o bé de grups d'estiuejants (com veurem a Sant Hilari el 1919). Són majoria els d'orientació catalanista, promoguts per la Lliga o grups adherits a la Solidaritat Catalana (Blanes 1895, Santa Coloma 1904, Hostalrich 1905-1907...) però n'hi ha on són preponderants elements carlins, com a Amer (1909), o monàrquics, com a Breda (1921).

La colònia d'estiuejants és clau a Viladrau (1905), on Josep Carner i Jaume Bofill i Mates són els factòtums, però també ho és l'existència de balneari a Santa Coloma de Farners (1904, 1922), Sant Hilari (1913-1914, 1919) o Caldes de Malavella (1922). Sant Hilari Sacalm representa un cas específic, ja que la colònia d'estiuejants i l'empenta d'elements locals com Frederic Culí i sobrevinguts com Josep Ximeno van fer que disposés de premsa catalanista d'estiu: *L'Estiuada* (1901-1914) o *Lliroia* (1922-1923). Pel que fa als jocs florals, però, s'hi combinen altres elements, de caràcter religiós, com veurem. El mateix passà a Cassà de la Selva on les Escoles Cristianes i un vicari actiu expliquen els jocs, o a Lloret, on el 1914 es fan per celebrar la inauguració de la restauració de l'església, mentre que el 1920 és el poeta Carner qui els promou entre la colònia d'estiuejants.

Com veiem, poques vegades la inciativa és autòctona. A Hostalric el 1904-1907 el notari local munta els jocs, quan el notari es trasllada s'acaben; a Santa Hilari el 1913-14 hi intervé un canonge de Barcelona fill de la vila Mn. Joan Baptista Muntalt (1866-1918), promotor de l'ermita de la Roca d'en Pla, i el Centre Excursionista de la Defensa Social de Barcelona, organització catòlica conservadora; a Caldes el 1922 els promou l'associació literària "Penya Lliure" de Girona, formada per seminaristes i estudiants. Els anys 20 i 30 molts tenen un segell marcadament catòlic (Caldes, Cassà, Breda, Santa Coloma...) i hi intervenen grups i persones de fora de la població.

Els jocs de Sant Hilari de 1913

Pel que fa als jocs florals celebrats a Sant Hilari Sacalm el 1913, no n'han quedat gaires testimonis (sí que se'n conserva una fotografia, veg. foto que encapçala aquest article). En canvi, la premsa ens permet seguir-ne les dades bàsiques. Es van fer amb motiu de les Festes constantinianes, que també se celebraren arreu dels països catòlics en commemoració del suposat edicte de l'emperador Constatí de l'any 313 que cedia el poder temporal al papa. A Sant Hilari els actes es combinen, com hem dit, amb la promoció de l'ermita del Nen Jesús de Praga, i tenen un caràcter eminentment catòlic.

El 12 de maig de 1913, segons anuncia el *Diario de Gerona* (6 de maig) les "Congregaciones del Buen Jesús de Praga" celebren un aplec al santuari d'aquesta advocació a Sant Hilari Sacalm. "Se celebrarán –afirma– solemnidades religiosas, serán bendecidas las campanas del santuario, habrá reparto de pan y ropas a los pobres, excursiones y una fiesta literario-musical." De manera que la literatura i la música ja hi són presents.

El 28 d'agost el mateix diari ja anuncia els actes previstos per al dia 31. Els jocs florals que s'han convocat ja tenen veredicte. Hom volia celebrar-los a primera hora de la tarda a la mateixa Roca d'en Pla. Però al final es varen fer, com indica la crònica de 2 de setembre, al Passeig de la Font Vella (segurament per evitar desplaçaments en una hora de força calor i disposar de més ombra). Vegem com s'hi referia el diari i qui formava part de l'organització:

> Las fiestas que para celebrar el triunfo de la Santa Cruz tendrán lugar en San Hilario Sacalm prometen revestir excepcional importancia, a juzgar por los preparativos y trabajos que está haciendo la comisión nombrada a este efecto. Todos los pueblos de la comarca asistirán con sus respectivas asociaciones a la romería y a los Juegos florales que han de tener lugar en la Roca den Plá, en plena naturaleza.
>
> Para formar el Comité de honor han sido nombrados los señores don Luis de Dalmases, marqués de Monsolís, P. Ruperto M. de Manresa, Puigbó y Pons, Ridaura y las distinguidas señoritas Ventura Martí, María Polit, Maria Fuster, Eulalia Castellet, Carmen Agudo, Paquita Polit, Celia Puigbó, Pilar Monset, Josefina Borras, Dolores Carbonell y Maria Camprodón.

Pel que fa al veredicte es relacionen un seguit de títols i lemes, de caràcter religiós en la seva major part. Hi hagué un premi a l'amor (la Flor natural), un altre a la Fe i un tercer a la Pàtria, amb els respectius accèssits. El premi a la pàtria quedà desert. I un segon accèssit al de Fe fou per a un poema dedicat al Nen Jesús de Praga. Té interès veure qui dotava els premis extraordinaris i quins varen ser: el del Bisbe de Vic per un poema dedicat a santa Clara; el del Comité de Defensa Social de Barcelona per a un poema a santa Eulàlia, patrona de la ciutat; el del Centre Excursionista de la Defensa Social per un text sobre "les mares cristianes"; un premi dotat per un anònim "patricio de la comarca" anà a un poema titulat "Cant de joia"; i s'atorgà una menció honorífica a las composiciones "Constantí a la Creu" i "El combat de Rodes".

El mateix dia 31 el *Diario de Gerona* detalla els actes. Dirà missa a les 8 del matí Mn. Muntalt, el promotor de les festes i de l'ermita. A les 11 es rebran les autoritats i hom es desplaçarà a la Roca d'en Pla. A primera hora de la tarda, està previst celebrar els jocs florals. Entre els principals convidats de relleu hom comptava amb la presència del carmelita fra Aurelio Torres, bisbe de Cienfuegos (Cuba) i han promès ser-hi "el Gobernador civil, el presidente de la Diputación provincial y el diputado a Cortes D. Antonio Weyler, hijo del Capitán general de esta región." El premi al millor poema dedicat al Nen Jesús de Praga és una branca d'olivera simbòlica. I la idea és que la festa acabi amb focs d'artifici.

El 2 de setembre el mateix diari ofereix una crònica del actes celebrats "con gran lucimiento" a Sant Hilari. Després de la missa de les 8 del matí, que se celebrà, pel que diu, a l'ermita de la Roca d'en Pla, la resta d'actes es feren a la població

> A las once de la mañana llegaron en automóviles los invitados para asistir a las fiestas, y entre ellos el Excmo. Sr Obispo de Cienfuegos, el Padre D. Aurelio Torres, Carmelita, Administrador Apostólico de Santiago de Cuba y de Camagüey, quien iba acompañado de su familiar el M. Iltre. Dr. Magriñá, y del señor conde de Santa María

de Pomés. Una banda de música ejecutó la Marcha Real y una sección del somatén hizo disparos de fusilería.

Seguidamente se organizó la comitiva presidida por las autoridades y acompañada por la banda que ejecutaba airosos pasodobles. La población presentaba el aspecto de las grandes solemnidades; todas las calles estaban concurridísimas y en los portales de las casas y en los balcones y ventanas había muchísima gente que saludaba al Prelado a su paso, al dirigirse a la iglesia parroquial donde oró. Luego se dirigió a la casa de la señora Viuda de Villavechia donde se hospedó.

En el pintoresco paseo de la Font Vella, y bajo la sombra de copudos y verdes árboles, tuvo lugar la fiesta de la poesía, a las 3 de la tarde presidiéndola, el prelado de Cienfuegos, acompañado de las autoridades locales y del diputado a Cortes don Antonio Weyler, en representación de su padre el Capitán general de esta Región.

El poeta ganador de la "branca d'olivera" resultó ser don Jaime Barrera.

Seguidamente, y a los acordes de la Marcha Real, ocupó el trono la Reina de la Fiesta, que lo era la señorita Celia Puigbó, elegantemente ataviada, tocada su cabeza con mantilla blanca.

Formaban la corte de Honor las señoritas Venturita Martí, Pura y Carmen Agudo, María Fuste, Rosita Lopez, Mercedes Amat. Josefina Borras y Eulalia Castellet

Ganaron los accésits y los demás premios: don Luis Tintoré, don Joan Draper, don José Granger, Rdo. don Javier Puig, Sor Eulalia Anzizu, señorita doña Asunción Mascaró y Rdo. don Francisco Gay Coll.

Después de la lectura de poesías y discursos terminó el certamen y las autoridades y la reina de la fiesta, con gran parte de la concurrencia se dirigieron en automóviles, coches y tartanas, o bien a pie los que de otro modo no pudieron hacerlo, al Santuario del Niño Jesús de Praga, en donde la señorita Celia Puigbó hizo entrega al Divino Infante del "ram d'olivera" que a ella había ofrendado el poeta que resultó ganador.

Y con un hermoso discurso del Excmo Sr. Obispo de Cienfuegos y la procesión de las antorchas, que fué de sorprendente efecto, terminaron las fiestas constantinianas celebradas en San Hilario.

La Vanguardia del dia 1 de setembre de 1913 també aporta una llarga crònica que, tot i això, no afegeix gaire res de nou. Sí que ens permet conèixer, però, els membres del consistori de Sant Hilari en aquell moment i el nom del rector:

Allí fueron recibidos cariñosamente los expedicionarios por la mayoría del pueblo y de la numerosa cotonía que veranea en la villa, figurando á la cabeza el alcalde don Ricardo Tos, con los concejales don José Pons, don Juan Pernau, don José Casals, don Juan Solanellas, el juez municipal señor Soldevila y el párroco Rdo. don Pedro Sabatés, acompañado del clero parroquial, quienes saludaron al señor Obispo y demás acompañantes, que fueron recibidos á les acordes de una banda y con salves de fusilería por el somatén, á las órdenes del cabo señor Llorens.

I també aporta una dada molt vinculada a l'estiueig i a les necessitats d'entreteniment de la colònia que comportava per a la població:

Mauri. Passeig de la font Vella, a can Jover (1914). Procedència: A.S.V, *Sant Hilari Sacalm. Imatges de la primera meitat de segle* (2001)

La animación en la villa era extraordinaria con motivo de ser el último día de fiesta mayor y de hallarse en su apogeo el período de concurrencia veraniega. […] Antes de distribuirse la gente en las fondas á la hora de comer, discurrieron los forasteros por las calles y asistieron á los diferentes saraos que á modo de vermouth se celebran los días festivos á aquella hora para entretenimiento y solaz de la gente joven de la colonia.

Els protagonistes dels actes de 1913 (i de 1914?)

Pel que fa als protagonistes si completem la informació amb la que ofereix *L'Estiuada* podem identificar-los quasi tots i associar els autors a les obres guanyadores.

D'entrada hem vist en el comitè organitzador Lluís de Dalmases i d'Olivart (?-1937), casat amb Isabel Villavecchia i Rabassa (?-1933). Era advocat i fou president de la Caixa d'Estalvis i Mont de Pietat de Barcelona. També era cavaller del Reial Cos de la Noblesa de Catalunya i cambrer secret de Sa Santedat Pius XI. L'any 1913 era el president del Comitè de Defensa Social de Barcelona. La seva sogra "la Sra. Viuda de Villavecchia", a la casa de la qual s'hostatgen els convidats, era Elvira Rabassa i Milà de la Roca, viuda de Joaquim Villavecchia i Busquets, mort el 1894, poc després d'haver-se fet construir pel seu nebot arquitecte Enric Sagnier i Villavecchia (1858-1931) la Torre de Sant Miquel. Donya Elvira era aleshores presidenta de la Congregació de les Filles de Maria del Sagrat Cor.

També hi veiem el marquès de Montsolís, és a dir, Josep M. de Pallejà i de Bassa (1864-1926), advocat, financer i polític, amb una enorme residència a Sant Hilari, heretada dels Saleta. Hi ha el caputxí P. Rupert M. de Manresa (1869-1939), habitual de Sant Hilari (1902 escriu al bisbe Torras i Bages des de Sant Hilari) i amb vinculacions amb els intel·lectuals i artistes de l'època, entre els quals l'arquitecte Enric Sagnier, els germans Joan i Josep Llimona, Enric Clarassó, etc. Pel que fa a Puigbó i Pons no ho podem assegurar del tot però és molt probable que es tracti de l'empresari tèxtil de Terrasa, la seva filla Cèlia Puigbó és designada reina de la festa. Ridaura és un cognom que pertany perfectament a una persona de Sant Hilari.

A l'acte prenen la paraula Benet de Pomés i de Pomar (1875-1953), president de les Congregacions marianes de Barcelona, una altra personalitat rellevant del catolicisme barceloní, i també un jove advocat conservador, que hi fa de mantenidor, Alfons M. de Liguori Lannabràs, del qual no tenim gaires notícies més, però sabem que havia publicat un volum titulat "Poesies" en català a Barcelona el 1912 (que va ser ressenyat extensament a *La Cataluña*, núm. 245, 15 de juny, per Josep M. López-Picó), i sabem també que era un significat militant catòlic ja que l'agost de 1910 havia pres part en els *aplecs* que se celebraren a molts santuaris del país com a actes d'adhesió al papa. Va dissertar sobre el tema "La poesia i la creu".

Vinyetes de l'*Auca de un forastero en Sant Hilario* (1919) on es veu en Ximeno al taulell

Pel que fa als premiats, l'autor del poema "Connuvi", que obté la flor natural, fou el sacerdot barceloní Mn. Jaume Barrera i Escudero (1879-1942), de 34 anys; un accèssit a aquest premi és per al poema "Amors camperoles", original de Lluís Tintoré i Mercader (1865-1947), enginyer barceloní i poeta assidu a jocs florals. El premi a un poema sobre la fe se l'endugué "Clam de fe", del poeta d'Arenys de Mar Joan Draper i Fossas (1889-1970); es concediren dos accèssits a aquest premi, l'un per a "Vora del mar de Tiberíades", de Josep Granger i París (1887-1954), poeta de Badalona, i l'altre per a "Al Nen Jesús de Praga", del capellà natural de Vic però resident a Barcelona Francesc Xavier Puig i Cortinas (1866-1935). El premi destinat a una composició sobre la pàtria quedà desert.

Pel que fa als premis extraordinaris, el que oferia el Bisbe de Vic el guanyà la composició "Oblació de Santa Clara", de sor Eulàlia Anzizu i Vila (1868-1916), monja clarissa de Pedralbes i poetessa, neboda del potentat Eusebi Güell. El que dotà el Comitè de Defensa Social per un poema a santa Eulàlia l'obtingué la mestra i poetessa Assumpció Mascaró i Gauran (?-1933), esposa del poeta floralesc Francesc Ubach i Vinyeta, pel seu poema "Bateig". El del Centre Excursionista de la Defensa Social a un poema "a les mares cristianes" s'atorgà al del mateix títol de Mn. Francesc Gay i Coll (1889-1936), de Calella de la Costa, prolífic autor de versos i obres teatrals. I finalment el premi ofert per "un patrici de la comarca" (anònim) l'obtingué el poeta i traductor barceloní Josep Lleonart i Maragall (1880-1951) per "Cant de joia". S'atorgaren dues mencions honorífiques, de les quals sabem els títols però no els noms dels autors.

Pel que fa als organitzadors, hi intervé Mn. Muntalt, promotor de l'ermita del Nen Jesús de Praga, però també, com hem vist, el grup conservador Comitè de Defensa Social, al qual consta que estaven vinculats els Dalmases-Villavecchia. La Defensa Social de Barcelona existia des de 1904 i arran de la Setmana Tràgica (1909) van tenir una actuació intensa pel tancament de les escoles laiques. El mateix 1913 hi hagué una campanya dels catòlics contra les anomenades "escoles neutres". Probablement és aquest grup catòlic i conservador el que aporta els contactes amb el diputat i el bisbe de Cienfuegos.

Com hem dit abans, els jocs florals eren un complement adient en moltes celebracions, també les religioses, i tenien una projecció social i cultural que hom no volia desaprofitar des de qualsevol dels àmbits o de les opcions ideològiques. En el cas dels actes celebrats a Sant Hilari tenen un signe marcadament catòlic integrista, si podem dir-ho així. La colònia probablement era majoritàriament d'aquest perfil. Però també podem preguntar-nos si no es volia contrarestar el fort component catalanista que transmetia, per exemple, *L'Estiuada*, i empènyer l'adhesió al catolicisme i a Espanya (es deixa desert el premi a la pàtria!).

L'any següent, 1914, sabem per una petició entrada a l'Ajuntament que el Centre Excursionista de la Defensa Social –que el setembre 1913 havia organitzat la primera peregrinació a Núria– tenia previst de repetir l'experiència d'uns jocs florals a Sant Hilari, però no n'hem trobat cap referència a la premsa. El que sí que hem pogut constatar és que l'activitat religiosa (i la processó de les torxes), en determinades dates com ara a final d'agost amb motiu de la festa major, sí que va continuar. N'és testimoni la revista "Jesús de Praga y San Hilario" (des de 1922 i catalanitzada els anys 30).

Potser no es van fer jocs florals, o no de la rellevància que es va donar als de 1913, però l'estiueig es mantenia en un moment àlgid i l'activitat festiva i d'entreteniment també. Mirem com ens ho expliquen el 1915 (*Diario de Gerona*, 15 d'agost):

> Nos dicen de San Hilario Sacalm que con un tiempo espléndido y primaveral que contrasta con las noticias que recibimos de todas partes referentes a temperaturas calurosas, transcurren deliciosos los días en el establecimiento oficial de Aguas Medicinales «Hotel Martín», sin duda el mejor de España en su clase.
>
> La enorme concurrencia allí congregada de lo más escogido de la buena sociedad llena a rebosar aquel hotel, de suerte que al presente no hay disponible ni una sola habitación. Cerca de 300 pasajeros, cómodamente instalados. Variedad de fiestas para todos los gustos. Se ha celebrado un suntuoso banquete que algunas personalidades ofrecieron al señor Obispo de Gerona Dr. Mas y Oliver. Con motivo de celebrarse en la parroquia de Montsolí [Mansolí] las funciones del primer viernes de mes, asistió por la tarde el prelado de Gerona, que pronunció un elocuente sermón.
>
> En el salón de actos, se celebran bailes, conciertos y ve-

ladas recreativas. Se hacen excursiones, sports, siendo agradabilísima la estancia en aquella estación veraniega. Se hacen grandes preparativos para la fiesta mayor que promete ser lucidísima.

A més dels balls i concerts, la lectura devia ser una ocupació també freqüent entre els estiuejants, com hem comentat en alguna altra ocasió. El 1915 l'Ajuntament de Sant Hilari va presentar la seva candidatura per ser una de les poblacions on la Mancomunitat de Catalunya construís una biblioteca. Tot i que no va tenir èxit (es van fer únicament les de Figueres i Olot), la petició indica com probablement la colònia havia fet aflorar aquesta necessitat.

Uns altres jocs, ara "humorístics", el 1919

A Sant Hilari hi va haver uns altres Jocs Florals el 1919, almenys aquests els podem documentar. El diari *El Norte*, de Girona, del 21 de agost de 1919, ens n'informa:

Entre la numerosa colonia veraniega se organizaron unos Juegos Florales humorísticos, cuya fiesta resultó de gran brillantez y fue muy celebrada por la numerosa concurrencia que llenó el local del teatro Unión.

El joven poeta don Bonaventura Torelló Permanyer, ganador de la Flor natural, nombró Reina de la Fiesta a la muy gentil y simpática señorita doña Narcisa Roca a la que acompañaron al sitio de honor un grupo de distinguidas y bellas señoritas, cuyos nombres sentimos no recordar.

También se ha celebrado la fiesta de la flor, a beneficio de los pobres de la población, postulando graciosamente infinidad de señoritas de la colonia, quienes recaudaron una respetable cantidad.

Com ja hem dit anteriorment, des de poc després dels inicis dels jocs florals de Barcelona hi havia una certa tradició de paròdies de jocs o jocs humorístics. En solien fer els casinos i ateneus, sovint de signe oposat al catalanisme (laics, republicans...), però no únicament.

No tenim els textos d'aquesta convocatòria de 1919 a Sant Hilari –com tampoc no tenim els de la de 1913–, però sí que disposem d'un dels productes premiats aquell any. Em refereixo a l'*Auca de un forastero en San Hilario*, divertida publicació bilingüe de 58 pàgines amb dibuixos de J. Robert, obra del singular Josep Ximeno Planas.

Pel que sembla, Ximeno també devia trafiquejar en l'organització dels jocs. A la primera pàgina del fulletó transcriu el que presenta com un fragment "del fallo del Jurat" i en una nota adverteix "Alguns maliciosos diuhen que va engiponar-se'l el mateix autor. Sia com se vulga, ja veuran que com aclaració no va pas malament." El text justifica que s'hagi premiat el treball perquè "a més de demostrar son autor un complert coneixement d'aquest país i les costums estiuencas dels forasters que'l visitan, enclou encertada crítica ridiculisant a alguns catalans (sortosament cada dia menys pocs) que, venint a passar un dies en aquestes muntanyes tant catalanes, van malmetent amb giros estrafalaris i un *asiento* comprometedor, la hermosa llengua de Cervantes, quant usant la rica i formosa d'Ausias March quedarien més que bé, se farían entendre millor, no patirien tant en esforsar-se, alhora que es farían dignes de la terra i mare que per honor seu els va correspòndrer."

Segueix un breu text en català i un prefaci en castellà ple de catalanades. A continuació les vinyetes de Robert i els rodolins de Ximeno es van descabdellant ("Ve al llegar a Sant Hilario/ un gentío extraordinario"; "Por fin llega delirante/ a la Gran Fuente Picante"; "Bebe el agua deliciosa/ que pica como gaseosa"...). Fa gràcia veure les pràctiques que tots hem fet alguna hora, la Font Picant, la Font Vella, la Font del Pic, els anissos, la visita a La Modernista (per cert que en Ximeno hi apareix molt ben retratat i gens paròdic, contràriament a l'estiuejant que és un home gras i malgirbat), la compra de records i dolços, el retorn... El llibre l'edita La Modernista, és a dir, el mateix autor, però s'imprimeix a Barcelona.

La colònia d'estiuejants, que havia fet que Ximeno i Culí pensessin a publicar un setmanari com *L'Estiuada*, i més endavant *Lliroia*, també reclamava altres entreteniments. L'auca n'és un, però n'hi havia d'altres. Per exemple el recull de cançons amb lletres iròniques dedicades a l'estiueig i música de cançons conegudes (com ara "El senyor Ramon") que va fer imprimir el 1916 l'autor de versos satírics i comèdies paròdiques Josep Asmarats, amb el títol *Aplec de cançons catalanes de Sant Hilari Sacalm, dedicades a la colonia estiuenca* (1916, ilust. Trini F.T., 64 p.). L'Asmarats ja era un habitual de *L'Estiuada*, on el 1912 (*L'Estiuada*, núm. 58 (30 d'agost de 1912), p. 2) hi havia publicat uns versos divertits. Us els poso per acabar:

Recansa
Als bons companys d'estiueig

Ay, quina pena
vareig passar:
haver d'anar-me'n
tan prest, companys...
Anant ab l'auto
bo y contemplant
cel y montanyes
corrent, volant...
de Sant Hilari
tot lo que hi ha
ab greu recansa
vaig recordar.
L' auto corria...
semblava un llamp
com un diable
sens parar mai.
Com més m'anava
d'aquí allunyant
jo el cor volia
deixar aquí dalt.
Mes aquell aire
tant fresc y sa
que badar feia
a sa y enllá,
ay! va atrapar-me
distret, y és clar
en eixes terres
vareig deixar
no el meu cor tendre (?)
de quaranta anys,
sino'l *sombrero*
que vaig comprar
un dia a «El Siglo»
per setse rals.

Portada del llibre de cançons de J. Asmarats (1916)

Trencant silencis

Reflexions envers la pèrdua d'un ésser estimat

Laia Fauria Frigola
Psicòloga

Vivim en una societat on existeix una actitud d'evitació i de negació davant d'aquelles situacions que comporten patiment o dolor, i això pren èmfasis quan es tracta d'una pèrdua d'un ésser estimat.

Des de ben petits, ens ensenyen com hem de viure, ens venen donats uns valors, unes normes i uns coneixements que ens serviran per una vida posterior, però no se'ns explica què és ni com afrontar la mort; hi vivim d'esquenes. Ens preparen per a enfrontar-nos a la vida, i sovint s'oblida que durant el nostre cicle vital ens trobarem amb diferents pèrdues de persones que haurem d'anar integrant, i finalment amb la nostra. Així doncs, és impossible separar les dues cares d'una mateixa moneda, és impossible separar la vida de la mort.

Para't un moment, no llegeixis més i pregunta't... és aquesta la vida que jo vull viure? Una pregunta que sovint sorgeix quan posem consciència de que el nostre temps no serà etern per cap de nosaltres. Una pregunta amb dues possibles respostes, "SI" i "NO". Si és la segona opció la que has escollit, és el moment de pensar què és el que t'agradaria canviar i què és el que tu pots fer per canviar-ho. Si ets capaç de fer això,porta-ho a l'acció, fes-ho.

Parlar de la mort provoca patiment, ja que ens fa adonar de la finitat de la vida i, per tant, reflexionar també sobre el sentit de la nostra existència.

Parlar de la mort ens fa pensar en totes les pèrdues que hem patit al llarg de la nostra vida i ens desperta emocions que no són agradables com la tristesa, la por o la ràbia. Per tant, el camí més fàcil és el del silenci, és el d'evitar parlar d'aquest fet evident i seguir caminant per la vida amb els ulls enterbolits.

Però què passa quan de cop sents com si t'haguessin arrencat un tros del teu cor? Quan l'aire del carrer no és suficient per respirar? Quan apareix un dolor dins teu que sembla impossible que algun dia desaparegui? Quan la mort s'acosta a casa per endur-se a una persona estimada? És el moment en què saps que t'espera un camí difícil, un trajecte anomenat procés de dol.

El procés de dol és un procés natural que apareix quan hem perdut un ésser estimat o davant del trencament d'un vincle afectiu. És un procés únic que afecta la totalitat de la persona; a nivell físic, mental, emocional i espiritual essent normals els símptomes que puguin sorgir en un període d'un any, any i mig després de la pèrdua.

Segurament, quan has transitat per un procés dolorós, moltes persones t'han donat consells sobre el que havies de fer, t'han suggerit que siguis valent/a, que no ploris, que no en parlis, ho han comparat amb vivències seves,... I, segurament, tot el que et deien no t'ajudava. Això és degut a que cada procés i cada persona és única i diferent, per tant, no forçosament el que li ha funcionat a l'altre t'ha de servir a tu.

Quina creus que és l'actitud que s'ha de tenir davant d'una persona que ha perdut un ésser estimat? Si no saps què dir, no diguis res. Amb la teva presència ja ho dius tot.

Per superar sanament aquest procés, és necessari que la persona l'emprengui amb un paper actiu. No podem pujar a una muntanya russa sense valentia, sense força . I és que un procés de dol adaptatiu s'assembla molt al recorregut d'una atracció de pujades i baixades; que sabem que arribarem al final del recorregut quan hàgim pujat el que hem baixat i viceversa.

Quan ens anuncien que ha mort una persona propera i estimada, entrem en una fase anomenada *shock*, on apareix una sensació d'anestèsia emocional que ens provoca una conducta de fugida cap a l'interior d'un mateix en forma de paralització i inhibició a tots nivells o bé en forma d'activitat desmesurada, amb crits, plors, agressivitat,... L'estat de *shock* és un mecanisme de defensa psicològic d'una durada de 24-48h.

Són els últims moments que tens a la persona en cos físic davant teu, per tant, satisfés totes aquelles necessitats que sorgeixin en tu; acomiada't d'ella, passa el temps necessari amb el cos del difunt, demana tota la informació que necessitis sobre els fets, agafa un paper actiu en la preparació del ritual d'acomiadament... Tens dret a fer-ho.

Ens pensem que aquest serà el moment més dur de tot el procés, ja que notem que a mesura que passen els dies tot sembla posar-se a la normalitat i és en aquest moment quan entrem en una etapa de negació de la pèrdua. Dins d'aquesta fase no ens podem creure el que està passant, tenim la sensació de que aquella persona ha marxat de viatge, o que algun dia vindrà a casa. No pensem en la mort i emocionalment estem estables. Aquesta etapa, ens permet guanyar temps per a integrar la realitat de que aquella persona ha mort i per a afrontar-ho.

Per adonar-te de la realitat, necessites trencar el silenci, necessites parlar de la persona, visitar els llocs dels fets,...

Acceptar la realitat de la pèrdua implica acceptar el seu significat i viure-la plenament.

Un cop ens hem adonat de la realitat de la pèrdua, entrem a la baixada més forta i llarga de la nostra muntanya russa, és el moment d' elaborar les emocions. Això implica abraçar el nostre dolor i transitar-lo, identificar i expressar les nostres emocions de forma adaptativa. Si intentem evitar el dolor, el procés de dol es pot complicar i ens hi podem quedar estancats.

Tens ràbia? La ràbia ens ajuda a expressar que no estem d'acord amb alguna situació, ens ajuda a posar límits. Crida, busca una manera de fer desgast físic.

Et sens trist? La tristesa ens ajuda a viure el dol, a elaborar els assumptes pendents del passat, a demanar ajuda. Plora, parla, comparteix, demana suport i agafa't els moments que necessitis per estar sol/a.

Tens por? La por ens ajuda a preparar-nos per resoldre una amenaça. Demana ajuda, parla'n.

Busca la forma per expressar tot allò que sentis, troba el moment, la persona i com fer-ho.

Un cop hem transitat pel dolor, toca adaptar-nos a les noves circumstàncies. Qualsevol pèrdua comporta canvis en la nostra vida. Adaptar-nos en el present significa moltes vegades assumir nous rols i noves responsabilitats que tenia la persona que ha mort.

Superar el procés de dol no significa oblidar-nos del difunt, sinó viure una vida plena sense aquella persona i acceptar que és així. Això suposa donar un nou significat a la pèrdua i prendre consciència de tot allò que hem après al llarg d'aquest procés. Adonar-nos que tot el dolor que hem sentit en viure'l és equivalent a l'amor que li tenim a la persona que ha mort.

Quan arribem en aquesta situació, és el moment en què estem oberts de nou a estimar la vida, a donar i a rebre afecte dels altres i a posar consciència del regal més gran de tots, que és la vida.

Perquè hem de passar per un succés tant complex i dolorós per estimar el present? És hora de començar a viure la teva vida, és hora de perseguir els teus objectius, de ser qui ets i qui vols ser. Per començar a fer-ho, respira profundament i submergeix-te dins teu, és allà on trobaràs totes les respostes que necessites.

1915. Barraca de carboners

1915 i 1965
Fa cent i cinquanta anys

Àngel Serradesanferm i Valls

Any 1915, en fa cent

Coses que passen al món

La Primera Guerra Mundial (1914-18) marca les pautes del que serà el 1915, un any més de greus conflictes entre molts estats europeus i de fora, que generaran una situació desastrosa a tots els nivells.
S'introdueix en el conflicte, per part d'Alemanya, l'ús de les armes químiques (granades asfixiants). Eren gasos químics que no feien molt de malt però exigien l'ús de màscares i protectors pels seus efectes desconeguts. Suposaven novetat i les fàbriques d'armes ampliaven el negoci que generen les guerres. D'aquesta manera els alemanys violaven les "Lleis de la guerra" (?).
Són moltes les incidències entre diferents estats. Itàlia declara la guerra a Àustria, Alemanya i Anglaterra tenen una batalla naval al mar del Nord, desembarcament franco-britànic a Grècia, Àustria i Alemanya es reparteixen Polònia, el zar de Rússia Nicolás II dirigeix l'exèrcit per a veure si anima els soldats russos que ja han tingut un milió i mig de morts...

La guerra provoca un increment de preus a tot Europa, sense massa motius aparents. Alemanya implanta el racionament de pa entre la població civil. La majoria d'intel.lectuals i ciutadans europeus es decanten per l'opció que representen els aliats enfront d'Alemanya.
El buc anglès "Lusitània", amb prop de 2.000 passatgers, és enfonsat per un submarí alemany a les costes d'Irlanda. Anava ple de nordamericans però els EEUU no s'immuten. També els zeppelins alemanys bombardegen locals i indrets contra la població civil en la que moren moltes dones i criatures. També ataquen Londres i París.
Degut a la derrota de les flotes francesa i anglesa enfront dels turcs, provoca la dimissió del líder anglès W. Churchill
El fabricant d'avions alemany Junker exposa a Berlín el primer aeroplà tot metàl.lic.

En aquells moments el sud-est d'Europa i l'Àsia occidental es viuen encara les conseqüències de l'atac de Turquia contra els pobles de l'Armènia turca, amb saqueig del territori i grans matances massives contra la població, que implicaren la deportació de nens i nenes i gent gran, l'afusellament d'homes adults i l'abús i la submissió de les dones joves. Un genocidi que després de cent anys encara porta cua en aquests moments.
Se'n dirà una guerra de trinxeres per la manera que tenien de defensar-se dels atacs.
Passadissos i corredors, coves, amagatalls, amb poc moviment de persones, molt silenci en hores, indiferència, moments de reflexió. Era una llastimosa manera de viure la guerra, un ingredient més al desastre que les guerres provoquen contra la humanitat.
En l'aspecte social, la guerra mobilitza les dones, que entraran a formar part de les plantilles de les fàbriques d'armaments i de serveis assistencials als hospitals de la reraguarda.
El conflicte encara durarà uns anys més, amb les lamentables conseqüències que el fet suposa.

Un violent terratrèmol al centre d'Itàlia, a la zona del Laci, provoca la mort de 30.000 persones, amb molts pobles aïllats i destrossats.
Els intel.lectuals espanyols signen un manifest a favor a la causa dels aliats contra els alemanys perquè diu que representen l'ideal de justícia, l'únic que pot coincidir amb els interessos polítics del nostre país. Es reclama una pau i que la victòria afirmarà els fonaments d'una nova fraternitat internacional, basada en la raó i la justícia.

Un incendi destrueix el famós cabaret Moulin Rouge de París.
Al final Itàlia declara la guerra a Àustria i es trenca la Triple Aliança.
França obliga a tots els soldats a portar casc degut a les moltes morts que es produeixen.
Rússia es retira de Polònia i Alemanya-Àustria se la reparteixen. Bulgària declara la guerra a Sèrbia.
Tropes nord-americanes desembarquen i ocupen Haití i ho converteixen en un protectorat.
L'advocat hindú M. Gandi torna a l'Índia després de setze anys.
Neix Frank Sinatra.

Aspectes de la situació a Espanya

Espanya no participa directament en la guerra europea, se'n manté al marge, la qual cosa no vol dir que no es visqui el

conflicte. La majoria d'espanyols és a favor dels demòcrates i liberals europeus, enfront dels militars i germanòfils (Alemanya i Àustria). Hi ha una relació de parentesc entre les monarquies espanyola i austríaca.
A nivell d'Espanya a Madrid hi ha un fort enfrontament molt evident entre els dos bàndols, tant en la premsa com entre els ciutadans, cosa que no passa a Barcelona.
A Catalunya, que s'ha creat la Mancomunitat de Catalunya, preocupa més la crisi econòmica que es pateix com a conseqüència del conflicte i que afecta la població..
A Europa no es preveia la guerra malgrat que hi havia situacions concretes en el territori que ho feien possible degut a les discrepàncies ideològiques i econòmiques entre zones. La situació econòmica i social a nivell del continent no era favorable, però res feia pensar que es pogués acabar amb una guerra tan violenta. Són molts els personatges que critiquen la situació i no estan d'acord amb l'ús d'armaments explosius, gasos...
Hi ha una epidèmia de tifus a Granada.

A Catalunya, l'Assemblea Catalana reclama solucions a la crisi econòmica que es pateix com a conseqüència del conflicte.
A Barcelona i a la resta del territori hi ha una gran demanda de bicicletes per anar al treball, però es produeix una forta protesta per haver de pagar un elevat impost municipal per circular.
L'"Avi" era un elefant del zoo de Barcelona que es va morir de vell i un sultà àrab en regalà un altre de més jove, tenia 12 anys i pesava quatre tones...
Hi ha un procés d'urbanització de la muntanya de Montjuïc gràcies a que s'hi ubica una "Exposició Elèctrica", d'interès per a indústries vinculades al sector.
Hi ha una gran campanya per promoure l'esport com a activitat indispensable, ja que només el practiquen les classes privilegiades. Es promocionarà amb força el tennis. Al camp de l'Espanyol les seleccions catalana i basca empaten a dos gols.
L'Associació d'Arquitectes de BCN publica una nota en català dient que falten recursos econòmics per tirar endavant les obres del temple de la Sagrada Família i es demana la col.laboració dels ciutadans.
A la Rambla de Barcelona un incendi destrueix totalment el Teatre Principal, que era de propietat municipal. Aquí s'hi representava el film "Terra baixa", d'Àngel Guimerà.
S'estrena la composició "El amor brujo", de Falla...

Coses de Sant Hilari

Al nostre poble, com en l'any anterior, també es viuran els efectes de la Guerra Mundial reflectits en una crisi global, de producció, d'encariment de preus, de poca feina, d'haver-hi moltes famílies que necessiten ajuts i altres problemes no fàcils d'atendre. La producció de rodells ha baixat en picat per la no exportació i això trenca esquemes econòmics i familiars. La gent no hi estava avesada.
L'alcalde és en Ramon Pernau Brossosa i els regidors Josep Puig Vehí, Pere Sabatés, Josep Tarradellas Gurt, Salvador Noguera Alsina, però hi ha una Junta Municipal amb Pere Moner Obiols, Josep Tarradellas Rossell i uns vocals associats, en Florenci Serras Planas, Josep Aguilar Blanch i Josep Corbera Guillem.
Al llarg de l'any i gairebé sempre, a les reunions de ple de l'Ajuntament sols hi assisteixen l'alcalde R. Brossosa i en Josep Puig. Això demostra que no hi havia bona disposició ni massa relació Tot seguirà igual, sense massa canvis i poques coses es podien fer. I per què no es canviava?
Al gener una nova llei obliga a fer un llistat dels mossos en edat militar i els demanen moltes dades, cosa que no es feia abans. Tots tenen entre 20 i 21 anys, en total són 30 i només quatre són de pobles veïns que viuen aquí. El doctor Joan Estil.les Reixach en farà el reconeixement i els tallarà l'Agustí Donadeu Busquets.

S'elabora un reglament intern dels empleats a l'Ajuntament d'acord amb una nova llei de la recent estrenada Mancomunitat de Catalunya.
Es posen uns impostos extraordinaris perquè hi ha un important dèficit en el pressupost ordinari de l'any. Ramon Fauria Pujol és designat recaptador del municipi

Es demana a la societat "La Energía Eléctrica" en quines condicions es posarà la xarxa d'electricitat a la població.
Hi ha una comissió per examinar els comptes, Salvador Noguera, Ramon Casabosca, Narcís Poudevida, Dalmau Boada, Amadeu Duran i Narcís Ridaura.
Es sol.licita la Mancomunitat de Catalunya una subvenció per arreglar la carretera de Sant Hilari a Vic a la zona en què s'enllacen les dues províncies. De moment s'hi posa grava i es fa algun pedaç.
La situació del consistori segueix essent lamentable. Sols assisteixen a les reunions de ple, l'alcalde i en Josep Puig, situació que no deixa fer gaire res segons la llei.
Es pot dir que hi ha total inactivitat. Quatre arranjaments de carrers i places i res més i això que es reuneixen cada setmana els dos que es troben A les actes no hi ha res interessant, sols el que han pagat i prou, entre elles un clarí per al pregoner, de 30 ptes...

La foto és de 1915. Sense comentaris

Benedicció de la campana de l'ermita del Nen Jesús de Praga. Foto cedida per Ripoll

És un any en què també hi ha moltes famílies necessitades que precisen de menjar i medicines i se'ls ajuda com es pot.
Al setembre es posen d'acord els ajuntaments d'Espinelves, Viladrau i Sant Hilari i demanen a la Mancomunitat la construcció d'una carretera fins a Vic a través del Pla de les Arenes i lligant amb Arbúcies i Viladrau a través el Coll de Revell. Es diu que els pobles hi col.laboraran amb jornals i transport de materials.
S'aprova fer un xamfrà més gran allà on s'ajunten les places de la Constitució (avui de l'Església) i la J. Verdaguer, ja que el pas no és gens fàcil per al trànsit de l'època...
Es demana a la Mancomunitat poder disposar d'una biblioteca popular i que l'Ajuntament hi posarà el que calgui per al seu bon funcionament.
A can Carbonell treuen finestres i fan la portalada que hi tenen ara. S'arreglen dues fonts públiques que hi ha al centre del poble, la del carrer Valls i la de la plaça de la Constitució.
El consistori hauria de ser integrat per nou membres i sols són dos. La cosa canvia quan
l'u de gener de 1916 hi ha elecció de nou alcalde, en Pere Moner Obiols. Els regidors són Josep Basset Talleda, Joan Serras Pascual, Josep Puig Vehí, Ramon Rovira Coll, Ramon Carbonell, Manel Planas Rovira, Lluís Bosch Clos, Joan Puig Jover i Josep Tarradellas Rossell. El secretari és en Joan Pernau.

A partir d'ara hi haurà més regidors a les reunions i potser es faran més i millors actuacions.

Els cotxes de La Hispano Hilarienca es recuperen a la Pedra Llarga...

L'automòbil de La Hispano (de color groc) enfila la Ctra. d'Arbúcies, on ara hi ha la rotonda, davant del bar Torrent.

La carretera i la plaça de can Torrent, des del turó d'en Rovira. Autor desconegut

1965, en fa cinquanta

Alguns aspectes del món en general

Continua durant tot l'any i amb gran intensitat la guerra al sud-est d'Àsia, a la península indoxinesa i centrada a Vietnam. Hi participen les dues grans potències mundials una per cada banda, Estats Units hi lluita i recolza Vietnam del Sud i la URSS ajuda Vietnam del Nord però sense una acció directe. No és una guerra tradicional, de grans batalles. És guerra de guerrilles i això descol.loca les tropes americanes ja que no estan preparats i desconeixen el territori. La situació és tan conflictiva que es tem per un nou enfrontament A Saigon 13 morts en un atemptat a l'ambaixada dels USA. En uns mesos els americans controlaran el territori.
També serà un any de molta competència en el domini de l'espai per part de les dues grans potències. Tots faran espectaculars en aquest aspecte.
Mor W. Churchill, el líder britànic símbol polític de tota una època.
A Estats Units el conflicte racista cada cop és més conflictiu. Un musulmà de color assassina el líder negre Malcom X i M. Luter King proposa una marxa multitudinària per exigir que els negres puguin votar. Mentre, el Ku Klux Khan provoca greus conflictes amb el racisme com a fons.
El Tíbet passa a ser una regió autònoma de la R. Popular de Xina.
Singapur, amb 360 km2 se separa de Federació de Malàisia.
El general De Gaulle guanya les eleccions a França, L. Erhard és reelegit a Alemanya i N. Kruschev és destituït a Moscú.
El general Mobutu fa un cop d'Estat al Congo. Molts cubans es refugien a Estats Units.
Soldats dels EE.UU. ocupen la R.Dominicana per evitar la creació d'un estat comunista.
El Papa Pau VI demana molt esforç per la pau a l'Assemblea General de l'ONU. Clausura del Concili Vaticà II. L'Església inicia un camí d'importants reformes.

U.S.A. aconsegueixen que el satèl.lit Gemini V, amb dos astronautes a bord, estigui vuit dies a l'espai. En una altra ocasió fan que el cosmonauta White estigui vint minuts fora de la càpsula espacial. Lligat amb el tema es diu que el moniato és l'aliment ideal per viure a la Lluna...
El Regne Unit adopta el sistema mètric decimal.
Als Alps suïssos un allau es desprèn de la glacera Allalin sobre un campament de treballadors que construïen una presa i n'aterra les vivendes. Hi moren 80 persones.

Programa de la festa major de 1965. Autor desconegut

Moren l'arquitecte francès Le Corbusier, el cantant Nat King Kole. L'escriptor Jean Paul Sartre renuncia al Premi Nobel de literatura i es donarà a l'escriptor rus M. Shojolov.
Gran "explosió" musical amb els joves "Beatles" que actuen a Madrid i Barcelona. Aviat seran els gran líders del jovent mundial amb la seva música i manera de fer i de vestir. Els Rolling Stones super estrelles de l'any amb la cançó "Satisfaction".

Esclata el "prêt a porter" amb la "minifalda"que farà furor. Es produeixen uns canvis estilístics que afectaran moltes formes de vida. Eren nous temps per una nova joventut.
F. Gimondi guanya el Tour de França.
Mor Stan Laurel "el Prim" de la parella "El gras i el prim".

A Espanya també hi ha moviment

Hi ha una reorganització el govern d'en Franco. Membres del govern i el mateix Franco comencen a sortir d'Espanya i deixar l'ostracisme que havien hagut de mantenir durant anys. Es crea el Consejo Nacional del Movimiento, presidit pel Cap de l'Estat.

És un període en què augmenta en gran manera el turisme en general, principalment al Mediterrani. Lideratge de Barcelona i Madrid en aquest aspecte.
S'aprova la construcció de l'autopista del Mediterrani...
Moviments de protesta estudiantils a diverses ciutats espanyoles al llarg de l'any.
Un grup de 23 missioners espanyols segrestats al Congo són alliberats..
A l'illa de Tenerife s'estavella un avió amb 31 passatgers, que moren.
Franco i el ministre Fraga Iribarne inauguren el segon canal de TVE, l'UHF.
Consell de Guerra i pena de mort per Eleuterio Sánchez "El Lutte" per diferents atracaments i una mort.
A Suïssa prenen mesures per limitar i reduir escalonadament el nombre de treballadors estrangers (d'Espanya n'hi anaven molts).
Espanya permet la lectura directa de l'evangeli i de l'epístola en català a les esglésies...
Espectacular triomf dels "Beatles" a la Monumental de Madrid. Hi ha qui critica el "soroll", les cabelleres i la histèria que provoquen. Venien temps diferents...

El cantant valencià "Raimon" té un gran èxit al Palau de la Música de Barcelona, amb un repertori totalment en català.
A Barcelona mor el doctor Ignasi Barraquer pioner de l'oftalmologia. Èxit del transplantament d'un ronyó a l'Hospital Clínic de la capital catalana.
Són expulsats de la Universitat per "incitar a la subversión" els professors Aranguren, García Calvo i Enrique Tierno Galván..
S'inaugura el pont sobre el riu Bidasoa que uneix França i Espanya.
L'Atlètic de Madrid guanya la Copa del Generalíssim...
Espanya, amb Manolo Santana, perd la final de la C. Davis de tennis contra Austràlia.

Coses de Sant Hilari

El consistori és el mateix i és presidit per l'alcalde Ramon Muntalt Pagespetit, amb el secretari Josep Mª Àvila. No cal dir que totes les actes i tot el que fa referència a la paperassa administrativa és en castellà.

Es continua en l'etapa de creixement del poble i la consegüent expansió urbanística. La construcció de vivendes, de primera i segona residència, és molt important a carrers com Joan Serras, Piscina, zona de la font del Ferro, del Serrat, carrers Montseny, Víctor Pradera, Torres i Bages i altres.
Però encara és més interessant l'edificació de fàbriques i naus industrials, la qual cosa determina la creació de molts llocs de treball.
Hi veiem les torneries de J. Taberner, de F. Boix Danés, ampliació d'indústries Ripoll, dels germans Brugarola, la d'embotits dels Parareda, de trossejament de fusta de Josep Rossell, de gasoses i sifons de l'Antoni Ramon, una ampliació d'indústries de pasta Canigó, germans Andreu en fusteria, Bonaventura Roura serralleria i altres.
Es construeix l'AFMA, que fabrica mobiliari a la zona de can Tintoré.
També es fan importants obres de millora a la piscina Villaret i al bar.
Tanmateix es construeixen 57 nínxols al cementiri..
Com es pot veure, això sol dóna molt per fer en la construcció i en altres sectors que s'hi relacionen.
Aquí hi hem d'afegir l'augment d'estiuejants, que farà que també es revitalitzi el sector de l'hostaleria, amb noves edificacions i les renovacions d'antics hotels i fondes.
Com és de suposar aquestes activitats exigeixen mà d'obra i seran força els treballadors que vindran d'Andalusia, principalment d'Écija, de Zagrilla i de Priego. Seran els primers immigrants a Sant Hilari i aportaran un enriquiment global de la població a més de facilitar l'expansió industrial. Un sector que també creixerà serà el de l'embotellament d'aigua, amb la Font del Pic, Font Vella, Font d'Or...
En canvi es parla d'un evident i considerable retrocés en el sector agrari i forestal (carboners, roders, llenyataires, bosquerols...). Disminueixen les "artigues", els quintars i molts camps que ocupen les fàbriques i abans eren horts cultivats i ara són zones urbanitzades.
El canvi físic en el poble serà enorme i també en l'aspecte de l'expansió econòmica. S'iniciava una bona etapa de vaques grasses.

A la tardor s'inauguren les obres del que avui és el nou Col.legi Sant Josep, que per qüestions de "papers", en aquells moments es deia Acadèmia Sant Josep. L'Associació de pares demana a l'Ajuntament si pot ajudar a pagar la vivenda al professorat, com l'Estat fa amb la pública, o que es construeixi un edifici amb pisos per a mestres...

El pressupost per a l'any 1966 és de 1.220.104 ptes.
Al llarg de l'any s'arranjaran moltes fonts. Algunes es remodelaran com la font del Ferro i altres es canviaran com la el Cirerer i en tindrem dues.

Els 52 nens components de la coral "Escolania de Montserrat" visiten Sant Hilari.
Abans de l'estiu, als "Campaments" (Albergue Isabel Clara Eugenia, de la Sección Femenina de la Falange) hi vénen 108 noies de Sevilla i 62 de Terol, estudiantes de magisteri, que esvaloten el poble de tal manera que molts encara en tenen un bon record. Al vespre tothom anava a mirar i prendre la fresca per aquells prats...
Es tiren 15.000 alevins de truita a les rieres properes a Sant Hilari, Osor i Espinelves.
Amb motiu de Sant Isidre es fa una gimcana de tractors a la plaça de Can Torrent.
En la festa de Pentacosta surten a cantar els "Nois Alegres" i els "RACS", junt amb les típiques corals d'altres pobles. Era el XIX Homenatge a la Vellesa.

L'equip juvenil del C. E. Sant Hilari va quedar campió en guanyar al camp del Tossa per 1 a 4. L'equip era format per Vilamala, Crous,Tarrés, Solergibert, Serras, Miralpeix, Danés, Casas, Tarrés, Serradesanferm i R. Brugués.

La torneria dels germans Brugarola inicia una brillant etapa amb la nova fàbrica

Molts empleats a la torneria dels germans Ripoll. Foto S. Bosch

Equip juvenil del CE Sant Hilari- de color vermell- campió de grup. J. Miralpeix, Vilamala, Crous, Tarrés, Solergibert, Serras, F. Miralpeix, P. Llinares, Masferrer, Danés, Casas, Tarrés, Serradesanferm, Brugués. Autor desconegut

Alumnes al Sant Josep però amb restes d'obres i sense façana. Fa cinquanta anys. Autor desconegut

La sobretaula

El món que ens ha tocat viure, ve farcit de notícies. Xarxes socials, blogs, webs, expulsen informacions creuades en totes direccions i cadascú recull les que troba més adients pel seu univers particular. Els que ens hem proposat construir aquesta web, ens ve de gust crear un lloc de confluència de totes aquestes informacions, un espai de relació virtual, un punt de trobada tranquil.

La Sobretaula, neix amb la voluntat de ser un paraigües per totes aquelles notícies locals que ens interessen, però també una finestra oberta al món. Una finestra que acosti mirades amb el tarannà d'una sobretaula tranquil·la de diumenge. Sense estridències ni pretensions. Tan sols un lloc on, pausadament, puguem conèixen's i conversar.

1. Quan i com neix el projecte?

El projecte de *La Sobretaula* neix quan un grup de persones de Sant Hilari, membres de diferents entitats, ens adonem que al poble no hi ha prou canals de comunicació i d'informació més enllà dels que ofereix l'Ajuntament. Veient aquesta necessitat, comencem a donar voltes a la idea de crear una pàgina web/blog/portal de notícies que permeti donar informació rellevant del poble, però també enllaçar altres notícies que creiem interessants, escriure articles, opinions, etc. La voluntat és obrir aquest portal a tothom que en vulgui fer ús: entitats, persones a títol individual, etc.

2. Qui conforma *La Sobretaula*? Com us organitzeu?

La Sobretaula està formada per unes 7-8 persones que periòdicament ens anem reunint per decidir temes a tractar, noves seccions a la web, veure com dinamitzen el tema de les xarxes socials, etc. Cap de nosaltres és periodista, de manera que ho fem amb la millor voluntat, però amb cautela, ja que de vegades en surten molts dubtes a l'hora d'encara temes concrets. Alhora, ara s'hi ha afegit un col·lectiu que es dedica a l'escriptura, els Entintats, que anirà penjant els seus textos a La Sobretaula, cosa que ens fa molta il·lusió, també! Finalment, a part d'aquestes persones que ens anem reunint periòdicament, alguns veïns i veïnes ens fan arribar textos i articles que anem penjant així que podem. La veritat és que l' organització és bastant pràctica: quan hi ha temes nous a tractar, ens reunim i ho enllestim.

3. Quins són els objectius *La Sobretaula*?

L'objectiu principal és crear un nou espai per a la informació, tant del poble com de la comarca i més enllà. Alhora, motivar la participació a través de la xarxa, que la gent hi digui la seva sobre temes que, al cap i a la fi, ens afecten a totes i tots. Que les converses no quedin al bar o als carrers, sinó que arribin a més gent. En aquest sentit, volem també que els escrits vinguin firmats amb noms i cognoms, ens agradaria que es perdés una mica la por al què diran o què pensaran. Qui tingui una opinió la pot donar sempre i quan sigui amb respecte. Alguns articles de *la Sobretaula*, els fem entre diverses persones i és per això que els firmem com a *La Sobretaula*. Tot i això, al web hi ha un apartat on es pot saber qui som i com ens diem cadascú de nosaltres.

SOBRETAULA

4. Per què vàreu escollir el nom de *La Sobretaula*?

Ens va fer gràcia aquest nom pel significat que té el moment de *la Sobretaula*: un moment tranquil, després de l'àpat, en què la conversa flueix sense massa tensions. Vam pensar que era el que volíem per aquest espai: un lloc de trobada tranquil on la gent es pogués expressar amb llibertat.

5. Per què creieu que és important la comunicació local?

Creiem que és clau per donar veu i posar ulls a les coses que passen més a la vora de casa. És interessant establir canals que facilitin la coneixença mútua, saber què pensa l'altre. La informació local és la que ens situa en l'àmbit més proper i un bon antídot per l'apatia i els desinterès generalitzat.

Cal dir també que aquí a Sant Hilari hi ha altres canals que funcionen bé des de fa temps, com ara la ràdio local o l'agenda setmanal que s'envia a les cases. Fa uns anys hi havia hagut una revista, el "Portaveu", que feia una funció informativa similar a la que volem engegar amb *La Sobretaula*. El canvi principal és que en aquell cas la revista s'editava en format paper i nosaltres (per qüestions econòmiques) ens hem llançat directament al format digital. És molt més senzill d'editar i que ens permet llibertat total a l'hora d'afegir continguts.

6. Fa relativament poc que el projecte camina, quines són les reaccions fins ara?

Doncs tenim la sensació que de mica en mica estem arribant a més gent. Això ho anem seguint a través de les estadístiques de les xarxes socials i del web, a part del que ens comenten: hi ha articles que de seguida es comparteixen i cada dia rebem bastantes visites directes al web. Estem contents perquè, tot i que ens hi dediquem de forma totalment voluntariosa, els resultats es van notant de mica en mica i això ens fa pensar que feia falta un espai com aquest. La nostra idea és anar creixent en nombre de persones que s'animin a escriure i poder ampliar l'apartat "qui som". Ens encantaria poder fer llargues sobretaules plenes de gent!

Entrevista elaborada per membres d'Ariet (Portal de comunicació de les comarques gironines)

Fotos que fan història

Festa de Sant Antoni 1955. Festa de Sant Antoni. En primer terme en J. Planchart i en "Potei", en el carro la família Mir. Fotografia cedida per la família Planchart Castán

1945? Damunt del pal de la bandera davant de l'escola pública. De baix a dalt i de dreta a esquerra: Dolors Güell, Caterina Pujol, Úrsula Molas, Mercè Mas, Maria Güell, Dolors Roca, Enriqueta Moragas, Carme Güell, Conxita Güell i Dolors Bayés. Fotografia cedida per Carme Güell

Fabrica Damm. 1969-1970. Distribuïdors i venedors de Sant Hilari visiten la fàbrica de cerveses Damm a Barcelona. Hi podem veure: Montserrat Ripoll, família Boix, els de ca la Sibina, els de can Serras, Maria de can Brugués, Fèlix, Narcís del Centro, germanes Fontané, Amador, en Florenci Moragas, En Marcel i la Nati, en Jaume i l'Enriqueta, els avis de Can Mascarbó, la Lola Verdolet, Anna Mª Clos, la Carme i Àngela Homs, en Pep i l'Andreu Pagespetit, Glòria Rotllant, Dolors Cisquet, Marcel Rigalós, Lliberta Ramon, Dolors Collbatallé, Rita Donadeu, Ricardo Moreno, Fina Serrano, H. Polo, Xavi Pagespetit, Taberner, Nito Masó i altres. Fotografia cedida per Nati Rotllant

Temporada 1996-1997- Primer equip C. E Sant Hilari. De dalt a baix i d'esquerra a dreta: R. Valls, Toni Muñiz, V. Javierre, R. Masnou, Quique Gonzalo (entrenador), J. Morera, Llopis, Andreu, J. Solà, Font, Narcís, X. De Vicente, Arboleas, M. Garcia, Màiquez, Molas, Benja, J.M Fernández, "Curro", J. Cullell, J. Macias, Fogueras, Moragas, D. Fernàndez, Jesus, J. Pérez, Fontrodona. Fotografia cedida per Joan Culell

1973. Els jugadors de futbol de la categoria infantil. D'esquerra a dreta i de dalt a baix: A. Izquierdo, J. Parareda, P. Brugarola, Ll. Garolera, Manolo, T. Fogueras, J. Cano, Pep Rotllant, J. Mas, J. Parareda, Mimó, J. Miralpeix, J. Parareda, Valentín, S. Pujol, M. Roura, J. Saurina, Brugués, Roura, R. Pérez, J. Bosch, M. Cullell, J. Puig. **Foto cedida per Joan Mas**

És un bateig. D'esquerra a dreta i de dalt a baix: M. Fàbrega, J. Pallarols, E. Puigderrajols, A. Duran, M. Soler, C. Massaneda, J. Busquets, A. Bisellach, S. Pidevall i C. Ripoll, T. Massaneda, H. Collbatallé, N. Fàbrega, Q. Ripoll, T. Tort. Fotografia cedida per J. Tudela

24 de maig de 2015
Eleccions municipals

El passat diumenge dia 24 de maig els ciutadans de Sant Hilari van decidir la constitució del nou consistori per al període 2015-2019. Es presentaren les llistes de CiU, encapçalada per l'alcalde anterior, Albert Santaugini, la del PIG, amb en J. Ramon Veciana, "Manano" i ERC amb en Joan Garriga.

Votaren un total de 2.660 persones, o sigui un 65,60% del cens electoral.

La cosa anà molt justa perquè només 65 paperetes separaren les dues llistes més votades PIG i Ciu i, per tant, el nou alcalde és en Manano. El repartiment dels 13 regidors ha quedat amb 7 per al PIG i 6 per CiU, un resultat que promet una legislatura en la que es poden fer moltes coses si domina i es busca l'interès general de la gent de Sant Hilari. ERC no obtingué cap representant. Són moltes les coses que el poble precisa i els dos joves que hi ha el davant tenen ganes de millorar l'actual situació i això exigeix un bon treball entre tots plegats i de conjunt.

FESTA MAJOR SANT HILARI SACALM 2015

Lluís Bosch, un hilarienc centenari

Té quatre fills, set néts i tres besnéts. Ha treballat de paleta, de pagès i de bosquerol. En Lluís Bosch, fill de Sant Hilari, ha complert cent anys. Aquell any, Europa vivia immersa en la I Guerra Mundial, que es va desencadenar amb l'assassinat de l'arxiduc Francesc Ferran, hereu del tron d'Àustria-Hongria a Sarajevo, el 28 de juny de 1914. A Catalunya eren temps de la Mancomunitat, que va presidir per primera vegada Enric Prat de la Riba, entre els anys 1914-1917. En Lluís, doncs, les ha vist de tots colors, perquè un segle de vida dóna per a moltíssim. A mitjans de juny d'enguany, aquest hilarienc va rebre el reconeixement de la Generalitat, que li va atorgar la Medalla Centenària en un acte íntim a casa d'uns familiars i que va comptar amb la presència de l'alcalde, Joan Ramon Veciana, la directora dels Serveis Territorials de Benestar Social i Família a Girona, Montserrat Roura, regidors i el president de la Junta del Casal d'Avis 'Can Blat', Josep Garriga. En Lluís va néixer el 17 de juny de 1915. Per molts anys Lluís!

Sant Hilari, un plató de cinema

Lluís Puigdemont i Reverter

Sense pretendre ser una recerca massa aprofundida ni exhaustiva, ja que he de confessar que no les he vist totes, us presento un petit recull de les pel·lícules filmades, totalment o en part, a Sant Hilari Sacalm. Són pel·lícules que, per a algunes de les seves escenes, els productors van aprofitar els exteriors de l'entorn del poble, o bé, van utilitzar algun espai que els facilités traslladar-hi l'acció en un moment històric concret.

Trobar una pel·lícula per les seves localitzacions no és possible. Això era un primer obstacle a saltar. I no ha estat una feina gaire fàcil. Senzillament, perquè no queda recollit a la fitxa tècnica de cada film on es va filmar. I a la Biblioteca de la Filmoteca de Catalunya no disposen d'aquesta informació. A la fitxa només hi ha constància de les persones i empreses que han participat en tot el procés de filmació: director, guió, actors, música, productors, distribució... però no en quins exteriors s'ha filmat. Caldria veure si al final de cada una de les cintes, en els crèdits, surt alguna referència o algun agraïment que en deixés constància. Per tant, per construir aquest article, he hagut d'estirar de la memòria de les persones que van veure o participar en la filmació de la pel·lícula o que l'atzar em va posar a les mans. He de dir que, sense la col·laboració de persones que sabien i recordaven el nom d'algunes de les pel·lícules que es van filmar en el poble, no hauria pogut dir-vos massa res en aquestes pàgines. Des d'aquí, doncs, els agraeixo de tot cor que em confiessin els seus records personals i familiars, per la seva bona predisposició a compartir-los amb tots nosaltres i per deixar que passessin a formar part de la particular història del nostre estimat poble.

Anem a veure quines pel·lícules són:

La primera pel·lícula de la que hi ha constància, es va filmar al nostre municipi probablement el 1949, ja que va ser estrenada el 27 de juliol de 1950, ara ha fet 65 anys. Va ser filmada aprofitant l'aparença fortificada del castell de Saleta, ja que la història així ho demanava. I un fet curiós és que van aprofitar per a fer de figurants algunes de les persones que vivien i treballaven en el mateix castell. Es tracta de la pel·lícula El señorito Octavio del director Jerónimo Mihura. I com a actors, entre d'altres, van participar-hi Conrado San Martín, María Martín i Elena Espejo. La història estava basada en una novel·la del 1881, del mateix títol, d'Armando Palacios Valdés. I l'argument era molt senzill: l'Octavio s'enamora d'una dona casada, la comtessa de Trevia, que està a punt d'arruïnar-se.

No hem trobat cap altra referència d'una nova pel·lícula filmada per aquests entorns fins el 1968. I aquest cop va ser fent la recerca per internet. Estem parlant d'Elisabet del director català Alexandre Martí. Va ser un film, no pas per la història que s'hi narrava sinó per haver-hi cançons en català, que va tenir dificultats per ser distribuïda. La censura va autoritzar que hi hagués únicament una nadala cantada en català, però no la resta, que van haver de ser cantades en castellà. Malgrat que ja hi havia certa permissivitat en el món de la cançó en català i programes en català pel canal català de televisió de Televisió Espanyola, pel fet d'anar adreçada a un públic infantil, no van ni plantejar-se filmar-la en català. Amb més pena que glòria es va estrenar el 8 de juny de 1968. Però va romandre marginada dels circuits comercials fins el 1981.

El guió de la pel·lícula, basat en una novel·la de Josep Maria Folch i Torres (Elisabet o el perseguit de Valldorteu, del 1926), és del mateix Alexandre Martí. Es tracta d'una clàssica història d'aventures a l'entorn d'una herència, un engany i un segrest amb final feliç, ben amanida amb una trama sentimental amb els tres personatges centrals.

La protagonista va ser la jove cantant Maria Cinta, acompanyada entre d'altres per Guillem d'Efak i els germans Queta i Teo, molt populars i estimats en aquella època. I segons les cròniques que hem trobat, la pel·lícula es va filmar en exteriors de Tortadès, les Guilleries i Sant Hilari Sacalm, entre d'altres llocs, els darrers mesos de 1967 i els primers de 1968.

Amb molta seguretat, no és fins el 1996 que Sant Hilari es converteix, amb certa notorietat, en un plató de cinema, aprofitant el seu ambient natural i feréstec. Joaquim Jordà escull la zona del Sobirà i els seus entorns per filmar Un cos al bosc. Molts de nosaltres recordem la presència, durant uns quants dies, dels protagonistes del film instal·lats en hostals del poble. Va ser tot un esdeveniment creuar-te pels carrers de Sant Hilari actrius i actors força coneguts del món del cinema, el teatre i la televisió. El repartiment l'encapçalava Rossy de Palma i la seguien actors catalans de la talla de Ricard Borràs, Nuria Prims, Pep Molina i Mingo Ràfols. El guió, del mateix director, narrava la història d'una jove de mala reputació apareguda morta en el bosc. La tinent de la Guardia Civil de la zona s'ocupava d'investigar els sospitosos: un antic xicot exhippie, el xicot actual, un jove torero, un home amb el qui es va enrotllar i el pare del torero.

A l'estiu del 2001, Jesús Garay va començar a gravar escenes de la sèrie que Televisió de Catalunya va preparar per homenatjar Montserrat Roig als deu anys de la seva mort. Pau Garsaball va adaptar tres obres literàries de Montserrat Roig –Ramona, adéu, El temps de les cireres i L'hora violeta– i en va néixer Des del balcó. Aquesta sèrie ens va introduir, des del punt de vista de la dona, en l'entramat de les relacions entre dues famílies, els Ventura i els Miralpeix, les vides de les quals encreuen els seus destins en el marc de la primera meitat del segle XX. Tot i ser interpretada per un extens cartell de luxe on hi figuraven els grans noms de l'escena catalana –Anna Lizaran, Laura Conejero, Glòria Roig, Ester Formosa, Eduard Farelo, Francesc Albiol, Manel Barceló, Lluís Soler, Jordi Dauder...– també hi van aparèixer un bon nombre d'hilarienques i hilariencs vestits d'època passejant pels jardins de la Font Pincant.

I sense massa més informació que el títol, el director i l'any de filmació hem trobat "La gran decisión" del director Raül Busquets del 2005. Es tracta d'un curt de 3' minuts que, tot i que en desconeixem l'argument, consta que es va filmar a Sant Hilari.

Hi ha tres títols més, però no en sabem realment si Sant Hilari va ser-ne plató d'algunes de les seves escenes: Nocturn 29 de Pere Portabella del 1968; Tempesta d'estiu (o Repressió) de Josep Lluís Valls del 1986; i Fuga y saga de Raül Busquets del 2006.

Aquests són els cinc títols que hem sabut van ser filmats al nostre poble i que hem pogut referenciar. Possiblement n'hi ha d'altres, com apuntàvem ara. I seria interessant comprovar-ho, com també saber si n'hi ha d'altres que ens han passat per alt, per poder completar la nostra particular història.

Al costat de les vaques hi veiem un biot, senyal que havia plogut feia poc

Tastet de mots

Quico Danés

L'inventari lèxic de qualsevol llengua suposa un cúmul ingent de paraules que al llarg de la seva història no es mantenen mai inalterables: sofreixen mutacions en la seva morfologia, s'adapten a situacions comunicatives circumstancials, se substitueixen per altres de noves o , senzillament, es perden. La llengua funciona com un organisme viu en contínua mutació de la qual són actors responsables els parlants anònims que a cada moment acomoden la seva parla a les seves necessitats de comunicació quotidiana i immediata.

D'altra banda, l'anomenada comunitat lingüística – tots el qui al llarg dels segles hem parlat català – no adopta mai un únic model de llengua estàndard vàlida per a tothom i en tot lloc. Totes les llengües – també el català – presenten variants en funció del lloc, el temps, la configuració social dels seus parlants, la seva organització econòmica, els seus usos i costums, etc. La fragmentació dialectal, doncs, és una realitat inevitable. En cap cas el dialecte és una forma vulgar ni és cap aberració. És senzillament una forma particular de parlar pròpia de grups humans menors adscrits a un espai físic determinat i sense que això posi en perill la mútua intercomprensió amb altres grups humans, veïns o llunyans, que utilitzen altres variants dialectals. Al cap i a la fi, vivim tots el catalanoparlants sota l'aixopluc d'una única llengua, el català, que ens és comuna i en la qual ens reconeixem, més enllà de les particularitats lingüístiques de cadascú.

Dins la mateixa àrea dialectal i en el terreny estricte del lèxic (les paraules) es produeix encara el fenomen que en zones molt reduïdes (les Guilleries i el seu rodal més immediat, posem per cas) s'hi han utilitzat sovint paraules gairebé exclusives. N'he volgut comentar unes quantes que genuïnament ens pertanyen. Algunes, com comento, tenen encara plena vigència, d'altres, un ús molt reduït i la major part han passat definitivament avall perquè els usos, costums, situacions, objectes, etc.. que designaven han també deixat d'existir.

Hi ha una bona colla de filòlegs eminents que han orientat el seu treball d'investigació cap a la dialectologia, cap a l'inventari exhaustiu del lèxic català de tots els temps, cap a l'estudi etimològic dels mots inventariats, cap a la fixació de la distribució geogràfica d'aspectes dialectals de tot ordre, etc...

En aquest sentit és inevitable citar, entre d'altres, l'aportació d'A. M. Badia i Margarit, Joan Veny, Joan Coromines, F de B. Moll, Antoni M. Alcover, etc. I obres com el DICCIONARI CATALÀ, VALENCIÀ, BALEAR (DCVB) o el DICCIONARI ETIMOLÒGIC I COMPLEMENTARI DE LA LLENGUA CATALANA (DECAT).

En el seu treball ingent han tendit a l'exhaustivitat tant com ha estat possible amb el buidatge de textos antics i un esforçat treball de camp recorrent el país pam a pam i fent enquestes poble a poble. L'exhaustivitat total, però, és inassolible. Per això, les paraules que comento no sempre les han pogut tractar o no han encertat a fer-ho amb prou justesa.

LLIROIA

Els diccionaris normatius convencionals no li donen entrada. El DCVB i el DECAT no en precisen l'autèntic significat. El primer diu: "varietat de lliri?". Coromines, per la seva banda, el recull de diversos textos de la poètica verdagueriana i explica: "usat reiteradament per Verdaguer com a nom d'una planta boscana". No precisa, doncs, que la planta en qüestió és la ginesta. Com tampoc que el mot *lliroia* no designa la planta sinó la flor.

És amb aquest sentit que en el nostre rodal (alta i baixa Guilleria, repeu del Montseny, llevant d'Osona) ha estat utilitzada des de sempre i té encara avui una notable vigència. Quan ve Corpus i és hora de fer les catifes florals, la gent d'Arbúcies s'enfila pels marges recol·lectant diligentment no pas flor de ginesta sinó *lliroia*. El nostre Busquets i Punset (Sant Hilari Sacalm, 1876-Calders, 1934) l'usa profusament. El seu primer llibre escrit als dinou anys i editat pel ripollenc Ramon Bonet es titula *Lliroia*. Tanmateix, al llarg dels anys algunes publicacions locals han dut aquest nom. També hi ha al poble un carrer encertadament dedicat a la *lliroia*. Considerem-la, doncs, una paraula nostra, ancestral i emblemàtica.

SÚTIA

Terme encara força vigent al nostre rodal fonamentalment en boca de gent d'una certa edat provinent del món agrari.

Cap diccionari normatiu no el recull. El DCVB el descriu com a "clot fet a terra on cremen la llenya per a fer carbó"; o bé "clot profund... perquè els llops hi caiguin i quedin agafats". La informació havia estat recollida al terme d'Anglès. Coromines al DECAT (vol. III, pàg. 157) dóna un origen incert a la paraula (pre-romà, potser basco-ibèric) però no es decanta del significat proposat al DCVB per Alcover/ Moll: "clot on es crema llenya per a carbó". Constata haver sentit aquesta pràctica en enquesta feta (1923) a bosquerols de Querós. Cap d'ells no parla en cap moment dels usos que a la nostra comarca s'atribueixen a la sútia.

Coincidència, això sí, amb la seva morfologia: un clot fet a terra, poc o molt profund i de major o menor cabuda. A les Guilleries, però, segons la memòria ancestral dels testimonis que he pogut recollir, en aquest clot s'hi "ensutiaven" majoritàriament patates (trumfes), ocasionalment remolatxa i més ocasionalment castanyes. Coberta la sútia amb falguera i terra, s'assegurava la seva conservació durant els mesos d'hivern. També s'ensutiaven les "pipes" de bruc acabades d'arrencar per tal que no s'esquerdessin i ja no fossin aptes per a la fabricació justament de pipes. És curiós que s'anomenés "pipa" allò que tot just era la soca arrodonida i compacta del bruc, *Erica arborea*

Aquesta activitat va ser molt important a les Guilleries quan el bruc hi era molt més abundant que no pas ara. Tones de soques de bruc viatjaven cap a Maçanet de Cabrenys on la fàbrica Salvatella, en actiu durant tres centúries, en feia l'acabat artesanal. Els mestres pipaires Segimon Baulenas (pare i fill) no s'estaven de lloar les excel·lències de les rabasses de bruc de les Guilleries.

Les "pipes", doncs, també s'ensutiaven. I aquests són alguns dels usos de la sútia. N'hi havia més? L'existència a l'indret de Serradeures del topònim *Sútia del llop* ho podria fer pensar raonablement. Per cert, un col·lectiu d'artistes hilariencs s'anomena *Sútia d'art*

BIOT

No és infreqüent a les Guilleries topar-se en algun punt imprecís - sense la proximitat de font ni sot ni correntia d'aigua ni pluja residual que el justifiqui - amb un mulladiu de major o menor extensió, amb una fluència contínua d'aigua que brolla espontàniament de baix a d'alt. És un biot. La definició en els diccionaris normatius és lacònica i alhora imprecisa d'acord amb el que acabem de dir: "bassal, toll d'aigua". Coromines a DECAT hi dedica un llarg article i en proposa un significat molt més proper a com aquí l'entenem: "bassal, clotet amb aigua, especialment quan hi neix". No és, però, fins a la muntanya d'Osona, concretament a Sant Andreu de Bancells, al cor de les Guilleries, que no en sent de boca d'un pagès la senzilla definició que aquí reconeixem: "una font que neix de terra". I així conclou que els muntanyencs classifiquen les fonts en *fonts de raig* i *fonts de biot*.

L'article en qüestió és d'un gran interès quan Coromines s'endinsa en l'origen etimològic de la paraula aventurant cent hipòtesis i movent-se entre el rigor filològic i la pura però sàvia intuïció, com sol ser freqüent en l'il·lustre filòleg, cosa que els puristes li han criticat sovint. A la nostra comarca és un mot força viu en la memòria de molta gent provinent de la pagesia. La seva pervivència, en canvi, és total entre el col·lectiu de caçadors de senglar. Abans de començar la cacera, en l'operació ritual de buscar rastres frescos de la nit, es revisen tots el biots per saber si els porcs hi han tocat: el senglar té una tendència irrefrenable a rebolcar-se a l'aiguaneix dels biots per regalar-se un bany de fang.

Tampoc no era infreqüent que els tudons – quan n'hi havia – s'hi anessin a abeurar, gairebé sempre a una hora fixa. Els caçadors maldestres per tirar al vol tenien la paciència d'esperar-los per assegurar-se un tret fàcil, gairebé infal·lible.

PERXELLERA

Pronunciat *persellera*. Mot viu encara en la memòria de molta gent d'una certa edat. Totalment en desús en el comú de la gent per una raó elemental: ja no es fan foguerons a pagès per Sant Isidre ni es basteix pràcticament cap paller.

Efectivament, la *persellera* que solia ser gairebé, sempre una perxa de castanyer, paraula de la qual deriva, era l'eix central del paller convencional a l'entorn del qual s'anava acimant la palla, no pas de qualsevol manera sinó amb mètode i precisió per una major cabuda i per ser després estricada amb el ganxo amb facilitat i sense desballestar el paller.

Tanmateix, en la nostra infantesa cobejàvem tenir una *persellera* prou llarga i dreta per bastir-hi el fogueró de Sant Isidre (els focs per Sant Joan solien ser una moda urbana). No s'esporgava del tot sinó que es deixava brancuda per poder-hi penjar còmodament de cap per avall els ginebrons que la canalla havíem tallat i arrossegat, sortint d'estudi, des dels boscos propers a la vila. El ginebró hi era aleshores abundant i feia una flama viva i potent. Ara els ginebrons són residuals. Les perxes ho poden ser anys a venir si la incipient malaltia del xancre *Endothia Parasitica* que les afecta no té aturador.

Els diccionaris convencionals no registren *perxellera*. Coromines tracta el mot una mica de biaix en parlar dels termes *perxa* i *perxada*, paraules que circumscriu si no exclusivament sí molt preferentment a les "grans boscúries guilleres" i referides sempre a "castanyers joves i esprimatxats ... dels quals treuen els *cescles* tan explotats en aquells vessants"

Curiosament reporta el testimoni de la gent del Soler que en indicar-li el camí des del turó de Sant Miquel de Solterra a Fontsaguarda, li diuen que passarà per una "perxada d'avellaners". És, sens dubte, un ús insòlit.

ENXIXAT

Cap entrada específica ni en diccionaris convencionals ni en DCVB d'Alcover Moll ni en DECAT de Coromines. A DCVB hi ha l'entrada *enxeixar*, com a forma verbal i definida com "cansar de xeixa, de menjar-ne, de parlar-ne". Es refereix a una forma derivada del substantiu que designa una varietat de blat, el més preuat, de la millor qualitat. Cap possibilitat, però, d'establir-ne una relació amb *ENXIXAT*.

En les enquestes informals a gent de la comarca (Vilanova de Sau, Osor, Arbúcies, etc.) me'n donen alguna notícia vaga. He de dir que l'he sentit tota la vida a Sant Hilari amb una gran freqüència i amb un rendiment expressiu molt notable. La sento encara ara de manera molt atzarosa. La seva regressió és, però, indubtable.

Anem al seu significat. Sentia dir a la mare que alguna gallina estava *enxixada* quan agafava un aire pioc i un posat de desgana. Indefectiblement la teràpia de xoc passava per fer-li empassar per la força una bola de sutge de la xemeneia xopa d'oli. Els resultats sovint eren incerts.

A les persones que havien perdut la vigoria i anaven capcots se les titllava d'*enxixats*. Hi havia un *enxixament* que no era ocasionat per malaltia o pèrdua d'ànim i que es referia als qui, mancats de caràcter, tendien a una timidesa extrema i a notòries dificultats de comunicació social. La sentència era severa: "És un banyabaix, sempre sembla enxixat".

En la memòria popular de la gent del poble hi ha la figura d'un mestre d'escola taciturn, malaltís i sense cap virtut per a la docència. Aquell bon home va ser batejat amb el malnom de l'*Enxixat*. Encara avui quan volem ofendre algú per la seva pretesa ignorància, es deixa anar: "Au, tu ja devies haver anat a estudi amb l'*Enxixat*".

Hi ha més d'un centenar de mots genuïns del nostre poble, del nostre rodal, que els grans filòlegs abans esmentats no han tractat o ho han fet d'esquitllentes i que, lentament, aniran passant avall perquè ja no són útils per a la comunicació immediata. Si convé, en parlem un altre dia. Suposant, és clar, que tot això tingui algun interès, cosa que em permeto dubtar.

Els carboners en plena activitat

La perxellera aguanta el paller a Ficanys

El pastor atén degudament l'ovella. Autor S. Bosch

En Joan Tornés, el "Cucut". "El Pastor..."

Àngel Serradesanferm i Valls

L'ofici de pastor és molt antic, ja que és una manera de dominar i controlar els animals i això ja s'inicia en la Prehistòria…

No fa massa temps, a les zones rurals el bestiar es convertí en element bàsic per l'economia agrícola en general. Se n'havia de menester de traginar per llaurar, i per menjar, bàsicament calien gallines, conills, porcs, xais i vaques. Al mateix temps, eren productors de fems per adobar els camps i dels ovins se n'obtenia llana i pell adobada.

L'ovella fa uns nou mil anys que està domesticada i de l'ofici de pastor se'n parla fa uns quatre mil. Un pastor mena, condueix i té cura del bestiar, és com si fos el seu pare.

En l'àmbit rural, una masia de pagès i les seves masoveries treien gran profit de tot el bestiar en general.

A les zones de Guilleries, Montseny i Collsacabra podem dir que hi dominava un bestiar semblant per les condicions climàtiques; fet que implica menys trasllats, i l'afavoriment de les àrees conreades. Aquest aspecte també fa que en determinades zones hi abundi més un tipus de bestiar que un altre i això té a veure amb el rendiment econòmic. A les Guilleries la ramaderia més abundant eren els ramats d'ovelles, que produïen carn i llana. Ara no hi tant bestiar oví, però encara és important en algunes contrades. Es pot dir que el trasllat de bestiar per motius climàtics -la transhumància- s'ha reduït i no es fan grans desplaçaments a través de carrerades i estades en cabanes.

El volum del ramat de les cases pairals depenia de la capacitat econòmica, de la possibilitat de disposar d'herba i dels recursos per tancar ramats.

Al llarg de l'any es van movent per qüestions vinculades amb el cicle vital, com pot ser el moment de criar, esquilar-los o amb l'hora de vendre els animals.

Les persones que controlaven tots aquests aspectes eren els pastors, els guardians de tot el procés, des de que neix l'animal fins que es ven. No cal dir que la seva tasca depenia dels recursos de què es disposava. Ell tenia cura del ramat i estava a la seva disposició, cosa que li condicionava el fer i el menjar i el dormir. Un jaç podia ser el seu llit, ubicat a qualsevol indret al costat del bestiar. Feia vida al bosc. Amb el fred el ramat ocuparà els corrals, un espai protegit i aleshores el pastor dormiria a cobert.

El pastor tenia una feina desigual segons l'època de l'any. En les temporades amb el bestiar estabulat, disposava de molt de temps i el dedicava a fer treballs manuals amb fusta, com ara plats o culleres –si eren manetes- collars d'esquelles... tota una artesania. Tot plegat era una feina dura, encara que sembli un ofici maco i romàntic. Tanmateix, és una tasca que exigeix vocació, estima a la natura i al bestiar. El pastor és una persona que cuida el ramat durant tot el dia els 365 dies de l'any. L'acompanyen uns gossos, que són el seu braç dret, i la soledat.

Un exemple d'aquest tipus de pastor era en Joan Tornés Turon, àlies en Cucut, una persona apreciada i volguda, que des de ben petit se sentí atret per compartir la seva vida amb uns animals a qui acompanyà fins que ens deixà: les vaques, els xais i les ovelles. Era una feina dura, encara que sembli un ofici de bon fer.

En Joan Tornés va néixer a cal Cucut l'any 1930, parròquia de Cladells i terme municipal de Sta. Coloma. Era una època plena de dificultats per la situació econòmica, social i política que es vivia a Espanya i en especial a Catalunya. No cal dir que en el món rural les dificultats no es vivien amb tanta intensitat perquè hi havia més recursos per sobreviure.

Fou el sisè d'onze germans i amb set anys va marxar de casa per dedicar-se al bestiar i a fer de pastor de vaques a cases de la zona de St. Miquel de Cladells, com a can Boix o a can Iglésies. Fou, per tant, un pastor de vocació i adaptà la seva vida a la feina. Ell vivia i residia a la casa allà on anava a treballar i per aquesta raó aprofità per anar un temps a l'escola que hi havia a Sant Miquel.

Amb els ramat estigué a força estables o llocs, com el Clascar, la Balma, Vallclara, Fogueres... Es pot dir que va veure i viure el mateix cel però a molts i diferents indrets i el bestiar li va marcar el seu camí a seguir i fins i tot el seu tarannà.

Li agradava la natura i el bestiar. Coneixia els costums i la manera de fer de les ovelles, com tractar-les i trobar-hi remei, ja que és important tenir un ampli i estricte control del ramat. Sempre anava acompanyat de bons gossos que li facilitaven força la feina i no deixaven de ser un més de la "família". Un pastor sense gos és com un soldat sense arma... Tenia molt bons records d'en "Pardo" i la "Pastora, gossos molt fidels i eficients. Si un gos fa el que sap que ha de fer és un gran ajut. No cal dir que en Joan tenia una gran experiència en el maneig dels xais i les ovelles; de totes maneres hi havia temporades que tenia algun mosso d'ajut. Els desplaçaments dels ramats es feien sempre caminant. Les motos vindran més tard i seran només per anar als diferents llocs de pastura. Era necessari estar sempre pendent dels moviments dels animals. Amb el ramat complia el que eren els preceptes bàsics de tot pastor propietari, que vol dir seguir les pautes que esdevenen al llarg de l'any i que marquen una ruta per el bestiar i l'amo. Parlem d'escuar, període de zel, esquilar, portar l'animal a zones altes de bones herbes i xaiar, vendre l'animal i anar seguint un dur però necessari recorregut anual. El pastor també controla aspectes com l'actuació dels marrans. En Joan tenia molt ull per a veure si els animals tenien problemes. Era com

un veterinari i solia resoldre tot el que es presentava, com podia ser el mal de peu, per exemple Evidentment havia de pagar als propietaris dels terrenys per a poder-hi pasturar i se solia fer amb xais i no amb diner.
Tenia preferència per animals de raça autòctona del Montseny, espècies ben adaptades al territori Montseny-Guilleries, de potes llargues per arribar a menjar els branquillons dels arbres. Quan el tipus de carn d'aquests exemplars era de color fosc i molt gustosa.
En arribar el fred els ramats se solien tancar als corrals. Ell els tenia a fora i així menjaven castanyes i glans o el que fos. Amb el bon temps sortien i femaven els futurs camps i vénienen els temps d'enfilar-se més amunt i ocupar altres espais. Època d'esquilar –tondre- les ovelles per disposar de la llana, cosa que feien especialistes, a l'igual que marcar-les per a poder saber de qui són.
A mitjan setembre s'iniciava el retorn i es seleccionaven les ovelles per criar i per vendre, que suposava el benefici anual del pastor. Era moment de trobada de pastors i propietaris, es tancaven tractes i així finalitzava el cicle.
Havia passat de tenir quatre-cents caps de bestiar en un ramat, una xifra ja considerable, fins a tenir-ne prop d'un miler. Es podien controlar gràcies als gossos i a traves del so de l'esclopó, les esquelles o els esquellerincs, que "denunciaven" on eren els membres escapats o perduts del conjunt del bestiar i quins camins agafaven; també orientaven altres xais més petits que depenien d'aquests sons.

Els seus inicis com a propietari del ramat

A la masia del Pagès, de St Andreu de Bancells, conegué la Concepció, una noia dels Sanglas, de Querós, que treballava a les Valls, una casa molt gran. I després de fer la mili a Barcelona, al poc temps es casaren. És evident que el fet li canvià, en bona part, la vida. Durant anys, en la seva joventut el ramat no era seu, conduïa bestiar d'altres propietaris i més endavant formaren una societat amb un altre pastor, Però amb motiu de la família decidí tenir ramat propi i sempre més fou així d'ençà d'aquell moment.
L'any 1963 nasqué la Dolors i es desplaçaren a la casa de Panissers on tres anys més tard naixeria en Jaume.
Després de viure uns anys a l'esmentada masia, s'instal.laren a Sant Hilari, on compraren una casa i és allà on viu encara la família. El motiu d'anar al poble fou la necessitat de portar les criatures a l'escola per a rebre una adequada formació. Això suposà una considerable estabilització de la família.
D'aquesta manera anaren passant els anys i les dècades i la vida familiar feia el seu curs, amb el ramat com a element bàsic per en Joan, ja que era com si fos el seu déu i no veia res més. Feia el que el bestiar exigia i atenia totes les seves demandes, la qual cosa generava una dependència total, tirant cap a l'esclavitud, comenta la família.
Com que estava sempre fora i era un manetes, aprofitava l'estona i elaborava peces d'artesania de fusta, com ara plats, culleres, collars per el bestiar, batalls per les esquelles -també amb ossos-. Ensutiava soques de bruc recent arrencades -pipes- perquè no s'esberlessin i quedessin adequades per a l'elaboració de pipes de fumar.
Amb els anys, el control sobre els ramats deixaren de ser tant estrictes perquè l'atenció del pastor sobre el bestiar anava disminuint i es tancava i s'estabulava cada vegada més. Però això en Joan, en Cucut, no ho feia gaire, seguia amb un control estricte del bestiar i el vigilava constantment. Les motos que tingué abans i la "Yamaha" d'ara li servien per a desplaçar-se d'un lloc a l'altre amb la finalitat de seguir i controlar el bestiar. Darrerament, que tenia el ramat centrat a la masia de Fogueres, solia acostar-se més a casa. La carn del seu bestiar anava a les botigues de Sant Hilari i també força a carnissers i mercats de Vic.
La vida, però, li jugà una mala passada. Fa uns anys, en Joan tingué una ensopegada important en la seva salut, ja que tingué greus problemes cardiovasculars que l'obligaran a deixar el ramat. Aquí és quan hi ha el seu fill Jaume que intentarà ajudar-lo primer i se'n farà càrrec després.
Per en Joan fou un cop molt dur perquè suposava deixar el que havia estat el seu motiu de viure. Anava a veure el ramat però no podia fer res més que contemplar-lo. Tenia setanta anys i la vida li donava un tom inesperat perquè perdia la relació directa amb el que havia estat l'element pel qual vivia. Li suposà una sotragada anímica que res de bo li aportà a la seva salut. De viure al bosc i en plena natura a estar tancat a casa sense el contacte amb els animals li féu més mal que la mateixa malaltia.

En Joan amb el seu company de feina, el fidel "Pardo". Autor S. Bosch

Era tanta la dèria que tenia pels animals, que com que no podia marxar, es va adaptar un espai a les dependències d'en Tori i hi tenia sis o set cabres i les anava a cuidar...
Tancat a casa i molt limitat en les seves activitats, en Joan Turon, el Cucut, va veure com se li escapava la vida, una vida que per ell ja no tenia massa sentit. Finalment ens deixava i amb ell desapareixia el darrer "pastor" de Sant Hilari i també una manera de conduir i dominar un ramat.
Podríem fer una comparació entre el que feia el pastor pare i el pastor fill i hi veuríem força diferències... però el ramat de xais i ovelles de la família segueix i, per tant, els Tornés, de renom Cucut, encara tenen moltes coses a dir en aquest camp.
Les condicions en què se solen tenir avui els ramats no són tan exigents i en Jaume, el pastor que continua, ha decidit i posat en pràctica una manera de fer més vida a casa i no ser tan esclau dels ritmes vitals del bestiar. Ell el té escampat per diferents indrets i és clar que en té menys control, la qual cosa no vol dir que no se'n cuidi i no l'atengui bé, però no ho fa com seu pare. D'entrada hi ha molta menys dedicació i seguiment i també en alguns lloc es tanquen més els ramats.
Com es pot veure les coses han canviat, fins i tot en l'aspecte alimentari, ja que ara hi ha més exigència pel que fa, per exemple, el color de la carn. Sí que mengem xai, però potser no té la qualitat que tenia abans, ja que el pasturar s'ha reduït progressivament.
Ens aquests moments als voltants de Sant Hilari hi tenim quatre ramats. Un que ocupa espais del pla de les Arenes i el pastor és un senyor gran, de fora; un altre molt petit que es tanca al Soler, el que el té en Gallardo, que és de llarg el més gran, i el d'en Jaume, en Cucut petit, fill d'en Joan Tornés, el que va ser l'últim pastor amb majúscula del poble i que ens deixà ara fa poc.
La diferència entre el que feia el pastor pare i el que fa el pastor fill és evident. Però el ramat de xais i ovelles segueix. En Joan deixà amb la seva vida una brillant i particular història personal en el món de conduir i tenir cura del bestiar, que en diem *ser pastor.*.
.....
És clar que antigament hi havia més pastors. Fa més de cent anys, segons un cens de població de 1910, eren setze homes de diferents edats dedicats a fer de pastor. El més gran era en Josep Joanhuix Masferrer, de 70 anys i el més jove en Valentí Busquets Torrent, amb 11. Eren joves la majoria i de diferent procedència. Pocs de Sant Hilari i n'hi havien d'Arbúcies, d'Osor, de Rupit i d'altres indrets. Tenien edats diferents i els unia el fet de protegir i guiar un bestiar que era font de recursos per a força famílies. Els amos de les masies tenien ramat, un element econòmic important, ja que produïa carn, llana, llet, femava els camps, els "netejava" i derivava uns bons ingressos.
Avui l'ofici de pastor s'ha reduït, com es pot veure pel nombre que n'hi ha. La societat menja més carn però ve d'altres indrets i procedències.
El pastor d'ara és més un vigilant, fins i tot un granger, perquè les coses ja no es fan seguint els rituals d'abans. No hi ha un control tan intensiu sobre el comportament i el fer del bestiar en general. És evident que els temps canvien i la feina dels pastors també.

Nota
L'any 2003 es va fer una exposició al Museu Guilleries amb el nom de "En Cucut i el seu ramat" i restà oberta durant un any. Va ser una forma de donar a conèixer la vida d'en Joan en particular i de manera general la d'un pastor i el que significa per a la societat civil. Tot això donant una genèrica ullada al passat...

La bellesa del paisatge de les Guilleries ajuda a tenir una feina més plaent. Autor S. Bosch

El monument de D. Fita a la plaça general Moragues. Foto Irene Mir

De l'antic "Turó d'en Rovira" a la plaça Moragues, espai vital per Sant Hilari

Àngel Serradesanferm i Valls

Només els més grans de cinquanta anys poden recordar com era l'espai que avui ocupen la plaça Moragues, la plaça Catalunya, la zona del CAP i els carrers que enllacen, Tarragona, Barcelona, Girona, Joan Serras, Ctra. d'Arbúcies i carrer de l'Hospital. Una superfície aproximada de 13.000 m2.

Era el "Turó d'en Rovira", un espai natural d'una altura d'entre 7 i 8 m. amb desnivell cap a la zona de la riera del torrent d'en Serras, cap el que seria l'esplanada de can Torrent i limitat per la carretera. Tocava el mig del poble -a cinquanta m. de la Placeta- i part del terreny es dedicava a l'agricultura i pastura. No tenia edificacions, sols el Molí d'en Rovira on hi vivien en Vadó, la Carme, la Maria, la Roser i la mare, amb les dependències pròpies d'una casa de pagès, com poden ser les corts per bestiar.

Tot era propietat de la família Rovira, que ja trobem a l'Edat Mitjana, sota el domini dels Gurb. També tenien la casa pairal al centre -avui oficina de turisme-, a la sagrera del poble -on residien- i tot l'espai interior limitat pels carrers Vernis i Montsolís així com una enorme extensió de terres que arribaven a Villaret per un cantó i al cementiri per l'altre a més de diverses cases de pagès escampades.

Això feia que molta gent del poble en depengués, perquè permetien conrear camps a canvi de no gaire res a diferents famílies, donaven feina a bosquerols, i deixaven fer a carboners, roders i altres. Eren persones apreciades i volgudes.

Centrats al Turó d'en Rovira veiem que ocupava l'espai comprés ara entre els carrers Joan Serras, ctra. d'Arbúcies, carrer Hospital, carrer Tarragona, i la plaça Catalunya.

La família originària dels Rovira quedà reduïda a dos germans, en Josep i la Concepció, que morí l'any 1960. Eren solters i, per tant, no tenien descendència. L'herència passà a institucions com els Salessians de Girona, l'Hospital de St. Joan de Déu de Manresa i una congregació de monges de Barcelona.

Som en la dècada dels 60. Nosaltres érem petits i esdevenia un lloc ideal per anar a jugar a "indis i pistoleros", a cuit, a pujar i baixar marges, a caure-hi en bicicleta... perquè ningú no ens renyava ni ens deia res.

Tanmateix, seran també anys d'enorme activitat industrial i de fort creixement urbanístic, ja que es començava a construir a diferents zones i els nous carrers creixien.

(1955) En primer terme camps i el molí d'en Rovira a la dreta, amb la vivenda i altres dependències adossades, com les corts i la fogaina. A l'esquerra hi ha molts de pallers, del molí i d'altres veïns del carrer de l'Hospital, que no tenien lloc per ubicar-los. Foto S. Bosch

(1960) De front hi veiem camps, a l'esquerra can Poldo i a la dreta el carrer Gaudí. Més enllà la plaça de can torrent -una gran esplanada- i el turó d'en Rovira, amb els camps i els pallers. Foto Vilamala

(1953) Dia de St. Antoni. Els animals al carrer de l'Hospital. A la dreta dependències del molí damunt del turó. I al centre can Patllari. Autor desconegut

El turó arribava a la carretera, com es pot veure en aquesta exposició davant de can Jombo. Foto Garriga

L'espai del Turó era molt llaminer perquè suposava tenir solars al mig del poble. D'aquí que hi hagués molta atenció per saber i veure què s'hi feia, qui i com. De seguida hi hagueren interessos per "administrar" els terrenys.

Era alcalde en Ramon Muntalt i Sant Hilari en aquells moments no tenia un Pla d'Urbanisme i, per tant, s'obrien moltes possibilitats. Se n'aprovarà un amb en J. Ripoll d'alcalde el 1972 però no tothom hi estarà d'acord i es faran alegacions. El substituirà en Biel Miralpeix i més tard serà en Xavi Rossell qui haurà de prendre decisions segons la normativa urbanística del moment. No entro en aquests temes perquè és complicat i sense un interès específic.

Mentrestant, al costat del turó hi anava creixent una esplanada que s'utilitzava com a aparcament, zona de pràctiques per a conductors, ubicació de circs i parades de festa major, amb els "cavallitos" d'en Foro i la "xurreria"... i un lloc per anar-hi a tirar runes i porqueria. A l'altre cantó s'hi seguia fent el Calvari. Era un temps d'impàs...

És important que al 1973, dins del mateix procés, els nous propietaris, fan la cobertura de la riera del torrent d'en Serras i suposa el sanejament de la zona. A sobre hi passa el carrer Tarragona.

Dos anys després, el 1975, es tira tot el turó a terra i queda una enorme esplanada que hi serà força temps per la no entesa entre quines havien de ser les normatives per urbanitzar-lo. Serà un espai obert.

S'inaugura l'actual plaça Catalunya el 1976. També aviat es faran els dos primers edificis de la zona, els de la immobiliària TEFISA, -on hi ha el restaurant Pinotxo-. Paulatinament s'anirà edificant tota la zona d'acord amb el Pla Urbanístic del moment que implicava una regulació de l'edificació, la seva altura i la cessió d'espais públics. S'hi farà el mercat dels diumenges. L'any 1991 s'inaugurava l'actual plaça Moragues obra de l'arquitecte Jordi Roca, amb el monument a Moragues de Domènec Fita.

La realitat avui és una altra i les imatges que acompanyen aquest text donen una idea de la transformació que tota aquesta zona ha tingut fins a convertir-se en lloc de trobada i de gran simbolisme per Catalunya.

En aquest turó s'hi representà durant uns anys el Via Crucis, com es pot veure. Foto S. Bosch

(1975) Queda poc per a que tot estigui pla i el turó haurà desaparegut. Autor desconegut

(1972) Obres per tapar la riera del Torrent d'en Serras. Ara al damunt hi ha el carrer Tarragona. Foto ASV

Ja hi veiem els dos edificis de la immobiliària TEFISA -on ara hi ha el bar i restaurant Pinotxo-. Aquí també s'hi va fer durant uns anys el mercat dels diumenges

(1976) La plaça Catalunya. Primer pas d'urbanització com cal. Autor desconegut

Les Guilleries a ulls d'Anton Busquets i Punset en dos textos de 1902 i 1908

Fèlix Bruguera Ligero

Anton Busquets i Punset (Sant Hilari Sacalm, 1876 – Calders, 1934) va ser un escriptor i pedagog que sempre va tenir present l'entorn en el qual va néixer i viure durant una colla d'anys a l'hora d'ambientar les seves narracions i poemes. Però, a més a més, va col·laborar en una bona colla de publicacions periòdiques catalanes amb la seva empremta narrativa, poètica i de crítica literària com ara *La Renaixença, La Veu de Catalunya, Joventut, La Ilustració Catalana, La Veu de Montserrat. Lo Geronés*...

Un dels ambients predilectes de Busquets va ser la terra en la qual va néixer, les Guilleries, i així ho podem constatar en un nombre bastant significatiu de creacions seves tant en narració, "Al sot del senglar" -a Susqueda-, "Primer amor" -a Vallclara-, "De malrepòs" -possiblement Osor, segons Narcís Figueras-, "L'hivern a muntanya" -voltants de Sant Hilari-... com en poesia, com ara "Sant Miquel de Solterra", "Los fadrins de les Guilleries"..., composicions que algunes van aparèixer en volums publicats com ara *Del meu viure rural* (1930) o *Ventitjols de Guilleria* (1901) i d'altres han restat impreses en algunes publicacions periòdiques.

Precisament, ens centrarem en aquest darrer vessant de Busquets i Punset atès que hem localitzat dos textos on planteja la seva visió reflexiva, d'opinió personal -i no pas creativa- de les Guilleries, a partir dels quals intentarem d'anotar quin era el seu pensament, quin tipus de llengua utilitzava i quins espais destacava de la nostra comarca, perquè de fet, i en paraules de Narcís Fiqueras, Anton Busquets i Punset "ha estat considerat com el "gran registrador literari" de les Guilleries."[1]

El primer, va aparèixer publicat a la revista *Joventut*, concretament en el número 130 datat del 7 d'agost de 1902. Curiosament, el mateix text també va aparèixer pocs dies després a *Lo Geronés*, concretament en el número 381 del 17 d'agost de 1902. Aquest fet no ens ha de sorprendre ja que, com ens comentà el Dr. Narcís Figueras això era una "cosa habitual entre la premsa catalanista, que es re-publicaven coses que es consideraven interessants, d'una ciutat o comarca a una altra.".

Joventut va ser una revista que es va editar setmanalment a Barcelona entre els anys 1900 i 1906, era de caràcter modernista i tendència catalanista, de fet es tractava de la portaveu política de la Unió Catalanista i bona part dels seus redactors provenien de la publicació periòdica *Setmana Catalanista* que estava al costat del catalanisme polític. En fou director Lluís Via i els aspectes que oferia eren la literatura, les arts i les ciències. Es una publicació amb setze pàgines a dues columnes. Entre els números 100 i 202, els col·laboradors habituals tancaven els seus articles amb un símbol literari que inclou el nom de l'autor dissenyat per Pujulà i Vallès; aquest és el cas d'Anton Busquets y Punset atès que parlem d'un article recollit al número 130 de la publicació.

Símbol literari de Busquets i Punset a la revista *Joventut*

Lo Geronés subtítulat "Setmanari porta-veu del Centre Catalanista de Gerona y sa comarca", en parules d'Anna-Maria Corredor: "es publicà a Girona entre els anys 1894 al 1909; constava de quatre pàgines i era de periodicitat setmanal. Com a portaveu del "Centre Catalanista", tenia una línia editorial molt concreta i es manifestava fidel al catalanisme de les Bases de Manresa i contrari a l'organització unitària i uniformista de l'Estat. El diari fou dirigit en una primera etapa per Frederic Gispert i Serra, i, posteriorment, per Joaquim Botet i Sisó. *Lo Geronés* fou considerat la primera manifestació seriosa de catalanisme en la premsa gironina."[2]

Aquesta primera reflexió, titulada "Las Guillerías", diu:

"Entre'l gegant Montseny y la Vall d'Hostoles, de vora Olot, el Collsacabra, serralada de Sabassona Romagats y sotal de Vallors, barrera que las separa de la Selva gironina, s'hi troban las Guillerias, comarca la més accidentada de nostra Catalunya. Per una part saturada d'una vegetació esplèndida, ab arbredas corpulentas qu'en moltas encara no ha tocat destral, y per altra ab clapissas de gresa quan no las sobta rocateras abruptas, presenta una configuració especial y á posta pera tots els temperaments, per sos variats aspectes que la fan semblar misteriosa, més encara si's té en compte qu'ha sigut l'escenari de grandiosas gestas, si bé las més d'ellas vistas baix el ropatge tétrich y esferehidor del bandolerisme no ben definit moltas vegadas, quan pera fins del centralisme's donava aquest dictat á las collas de braus defensors de llibertats patrias, y de bon entendre qu'entre aytals esbarts o collas sempre se n'hi amagan de mal intencionats qu'aprofitan las revoltas pera fer de las sevas, com en nostre sigle passat esdevingué prou ab la carlinada mateixa.

Sobre aquest particular mereix estudi apart el bando d'en Serrallonga, que molts l'han presentat y el presentan encara com un lladre y malfactor, quan veritablement era home de rectas intencions y que doná probas d'estimació á sa patria.

Després de la figura colossal d'en Serrallonga, s'hi troba en sos anals, que son els de la patria, la més gransiosa, si bé menys teatral d'en Pep Moragas. Aquesta si que s'ha mirat sempre y's mirarà ab el prisma de la rahó, potser per ésser més aprop de nostres dias y haver viscut en l'época de las darreras falconadas qu'ha rebut Catalunya.

La població d'aquesta extensa llenca de territori està escampada en una munió de pobles, si pintoreschs la majoria, salvatjes molts d'altres, sobre tot els del seu ronyó. Per'xo'ls primers s'han escullit com a punts d'esbarjo y sanatoris en l'época de la estihuada, y aquests principalment son Sant Hilari, Viladrau, Arbucias y Montsolí; quedantne d'altres que, á pesar de no mereixe l'ésser triats com els esmentats pera estacions d'estihueig, gosan de regular avens mercès á l'activitat probada de sos habitants, y aixís trobariam Sant Pere d'Osor, Espinelvas, Susqueda y algun altre, restantne tota una colla d'esburrifats per aquí y per allà, alguns d'ells verdaders caus de gent infelissa é inculta mercés á no deixarhi arribar l'alé de civilisació tan deixada de la má de Deu per culpa dels que'ns governan. Carós, Lloret Selvatje, Tavertet...es a dir, recons que verament fa basarda passarhi, com qu'encara d'ells n'haguessin d'eixir ferotjes perseguidors; advertint per'xó qu'en mitj de son

1 Narcís Figueras (2012, p. 42)

2 Anna Maria Corredor (2010, p.223)

aspecte trist y llastimós, s'hi troba'l tracte si senzill, ben hospitalari, probant que no hi mancan cors honrats y que practican la caritat sempre, sense la propaganda ab paraulas sobreras. La gent d'aquella terra, qu'es la meva mateixa, parla poch y de cor, sens enfarfechs ni paraulas inútils.

Estreps de poderosas serraladas pirinencas y del Montseny, son las montanyas alterosas de la Gabarra, Sant Miquel de Solterra, Corneyal, Portabarrada, Far, Coll d'Osor, y Santa Bárbara que li donan un aspecta d'asprositat y grandesa majestuosa, llepant aquestas massas colossals el riu Ter, que ficantshi per Roda vers sota Casserras, Sant Romá de Sau y Susqueda, se'n va cap a Amer, aixamplantse al Pasteral y anantsen a morir al mar, després de haver fet montar ponts ben notables, com els de Sau, Susqueda y Carós, fábricas fermas com no ho son pas las d'ara, Ademés d'aquest riu, que naix en un recó del Pirineu, s'hi troban a las Guillerias una pila de rieras y torrentars qu'en molts indrets prenen l'aspecte d'un riu ben caudalós, fentse posar ponts al demunt com el mateix de Malafogassa, en el terme de Vilanova de Sau, dessota Sant Andreu de Vancells.

Com a lloch del tot solitari'l prengueren els frares pera llur refugi, á posta pera sas oracions y cerimonias, com ho proban els convents isolats de Casserras, Sant Salvi, Sant Llorens de Cerdans, Vallclara y altres, ajuntanse com a vestigis monumentals als castells de Farnés, Montsoliu, Cambrerola, Mascarbó y altres. Hermitatjes concorreguts compta també: L'Arola, Vallclara, Coll d'Osor, La Salut, Montdoys, Montsolí, Padró y altres de menys importants qu'hermosejan aquellas afraus.

Anv III - Núm. 130. BARCELONA, 7 AGOST, 1902.

JOVENTUT

LITERATURA ARTS CIENCIAS

Periódich catalanista

SURT ELS DIJOUS

LO GERONÉS

PERIÓDICH CATALANISTA DE AVISOS Y NOTICIES

PREU DE SUSCRIPCIÓ

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

ANUNCIS Y COMUNICATS

NOSTRE PROGRAMA

Any IX. Diumenge 17 de Agost de 1902 Núm. 363.

Capçaleres de la revista *Joventut* i el diari *Lo Geronés* en l'exemplar en el qual va aparèixer el text de Busquet i Punset

El segon article en qüestió porta el mateix títol, però amb -e, "Les Guilleries" i va aparèixer publicat posteriorment, concretament el 1908. Es tracta d'un text escrit del propi puny i lletra de l'autor recollit al volum titulat *Manuscrit català: compost d'autògrafs de tots els Mestres en Gay Saber y d'altres poetes y prosistes catalans* de la Biblioteca Pedagògica Catalana, de Baguña Editor, un text coordinat per Francesc Flos i Calcat.[3] Es tracta d'un text més breu, amb finalitats pedagògiques a l'entorn de la cal·ligrafia i que diu el següent:

"Té exemplars de castanyers que sis homes fent sardana ab trevalls embrassan. Alguns mostran llur soca buyda, poguent-s'hi aixoplugar fins á set y vuit persones. Bon exemple n'es el castanyer de la Font d'En Serres á Sant Hilari Sacalm.

L'extensió de les Guilleries es considerable: queden closes per les serralades del Montseny Collçacabra, Far y Anglés, no poguentse ben precisar el límit d'aqueixa feréstega terra, que es rica en minerals, en aygües, en fusta y en... salut; car sos ayres son sanitosos a tot ser ho.

Pobles, hermiitatjes, monuiments... si'n guarda! Sant Hilari, que n'es la capital, Osor, Osormort, Sau, Vilanova, Tavertet, Susqueda, Cladells, Vallors, Carós, Bancells, Viladrau, Castanyadell y encare d'altres, son poblacions pintoresques, algunes ab industries remarcables, sobretot la bosquerola que compren la confecció de cércols y fusta de botada, esclops, etc etc.

Ler hermites d'El Coll , Montsolí, Sant Segimón, Montdoys, Far, Vallclara, Padró... y altres son deliciosos llochs d'encantadora solitut. De monuments, si'n guarda de remarcables! Apart de moltes esglesies de pobles citats, s'hi troba Sant Pere de Casserres, Sant Salvi, Serrallonga, casa del llegendari personatje que molts tenen per bandoler, mes no ho era, car defensá la causa de sa terra.

També s'admiran runes de castells formidables: Mascarbó, Cabrerola, Fornils y sabassona; patriarcals masies ahont restan arreconades les nostres tradicions, usos y costums. Ne son mostra: Subirá, Saleta del Mas, Tortadés, Masjoán, Rocassalva, Villaret, Bancells... La majoria han sucumbit al pas de les malastrugues guerres civils."

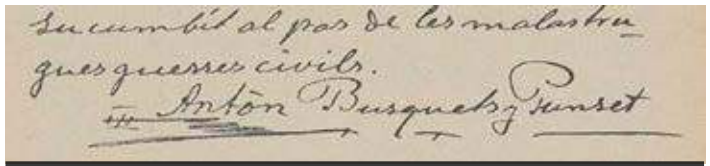
Sucumbit al pas de les malastrugues guerres civils.
Anton Busquets y Punset

Firma d'Anton Busquets i Punset al final de l'article de 1908

Llegint ambdós textos ens podem adonar que el primer té un esperit més reflexiu i crític al'entorn de la situació de Catalunya en aquells moments mentre que el segon, adreçat a criatures, vol ser més pedagògic, més sintètic malgrat que la referència a Serrallonga encara manté un bri del plantejament de l'anterior. Analitzem-los però, des dels punts de vista que dèiem al principi.

La llengua i la caracterització literària

Com ens podem imaginar, tractant-se de dos textos escrits amb anterioritat a la normativització lingüística de Pompeu Fabra i de la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans, la llengua usada per Busquets i Punset es caracteritza per la presència d'aspectes ortogràfics, morfològics, sintàctics i lèxics prenormatius o, en ocasions, dialectals, molt propers a solucions orals de l'època i del territori, de fet, com anotà Francesc Danés forma part d'aquella generació d'autors que per manca d'una llengua fixada i normativitzada "gairebé cada escriptor incorporava al test les seves pròpies regles gramaticals".[4]

D'aquesta manera, hi detectem l'ús sistemàtic de la -h final o intercalada: "poch, fantastich, pacífichs, estihuada, esferehidor, rahó..." Igualment, l'apostrofació a totes elisions vocàliques orals: "que'n, entre'l, centralisme's donava, si'n guarda, qu'ha, per'xó, y's..." (encara que hi localitzem sense apostrofar "la estada") i la utilització de la *y* en el lloc de la *i* com a conjunció i enmig de mot: "colossals y centenaris", "ropatje tétrich y esfereydor", "aygua", "avuy"... encara que fa ús en algun cas de la conjunció *e´* (accentuada) davant de mot començat per *i*:

MANUSCRIT CATALÀ

FRANCESC FLOS I CALCAT

3 Aquest text apareix reproduït al volum *Del meu viure rural* de la col·lecció Ça-Calm Exprés de l'any 1998 sota la direcció de Xavier Clos

4 Francesc DANÉS (1998), p.15.

"gent infelissa é inculta". No cal dir que l'accentuació tampoc segueix les actuals normes, per exemple no fa ús de l'accent obert ("doná, está, época, alé, de debó..."), anota accent diacrític a la preposició *a*: "á n'el cor" i en canvi no ho fa en altres com les formes verbals *són* i *és* o als adverbis més (en aquest cas amb alternances) i sí: "sos ayres son sanitosos", "y es clar", "la comarca mes interessant","Aquesta si que s'ha mirat", no aplica alguns esdrúixols: "industries" patria, boscuries, esglesies..." Davant de vocal *-e* sol emprar *-j-* i no pas la *-g-*: "ropatje, salvatje, hermitatjes, personatje..." usant el dígraf *tj* fins i tot a fi de mot com passa a "mitj". Així mateix, observem un ús irregular del so essa quan ha d'anar amb *ç* o *c*; "embrassan", "forsas", "comensada", de la *b/v*: "s'hi trova", "probant"...; de les vocals *a/e/o/u* en posició àtona: "recons, dalit, calurós, escullit, montanyas, encare... Podríem encara, afegir altres aspectes però creiem que ja queda tot prou exemplificat.

Morfològicament podem esmentar el no ús del guionet: "quedantne, ficantshi, deixarhi...". Quant als possessius cal esmentar l'ús dels àtons: "ma estimada terra nadiua", "sos anals", "sa patria", "sas oracions", "mos passats quinze anys"... Seguint la parla oral fa algunes formes verbals avui inadequades: "poguent", "dongui"... Quant a les formes verbals i els plurals, cal dir que hi constatem canvis entre el primer i el segon text, en el primer apareixen majoritàriament amb -A excepte els plurals masculins que són amb -es (a banda de "dias"): "grandiosas gestas", "paraulas sobreras", "poderosas serraladas pirinencas","amagan", "aprofitan", "mancan" (malgrat les formes pogueren i prenen) al costat de "ferotjes perseguidors", "ponts ben notables", "altres"; en canvi, al text de 1908, hi predominen les formes amb -E, tant masculines com femenines com formes verbals (exceptuant "admiran"): "boscuries inmenses", "poblacions pintoresques", "resten", "homes", "persones", "queden closes per les serralades"... De fet, el que al text de 1902 és "Casserras", a de 1908 és "Casserres", "Espinelvas", al segon és Espineubes i, com a més simptomàtic, a 1902 titula l'article "Las Guillerías" mentre que a 1908 ho fa com a "Les Guilleries".

San Hilario Sacalm. — «Can Pepito», casa natal de Busquets y Punset

Quant al lèxic, Ruaix ja va expressar el valor etnogràfic i lingüístic de les obres de Busquets.[5] En dos textos breus, com aquests, no hi podem albirar la totalitat de la riques i particularitats lingüístiques de l'autor, malgrat que sí que n'hi podem constatar algunes.

D'aquesta manera, podem observar-hi l'ús de formes que a l'actualitat considerem incorrectes (barbarismes o castellanismes) però que a principis segle XX eren ben presents a la llengua parlada del territori guillerienc: "sigle, bando, terreno, además, modo...". Així mateix, des d'un punt de vista literari, cal destacar l'adjectivació, freqüent i rica: "gegantí Montseny", "Collsacabra oscat", "arbredas corpulentas", "rocateras abruptas", "ropatge tétrich i esferehidor", "pobles pintoreschs (...) salvatjes", "pacifichs sers", "ayguas tan regaladas y bonas", "poderosas serraladas pirinencas", "asprositat y grandesa majestuosa", "convents isolats", "Laberíntiques, llegendaries y exuberants", "arbres colossals y centenaris", "feréstega terra"...

A banda, podem detectar-hi formes a dia d'avui considerades arcaiques o cultes com el possessiu "llur", el demostratiu "aqueixes", "quelcom" (en sentit advervial, amb el significat "un poc, una mica" quan diu "Quelcom frescoy al hivern"), "aytal", "faysó", "sens", "eixir", "conhort", "afrau", la preosició "ab", les conjuncions "car (amb el sentit de "ja que"), "encar" alternada amb "encare" i "mes" (però).

També podem localitzar-hi formes de caràcter dialectal com ara "rocateras"[6], "sotal"[7], "frescoy", "torrentars"[8], "estihuiada", "clapisses de gresa"o "llenca de territori" i algunes amb deformacions fonètiques orals com "Espineubas", "mereixe", "civilisació", "auxuplugar", "caudalós"...

Per últim, des d'un punt de vista literari, malgrat que no es tracta pròpiament de textos de creació literària sinó d'articles d'opinió, en podem esmentar algunes característiques. El to general és molt col·loquial, especialment al segon, amb un clar predomini de la funció conativa dirigint-se al lector amb expressions com: "Pobles, hermitatjes, monuments... si'n guarda" o bé "De monuments, si'n guarda", sens dubte això s'explica per la tipologia de lectors als quals s'adreçava, infants. També hi podem afegir l'ús que fa d'expressions populars com ara "estar deixat de la mà de Déu" "de vora vora Olot" o "tirar l'aygua al molí de la maldat"

A banda, quant a recursos retòrics, hi destaca, al costat de l'adjectivació ja esmentada, per sobre de tots, la metàfora que usa sistemàticament; a mode d'exemple podem anotar "el Collsacabra oscat". "arbrdas corpulentas", "ropatge tetrich", "las darreras falconadas qu'ha rebut Catalunya", "caus de gent infelissa", "(pobles) esburrifats pert aquí y per allá", "(la gent) parla poch y de cor", "aspecte d'asprositat y grandesa majestuosa", " (Les Guilleries) Laberíntiques, llegendaries y exuberants", "indrets verges", "Estreps de poderosas serraladas pirinencas"...

La caracterització de les Guilleries i la seva gent

En ambdós textos, Busquets pren el territori de les Guilleries en el seu sentit geogràfic més ampli malgrat que també afirma, en el segon, que "no poguentse ben precisar el límit d'aqueixa feréstega terra", així, el situa en el seu sentit més ampli entre el Montseny, la Vall d'Hostoles, el Collsacabra, el Far, la serralada de Savassona (a la comarca d'Osona), Romagats, (prop de Sant Julià de Vilatorta), Santa Margarida de Vallors i Anglès.[9] En aquest espai, l'autor hilarienc hi situa una rica toponímia que inclou poblacions, veïnats, llogarrets i parròquies com Sant Hilari ("que n'es la capital"), Arbúcies, Viladrau, Santa Maria de Mansolí (parròquia en terme de Sant Hilari), Osor, Espinelves (Espineubes al segon text), Susqueda, Querós, Lloret Salvatge (municipi d'Amer), Tavertet, Susqueda, Roda, Sant Romà de Sau, el Pasteral, Sant Miquel de Cladells (veïnat de Santa Coloma de Farners), Santa Margarida de Vallors (parròquia de Sant Hilari Sacalm), Sant Sadurní d'Osomort, Vilanova de Sau, Sant Andreu de Bancells (parròquia en terme de Vilanova de Sau) i Sant Pere de Castanyadell (parròquia de Vilanova de Sau). Aquest grup d'entitats de població els divideix en diversos grups: els quatre primers com a "punt d'esbarjo y sanatoris

5 RUAIX, Josep (2005)

6 Aquest mot, amb el sentit de "roquetar, lloc abundant de roques" és exemplificat per Alcover i Moll amb un esment de Busquets i Punset: "Al bell tall de les rocateres de l'oratori" (vol. 9, p.572)

7 Cal dir que aquest mot, amb el sentit de clotada, apareix definit al *Diccionari català-valencià-balear* amb un esment de Busquets: "Creyent-me esser al sotal de la Boixeda, me trobí al peu d'un cingle espadat"(vol. 10, p.31)

8 Sinònim de "torrent", es tracta d'un mot que no apareix recollit ni a les obres de Coromines ni al diccionari dialectal d'Antoni Maria Alcover i Francesc de Borja Moll.

9 Sobre els límits de les Guilleries, podeu consultar l'excel·lent article d'Antoni PLADEVALL "Les Guilleries. Trets de la seva evolució geogràfica i històrica" en aquesta mateixa publicació de l'any 2011, p.25-28

en l'época de l'estihuada", els tres següents "gosan de regular avens mercés a l'activitat probada de sos habitants" i d'altres "alguns d'ells verdaders caus de gent tinfelissa é inculta mercés a no deixarhi arribar l'alé de civilisació tan deixada de la ma de Deu per culpa dels que ens governan (...), recons que verament fa basarda passarhi" i a més són indrets amb un"aspecte trist y llastimós". Tots plegats, però, "pintoreschs la majoria, salvatjes molts d'altres"

Quant a l'arquitectura, Busquets anota els ponts de Sau, Susqueda, Querós o de Malafogassa, els edificis religiosos de Sant Pere de Casserres (Masies de Roda), Sant Salvi de Cladells (Santa Coloma de Farners), Sant Llorenç de Cerdans (Arbúcies), Vallclara, ermita de la Mare de Déu de l'Erola (Viladrau), santuaris del Coll d'Osor,[10] de la Salut (Sant Feliu de Pallerols), de Montdois (Rupit i Pruit) i de Sant Segimon (Viladrau), Santa Maria de Mansolí (Sant Hilari Sacalm) i l'ermita del Pedró. Així mateix, hi anota els castells de Farners, Montsoliu, Cabrerola (anotat Cambrerola al primer text), Fornils, Sabassona i Mascarbó i els masos Serrallonga, el Sobirà, Saleta del Mas, Tortadès, Masjoan, Rocasalva, Villaret i Bancells.

I encara, hi apunta noms de caràcter hidronímics com el riu Ter, la font Vella, la font Picant, la font Freda, la font de l'Arç, el castanyer de la Font d'en Serres (exemplar monumental de castanyer a Sant Hilari Sacalm); i d'altres d'orogràfics com el Montseny, el Collsacabra, el Far, la serralada d'Anglès (possiblement és Santa Bàrbara que és com l'anomena al primer text), la Gavarra, Sant Miquel de Solterra, el *Corneyal*,[11] Porta Barrada (vers Sant Benet), el Far i el Coll d'Osor.

Podem adonar-nos que, tot i tractar-se de dos textos bastant breus, recullen una notable riquesa toponímica, això sí, incloent-hi indrets que, actualment, no es consideren pròpiament guilleriencs.

Tots aquests espais, Busquets i Punset els caracteritza de tal manera que podem obtenir informació de la seva gent, les seves activitats, el seu clima i el seu paisatge. En general, caracteritza les Guilleries de manera positiva partint de la seva complexa orografia, de fet, afirma que és "la comarca més accidentada de Catalunya" de tal manera que té un "aspecte fortament fantastich", és "feréstega" i aquestes coses "la fan semblar misteriosa", tanmateix, es tracta de la comarca "mes interessant de Catalunya". I aquest interès, es concreta, per sobre de tot, en la seva espectacular vegetació, amb boscos impol·luts, de fet en els dos textos fa aquesta afirmació, en el de 1902 afirma que hi trobem "vegetació esplèndiada, ab arbredas corpulentas qu'en moltas encara no hi ha tocat destral" i en el de 1908 "ab boscuries inmenses d'arbres colossals i centenaris que en molts indrets resten encar verges". També en destaca la grandesa d'alguns dels arbres que s'hi poden localitzar, concretant en els castanyers, sobre els quals afirma, potser hiperbòlicament "Té exemplars de castanyers que sis homes fent sardana ab treballs embrassan. Alguns mostran llur soca buyda, poguents'hi auxoplugar fins á set y vuyt persones. Bon exemple n'es el castanyer de la Font d'En Serres á Sant Hilari Sacalm"

Quant al clima en destaca que "no pot esser mes sanitós" amb hivern fred ("frescoy"), primavera "ben hermosa" estiu calorós però amb fresca "matinal y de capvespre", per tant,

10 Ho anotem tal i com ho fa Busquets en el primer text sobretot pel fet que darrerament s'ha posat en dubte la pertinença d'aquest santuari al terme d'Osor en favor de Susqueda. Una mostra més d'aquesta pertinença de tota la vida al municipi d'Osor com també podeu constatar a l'article de Fèlix BRUGUERA "A l'entorn de l'adscripció municipal del santuari del Coll" publicat als Quaderns de la Selva núm. 24 de l'any 2012, p.123-136 i consultable en línia a Bruguera Ligero, Fèlix. "A l'entorn de l'adscripció municipal del santuari del Coll." Quaderns de la Selva [en línia], 2012, Núm. 24, p. 123-136. http://www.raco.cat/index.php/QuadernsSelva/article/view/267041/362080

11 No hem sabut localitzar aquest punt, malgrat que ha de ser visible des de Sant Hilari i ja que en una narració de Del meu viure rural, "Esglai-Records d'una nit", al principi s'hi llegeix "el sol passava el serrat del Cornaial" i per alguns topònims que hi apareixen, com el carrer d'en Rocosa, creiem que s'ambienta a Sant Hilari.

Busquets en una de las deliciosas riberas de la «Riera Major» (Guillerias)
(Fot. Vilarmau)

"(és rica)... en salut". És per això que, segons Busquets, algunes poblacions de les Guilleries (Sant Hilari, Arbúcies, Viladrau i Santa Maria de Mansolí) han esdevingut centres turístics, "punts d'esbarjo y sanatoris en l'época de l'estihuada", això unit a la qualitat de la seva aigua ja que "ajudan a trobarhi plahenta la estada las ayguas tan regaladas y bonas, essent innombrables les fonts que regaliman per aquellas frondositats", és a dir, una de les activitats que encara a l'actualitat és molt significativa en aquests verals; de fet, el primer text l'acaba dient "Las Guillerias, lloch avuy de moda".

Altres activitats econòmiques que destaca és la mineria i l'explotació forestal, el que anomena la indústria "bosquerola" destacant-ne els rodellers i els esclopaires, "la confecció de cércols y fusta de botada, esclops etc etc" així com la feina al camp "las tascas camperolas, que son el modo de viure d'aquells pacífichs sers".

De la seva gent, l'autor en diu diverses coses, algunes d'elles gairebé contradictòries. Afirma que viu escampada, certament les poblacions no eren massa grosses; és treballadora i emprenedora, "(les poblacions) gosan de regular avens mercés a l'activitat probada de sos habitants"; en alguns sectors més aïllats infeliç i inculta però alhora senzilla, hospitalària, honrada i caritatiava i conclou que "La gent d'aquella terra, qu'es la meva mateixa, parla poch y de cor, sens enfarfechs ni paraulas inútils".

El pensament

A partir dels dos textos, podem percebre alguns dels punts de vista ideològics de Busquets i Punset, especialment relacionats amb la Renaixença i el costumisme.

D'entrada, hi podem percebre la transcendència que dóna al paisatge, caracteritzat breument (lògic arran de la brevetat dels textos) amb adjectius superlatius: "gegantí Montseny", "rocateras abruptas", "vegetació espléndida, ab arbredas corpulentas qu'en moltas encara no hi ha tocat destral", "Estreps de poderosas serraladas pirinencas", "aspecte d'asprositat y grandesa majestuosa, llepant aquestas massas colossals el riu Ter", "arbres colossals y centenaris (...) donen á n'el cor d'eixa afrau un aspecte fondament fantástich"... Sens dubte, el seu vessant excursionista i la tendència cap al ruralisme, així com l'amor a aquesta terra, explicarien aquests conceptes i l'ús d'una llengua pròpia d'aquesta zona muntanyenca com la que ja hem esmentat anteriorment.[12]

Un altre element destacable és el seu ideari catalanista i tradicionalista. En aquests textos hi percebem una certa crítica al centralisme, especialment quan parla del bandolerisme i del

12 Sobre aquests aspectes, podeu consultar Narcís FIGUERAS (2006)

Busquets y Punset con el Rdo. Malagarriga, los hermanos Vilarmau y Bosch y Jover, en la «Font del Bisbe» (Tortadès). (Fot. Vilarmau)

malviure d'algunes zones aïllades de les Guilleries, del "seu ronyó", com diu literalment l'autor, perquè la raó d'aquest malviure és conseqüència de "no deixarhi arribar l'alé de civilisació tan deixada de la ma de Deu per culpa dels qu'ens governan". Així mateix parla dels "defensors de las llibertats patrias", de l'"estimació á sa patria"... i de les cases pairals catalanes de les quals diu que són "patriarcals masias ahont restan arreconades les nostres tradicions, usos y costums". I a l'entorn d'aquest catalanisme, l'articulista anota dos noms propis: Joan Sala Serrallonga i el general Moragues, que curiosament anota de forma molt familiar "en Pep Moragas". Es percep que Busquets és un home fill del pensament del Romanticisme i la Renaixença atès que no considera Serrallonga un bandoler com a tal sinó un defensor de la terra, un concepte que és fruit de la mitificació que se'n va fer en aquella època: "Sobre aquest particular mereix estudi apart el bando d'en Serrallonga, que molts l'han presentat y presentan encara com un lladre y malfactor, quan veritablement era home de rectas intencions y que doná probas d'estimació a sa patria" diu a 1902 i rebla, a 1908: "personatje que molts tenen per bandoler, mes no ho era, car defensá la causa de sa terra", de fet, només li reconeix un error, que no esmenta però que ens podem imaginar des del moment que diu: "Tants com l'han tractat hi han ensopegat de debó, estrellantse sempre contra la malevolensa, y es clar, tenint en compte que al jutjar á un home d'aquesta faysó, al trobarli una flaquesa de las que ni'ls sants pogueren lliurarse, ja plegan la investigació tirant l'aygua al molí de la maldat". De l'heroi de la Guerra de la Successió, en destaca la defensa de Catalunya davant les "darreres falconades qu'ha rebut Catalunya", és a dir, la pèrdua de les seves institucions i drets històrics entre d'altres coses.

Al costat de tot plegat, s'hi respira un cert catolicisme, amb ús d'expressions de caràcter religiós com ara, a les acaballes del primer text, "mentres Deu me dongui salut" o bé en relació a alguns pobles o veïnats guillerencs que diu que estan deixats "de la ma de Deu".

Finalment, amb algunes anotacions hi percebem crítiques a les guerres carlines del segle XIX amb expressions com "entre aytals esbarts o collas sempre se n'hi amagan de mal intencionadas qu'aprofitan las revoltas pera fer de las sevas, com en nostre sigle passat esdevingué prou ab la carlinada mateixa" o bé quan s'hi refereix com a "les malastrugues guerres civils".

Conclusions

Hem pogut verificar que Busquets i Punset, malgrat tractar-se d'uns textos de caire divulgatiu, hi presenta moltes de les seves particularitats que es podrien ampliar fent un estudi més exhaustiu de la seva obra.

Hi podem trobar, tant des d'un punt de vista ideològic, com literari i lingüístic el seu punt de vista a l'entorn del ruralisme, la llengua pròpia de la zona o el catalanisme així com la seva proximitat a moltes idees d'una part de la Renaixença, el costumisme i, fins i tot, el Romanticisme.

Sembla molt evident que el text de 1908 ve a ser una mena de síntesi del de 1902, sens dubte arran del fet de tractar-se d'una obra de tarannà pedagògic adreçada a un públic més abans infantil.

Finalment, hem pogut palesar-hi l'estimació cap a les Guilleries, la seva terra i l'interès que tenia a aprofundir en tots els aspectes que s'hi perceben, de fet, el primer text, acaba dient: "Això, ab tot un sens fi de detalls a quin mes curiós, son Las Guillerias, lloch avuy de moda y que jo canto y cantaré, mentres Deu me dongui salut, com á ma estimada terra nadiua. Avuy faig aquest resum que m'han demanat alguns amichs, y mes endevant procuraré donar fi a una obra comensada ab el dalit de mos passats quinze anys, en la que hi he posat totas mas forsas, ab tota una seguida de neguits y penalitats". Sens dubte, és bona part del conjunt de la seva obra, tant en vers com en prosa, el que mostra aquesta visió profunda i arrelada de Busquets i Punset a les Guilleries o, en mots de Danés: "un autor, fill del poble, que convertí en matèria literària i en assumpte central de la seva producció el món de les Guilleries, la seva gent, els seus costums, la seva parla genuïna, etc".[13]

Bibliografia

CORREDOR, Anna Maria (2010) "La presència d'Émile Zola en la premsa gironina dels últims anys del segle XIX (1887-1898)" a Traducción y cultura. La literatura traducida en la prensa hispánica (1868-1898) p.223-231. Editor Giné i Hibs Solange (coord.) Peter Lang AG 2010

DANÉS, Francesc (1998): "Anton Busquets i Punset, escriptor i home del seu temps" a A.BUSQUETS i PUNSET, *Del meu viure rural*. p.15-20. Ça-calm Exprés. Sant Hilari Sacalm.

CARRERAS, Anton (2005): "Anton Busquets i Punset i els Jocs Florals" a *Quaderns de la Selva*, 17, p.41-49. Centre d'Estudis Selvatans. Santa Coloma de Farners.

FIGUERAS, Narcís (2006): "Anton Busquets i Punset i la literatura catalana; la persistència de la Renaixença fins als anys 30" a *Quaderns de la Selva*, 18 p.21-30. Centre d'Estudis Selvatans. Santa Coloma de Farners

FIGUERAS, Narcís (2012): "Jordi d'Osor/Anton Busquets i Punset i les narracions *De Malrepòs* (1915-1923) a *Programa de la Festa Major del Terç d'Osor 2012*. Ajuntament d'Osor. Osor

PLADEVALL, Antoni (1911): "Les Guilleries. Trets de la seva evolució geogràfica i històrica" a *Programa Festa Major Sant Hilari Sacalm 2011*. Ajuntament de Sant Hilari Sacalm.

RUAIX, Josep (2005): "Dos llibres d'A.Busquets i Punset, reeditats. Llur valor etnogràfic, literari i lingüístic" a *Quaderns de la Selva*, 17 p.9-17. Centre d'Estudis Selvatans. Santa Coloma de Farners.

Webgrafia

L'article de la revista *Joventut* es pot consultar a l'Arxiu de Revistes Catalanes Antigues ***http://mdc2.cbuc.cat/cdm/compoundobject/collection/joventut/id/3014/rec/137***

L'article del diari *Lo Geronés* es pot consultar al Servei de Gestió Documental, Arxius i Publicacions de l'Ajuntament de Girona a ***http://www.girona.cat/sgdap/cat/premsa.php***

L'article recollit a *Manuscrit català: compost d'autografs de tots els Mestres en Gay Saber y de altres poetes y prosistes catalans / recollits i ordenats per en Francesc Flosy Calcat* es pot consultar al fons de la Biblioteca de Catalunya ***http://cataleg.bnc.cat/record=b1266590~S13*cat***

Sobre la revista *Joventut* hem consultat la pàgina de Viquipèdia en català: https://ca.wikipedia.org/wiki/Joventut_(revista)

13 Francesc DANÉS (1998), al pròleg de la reedició adaptada de Del meu viure rural p. 19.

Aspectes de la festa 2014

Baixada de carretons

Campionat de Botifarra

Correfoc

Entrega de premis

Espectacle

Gegants

Gimcana

Puntaires

FESTA MAJOR 2015

Festa Major de Sant Hilari

Qui ve un cop, vol tornar-hi!

27, 28, 29 i 30 d'agost de 2015

Parròquia de Sant Hilari Sacalm
FESTA MAJOR EN HONOR A SANT JOAN BAPTISTA

Dijous 27 d'agost

17:30h **MISSA**
18:00h **REPIC DE CAMPANES**

Divendres 28 d'agost

12:00h **MISSA SOLEMNE CONCELEBRADA**

Dissabte 29 d'agost

Missa per a tots els difunts de l'any

Diumenge 30 d'agost

Misses a les 11:00h i a les 19:00h

Diumenge 23 agost

13:00h **Entrega de premis del Concurs de Pesca de Festa Major** (Plaça Moragues)
18:00h **Audició de Sardanes** amb la cobla Cervianenca (Plaça Gravalosa)
22:00h **Actuació del grup internacional Camagua**, des de Cuba (Teatre Catalunya)

Dimecres 26 agost

22:00h **Torneig de waterpolo** a la Piscina Municipal. Programes a part?
A continuació **Nit a la fresca** a la Piscina Municipal

Dijous 27 agost

Durant tot el dia **Mercat d'Art**. LLOC?
17:30h **Inici de Festa Major amb l'espectacle del grup Coupé Dansa** (Plaça Jacint Verdaguer)
18:30h **Pregó de Festa Major** a càrrec del Cor Lutiana LLOC?
A continuació **Animació amb la batucada infantil** dels Guillables
Lliurament de premis dels Concursos d' Il·lustració per la portada del programa de Festa Major i de l'engalanament de façanes.
20:00h **Partit de futbol de Festa Major** entre el C.E. Sant Hilari i el C.F. Torelló
20:00h **II Correbars** pels bars del centre del poble. Inici a la Plaça Jacint Verdaguer. Organitza Carro del Mam. Venda de tiquets a Can Rovira.
23:00h **Correfoc de Festa Major** amb la colla de diables local "Guillables". Recorregut???
En acabar **Ball** amb l'orquestra Montecarlo (c/ Lleida)

ZONA DE BRRQS
2:00h Doomination
3:30h DJ Local X
4:30h DJ EDWARD-X

Divendres 28

11:00h Cercavila amb els gegants i capgrossos acompanyats pel grup xxxxxxxxxx (x). (Plaça de l'Església)

FESTA MAJOR **SANT HILARI SACALM PROGRAMA D'ACTES** FESTA MAJOR **SANT HILARI**
FESTA MAJOR **SANT HILARI SACALM PROGRAMA D'ACTES**

12:00h Espectacle infantil. Titelles a càrrec de Txotitelles (Plaça Jacint Verdaguer). Patrocina Estació de Servei BP.
16:00h IVª Gimcana Marrana, amb la col·laboració del Carro del Mam (Plaça Guilleries)
16:00h Campionat de Festa Major de botifarra. Organitza Penya Barcelonista. (Plaça Gravalosa)
17:00h Concert de Festa Major amb l'Orquestra MONTGRINS. Entrada gratuïta (Pavelló d'Esports)
19:00h Sardanes amb la COBLA CIUTAT DE GIRONA i ball de gegants (Plaça Jacint Verdaguer). Patrocinat per Ricard Moragues i fills.
20:00h Exhibició d'arts marcials a càrrec de Nico Ibáñez i els seus alumnes (Plaça Moragues)
21:00h Concentració de colles amb la batucada Brincadeira (Plaça Gravalosa)
21:00h Cançons de taberna i sopar popular a l'Hostal Fugarolas. Organitza Excèntrica. Programes a part.
00:00h Gran Ball de Festa Major amb l'orquestra MONTGRINS (Pavelló d'Esports). Preu: 5€ a taquilla.

ZONA BRROS
23:45h Payo Calambre
1:30h La Gossa Sorda
3:00h Animals DJ's

Dissabte 29 d'agost

11:00h **Cercavila** amb els gegants i capgrossos acompanyats pel grup xxx.(Plaça de l'Església)
12:00h **Espectacle infantil** amb la Festa dels Mestumacat! (Plaça Jacint Verdaguer)

34ª BAIXADA DE CARRETONS; LA MÉS ANTIGA DE CATALUNYA
15:00h **Carregada** de carretons (Plaça de Cal Ros i Carrer Doctor Morales)
17:00h **Ambientació** amb la banda "LA PRICINCIPAL DE CASSÀ DE LA SELVA"
17:30h **Inici de la Baixada de Carretons**

19:00h **DJ MARÇAL VENTURA** i **Festa de l'escuma** (Plaça Moragues)
19:00h **Sardanes** amb LA PRINCIPAL DE CASSÀ DE LA SELVA (Plaça Jacint Verdaguer)
xx:xxh **Cine Club**. Organitza Excèntrica. (Hostal Fugarolas)
00:00h **Concert** amb SMOKINGS STONES, el millor tribut dels Rolling Stones. Preu: 3€ a taquilla (Pavelló d'Esports).

ZONA BRROS
23:45h Gwrando New Project
1:30h La Banda del Coche Rojo
3:30h DJ JORDI VELIZ

Diumenge 30 d'agost

10:00h **Exhibicio de puntaires** (Plaça Gravalosa). Patrocinat per Pastisseria Masó.
12:00h **Ball de l'escuma** animat pel grup 3/4 de 15 (Plaça Moragues)
17:00h **Concert de versions de rock i clàssic** amb el grup AMALGAMA (Plaça Jacint Verdaguer)
18:30h El grup de **Teatre** de Sant Hilari representa l'obra "8 DONES". Preu 8€ (Teatre Catalunya)
22:00h **Concert** del Cor Lutiana. Espectacle Lutis pels amics (Plaça Jacint Verdaguer)

Durant els dies 28, 29 i 30

Xarangues pels carrers del poble amb el grup La Almunia.
Trenet turístic. Punt de sortida del C. Dr. Morales. Gratuït. Programes a part.

NOTES:

Durant els dies 29 i 30 podreu gaudir de la Fira de Mostres de tradicions catalanes a la plaça Gravalosa.

Venda d 'entrades:
- Teatre, 8€ anticipada i a taquilla
- Ball, 5€ a taquilla
- Concert Smokings Stones, 3€ a taquilla
- Correbars, 10€ anticipada fins el dimecres a la tarda

Les entrades anticipades i els tiquets del correbars els podreu adquirir a Can Rovira.
L'organització es reserva el dret de modificar el programa si causes imprevistes ho motiven.
Organitzen els actes les regidories i la comissió de barraques.

PATROCINA: Ajuntament de Sant Hilari, Font Vella, Font d'Or, Ricard Moragues i fills, Pastisseria Maso, Gritecsa, Recumas, Estació de Servei BP i Balneari Font Vella.

FESTA MAJOR **SANT HILARI SACALM PROGRAMA D'ACTES** FESTA MAJOR **SANT HILARI SACALM PROGRAMA D'ACTES** FESTA MAJOR **SANT HILARI SACALM PROGRAMA D'ACTES** FESTA MAJOR **SANT HILARI SACALM PROGRAMA D'ACTES**

Activitats i notícies de Sant Hilari durant el 2014-2015

AGOST 2014

- Concert del *Cor Lutiana* als jardins de Can Rovira. Àrea de Joventut.
- Visita guiada a l'antic Balneari Font Picant i a l'Espai Aqua. Àrea de Medi Ambient i Turisme.
- Festa dels Quintus.
- Audició de sardanes a la plaça Jacint Verdaguer. Àrea de Festes.
- 28a Festa de l'estiuejant. Josep Babià Miquel i Montserrat Llivina Soler nomenats estiuejants de l'any. Casal Can Blat i Àrea de Benestar Social.
- Ruta guiada d'en Jaumet, pel poble i el seu entorn. Àrea de Medi Ambient i Turisme.
- Torneig de Pàdel 24h. Club Tennis Sant Hilari.
- Planetari *L'univers com no l'havíeu vist mai*, al centre Aqua. Medi Ambient i Turisme.
- Demostració de Tallada de troncs i feines del bosc, a la plaça Gravalosa.
- Partit de Futbol CE Sant Hilari-Sta. Eugènia. Club Esportiu Sant Hilari.
- Audició de sardanes amb la cobla Principal de Cassà a la Placeta. Àrea de Festes.
- Guaita d'estels. Medi Ambient i Turisme.
- Festa dels carrers Dr. Morales, Vic i Joan Serras. Organitzen els veïns del carrer.

Tallada de troncs

Festa Torna en Serrallonga

Bateig del gegant General Moragues

- Actuació de *La Plana Swing Orquestra*, a la plaça Jacint Verdaguer. Àrea de Festes.
- Festa de la Font Picant: *Tarda musical al teatre*. Balneari Font Picant.
- 27è Aplec de la Sardana amb les cobles Ciutat de Girona, La Flama de Farners i Bisbal Jove, a la plaça Gravalosa. Grup Sardanista.
- 3x3 de Bàsquet al Carrer a la plaça Moragues. Club Bàsquet.
- Taller de cistelleria amb Joan Farré, al Museu Guilleries.
- 2a Fira de cerveses artesanes i festa de la Gerra. Associació d'Isards per la Festa.
- Partit de Futbol CE Sant Hilari – Osor CF. Club Esportiu.
- Concurs de Pesca de Festa Major. La Gorga.
- Audició de sardanes amb la cobla Ciutat de Mataró a la plaça Gravalosa. Àrea de Festes.
- *Sacalm Wasserland*, recital de música amb la *Fàbrica de Lied*, a la Sala Noble. Àrea de Cultura.
- *És dansa 2014* amb el grup Kasama de Zàmbia al teatre Catalunya. Àrea de Festes.
- Cinema a la fresca: projecció del documental *El General Moragues, l'heroi oblidat* i a continuació projecció de la pel·lícula *El juego de Ender*. Àrea de Festes.
- Actuació musical de Toni Subirana, veu i guitarra, a la plaça Moragues.
- Danses tribals amb el grup *Kasama*, al Catalunya.
- Concert amb el cantautor *Toni Subirana*, a la plaça Jacint Verdaguer.
- Campionat de waterpolo a la piscina coberta. Club Natació Sant Hilari.
- Exhibició d'arts marcials a càrrec de Nico Ibáñez i espectacle de dansa amb el grup local Iria&Bea, a la plaça Moragues.
- Musical *En Jaumet, la joguina de Sant Hilari* amb la coral Els Nois Alegres, al Catalunya.
- Pregó de Festa Major a càrrec de l'Escola Guilleries i a continuació lliurament de premis del concurs de fotografia per a la portada del programa de festa major, del 3r Concurs de fotografia de Visions Embruixades i de l'engalanament de façanes.
- Correbars, pels bars del centre del poble. Carro del Mam.
- Partit de futbol de Festa Major: C.E Sant Hilari i C.F Roda de Ter.
- Correfoc de Festa Major amb la colla de diables local *Guillables*.
- Ball amb l'orquestra *Montecarlo*, a la plaça Moragues.
- A les barraques actuació de les bandes locals *Free Taxis, Gwarando newproject, Doomination, La república rumbera i dj local Edward X.*
- Entrenaments de tir al plat i tirada local, a la Bòbila.
- Cercavila amb els gegants i capgrossos.
- Espectacle infantil amb *Vivirom Trio*, a la plaça Jacint Verdaguer.
- *Dirty Games 2014*, gimkana marrana.
- Concert de Festa Major amb la *Principal de la Bisbal*, al pavelló.
- Sardanes amb la cobla *ciutat de Girona* i ball de gegants, a la plaça Verdaguer.
- Projecció amb cine fòrum del film: *El bosc*, a l'Hostal Fugarolas.
- Concentració de colles amb la batukada de la *banda d'en Pere Botero*.
- A la zona de barraques concerts amb els grups *Payo Calambre, Juantxo Skalari and the rude band i animal Dj's.*
- Espectacle infantil amb el *Professor Karoli*, a la plaça Porxada.
- *33a Baixada de carretons*. Ambientació amb la banda *Selvamar* i a continuació ball de l'aigua amb el *Dj Edward X.*
- Sardanes amb la cobla *La Principal de Cassà*, a la plaça Verdaguer.
- Cançons de taberna i sopar popular, a l'Hostal Fugarolas.
- *Abba Tributte*, al pavelló d'esports.
- A les barraques concert amb els grups *Germà Negre, Raggatunning i Dj Borja Nicolau.*
- Exhibició de puntaires, a la plaça Gravalosa.
- Ball de l'escuma, animat pels *¾ de 15*, a la plaça Moragues.
- Concert de música clàssica a càrrec del grup *Moana Quartet*, amb l'artista local Laura Madrià, a la plaça Verdaguer.
- Teatre de titelles, a l'hostal Fugarolas.
- Teatre amb l'obra *Políticament incorrecte* al teatre Catalunya.
- Fi de festa amb l'espectacle de llum i so *Luminària*, a la plaça de l'Església.
- Cantada d'havaneres amb *Els Pescadors de l'Escala*, a la plaça Verdaguer.
- Trenet turístic i xarangues pels carrers del poble amb el grup *La Almunia.*
- Obert el Centre Artesà de la Torneria.
- Ruta del Bolet. Associació de Comerç i Turisme.
- L'àrea de caravanes rep el Premi d'Excel·lència 2014 que dóna el bloc especialitzat en turisme d'autocaravana *excelenciautocaravanista.org.*

EXPOSICIONS:

- Fotografies de FotoFlash Sacalm, a Can Rovira.
- Pintures a l'oli d'Andreu Porta, a Can Rovira.
- 10è Concurs de Fotografia de la portada del programa de festa major, a Can Rovira.
- Exposició fotogràfica del Concurs d'engalanar façanes, al Museu Guilleries.

SETEMBRE 2014

- Torneig BBVA de Bàsquet Sant Julià. Organitza Club Bàsquet Sant Julià, al pavelló.
- Festa Major de Santa Margarida de Vallors. Parròquia de Sant Hilari.
- Concurs de Pesca Esportiva al pantà de Susqueda. La Gorga.
- Pas de la Concentració de Vehicles clàssics de Folgueroles. Club d'Amics de Vehicles Clàssics d'Osona.
- Aplec a l'ermita Verge de Vallclara. Parròquia de Sant Hilari.
- Inici de l'Open de Tennis Josep Masó. Club Tennis.
- Diada Nacional de Catalunya. Audició de sardanes amb la cobla l'*Arbucienca* i seguidament ofrena floral a la plaça Moragues.
- Futbol – 1r Partit de lliga: CE Sant Hilari – St.Antoni CF.
- Festa del Pla de les Arenes. Parròquia de St.Hilari.
- Inici de curs de l'Aula de Música.
- Xerrada amb Amàlia Lafuente, autora del llibre *Codi genètic*, a la Biblioteca.
- Aplec del Roser a Joanet. Parròquia de Sant Hilari.
- 1r Rally Fotogràfic. Org. FotoFlash Sacalm.
- Futbol -Amistós Juvenil: CE Sant Hilari – Granollers CF.
- Projecció amb cine fòrum del film: Ninotchka, a l'Hostal Fugarolas.
- L'hora dels més petits: Contamoixaines per a nadons, a la Biblioteca.
- Festa *Torna Serrallonga*. Mercat barroc, batucada a càrrec dels Guillables, Cercavila de colles de balls de Serrallonga, sopar popular, campionat de bitlles catalanes, concurs de ratafia, jocs populars, balls tradicionals i actuació de bastoners. Associació Torna Serrallonga.
- Marxa Popular. Atletes de Sant Hilari.

- L'hora del conte: *Anhel de llibertat* (300 anys d'història), a la Biblioteca.
- Cada dissabte obertura del Centre Artesà de la Torneria.

EXPOSICIONS:

- Pintures a l'oli d'Andreu Porta, a Can Rovira.
- 10é Concurs de Fotografia per a la portada del programa de Festa Major 2014, a Can Rovira.
- Escultures i pintures de Charly Lopes a Can Rovira.
- Exposició fotogràfica del Concurs d'engalanar façanes, al Museu Guilleries.
- Imatges de fonts i rutes, a l'Espai Aqua.
- Poemes d'en Serrallonga, al Museu Guilleries.
- Oficis antics a la Sala de Roders del Museu Guilleries.

OCTUBRE 2014

- Taller de còmic de la revista *Cavall Fort*, a la Biblioteca.
- XXI Rally Costa Brava Històrics.
- Inici dels cursos dels Ensenyaments Municipals.
- 142 donacions de sang a la Germandat de Donants de Sang de Girona.
- Marató de Pàdel *La Castanyada*. Club Tennis.
- Club de Lectura infantil a la Biblioteca.
- Curs de Micologia: *Introducció al món del bolet*. Àrea de Medi Ambient.
- L'hora del conte: *Una castanyada de por* a càrrec de Joan de Boher, a la Biblioteca.
- XIX Rally Clàssic Tardor. Penya Automobilistica Sant Hilari.
- 13a Fira de la Micologia i el Bolet: fira, taller de cistelleria, rutes amb ponis, animació infantil, XXXIa exposició de bolets, 3a trobada d'intercanvi de plaques de cava, tren turístic, tast de cuina... Àrea de Medi Ambient i Sostenibilitat.
- Bateig del Gegant del General Moragues: cercavila de gegants, balls tradicionals, concurs de ratafia i actuació del grup de Bastoners de les Guilleries.
- Sortida a Barcelona per anar a veure *Mar i Cel*.
- 1a.Trobada del Club de lectura de teatre, a la Biblioteca.
- Projecció amb cine fòrum del film: *The Apartament*. Org. Cine Club Acció.
- Bonifiquen el 35% de l'IBI dels veïns en situació d'atur forçós, jubilats o pensionistes.

EXPOSICIONS:

- Olis sobre tela, a Can Rovira.
- XXXI Exposició de Bolets, a la Sala Noble.
- Imatges i pintures de bolets al vestíbul del Museu Guilleries.
- 1r Concurs de Fotografia *Les Guilleries, la tardor i els bolets,* a l'espai Aqua.
- Imatges de fonts de Sant Hilari Sacalm, a l'espai Aqua.
- Exposició dels oficis antics, a la Sala de Roders del Museu Guilleries.

NOVEMBRE 2014

- Fotowalk Girona. Foto Flash Sacalm.
- Motocròs MX al Circuit dels Cortals. Motoclub Sant Hilari.
- Espectacle solidari de Càritas: música, balls, humor, cançons, colors... Càritas de Sant Hilari.
- Càpsules creatives: taller de Ganxet XXL, a la Casa de Cultura. Àrea de Joventut.
- Clínic de Natació Crol a la piscina coberta. Club Natació.
- Castanyada popular i espectacle infantil a la plaça Gravalosa. Àrea de Festes.
- Consulta popular no referendària sobre el futur polític de Catalunya.
- XXXII Cros de Sant Hilari Circuit Gironí de Cros. Atletes de Sant Hilari, AMPA Guilleries i St. Josep i Consell Esportiu de la Selva.
- Teatre de titelles amb vermut, *La Castanyera* i *la llegenda de la petjada del dimoni*. Teatre Estable de Titelles.
- Curs d'Astronomia i planetari *El cel cultural i el cel profund de ponent i de llevant* a càrrec de Fora d'Òrbita, a l'Espai Aqua. Àrea de Medi Ambient.
- Ral·li Moritz de cotxes clàssics.
- Finals de l'Open de Tennis Josep Masó. Club Tennis.
- L'hora del conte, *El col·leccionista de petjades* a càrrec de Contes en Sol Major a la Biblioteca.
- Dia Internacional per l'eliminació de la violència de gènere. Encesa d'espelmes, actuació dels Bastoners de les Guilleries, presentació del llibre *Diario de una mujer maltractada,* de l'autora Sònia Fuentes i lectura del manifest. Benestar Social.
- Club de lectura de teatre *El president de Thomas Bernhard,* i Club de lectura d'adults *Primavera, estiu, etc.* de Marta Rojals, a la Biblioteca.
- Gran recapte d'aliments 2014. Càritas Sant Hilari.
- Projecció amb cine fòrum del film *Pollock,* a l'Hostal Fugarolas. CineClub Acció.
- Festa major de Sant Andreu de Bancells. Parròquia de Sant Hilari.
- Tres hores de Resistència. Club Esportiu Saleta.
- El Conseller d'Empresa i Ocupació, Felip Puig, visita l'empresa Moca.
- Sis hilarienques, integrants del *Cor Lutiana,* que està fent un gran paper en un programa televisiu de màxima audiència, l'*Oh happy day!,* de TV

EXPOSICIONS:

- 1r Concurs de Fotografia *Les Guilleries, la tardor i els bolets*, a l'Espai Aqua.
- Imatges i pintures de bolets, al vestíbul del Museu Guilleries.
- Pintures de Joan Mir, a l'Espai Aqua.
- Oficis antics, a la Sala de Roders del Museu Guilleries.

DESEMBRE 2014

- Xerrada amb l'autor *Jaume Cabré*, a la Biblioteca.
- Càpsules creatives: taller de Scrapbook, a la Casa de Cultura. Àrea de Joventut.
- Tornemi d'Hivern 2014: *Art i Relats*, a l'Hostal Fugarolas. Excèntrica.
- Club de lectura infantil, a la Biblioteca.
- El nou Carnet Jove de *Comerç Sant Hilari* ofereix avantatges als joves de 14 a 30 anys per comprar als comerços de la vila.
- Encesa de llums de l'avet de Nadal: xocolatada popular i pluja de globus. Àrea de Medi Ambient i Comerç i Turisme.
- Campionat solidari de Tennis i Pàdel. Club Tennis.
- L'hora dels més petits: *Borrissol i el món dels colors* amb Alquimia Musical, a la Biblioteca.
- Zumba solidari per Càritas Sant Hilari. Piscina Coberta.
- Taller d'iniciació al pessebre. Associació de Pessebristes.
- *Pinta la teva estrella solidària* per la Marató de TV3, a la plaça Gravalosa. Àrea de Medi Ambient.
- Parada solidària per la Marató de TV3. Associació de Dones La Violeta.
- Concert de Nadal de l'Escola Guilleries.
- Caminada. Pujada dels pessebres a Sant Miquel. Forces, Forts i Ferms (FFF).
- Festival de Nadal de Patinatge. Club Patí Sant Josep.
- Concert de Nadal a la Sala Noble amb els alumnes de l' Aula de Música i la Coral infantil Petits Cantaires.
- Missa del gall cantada per la coral Els Nois Alegres. Els Nois Alegres.
- Campus de Nadal. Piscina Coberta.
- Teatre *El mètode Grönholm* al Catalunya. Grup de Teatre.
- Concurs d'aparadors Nadalencs. Ass.de Comerç i Turisme.

La Castanyada

Concert de corals a l'Església

Cavalcada de Reis

- 18è Concurs de Pessebres. Associació de Pessebristes.
- Cagatió a la plaça Porxada. Àrea de Festes.
- *Els Pastorets Titelles* a l'Hostal Fugarolas. Teatre Estable de Titelles.
- Concert de Nadal amb les corals Els Nois Alegres i Amethysta. Col·laboració amb Càritas Sant Hilari.
- Pin de Nadal al Pavelló d'Esports. Àrea de Joventut.

EXPOSICIONS:

- 18a Exposició de diorames i de pessebres a Can Rovira i a l'Església parroquial. Ass. de Pessebristes.
- Pintures de Joan Mir a l'espai Aqua.
- *Art penjant d'un fil,* de David Sánchez, a la sala de Roders del Museu.

GENER 2015

- Carter Reial, a la Sala Noble. Àrea de Festes.
- II 3x3 Nocturn de Bàsquet al Pavelló. Club Bàsquet.
- Campament Reial i entrega de premis del Concurs d'Aparadors de Nadal a la plaça Gravalosa. Ass.de Comerç i Turisme.
- Els Patges Reials als establiments de l' Associació de Comerç i Turisme.
- Cavalcada de Reis. Àrea de Festes.
- Recollida d'avets de Nadal per a compost. Punts de recollida als diferents barris.
- Entrega de premis del 18è Concurs de Pessebres, a Can Rovira. Ass.de Pessebristes.
- Sortida al TNC a veure *El somni d'una nit d'estiu*. Àrea de Cultura.
- Celebració de la festa del patró de Sant Hilari: concert de *Damaris Gelabert* i berenar popular al Pavelló. Missa a l'església parroquial amb la coral *Veus Alegres* i cercavila amb els gegants i *Bastoners de les Guilleries.*
- Concert a càrrec de les Veus Alegres, al casal d'avis Can Blat. Benestar Social.
- Club de lectura *Llegir el teatre Somni d'una nit d'estiu, de Shakespeare*, a la Biblioteca.
- L'hora del conte: *Contes dels germans Grimm*, a la Biblioteca.

Carnestoltes

Xerrada Any Moragues

Trobada de bastoners

- Sortida a Barcelona a veure *Polònia*, el musical. Àrea de Cultura.
- Club de lectura d'adults, *La botiga dels records perduts* d' Anjali Banerjee, a la Biblioteca.
- Projecció amb cine fórum del film *Roma, ciutat oberta*, a l'Hostal Fugarolas.
- Inici dels Ensenyaments Municipals, de natació, tennis i pàdel del 2n trimestre.
- Donatius de la *Gastrosolidària* a les escoles bressol.
- Moren dos gossos per enverinament i s'obre una investigació.
- Sant Hilari s'integra al sistema tarifari de Transport de l'Àrea de Girona.
- Carme Benages i Cort és la nova regidora de Cultura, en substitució de Laura Pagespetit.

EXPOSICIONS:

- *Art penjant d'un fil*, de David Sánchez, a la sala de roders del Museu Guilleries.
- 18ª Exposició de diorames i pessebres a Can Rovira i a l'Església Parroquial. Ass. de Pessebristes.
- Pintures de Joan Mir, a l'espai Aqua.

FEBRER 2015

- Inici de la lliga de tennis i pàdel.
- Club de lectura infantil, *Quan el Pare Noel va caure del cel* de Cornelia Funke, a la Biblioteca.
- Xerrada del Barri del Serrat. Àrea de Participació Ciutadana.
- 111 donacions de sang. Assoc.de Donants de Sang.
- Carnestoltes infantil: rua amb el grup *Rossinyolets*, espectacle infantil amb el grup *Currandes* i berenar per a la mainada.
- Passejades en poni a la plaça Gravalosa. Ass. Layla.
- Concert del *Cor Lutiana* i *Cor Vakombà* al Catalunya. Club Tennis.
- Club de lectura "Llegir el teatre", *L'art de la comèdia* d' Eduardo de Filippo, a la Biblioteca i sortida al TNC per anar-la a veure.
- L'hora del conte: *Contes per donar la volta al món* amb Va de Contes. Àrea de Cultura.
- Projecció amb cine fòrum del film *Tres solters i un biberó*, a l'Hostal Fugarolas.
- Ral·li regularitat Girona Històric. Escuderia Baix Empordà.
- Esquiada a la Molina. Consell Esportiu Jove i Joventut i Esports.
- S' inaugura el nou *Vial de Villaret*, que uneix l'entrada del poble per la carretera d'Arbúcies amb el polígon industrial de la Bòbila.

EXPOSICIONS:

- *Art penjat d'un fil*, de David Sánchez, a la sala de Roders del Museu.
- Pintures de Joan Mir, a l'espai Aqua.

MARÇ 2015

- Passejades en poni, a la plaça Gravalosa. Associació Layla.
- Xerrada-col·loqui: *com ajudar a créixer els nostres fills i filles?* Per Anna Iglesias, orientadora familiar, a la Sala Noble. Àrea d'Ensenyament.
- Cicle de xerrades *Any Moragues: L'aposta catalana a la guerra de Successió* amb Joaquim Albareda, a la Sala Noble. Àrea de Cultura.
- Sopar de dones 2015. Associació de Dones La Violeta.
- Xerrada amb Sònia Fuentes i Ester Mas, a la Casa de Cultura. Associació de Dones La Violeta.
- Marxa nocturna, *Camins de les Guilleries*. Ça-Calm Exprés.
- Pas de la marxa cicloturista *Terra de volcans*. Club Ciclista Amer-Hipra.
- Entrega de diplomes SICTED i presentació de material turístic local, a la Sala Noble. Àrea de Turisme.
- Cicle de xerrades *Any Moragues: Una societat assetjada*. Barcelona 1713-1714 amb Albert Garcia Espuche. Àrea de Cultura
- 63è Ral·li Costa Brava. Rally Clàssics.
- 9è Aniversari de la piscina coberta. Festa aquàtica amb inflables. SportGest.
- L'hora dels més petits: *Animalades* amb Joan de Boher, a la Biblioteca.
- Xerrada: *Què és una treballadora familiar?* Ass. de Dones La Violeta.
- 41è Concurs de Cant d'Ocells. Organitza Sed'osh.
- Formació gratuïta per a les entitats: *Comptablilitat i fiscalitat de l'entitat*. Àrea de Participació Ciutadana.
- Cicle de xerrades *Any Moragues: Art i arquitectura en temps de guerra i pau*, amb Francesc Miralpeix. Àrea de Cultura
- Marató de pàdel *La Calçotada*. Club Tennis.
- Marxa popular. Col·legi St. Josep.
- 18ª edició *Quan les mares es desmadren*. Col·legi St. Josep.
- Portes obertes a l'Aula de Música: *Tast d'instruments, vine i toca!*
- Club de lectura d'adults, *La neu era bruta de* G.Simenon, a la Biblioteca.
- Cicle de xerrades Any Moragues: *El General Moragues i Mas*, amb Antoni Pladevall. Àrea de Cultura.
- Projecció amb cine fórum del film *Boyhood*, a l'Hostal Fugarolas.
- Desfilada dels armats de Sant Hilari a Girona. Via Crucis Vivent.
- Obert el Centre Artesà de la Torneria.
- El gegant Josep Moragues promociona el poble al Born Centre Cultural, de Barcelona amb motiu dels actes de cloenda de l'Any Moragues.
- Endesa renova el telecontrol de subastació de Sant Hilari.

EXPOSICIONS:

- Diorames de la Passió, a l'Església parroquial. Associació de pessebristes.
- Via Crucis Vivent, a Can Rovira. Associació Via Crucis Vivent.
- Mones de Pasqua a la sala de roders del Museu Guilleries. Associació de Comerç i Turisme.
- Pintures de Joan Mir, a l'espai Aqua.

ABRIL 2015

- Torneig infantil de pàdel de Setmana Santa. Club Tennis.
- Concert amb la coral *Amethysta* i la coral *Laetare* de Calella, a l'Església Parroquial.
- XXè Concurs de Pintura Ràpida. Àrea de Cultura.
- Ruta guiada *Descobreix el Via Crucis*, presentació dels Misteris i representació del *Via Crucis Vivent*.
- Tren turístic per l'entorn de Sant Hilari i visita a l'espai Aqua.
- Divendres Sant, obertura del Centre Artesà de la Torneria.
- Passejades en poni, a la plaça Gravalosa. Associació Layla.
- Fira d'atraccions a la plaça Lluís Companys.
- Nova activitat d'aigua d'alta intensitat *Aquadynamic*, a la piscina coberta.
- Presentació del llibre *Sant Hilari Sacalm, imatges del 1950 al 2014* de Salvador Bosch i Àngel Serradesanferm, a la Sala Noble. Àrea de Medi Ambient.
- Sant Hilari al món: *Intel·ligència artificial, aprenentatge automàtic i big data*, conferència d'Albert Vilamala. Phília.
- Concurs de pesca esportiva. La Gorga.
- Aplec del Roser a Santa Creu d'Horta. Parròquia de Sant Hilari.
- Resistència de Motocròs al circuit dels Cortals. Motoclub Sant Hilari.
- Club de lectura infantil, a la Biblioteca.
- Competició comarcal de natació. Club Natació.
- Assaig obert de les corals infantils de l'EMVIC, Aules Associades i Petits Cantaires. Aula de Música.
- Revetlla de Sant Jordi. Recital lliure per adults. La *Cia. Versons* farà un passeig per la vida i obra de Joan Vinyoli, a la Biblioteca.
- Diada de Sant Jordi: parades de llibres i roses a la Placeta. Sorteig de lots de llibres d'autors locals. Ass. Comerç i Turisme.
- Concurs d'instagram de Sant Jordi.
- L'hora del conte: Contes musicats i taller de xapes. Àrea de Cultura.
- Projecció amb cinefòrum del film, *El salari de la por*. CineClub Acció.
- Pas de la volta ciclista. Club ciclista Esprint, de la Cellera de Ter.
- Cloenda de l'*Any Moragues*: Taller de robòtica del Tricentenari, fira ambientada en la Guerra de Successió, tallers per a la mainada: *Prepara't pel correfoc*! i correfoc infantil a càrrec dels Guillables. Trobada de colles bastoneres i ballada final a la pl. Moragues amb la col·laboració dels Bastoners de les Guilleries. A la nit, concert amb ELS PETS i en MIQUEL DEL ROIG. Àrea de Cultura.
- Concert Orquestra Jove de la Selva a la Sala Noble. Àrea de Cultura.
- Club de lectura per adults i visita de la Mita Casacuberta per comentar *La Muntanya màgica*, de Thomas Mann.
- La Residència de Gent Gran rep el 1r Certificat de Qualitat per la implantació d'un nou programa d'atenció.
- Un hilarienc obté un premi de 100000€ en el sorteig de l'ONCE.

EXPOSICIONS:

- *Via Crucis Vivent* a Can Rovira. Associació Via Crucis Vivent.
- *Diorames de la Passió* a l'Església parroquial i a Can Rovira. Associació de pessebristes.
- Mones de Pasqua a la sala de roders del Museu. Comerç i Turisme.
- *Ocells, nius i rastres* al Museu Guilleries.
- *El llegat dels contes de fades dels germans Grimm*, a la Biblioteca.

MAIG 2015

- Pas de l'Ultrabike 2015. Besttrail.
- Concurs de pesca esportiva, al pantà de Susqueda. La Gorga.
- Passejades en poni, a la plaça Gravalosa. Associació Layla.
- Xerrada: *Prepara't per a treballar a l'estiu*. Àrea de Joventut.
- Entrega de premis del 8è Concurs de Punts de llibre. Àrea de Cultura.
- Sortida al TNC per veure l'obra *Mots de ritual* per Electra de Josep Palau i Fabre. Cultura.
- Albert Torras Sánchez guanya el *XXXVIIIè Concurs Literari de Narració Curta*. L'acte central anà a càrrec de l'escriptor Serafí Sánchez, a la Sala Noble. Àrea de Cultura.
- Marató de pàdel i inauguració de la 4a pista. Club Tennis.
- *Fem Dissabte: ruta al Nen Jesús de Praga* i esmorzar popular. Àrees d'Ensenyament i Medi Ambient.
- Mostra literària i Presentació d'*enTINTAts*, secció literària d'excèntrica.
- Sortida fotogràfica a Girona *Temps de Flors*. FotoFlash Sacalm.
- La Festa de l'Orgànica: esmorzar popular, compost i testos per a les plantes i maduixers d'en Serrallonga i jocs del reciclatge i inflables per a la mainada. Medi Ambient i Sostenibilitat.
- 5a Trobada de Punts de Llibre i exposició dels participants al 8è Concurs de la Biblioteca.
- Presentació del llibre: *La carn prohibida,* de Fanny Crous, a la Biblioteca.
- Xerrada del Servei Local d'Orientació Familiar: *Els vincles afectius*. Àrea d'Ensenyament.
- Xerrada sobre *educació holística canina* per Lluís Auseller i sortida al bosc amb gossos. Verdcan Educació Canina.
- Caminada i berenar a la Font de l'Ariet. Associació de Dones La Violeta.
- Herbari saludable: ruta- taller de plantes remeieres amb Alba Casals. Museu Guilleries i Consorci del Ter.
- 1r Càtering infantil solidari per la neurofibromatosi: degustació d'esmorzars, Canicross, actuacions de funky, tallers i jocs infantils... al Pavelló. ACNEFI i Gossos-K9.
- Trobada de Clubs de Lectura al TNC, *Llegir el teatre*. Àrea de Cultura.
- Eleccions municipals. Dia 24.
- Aplec a l'ermita del Nen Jesús de Praga. Parròquia de Sant Hilari.
- *Setmana de l'Esport 2015*: 3x3 bàsquet infantil, Zumba, 2x2 futbol, patinada popular, bodycombat, milla urbana, mini tennis, campionat local de natació, taller de marxa nòrdica i marxa popular. Àrea d'Esports i entitats esportives.
- Conferència a càrrec d'Emma Roca *La preparació en les proves esportives*. FFF i Àrea d'Esports.
- Veredicte i lliurament de premis *Premis de recerca Josep Moragues*. Àrea de Cultura.
- Xerrada: *Com acompanyar la pèrdua d'un ésser estimat* de Laia Fauria Frigola. Associació de Dones la Violeta.
- Xerrada: *Fer el document de voluntats anticipades* del Dr. Joan Castells Roca.
- Projecció amb cine fòrum del film *La Dolce Vita*, a l'Hostal Fugarolas.

EXPOSICIONS:

- *El llegat dels contes de fades dels germans Grimm*, a la Biblioteca.
- *Imatges de 1950 a 2014* de Salvador Bosch, a la sala de Roders del Museu.
- Dones Poetes, a la Biblioteca.
- Punts de llibre del 8è Concurs, a la Biblioteca.

JUNY 2015

- Xerrada: *Com activar el petit comerç avui en dia* amb Carles Martí i Ivet Tapias, consultors i assessors en màrqueting i estratègia comercial, a l'Espai Aqua.
- 122 donacions de sang a la Germandat de Donants de Sang de Girona.
- 1a Trobada de remeieres*: com collir, assecar, guardar i prendre les plantes remeieres* amb Rita Donadeu. Àrea de Medi Ambient.
- *Sant Hilari al món: cèl·lules mare en medicina regenerativa: més enllà dels titulars*, conferència a càrrec de Santi Roura. Phília.
- Recapte d'aliments: *La fam no fa vacances*. Càritas Sant Hilari, Cooperació i Solidaritat i entitats voluntàries.
- Motocròs Cursa MX Campionat ACCEMA. Motoclub Sant Hilari.
- Passejades en poni a la plaça Gravalosa. Associació Layla.
- Club de lectura infantil: *Ala de corb i la gran revolta,* d' Enric Larreula, a la Biblioteca.
- Festa de fi de curs dels Ensenyaments Municipals: Aula de Música, Aula d'Art i Escola d'adults. Àrea de Cultura.
- Concurs de pesca esportiva. La Gorga.
- Festa de final de temporada del Club Patí Sant Josep.
- Jordi Saurina guanya el XXIIIè Concurs d'Il·lustració per la portada del Programa de festa major.
- Tornemi d'Estiu 2015, *Somnis,* a l'Hostal Fugarolas. Excèntrica i comissariat, Marta Frigola i Xevi Oró.
- Ruta de plantes medicinals, amb Joan Torres. Àrea de Medi Ambient.
- Obertura de la piscina exterior.
- Festa de final de temporada del CE Sant Hilari.
- Aplec a l'ermita de la Verge del Padró. Parròquia.
- Cantada d'Havaneres amb *Els Cantaires de l'Estany*, al passeig de la Font Vella.
- Inici de les activitats d'estiu: campus d'esport i lleure, esplai, etc.
- Revetlla de Sant Joan: foguera, sopar popular i concert amb els grups *Kalainxnifolk, Payo Calambre i Dj Pendrive*.
- Festa de la Vellesa. Repic de campanes i cercavila amb els gegants i capgrossos. Dinar al centre Aqua i homentage a totes les persones que complexen 90 anys. Ball amb David Magem i audició de sardanes amb la cobla Genisenca. Àrea de Festes i Benestar Social.
- Projecció amb cine fòrum del film *Morir en San Hilario*, a l'Hostal Fogarolas.
- Campionat *24h de Futbol Sala*. Penya Barcelonista.
- *Raid Eqüestre* a la zona esportiva. Federació Catalana d'Hípica.
- Marató de pàdel infantil. Club Tennis.
- Embruix 2015. Tallers per a la mainada, tallers de cistelleria, de fer sabó, de fer licor- vi d' anous i oli de ruda. Espectacle acrobàtic, espectacle infantil i a la nit *Sàbat de bruixes, guilla que fuig!* Àrea de Cultura.
- *Los trotafurgos i diadefotos*, guanyadors del concurs d'Instagram #visionsembruixades
- Marató de pàdel mixte. Club Tennis.
- Obert el Centre Artesà de la Torneria.
- Emma Codina guanya la 1a *Beca Toni Guzmán* en obtenir el millor expedient d'ESO.

EXPOSICIONS:

- Les plantes del bosc d'en Serrallonga, al Museu Guilleries.
- Com i per què reciclar?, al Museu Guilleries.
- Punts de llibre, del 8è Concurs, a la Biblioteca.

JULIOL 2015

- Cada dijous Sardanes a la plaça Jacint Verdaguer.
- 6a Fira Estoc: desfilada de pentinats, degustació de sangries, d'embotits, etc. Org. Assoc.de Comerç i Turisme de Sant Hilari.
- Concurs infantil i juvenil de pesca esportiva. SPE La Gorga.

- Sopar dels veïns del carrer Sant Jordi.
- Passejades en poni. Assoc Layla.
- Inici Campus de Bàsquet Escola Marc Gasol. Escola de bàsquet Marc Gasol.
- 2a Trobada de remeieres: Sopa d'ortigues, xarop de pinya i oli de cop, al Museu Guilleries.
- Cada dimecres activitats esportives: caminada nocturna, gimcana multiesportiva, bicicletada i cursa d'orientació. Consell Esportiu Jove.
- Mostra de Teatre juvenil a la Sala Noble. Àrea de Joventut.
- Marató d'estiu de pàdel. Club Tennis.
- Sant Cristòfol: missa, benedicció de vehicles i concentració de vehicles engalanats, espectacle de dansa amb el grup Coupé a càrrec de Iria. A la nit, ball de Sant Cristòfol amenitzat per *David Magem*, lliurament de premis de vehicles engalanats i actuació del grup *Coupé Dansa,* juntament amb Aleix Labara.
- Concurs de pesca esportiva al pantà de Susqueda. SEP La Gorga.
- Sant Hilari al món: *Patrimoni, art i recerca a Catalunya. Una perspectiva històrica,* conferència de Francesc Miralpeix. Phília.
- Sopar i festa dels veïns de la zona del Pla del Campaner. Veïns del carrer.
- Recaptació de recursos contra el càncer. Sant Hilari contra el càncer-AECC.
- Concurs femení de pesca esportiva. SPE La Gorga.
- Concert de l'Orquesta *Ad-Hoc,* d'Holanda. Àrea de Cultura.
- Trobada de motos històriques, a la plaça Gravalosa. Motos Històriques de Sant Hilari.
- Festa Major de Santa Creu d'Horta. Parròquia.
- Projecció amb cine fòrum del film *Jour de fete*, a l'Hostal Fugarolas.
- Punt informatiu sobre el reciclatge i entrega de contenidors d'orgànica.
- Sant Hilari participa a la campanya #Selfieyouricity
- El ballarí hilarienc Aleix Labara guanya 7 medalles a la *Dance World Cup* a Bucarest.

EXPOSICIONS:

- *Les plantes del bosc d'en Serrallonga,* al Museu Guilleries. Medi Ambient.
- *El General Moragues,* a l'Espai Aqua.
- *Territori i el meu art* ,de Sagri Mauleon Ezkutari, a Can Rovira.
- *Fotògrafes Pioneres a Catalunya*, a la Biblioteca.

Premis de Recerca Josep Moragues

Festa de la vellesa

Primera Beca Toni Guzmán

Partit Independent de les Guilleries

Comencem legislatura!

Hem començat legislatura sota el signe del canvi. El canvi que vosaltres, hilariencs i hilarienques, vareu decidir el 24 de maig i que agraïm novament per fer-lo possible. Agrair també als que van donar el vot a altres forces polítiques en el gran exercici democràtic que representen unes eleccions. Enguany, i per primera vegada en els 12 anys de vida del nostre partit, la llista del PIG ha estat la més votada i això significa que governarem amb majoria absoluta els propers 4 anys. Tenim en compte que la llista de CiU ha reunit un important nombre de vots, tot i quedar segona, i volem comptar amb ells. No governarem de la mateixa manera ni repetirem errors del passat on, legislatura rere legislatura, no es tenia en compte a l'oposició sota el lema de "a l'enemic, ni aigua". Tenim un altre estil i ho demostrarem facilitant informació, diàleg, consens i acords. Som conscients que la política ha caigut en un descrèdit general, fruit de corrupteles i amiguismes, però això no és excusa per deixar-ho en mans alienes perquè la política, si no la fem, ens la faran... Així, doncs, una nova forma de gestionar els problemes i projectes municipals s'enceta a Sant Hilari, impulsada i promoguda per gent jove, més ben preparada que mai, amb una gran capacitat de treball i entusiasme, més responsable i sense l'ombra de la corrupció. Encetem un nou estil regenerador de fer política municipal i us convidem a participar-hi aportant idees, crítiques, arguments, etc... Volem més participació perquè tenim molt clar que el poble el fan les persones, els col·lectius, les entitats, els partits i no volem excloure a ningú.

Que gaudiu d'una bona Festa Major!

Convergència Democràtica de Catalunya de Sant Hilari Sacalm

Comença una nova legislatura al llarg de la qual ens pertoca fer d'oposició, perquè així ho van decidir els veïns i veïnes de Sant Hilari amb els seus vots. No vam revalidar l'alcaldia per molt poc, malgrat que vam créixer en percentatge de vot en un context que políticament no ens era gens favorable.

No governarem, però els resultats obtinguts ens fan estar molt orgullosos del nostre partit, Convergència Democràtica de Catalunya i del nostre projecte, del nostre equip i de la feina feta al capdavant de l'Ajuntament. El suport que hem rebut a les urnes reconeix la nostra gestió i ens motiva a seguir endavant la nostra tasca.

Ara ens toca fer una oposició honesta, responsable i exigent, Honesta, perquè actuarem sempre d'acord amb els nostres principis. Responsable, perquè sempre posarem l'interès general per davant de l'interès partidista i amb això volem dir que en els grans temes de poble, l'equip de govern ens hi trobarà.

I exigent, perquè la nostra feina també serà vigilar que l'equip de govern faci les coses bé, pensant en el millor per a la gent del nostre poble.

Posarem els nostres sis regidors al servei del poble i l'interès general perquè, per damunt de tot, allò que més ens importa és Sant Hilari i la seva gent.

Per finalitzar volem agrair als militants i simpatitzants i per descomptat als quasi 1200 votants que ens van donar el seu suport . A tots ells moltes gràcies!

Bona Festa Major a tothom!

Esquerra Republicana de Catalunya

DE LA VOLUNTAT DEL POBLE N'EMANA UNA RENOVACIÓ NECESSÀRIA

Un any més ens complau trobar-vos en la brevetat que ofereix un altaveu tan singular com el programa de la nostra festa major.

Així, durant les eleccions del 24 de maig vàreu expressar de manera contundent i democràtica que el nostre partit, aquesta vegada, no tindria la tasca de representar-vos a l'Ajuntament, sinó de quedar-nos fora després de molts anys tenint regidors i responsabilitats de govern. Hi ha molts factors que han contribuït a aquest resultat, però no toca ara en aquest escrit fer-ne un anàlisi, atesa la seriositat que mereix el resultat. Per tant, el resultat ens el prenem i ens l'hem de prendre com una magnífica oportunitat per millorar i renovar el nostre projecte. Bastint ponts de diàleg quan calgui, però també amb la voluntat de ser crítics quan no es facin les coses bé. No és tasca fàcil, sense representació, però seguirem endavant, amb noves cares, i enterrant definitivament els personalismes i les mancances que puguem tenir. Cal treballar honestament perquè el 2019 recuperem la vostra confiança. I el repte resta obert a qualsevol persona que tingui ganes i empenta de col·laborar en el nostre projecte. Tanmateix, també cal dir-ho, aquest eix local és indestriable d'un altre gran pilar del nostre partit: l'eix nacional.

El pròxim 27 de setembre el poble de Catalunya serà cridat a la cita democràtica més important de la seva història. Davant la impossibilitat manifesta de no poder exercir el nostre dret a decidir en un marc legal i acordat a l'estil del referèndum d'Escòcia, i després de l'èxit del 9N, ens queda el recurs final de les eleccions plebiscitàries. I Esquerra Republicana de Catalunya hi serà, com sempre hi ha estat. Compromesa amb el procés, essent el soci més fiable del poble de Catalunya, i juntament amb els altres partits favorables a la independència, per construir definitivament el nou país.

En definitiva, la nostra estrella segueix més encesa que mai. Salut i República a tots i a totes, i molt Bona Festa Major!

CUP Sacalm

Sant Hilari ha fet el tomb. **Per primera vegada**, la llista més votada ha estat la d'un partit d'esquerres, en aquest cas, el Partit Independent de les Guilleries. El PIG governarà aquests propers quatre anys, CiU, a l'oposició i ERC, qui sap. I la CUP Sacalm? treballant. Treballant a peu de carrer però sense perdre de vista l'Ajuntament. Amb ganes d'omplir l'assemblea local, amb una mirada crítica i constructiva. Aprenent, mica en mica, per arribar a assolir grans objectius. Sense oblidar d'on venim, a on som i cap on anem. En aquest nou període que ara s'inicia, creiem necessari incidir en temes cabdals com la inclusió social i la lluita contra el racisme, la conscienciació i preservació del medi ambient, una millor gestió econòmica de l'Ajuntament, més accessible i participada, així com fomentar la implicació directa de les veïnes i els veïns en les qüestions del poble. Tot això, sense perdre de vista i formant part activa del procés independentista que s'està vivint arreu dels Països Catalans. Per tal que tot això sigui possible, fan falta moltes mans, vine i forma'n part! Us convidem a l'assemblea que fem cada quinze dies. Endavant!

Bona Festa Major! Salut i independència!

Joventut Nacionalista de Catalunya

El col·lectiu de Sant Hilari de la Joventut Nacionalista de Catalunya vol aprofitar l'escrit de Festa Major, una vegada més, per poder apropar-se als hilariencs i a les hilarienques.

Us voldríem comentar l'actualitat política municipal. Com tots sabeu, el PiG ha guanyat les eleccions municipals, els felicitem i els animem a fer una tasca positiva i constructiva per a Sant Hilari. Tanmateix, no podem oblidar la feina duta a terme per l'equip de govern sortint amb l'Albert Santaugini al capdavant com a alcalde. Tot i no trobar-se en la millor de les situacions, els sis regidors de CiU, un dels quals militant de la JNC, van realitzar una molt bona feina al nostre municipi. És per això que aprofitem l'ocasió per felicitar-los.

També, en les actuals eleccions han estat elegits sis regidors de Convergència (CDC), d'entre els quals hi trobem dos militants de la JNC, en Miquel Serradesanferm i en Nil Torrent. A tots sis els animem a desenvolupar una tasca constructiva, per tal d'aportar solucions, i ser una eina de control eficient i rigorosa del nou govern. Finalment, ens agradaria destacar que com a organització política juvenil estem molt satisfets ja que Sant Hilari és un dels municipis amb més regidors joves i, per això, els animem a treballar conjuntament per tal que aquest col·lectiu sigui escoltat en el nostre Ajuntament.

Molt bona festa Major a tothom! Visca Sant Hilari i visca Catalunya lliure!

Assemblea Nacional Catalana

Des de la publicació de l'últim programa de Festa Major fins avui han succeït a Catalunya esdeveniments excepcionals que de ben segur marcaran el futur d'aquest país.

El passat 11 de setembre vora d'1,8 milions de catalans van tenyir de groc i vermell la Gran Via i la Diagonal de Barcelona per demostrar, un any més, que el procés cap a la independència està més viu i preparat que mai. Aquell 11 de setembre va obrir les portes d'una tardor que va significar un pols al Govern espanyol. La societat civil, enfront d'aquest Estat que només ha respost amb recursos judicials, va saber organitzar-se altra vegada i aconseguir que més de 2,3 milions de ciutadans anessin a les urnes el 9 de novembre i s'expressessin lliurement a favor, o no, d'un Estat català independent.

El 9N, però, no va ser més que l'avantsala de les decisives eleccions plebiscitàries del proper 27 de setembre. Són plebiscitàries perquè aquest cop no votarem un simple govern autonòmic o un altre, sinó perquè serviran per saber, amb totes les garanties legals, si la majoria dels ciutadans de Catalunya volen formar un estat sobirà i lliure.

Davant d'aquest escenari tan transcendental, aquest 11 de setembre cal tornar altre cop a Barcelona per omplir la Meridiana i donar el tret de sortida a la campanya electoral més important de les últimes dècades. Ningú no hi pot faltar. No ens rendim, que ara ho tenim a prop!

Visca la Festa Major i visca Catalunya lliure!

ANC Sant Hilari

Biblioteca Municipal Sant Hilari Sacalm

Coincidint amb el centenari de la creació de la Xarxa de Biblioteques Populars que va posar en marxa la Mancomunitat de Catalunya, el Govern de la Generalitat ha declarat el 2015 l'Any de les Biblioteques.

La Mancomunitat de Catalunya, constituïda l'any 1914, va encarregar al Consell d'Investigació Pedagògica un projecte de planificació per crear biblioteques a tot el territori de Catalunya per tal d'estendre la cultura i la formació per tot el país. Fruit d'aquell projecte, redactat bàsicament per Eugeni d'Ors, el juliol de 1915 la Mancomunitat va convocar el primer concurs per adjudicar quatre biblioteques populars, una a cada demarcació: Valls, Sallent, les Borges Blanques i Olot.

La biblioteca de Sant Hilari es va obrir el 24 de juny del 1974 amb la Dolors Miralpeix al davant i va pertànyer a la xarxa de biblioteques de " La Caixa" fins el mes de setembre del 1994. El 23 d'octubre del mateix any es va municipalitzar i es va traslladar a la Casa de Cultura. I des del 28 d'abril del 2008 estem a les noves instal·lacions.

Durant aquests 40 anys la Dolors Miralpeix ha sigut la que cada dia ha obert la porta tirant endavant la biblioteca i gràcies a la seva feina avui som aquí. Però enguany ha decidit començar una nova etapa, visitar la biblioteca només com a usuària i gaudir de més temps lliure. Et volem agrair la teva dedicació, constància i esforç durant tots aquests anys. Bona sort Dolors!

Hilariencs i hilarienques, la biblioteca està oberta a tots vosaltres: als que voleu llegir el diari, als que veniu a buscar les novel·les més actuals, als que teniu ganes de descobrir noves històries i experiències... Perquè nosaltres seguirem treballant pel bon funcionament de la biblioteca, us hi esperem!

L'Arola, la Núria i la Rosa us desitgem Bona Festa Major i bones lectures.

Àrea d'Esports

Des de l'àrea d'esports seguim treballant amb un objectiu molt clar: fomentar els hàbits de vida saludables amb la pràctica de l'esport entre els habitants de Sant Hilari.

Per això trobem fonamental la tasca que porten a terme les diferents entitats esportives que es mouen amb l'única intenció de promocionar els seus esports preferits. En aquesta línia trobaran sempre el suport de la nostra àrea per poder tirar endavant els projectes formatius que es plantegin.

Una altra via de promoció és la del Consell Esportiu Jove. Aquesta trentena de noies i nois de 15 a 18 anys treballen de forma incansable per proposar activitats esportives a tota la població les nits del dimecres durant tot el mes de juliol. L'exèrcit de les samarretes taronges ha aconseguit reptes molt interessants i ha mogut un gran nombre d'habitants a fer les activitats que ens han proposat.

No oblidem que durant l'hivern també organitzen una esquiada i aquest any varen emplenar un autocar per anar un cap de setmana a La Molina. Des d'aquí felicitar-los per totes aquestes iniciatives.

En aquest sentit, cal destacar l'èxit de la setmana de l'esport que ens serveix per promocionar les entitats esportives locals, l'activitat física i l'esport en general. Des de l'àrea d'esports creiem que malgrat ser important poder gaudir d'unes bones instal·lacions esportives, s'ha de posar èmfasis en la pràctica de l'esport al carrer, tenint en compte el privilegiat entorn que tenim.

Al llarg d'aquesta setmana esportiva es pretén donar rellevància als valors que s'aprenen i es transmeten a través de l'esport: la constància, l'esforç, el treball en equip. La Medalla al Mèrit Esportiu, que vol ser reflex d'aquests valors, es va atorgar a l'Àngel Serradesanferm per la seva implicació en el foment de l'esport base. Àngel, mai et podrem agrair prou tota la feina que has fet en aquesta línia.

També es va reconèixer a 3 esportistes que col·loquen el nom de Sant Hilari a dalt de tot del podi català, espanyol i fins i tot mundial. La Ïa Vidal, l'Emma Fauria i l'Aleix Labara, amb el seu esforç i constància, han aconseguit èxits molt rellevants. Ells són exemple per a molts joves.

Ja per últim, no ens podem oblidar de fomentar l'esport a través de les nostres instal·lacions esportives. L'Ajuntament de Sant Hilari i Sportgest, concessionària de la instal·lació, treballen per trobar activitats molt diverses i motivants que puguin apropar l'esport al màxim nombre d'hilariencs. Sembla que també estem aconseguint aquest objectiu, i això ens ho demostra la gran participació que hi ha hagut en les diferents propostes esportives plantejades.

Seguirem treballant per continuar millorant.

Ja només ens queda desitjar-vos activitat física, salut i bona Festa Major!

Aula de Música Municipal de Sant Hilari

QUI SOM, QUÈ FEM

- L'experiència acumulada: més de 37 anys en la formació de músics, amb un disseny curricular de qualitat. La continuïtat en la programació permet crear hàbits i que la música arreli en la vida de les famílies.
- La nostra oferta única.
- INSTRUMENTS: l'estudi i la pràctica individualitzada del piano, violí, violoncel, flauta travessera, flabiol, saxo, clarinet, guitarra, guitarra elèctrica, baix elèctric i bateria.
- PELS MÉS PETITS DE 4 I 5 ANYS, tenim el nivell de sensibilització a on es treballa la vivència lúdica a partir dels elements més primaris de la música. Descobrim el món musical, els objectes sonors, els instruments. Aprenem a cantar en grup, a seguir un mateix ritme i una mateixa entonació.
- PELS ALUMNES DE 6 A 12 ANYS fem el nivell elemental de llenguatge musical, instrument , cant coral i orquestra.
- PELS ALUMNES MÉS AVANÇATS preparació de la prova d'accés al grau professional del Conservatori de Música.
- PLA NO REGLAT, a partir de 12 anys, adequat a les necessitats de cada alumne.
- La professionalitat i el rigor: desenvolupament d'un projecte educatiu de llarga durada, amb la màxima professionalitat i rigor musical, amb 7 professors de nivell superior i habilitats pel Departament d'Ensenyament de la Generalitat.
- Inici curs 14 de setembre. Informació: Bloc Aula de Música de Sant Hilari. Tel.626937855.

Oficina de Turisme Can Rovira

El model turístic al nostre país ha canviat en els darrers anys i Sant Hilari ha d'estar alerta per poder fer front a aquest nou públic. Molt lluny queden aquelles famílies que venien any rere any al nostre municipi; ara és el torn d'un públic més canviant que vol gaudir de l'entorn, de la natura, de l'esport. Aquest fet es fa evident estudiant els milers de visitants que rep la nostra oficina de Turisme al llarg de l'any i que ha obligat a adaptar l'oferta del municipi en funció d'aquest nou públic.

Per una banda, oferim un ventall de rutes senyalitzades per aquell visitant que vol gaudir de l'entorn, passejant en família, o per aquell que vol practicar running o BTT gaudint dels boscos de les Guilleries.

Atents també restem a aquell públic que valora les nostres instal·lacions esportives i escull Sant Hilari com a destí per a practicar esport.

Amb la nostra oferta museística aprofitem per explicar, des del Museu Guilleries, el tresor natural que és el nostre entorn. El cicle de l'aigua i la seva repercussió a Sant Hilari s'explica des del centre AQUA i tot allò que la indústria de la fusta ha contribuït, en el passat, en el desenvolupament econòmic del nostre municipi està present al CAT (Centre Artesà de la Torneria). Allà, en Ramon Planiol, en Francesc Ripoll, en Bautista Cobo, i en Francesc Gol ens ofereixen demostracions de com es treballa la fusta. Ens mostren com funciona l'embarrat i el torn, i ens embadaleixen quan amb un tronc de vern, de pi o d'altres fustes i un grapat d'eines (la gúbia per tornejar, l'enformador per tallar, la gràfila per donar relleu i un pal de castanyer per cremar i donar color fosc a les peces) en un tres i no res en fan una baldufa o un trompitxol... tot això acompanyats d'una exposició de peces antigues i modernes, fidel testimoni de la nostra història.

Ramon Planiol

D'allotjaments en tenim una oferta molt variada que va des d'hotels, balnearis i vilars rurals, fins a cases rurals i l'àrea de caravanes. L'àrea de turisme treballa també al costat dels empresaris turístics locals per obtenir certificats de qualitat turística, sempre amb una clara intenció d'apostar pel turisme sostenible, que ens garantirà la conservació de l'entorn. Així, aquest 2014 l'Hotel Balneari Font Vella, l'Hotel Ripoll, el Vilar Rural, i el Museu Guilleries - Espai AQUA i Oficina de Turisme Can Rovira- han obtingut l'acreditació SICTED (**Sistema Integral de Qualitat Turística en Destinacions).** També l'Ajuntament de Sant Hilari participa en el fòrum permanent de la CETS - Montseny (Carta Europea de Turisme Sostenible) bàsicament per permetre als empresaris locals l'obtenció d'aquesta acreditació que uneix qualitat turística i respecte pel medi ambient.

No podem oblidar les nostres festes que representen la història i les tradicions de Sant Hilari, des del reconegudíssim Via Crucis Vivent, fins el cada vegada més assentat Embruix, sense oblidar la festa d'en Serrallonga i la fira del bolet que també són un reclam turístic que cal potenciar.

Per últim, la feina en projectes com "Boscos, Bruixes i Bandolers", Consorci de Viles termals o el cada vegada més conegut "Viles Florides" posen cada vegada en un lloc més rellevant l'oferta turística de Sant Hilari. Tant és així, que properament Sant Hilari serà la seu de **l'Acte d'Entrega de Reconeixements de Viles Florides 2015**, amb representants de més de 60 municipis i on esperem una nova distinció pels nostres parcs i jardins, sempre amb el màxim respecte del medi ambient.

Així, de bracet amb els empresaris turístics locals, amb l'entorn com a principal reclam i atents a aquest turisme familiar, turisme de natura i turisme d'esport, l'àrea de Turisme pretén donar un nou impuls a aquest sector adaptant-se a les necessitats actuals. Alguns petits canvis ja s'han fet notar, com la reestructuració de l'àrea de turisme amb la promoció de visites concertades al museu AQUA, canvi d'horari d'atenció al públic de l'oficina de Turisme que inclou diumenges a la tarda, la millora de la senyalització de l'oficina de turisme. També col·locarem una pantalla tàctil que informarà les 24 hores del dia de les opcions que ofereix Sant Hilari, crearem noves rutes de temàtiques patrimonials i culturals que revitalitzin també el centre del poble i permetin conèixer el passat i entendre el present de la nostra vila i amb una aposta decidida cap a l'ús de les noves tecnologies, que a través d'aplicacions permetran fer arribar arreu la nostra oferta turística, amb itineraris autoguiats, consulta de mapes, localització de rutes... assumim uns reptes apassionants que ambicionen tornar a incloure Sant Hilari en un lloc important dins el mapa turístic català de natura.

Espai Jove

Aquest 2015 ha estat un any de consolidació i iniciació de nous projectes. Creiem que s'ha de seguir treballant en els projectes nous, on els joves siguin els corresponsables de la creació, desenvolupament, execució i valorització. Per aquest motiu, aquests pròxims anys, tenim pensat establir part del pressupost de Joventut en pressupost participatiu. Creiem que les polítiques juvenils han de venir dels propis protagonistes.

Des de la corresponsabilitat, implicació i participació farem que el col·lectiu juvenil no sigui vist amb una mirada estereotipada. Creiem que les polítiques juvenils no han d'anar encaminades a oci i festes, sinó que han de ser unes polítiques integrals on permetin al jove crear el seu propi projecte de vida.

De les diferents iniciatives juvenils destaquem:

SALUT

- L' ESPORTINIT, o els dimecres esportius del mes de juliol, un projecte de promoció de la pràctica esportiva i dels hàbits saludables, així com fer una nova oferta d'oci alternatiu. Aquest projecte és desenvolupat i liderat pel Consell Esportiu Jove, on cada dimecres al vespre dels mesos d'estiu fan una activitat esportiva per a tothom. Actualment el Consell esportiu jove el formen més de 30 joves de quart d'ESO a segon de BATXILLERAT.

PARTICIPACIÓ

- Pressupostos participatius. Aquest any es destinarà una petita part del pressupost per tal que els joves siguin els corresponsables del projecte de joventut.
- Hem seguit donant suport a grups ja consolidats com l'Esplai d'Estiu, l'Associació de Joves Carro del Mam, la comissió de BRRQS, etc.
- També hem de dir que hem establert un lligam amb l'Associació de Comerç local creant la primera targeta jove de Sant Hilari. El jove amb targeta podrà gaudir d'una sèrie d'avantatges als diferents comerços del municipi. (www.targetajove.cat)

TREBALL

- S'ha obert el període d'inscripció al programa de Garantia Juvenil. Aquest programa va dirigit als joves que ni treballen ni estudiant, on la Generalitat, en un període inferior de 4 mesos, ofereix una oportunitat al jove perquè es pugui formar o bé entrar al món laboral.
- El projecte estrella en temes de treball ha estat i serà la brigada jove: un projecte de formació-treball que dóna una oportunitat a aquells joves que volen entrar al món laboral i no tenen oportunitat de fer-ho. Aquest projecte segueix endavant i ja és la quarta edició

FORMACIÓ

- Aquest any hem iniciat un nou projecte. El projecte Nucli Jove Instituts. Aquest projecte va destinat a tots aquells alumnes de 2n a 4 ESO i de 1r i 2n de Batxillerat. És un programa de sensibilització, on a través d'unes dinàmiques a l'aula pretén donar informació i coneixença de diferents situacions en àmbit laboral, TIC, xarxes socials, violència de gènere, alimentació, sexualitat...

Casa de Cultura Sant Hilari Sacalm

Un any per reivindicar el general Moragues

El 31 de març de 2014 arrecanva oficialment l'Any Moragues, amb un acte institucional celebrat a la Sala Noble de la Cooperativa i presidit pel conseller de la Presidència, Francesc Homs. Unes setmanes abans, l'aleshores comissionat de la commemoració del Tricentenari, Miquel Calçada, va pronunciar una conferència, també a la Cooperativa, per donar suport a les celebracions. Amb aquests dos actes arrencava un any ple d'activitats i esdeveniments que, sota l'organització de l'Ajuntament i el Consell Assessor del Tricentenari local, tenia un objectiu primordial: reivindicar la memòria d'una de les figures cabdals de la Guerra de Successió, el general Josep Moragues i Mas.

Es van programar conferències, algunes de les quals pronunciades per historiadors de gran prestigi; una caminada popular en la qual hi van participar prop de 500 persones; l'Ajuntament va dedicar un gegant a l'heroi local, que va ser batejat a finals d'octubre de l'any passat al costat de gegants i capgrossos vinguts d'arreu de Catalunya; es van programar, també, activitats conjuntes a Barcelona en col·laboració amb el Born Centre Cultural i l'últim cap de setmana d'abril d'aquest any es van celebrar els actes de cloenda amb tots els honors, amb l'actuació estelar del grup de rock català Els Pets.

L'Any Moragues ha servit per recordar i, en certa manera, posar al seu lloc, l'heroi local que fa més de tres segles va néixer al Mas Moragues i que va començar a fer de pagès per acabar essent el malson de les tropes de Felip V, fins que el 1715 va ser detingut a Barcelona. El mes d'abril d'aquell any, Moragues va ser torturat, executat i esquarterat i el seu cap es va exposar en un gàbia al Portal de Mar, on s'hi va estar fins el 1727.

Àrea de Medi Ambient

SANT HILARI SACALM I EL MEDI AMBIENT

Moltes vegades a la vida, cal que ens aturem un instant per mirar el nostre entorn, encara que sigui momentàniament, per tal d'adornar-nos d'allò que ens envolta.

De fet, el ritme frenètic del dia a dia no ens permet veure el medi natural on vivim i del que depenem plenament. I si en algun lloc això té una rellevància especial, aquest lloc és Sant Hilari. Aquí, l'entorn, els boscos, els arbres, les rieres, les fonts, l'aigua, en definitiva la natura, són patrimoni natural i cultural, una forma de vida, una font de riquesa, de recursos i un sector econòmic. Formen part de la nostra essència com a poble. Per això des dels nostres museus volem preservar i fer conèixer aquest entorn en tots els seus àmbits. Museus que necessiten tenir i transmetre aquest dinamisme. Necessiten treballar per poder mostrar la natura com l'aspecte cultural que és per nosaltres però al mateix temps, i amb més força encara, necessiten treballar per assegurar el seu futur. Aquest és un camí llarg, i no gens fàcil, ja que els resultats i els objectius moltes vegades no són immediats. És un camí que cal traçar amb petites passes però sense aturar-nos i sempre mirant i buscant els objectius a més llarg termini. Sense vacil·lar i no tornar enrere quan haguem fet un tros de camí, doncs aquestes petites passes, si sempre van en una mateixa direcció, permeten avançar de forma més ràpida. És justament per això que volem que el museu Guilleries es converteixi en el centre de preservació del nostre medi, de defensa i de millora del medi ambient en tots els seus aspectes. I que treballi tant en aspectes culturals i tradicionals com en aquells que ajudin a fer un municipi més sostenible en tots els àmbits de la vida. La nostra societat cada vegada entén més l'ecologisme com un tema de consciència, però també com un tema econòmic i d'estalvi.

Per tot plegat, i per identificar aquestes dues línies de treball de cultura i patrimoni natural i de protecció del medi us volem explicar dos projectes que hem potenciat aquest any 2014-15.

En el sentit de protecció del medi ambient hem iniciat la recollida d'olis usats, que s'ha treballat des de les escoles amb la col·laboració de diverses entitats (es pot consultar el full de difusió) entre elles l'Associació Montseny Guilleries i les Guilleries Associació de Promoció d'Educació Ambiental. Des del Museu estem recollint tots el pots d'oli plens canviant-los per buits. Els pots plens es recullen els dijous al Museu. Aquest oli finalment es transformarà en biocombustible. Des d'aquí agraïm la implicació de totes les escoles, les famílies i tothom qui ha fet possible que des del mes de maig del 2014 fins a dia d'avui s'hagin recollit un total de 1406 litres d'oli usat de cuina. Us imagineu abocar tots aquests litres a la riera d'Osor? I l'impacte que tindria aquesta gran taca d'oli a l'aigua, la fauna i la flora? Una petita feina de formigueta que sumant, sumant obté resultats.

L'altre treball és el taller de remeieres. Amb dos tallers organitzats fins ara i el tercer programat pel setembre. Aquest es fa gràcies a la **participació de tots vosaltres** i l'objectiu és aprendre i difondre temes relacionats amb les plantes remeieres, les que es mengen i les fetilleres (de bruixes)….

A cada taller s'elaboren diferents preparats, es proven i tothom en diu la seva. Els tallers els porten diferents persones (la Rita, la Xou la Cinta, la Sandra, la Maria…) que coneixen en profunditat el tema. Des d'aquí us donem la recepta d'un dels preparats que es va presentar aquest mes de juliol- la sopa d'ortigues- . També us volem invitar a fer un traguet després del pregó de Festa Major. Podreu tastar el vi de nous o el xarop de pinya que hem fet en les trobades de remeieres i remeiers (i si us agraden, penseu que al setembre hi ha la tercera trobada!).

Un petó de bosc i una abraçada d'aigua!

I visca la Festa Major 2015!

SOPA D'ORTIGA **Amb ortiga verda *Urtica dioica* o ortiga blanca *Lamium album***	
Ingredients	***Elaboració***
• 300 g de fulles d'ortiga veda o d'ortiga blanca • Una ceba • Oli • Farina de blat de moro • Aigua • Sal i pebre al gust	Primer arrenquem les fulles del tronc (en el cas de l'ortiga verda, ho farem amb guants), les escaldem i les colem. En una paella saltem una mica la ceba, que no agafi color, i hi afegim les fulles d'ortiga escaldades. Ho remenem bé i les posem al foc amb un litre d'aigua aproximadament, i que bullin uns deu minuts. Les triturem amb la batedora i tornem a posar-les al foc uns cinc minuts. Podem afegir-hi una mica de farina de blat de moro per espesseir, hi posem sal i pebre. La sopa d'ortigues és mineralitzant, depurativa, disminueix l'astènia primaveral, estimula la segregació de llet, té vitamines A i B, potassi, silici i bor.

Piscina Coberta Municipal

QUÈ POT APORTAR LA PISCINA A LA TEVA VIDA?

Hem buscat a 10 usuàries i usuaris que ens puguin respondre aquesta qüestió.

"*M'agrada anar un parell de dies a la setmana al gimnàs a fer piscina. M'ha ajudat a desconnectar de la rutina del dia a dia, a estar més àgil i poc a poc a notar-me millor físicament*". **Mònica C.**

"*Em proporciona una sensació de satisfacció i de benestar general, em trenca la rutina del dia a dia i m'enriqueix com a persona. Ens fa més sociables*". **Ivan M.**

"*En el meu cas, venir regularment a la piscina, a part de mantenir-me en forma i desconnectar de l'estrès de la feina, m'aporta estabilitat a la meva malaltia, la diabetis. Fa que m'hagi d'injectar menys insulina i em regula molt bé els meus nivells de sucre. En definitiva, per mi és vital fer esport regularment i en especial la natació m'està ajudant molt en el meu dia a dia*". **Manel R.**

"*Felicitat, benestar, i sobretot m'ha aportat amistat. He conegut gent fantàstica!*". **Anna V.**

"*Doncs per mi practicar esport de forma regular m'ha ajudat a augmentar el meu benestar físic, emocional i social. Et dóna vitalitat física i mental. És el millor antidepressiu del mercat ja que afavoreix la confiança i l'autoestima d'un mateix*". **Sandra V.**

"*Em permet estar físicament bé i em serveix per desconnectar*". **Josep I.**

"*Per mi és qualitat de vida; és benestar físic i mental; és esforç i sacrifici; és conèixer les possibilitats del propi cos i aprendre a acceptar-lo. És parlar, compartir, relacionar-se amb altres persones. És viure*". **Emma C.**

"*M'ajuda a començar el dia amb energia i alhora fa que em senti a gust físicament*". **Núria I.**

"*En el meu cas, venir a les instal·lacions m'és un complement ideal a l'esport que practico, el futbol. Sense aquestes instal·lacions que m'ofereix la piscina coberta, em seria impossible obtenir el màxim rendiment en el meu esport. També m'ha ajudat a recuperar-me de la lesió de genoll que vaig patir fa un any, gràcies al material i equipaments que tenim a la nostra disposició*". **Ivan F.**

"*Qualitat de vida. Fer exercici i compartir-ho amb grup t'aporta satisfacció personal i social*". **Montserrat P.**

Aquestes opinions ens motiven a seguir treballant cada dia per a tots vosaltres i donen sentit a la nostra feina. Moltes gràcies de part de tot l'equip de treballadors de la piscina per confiar en nosaltres i Bona Festa Major!

Residència i Centre de Dia Sant Hilari

UN REFERENT DE QUALITAT I BONES PRÀCTIQUES A CATALUNYA

L'any 2001, quan la residència va obrir les portes, poc ens podíem imaginar el centre que tenim actualment.

24 places de residència i 25 de centre de dia s'han convertit en 75 i 25, respectivament, a més de 5 de menjador social. Però no només hem crescut amb quantitat sinó també, i sobretot, amb qualitat quan a partir de l'any 2011 iniciem un canvi en el concepte d'atenció a la gent gran.

Comencem a treballar amb el programa "Tu Decideixes com vols envellir", un plantejament pioner que potencia i estimula les habilitats de cada persona d'acord amb els seus gustos i preferències.

Som el primer centre residencial on s'implanta aquest programa i el treball constant per fer la vida de la nostra gent gran més agradable ens ha portat a ser també el primer centre residencial que obté la certificació de qualitat "TÜV-Tu Decideixes com vols envellir".

Des de llavors ens sentim molt més feliços i tenim visites d'altres centres que volen conèixer com vivim. També hem sortit a uns quants diaris, TV3 i TVE ens ha vingut a filmar, i enguany ens ha tocat "La Grossa de Nadal" !

El nostre centre s'ha convertit en tot un referent a l'atenció de les persones grans arreu de Catalunya i des d'aquestes línies volem aprofitar per agrair al municipi de Sant Hilari i a tota la gent que en formeu part el vostre suport i col·laboració per a fer-ho possible.

Bona Festa Major !

Escola bressol municipal "La Baldufa"

Autonomia, consciència sensorial, entorn al nostre abast, escola verda, lligam amb la família i metodologia Reggio Emilia. Aquests sis trets són els que fan única l'EBM La Baldufa.

Els trets són els pilars en què es basa la nostra metodologia per a un bon desenvolupament global dels infants, la cura del medi que ens envolta, i la relació amb les famílies de l'escola.

Amb aquestes característiques úniques creiem i potenciem el respecte dels nostres alumnes envers el seu procés evolutiu, tot orientant-los, guiant-los i cultivant el seu potencial inherent, tant a nivell intel·lectual, com emocional, social i moral. Reconeixent les seves habilitats i acompanyant a l'infant a desenvolupar-se en la seva totalitat confiem fermament en l'etapa dels 0 als 3 anys com la més important de cares al futur dels nostres nens i nenes.

L'objectiu de l'equip educatiu de La Baldufa és crear una escola amable, comunicativa, un lloc d'investigació, d'aprenentatge i de reflexions. Aquest objectiu es pot aconseguir gràcies a la participació de tots els membres que en formen part: infants, famílies i educadores, a les experiències viscudes amb una gran varietat de materials, eines, i amb els pocs recursos disponibles.

Per tant, podem dir que l'escola es va creant any rere any a través del treball en grup, una bona metodologia, una bona col·laboració interna i externa, una gran confiança en les capacitats dels infants i una gran predisposició per parlar i reflexionar.

Aquest sisè curs hem creat el Comitè Ambiental, amb el qual hem portat a terme un nou projecte "El pati". Consta de diferents racons, creats amb materials naturals, els quals proporcionen una gran estimulació en el desenvolupament del nen. Està format per una caseta de fusta, una muntanya de sorra, un espai d'elements naturals i soques d'equilibris entre altres.

Des d'aquí volem agrair al Comitè Ambiental i a tots els familiars que ens han ajudat en aquesta iniciativa, ja sigui portant a terme el muntatge, buscant material o aportant idees.

I com va dir Loris Malaguzzi "els infants aprenen per mitjà de la observació, per després desenvolupar els seus propis projectes".

Massatge infantil

Muntant la caseta del pati

Sortida a buscar castanyes

Estampació amb patates

Llar "Les Cent Fonts" i Col·legi Sant Josep

Tenir el programa de la Festa Major a les mans significa que es va acabant l'estiu però que ens vénen dies de gresca i celebració. Per als centres educatius, alumnes, mestres i professors, ja es comença a olorar el nou curs.

Aquesta publicació ens permet tenir l'ocasió de fer arribar a totes les cases del poble quatre ratlles del nostre dia a dia i no volem deixar d'aprofitar-ho.

Estem en època de molts canvis i aquests també afecten a l'escola. Tot plegat requereix una preparació en aspectes innovadors per establir noves estratègies d'ensenyament i d'aprenentatge. Al llarg del curs passat vam dur a terme activitats de formació molt diverses, destinades a les tres etapes educatives (infantil, primària i secundària), per adaptar-nos als nous reptes i per forjar el camí de futur dels nostres alumnes.

Fent balanç del curs 2014-2015, no podem deixar de parlar del ressò que ha tingut la celebració de l'Any Moragues a les nostres aules. Els alumnes de primària han treballat l'exposició itinerant que l'Ajuntament ha cedit a tots els centres escolars. També han visualitzat l'auca, han fet treballs d'educació artística sobre el monument i el bust del General... i en el curs anterior, van participar al concurs de punts de llibre de la Biblioteca Municipal sobre aquest tema. De totes maneres, els que més han aprofundit en la qüestió han estat els alumnes de secundària. Van encetar l'Any Moragues fent una visita a l'ermita de Sant Sebastià, a Vic, on l'any 1705, l'heroi hilarienc va ser un dels signants del Pacte dels Vigatans. En una sortida a Barcelona van visitar el Born, jaciment de la ciutat de Barcelona que fou escenari de la batalla de l'11 de setembre de 1714. El treball de síntesi, un conjunt d'activitats interdisciplinàries fetes en equip sobre un objectiu comú, va desenvolupar-se entorn de la Guerra de Successió i de la figura del general Moragues.

També volem tenir unes paraules per les persones que acaben la seva vida laboral. Se'ns jubilen la senyoreta Margarita i la senyoreta Pepita, dues professionals implicades, que han treballat en l'educació i en el tracte diari amb la mainada i no tan mainada, al servei del Col·legi i de la Llar Infantil. Els agraïm la seva tasca i els desitgem que gaudeixin de la nova etapa que encetaran. Gràcies per tot, Pepita i Margarita!

Durant el curs 2015-2016 celebrarem els 50 anys de l'edifici actual del Col·legi. Programarem tot d'activitats per commemorar aquesta fita. Ja us n'informarem.

BONA FESTA MAJOR!!!

Taller de reptes científics a educació infantil

Projecte intergeneracional

Sortida dels alumnes d'ESO a l'ermita de St. Sebastià i Vic

Els alumnes de 4t d'ESO a Londres

Treball de robòtica amb "Bee Bots"

Sant Jordi 2015

Escola Guilleries

L'ESCOLA GUILLERIES S'EMOCIONA

Ens podem imaginar la vida sense música? Una pel·lícula sense una banda sonora? Un cel sense el so dels ocells? Ens podem imaginar una vida sense riures ni llàgrimes?

Aquest any a l'Escola Guilleries ens hem emocionat i hem sentit alegria, tristesa, amor, ira, por, aversió, vergonya i sorpresa.

L'objectiu de l'educació emocional a l'escola, segons Núria Marsal, autora de diversos treballs, és ajudar els infants a ser persones emocionalment intel·ligents, persones que coneixen i saben entendre els propis sentiments i els dels altres, que controlen les seves emocions, que se senten bé amb elles mateixes, que són capaces d'establir bones relacions i que tenen els recursos i les habilitats necessàries per resoldre positivament els conflictes que se'ls presentin; persones que saben prevenir els efectes perjudicials de les emocions negatives i saben generar emocions positives; en definitiva, persones que adopten una actitud positiva davant la vida. Es tracta de desenvolupar la intel·ligència emocional mitjançant un entrenament. Goleman (1997) defineix la intel·ligència com "la capacitat de saber ser feliç i proporcionar felicitat als altres, és a dir, ser intel·ligent vol dir tenir un coneixement i un bon maneig de les emocions pròpies i alienes" i per a ell, l'objectiu consisteix en prendre consciència del domini dels sentiments.

Els objectius específics que proposa l'educació emocional són:

- Analitzar i augmentar l' autoconeixement i l'autoestima.
- Comprendre's a un mateix i aprendre a ser empàtic.
- Dominar l'autocontrol emocional, desenvolupant la capacitat per controlar l'estrès, l'ansietat i els estats depressius.
- Potenciar la capacitat per ser feliç, prenent consciència dels factors que ens proporcionen benestar.
- Desenvolupar el sentit de l' humor.
- Disminuir la timidesa i el retraïment.
- Saber prendre decisions.
- Desenvolupar la capacitat d'automotivar-se.
- Millorar la capacitat d'actuar de forma reflexiva.
- Conèixer les possibilitats de canvi i saber canviar.
- Desenvolupar la resistència a la frustració.
- Millorar les habilitats comunicatives i les relacions interpersonals.
- Augmentar la confiança i seguretat en el tracte amb els altres.
- Aprendre a ser assertiu i a evitar les conductes agressives i passives.
- Millorar la capacitat de resolució de problemes.
- Adoptar, de forma voluntària i conscient, una actitud positiva davant la vida.

Treballar sobre les emocions a l'escola influeix en què els infants siguin més reflexius i no actuïn amb tanta impulsivitat. També resulta molt positiu per a aquells infants tímids que els costa molt expressar el que senten. L'educació emocional permet als infants aprendre a comprendre i expressar sentiments i emocions i beneficia les seves relacions socials, perquè fomenta la confiança i les habilitats per resoldre conflictes.

L'educació emocional pretén, tal com diu Rafel Bisquerra "educar per a la vida".

La nostra escola comparteix la idea que la **felicitat** és un estat d'harmonia i plenitud interior, una actitud personal davant la vida, una forma de viure i de sentir que abasta tota la nostra existència. Com a pares i mestres hem d' educar de manera positiva les **emocions i sentiments** dels petits perquè tinguin un creixement sa, feliç i equilibrat.

És per tot això que durant tot l'any ens hem deixat endur pels sentiments i les emocions, que han estat el fil conductor de moltes de les activitats que hem realitzat a l'escola durant aquest curs : expressions escrites, teatre , debats , reflexions, treballs plàstics , musicals....

."No veiem les coses tal com són, sinó tal com som."
ANTHONY DE MELLO

BONA FESTA MAJOR !!!

Claustre de mestres - Escola Guilleries

"Tenia els ulls en blanc , les venes del cos vermelles i els punys premuts amb tota la meva força. Tenia ràbia i ganes de trencar tot el que veia , ho odiava tot i no parlava amb ningú. Sentia la meva respiració , era un so potent i el cor bategava amb energia. La resta del cos em tremolava amb força. Intentava calmar-me però la veritat és que no podia. Ho provava tot : picava coixins, donava voltes esverat, donava cops a la porta..."
Moments d'ira. Alumnes de 4t.

Amb el body percussion de Santi Serratosa vam començar a alliberar-nos i remoure'ns per dins.

Per Nadal vam fer el gran concert "Emociona't", una mostra a través de la música i la dansa de tot el ventall d'emocions i sentiments.

Les colles sardanistes de la Diada de Sant Jordi lluïen l'estendard de la seva emoció, units en una mateixa rotllana i en un ambient de germanor.

Els nens i nenes de tercer hem treballat l'emoció del Amor fent unes auques per Sant Jordi.

AUCA 3rA: **AMOR ENTRE DRACS**

Institut Antoni Busquets i Punset

Els alumnes de 4t d'ESO

COMIAT DEL CURS 2014-2015

El dia 19 de juny els alumnes de 4t d'ESO van fer la festa de final d'etapa, juntament amb professors, companys i pares. Després d'un breu acte al gimnàs de l'institut, on la tutora i la directora els van fer entrega de l'orla de 4t d'ESO, tots junts vam gaudir d'un pica-pica, on vam poder parlar distesament.

El dia 25 de juny ens vam tornar a reunir tots, alumnes, professors, alguns pares i l'alcalde per acomiadar el curs 2014-15. En primer lloc, els alumnes de 2n d' ESO ens van representar dues breus peces teatrals i tot seguit van interpretar dues peces instrumentals. Va agradar molt a tothom i des d'aquí els volem agrair la seva implicació i la seva feina ben feta.

Després d'això, vam donar el graduat a tots els alumnes que havien superat el 4t curs d'ESO. La seva tutora els va obsequiar amb un clauer amb el símbol de Sant Hilari.

Tot seguit, es va fer el reconeixement a aquells alumnes que havien obtingut una mitjana superior a 8,5 a les notes finals.

- Berta Bayés (1r ESO)
- Mar Morera (1r ESO)
- Júlia Ladero (2n ESO)
- Aleix Labara (3r ESO)
- Marta Pou (3r ESO)
- Emma Codina (4t ESO)

Tot i que no era a l'acte, s'ha de reconèixer l'excel·lència a en Gerard Fauria de 2n de BAT.

Aquest curs vam atorgar per primera vegada la **Beca Toni Guzmán**, que reconeix l'alumne amb una trajectòria acadèmica més brillant al llarg de l'ESO. El premi, dotat de 500€, ha estat impulsat pels pares d'en Toni amb la col·laboració de l'ajuntament, en agraïment a l'institut, d'on va ser alumne durant 6 anys.

La guanyadora de la primera edició ha estat l'Emma Codina, amb un 8,8 de nota final d'ESO. Els pares d'en Toni, l'alcalde i la directora del centre van lliurar el premi a la mare de l'alumna.

L'Emma Codina no va poder assistir a l'acte, ja que ha estat, juntament amb en Ramon Pastor, també de 4t d'ESO, una dels 40 joves que han estat seleccionats a tot Catalunya per participar al Fòrum de Joves Talents de Catalunya, organitzat per la Universitat Politècnica de Catalunya i Exploratori dels Recursos de la Natura entre els dies 25 i 28 de juny. Des d'aquí els felicitem a tots dos.

Seguidament, vam fer l'acte de reconeixement a aquells alumnes que al llarg del curs havien guanyat diferents concursos:

- Clàudia Barcelona (2n d'ESO): Guanyadora del XXVIII concurs literari de narració curta de Sant Hilari. La Gemma Masó va obtenir l'accèssit.
- Sílvia Sastre (1r BAT): Guanyadora del XXVIII concurs literari de narració curta de Sant Hilari.
- Júlia Ladero (2n ESO): guanyadora del 8È concurs de punts de llibre de la Biblioteca Municipal de Sant Hilari.
- Emma Codina, Nàdia Rocha i Laia Nunes (4t d'ESO): Guanyadores del Premi Moragues (2n cicle).
- Ona Permañé (2n BAT) : Guanyadora del Premi Moragues (BAT).
- Clara Valls (1r BAT) : Guanyadora del 3r premi del concurs Sambori, organitzat per Òmnium.

Els alumnes de l'IES Verd amb en Ricard

També es va reconèixer el treball dels alumnes de l'IES verd, guiats pel professor Ricard Madrià, que van celebrar un dinar de comiat. Així com els dinamitzadors esportius, que al llarg del curs han organitzat tornejos i han arbitrat partits a l'hora d'esbarjo. La professora d'educació física, la Sònia Collell els va reconèixer la seva tasca i els va lliurar una samarreta, com a agraïment. Després ells mateixos van lliurar els premis als equips guanyadors.

Bon estiu i fins al curs vinent!

AMPA "La Baldufa"

Ja s'ha acabat un altre curs. Ha sigut molt intens. Els nens i nenes de la Baldufa s'han fet grans. Han après a caminar, parlar, jugar, compartir, riure, plorar, sentir, estimar, valorar... Tot això gràcies a l'ajuda de totes les educadores de l'escola bressol. Hi ha nens, els de P2, que han acabat una etapa amb ganes de començar-ne una de nova a l'escola dels grans. Hi ha nens que continuaran creixent i experimentant a la Baldufa i d'altres que encara han de venir però que els esperem amb els braços ben oberts. Per tots ells, l'AMPA, enguany, ha volgut celebrar la festa de fi de curs amb una proposta ben refrescant i animada. Després de graduar els més grans de l'escola, de fer un bon berenar amb coca de xocolata, sucs, aigua i síndria per passar la calor, el grup d'Espectacles del Ripollès amb l'espectacle "La senyora bombolles" ens va ajudar a dir adéu aquest curs. Els infants van ballar, saltar, cantar i, finalment, van fer bombolles de sabó. Desitgem que passeu una molt bona Festa Major!

Associació de pares i mares de l'Escola Bressol Municipal la Baldufa

AMPA Escola Guilleries

Una nova Festa Major s'anuncia i ens mena, després del merescut descans de l'estiu, a la recta final de les vacances i a les portes d'un nou curs escolar.

Més que mai cal parlar de la feina que realitzen els pares i mares per mitjà de la seva representació a l'AMPA. I és que la feina desinteressada i voluntària d'aquestes persones (pares i mares) és en moltes ocasions desconeguda. Gestions, tràmits, informacions al col·lectiu de pares, aportacions a l'escola, ja siguin econòmiques o en forma d'hores de feina, preparació d'accions coordinades amb els professors i la direcció, cobertura de les tardes amb activitats de reforç o de lleure, preparació de festes i col·laboració en actes de celebració a i amb la mateixa escola, activitats durant l'estiu.... Feina aquesta que només es pot realitzar perquè sabem i creiem que participar activament en l'educació dels fills és important i gratificant a l'hora.

I diem que ara més que mai hem de reconèixer aquesta tasca perquè les pressions polítiques i econòmiques fan perillar aquest treball o, si més no, afegeixen un alt grau de dificultat al desenvolupament d'aquest tipus d'activitat. S'han aprovat lleis estatals que intenten desintegrar el teixit associatiu que, de manera altruista, s'ha anat construint a poc a poc en els nostres pobles i ciutats. De retruc, també les entitats que treballen en el camp de l'educació i el lleure es veuen afectades i les persones que formem part d'aquestes entitats mirem amb preocupació el futur.

Per això, ara més que mai, cal el suport i la unitat de tots els pares i mares de l'escola per tirar endavant. Per damunt d'aquests i altres entrebancs que puguin venir, cal creure que la participació en l'espai educatiu dels nostres fills i filles és quelcom d'imprescindible per al desenvolupament d'una societat més lliure, conscient i preparada.

Ens retrobarem aquest proper curs per seguir treballant, però de moment,

BONA FESTA MAJOR A TOTHOM!

APSFH Col·legi Sant Josep i Comissió de Pares de la llar "Les Cent Fonts"

Benvolguts hilariencs i hilarienques,

Des del Col·legi Sant Josep i la Llar Infantil "Les Cent Fonts" us volem felicitar per aquesta nova Festa Major que com cada any iniciem aquest final d'agost.

És per nosaltres un plaer dedicar aquest espai a fer balanç del curs 2014-2015 i presentar-vos les inquietuds i projectes que tenim seguint les línies estratègiques marcades des de l'Associació de Pares i l'Equip Directiu: llengües estrangeres, educació emocional i tecnologia/innovació.

Aquest curs 2014-2015 ha estat molt intens i ple d'activitats lligades a l'ensenyament, tant en els valors com en les competències bàsiques de la nostra mainada. És una prioritat per a nosaltres buscar i trobar noves alternatives per tal d'enriquir la formació escolar i extraescolar dels nostres fills.

Continuem presentant l'anglès com un dels pilars fonamentals de l'ensenyament a l'escola. Seguim tenint l'auxiliar d'anglès i intentem aplicar la llengua anglesa com a llengua vehicular cada vegada a més activitats. A tall d'exemple, aquest mes de juliol hem canviat les classes de repàs d'estiu per activitats molt més dinàmiques i engrescadores per a la canalla: el Summer Camp. Els alumnes d'infantil han viatjat al *Far-west* compartint aventures amb en *Bufalo Bill*, en *Black Jack* i altres vaquers. Els de primària "*travelling around the world*" han visitat Amèrica, Àsia, Àfrica, Europa i Austràlia a través de *games, theatre, crafts, songs, movies and storytelling*. Evidentment tot es fa en anglès... No té secret, els nens aprenen jugant.

Des de fa uns anys i especialment a la Llar estem treballant i apostant molt per l'educació emocional. Saber identificar les emocions i aprendre a manejar-les és una molt bona estratègia pel benestar present i futur dels nostres fills. Aquest curs les hem treballades mitjançant la roda de les emocions.

El tercer pilar, la innovació, és present durant tot el curs i apostem fermament cap a aquesta direcció perquè els alumnes avaluïn totes les possibilitats de la tecnologia. Després d'algunes activitats extraescolars de robòtica, aquest any ens hem iniciat en la introducció de la robòtica a les aules a partir de P5 mitjançant els *Bee-Boots*, unes abelles molt eixerides.

Ha estat una activitat molt ben rebuda i molt interessant i per tant, ens plantegem ampliar-la.

Finalment, volem fer un acomiadament públic i agraït a la Margarita Fàbregas i a la Pepita Pagès, dues persones que aquest any es jubilen i han vist passar per les seves aules moltes generacions d'hilariencs i hilarienques.

Bona Festa Major i bon curs 2015/2016!

Associació de Pares de Família de Sant Hilari Sacalm

AMPA IES Anton Busquets i Punset

Un any més, des de l'Ampa de l'IES Anton Busquets i Punset, volem aprofitar el Programa de Festa Major per dirigir-vos unes paraules.

Enguany, ens agradaria parlar-vos d'un tema que ens té amoïnats des de fa un temps. Aquest tema no és altre que el de la **desmotivació**, que constatem, pateixen els nostres fills i filles en concret, i els joves en general.

Per tots és sabut que la crisi iniciada el 2008 ens ha afectat en molts aspectes i un dels col·lectius que més n'està patint les conseqüències és el de la població jove. Realment, el present no és gens encoratjador per a persones cada vegades més preparades que no troben feina o que han de marxar a l'estranger. I el futur es presenta, encara, molt i molt més incert... Tot això creiem que afecta als nostres fills en molt àmbits i per suposat en l'escolar també. Realment la solució al problema no és gens fàcil però com a mares i pares podem aportar-hi el nostre granet de sorra. Pensem que des de casa cal que els motivem a aconseguir, dia a dia, petites fites que després ja es convertiran en grans. També cal que els inculquem autodisciplina, responsabilitat i que els eduquem en la cultura de l'esforç. I finalment cal que confiem en les seves possibilitats. Creiem que aquests són uns aspectes que els poden ajudar no només ara sinó al llarg de la seva vida.

Bona Festa Major!!!

Associació de Comerç i Turisme de Sant Hilari Sacalm

L'Associació de Comerç i Turisme vol celebrar amb tots /es els hilariencs/ques la Festa Major ja que és una festa entranyable per a tots nosaltres.

I com que una imatge val més que mil paraules, us deixem amb les imatges d'algunes campanyes que ja s'han portat a terme aquest any com són la Ruta del bolet o la VI Fira estoc. Any rere any, i aquest no ha estat una excepció, anem incorporant noves activitats en les campanyes realitzades. Això ens permet assolir èxits de participació com el que es va poder veure en la darrera edició de la Fira Estoc. Aquest èxit és possible gràcies al suport dels hilariencs/ques que hi participen i la confiança que ens fa tota la gent aliena que en gaudeix.

Volem recordar-vos que quan llegiu aquest escrit estarem en mig de la Festa Major de la qual esperem que tots/es en gaudiu.

Des de l'Associació el nostre repte i objectiu és mantenir l'esperit comercial de Sant Hilari. Per això volem que el comerç i la gastronomia siguin un sector actiu i viu.

Volem fer-vos a mans les activitats d'enguany:

Nom de l'actuació	Data i durada	Descripció de l'actuació
Carnestoltes	Febrer	Qui té què ?
Dia del pare	Març	Promocionar el sector serveis
Exposició i concurs de mones de pasqua	Març	Exposició i concurs de mones de pasqua. Posar en valor els productes diferencials dels pastissers de la selva interior
Sant jordi	Abril	Edició de punts de llibre, i campanya promocional. Promoció de les nostres fires a través dels punts de llibre i campanya promocional: aparadors amb diaris antics
Dia de la mare	Maig	Campanya entre les associacions de la federació de comerç de la selva aconseguir mobilitat entre els comerços de la selva
Tour retail	Maig	Cada any anem a diferents ciutats d'europa per coneixer els eixos comercials i les noves tendències en aparadors.
Sant joan	Juny	Campanya promocional regal d'ampolles de cava
Embruix	Juny	Bruixetes
Vi fira estoc	Juliol	Passarel·la central amb desfilades sectorials i desgustació gastronomia local. Promocionar el sector del comerç i aportar presència i ressó mediàtic
Ruta del bolet	Agost	Rutes de senderisme: natura i comerç, fem ressó de l'entorn de sant hilari "surt del bosc amb un regal a sota el braç". Promoció turistica del nostre entorn
Festa major	Agost	Campanya promocional posar en valor el comerç de pròximitat
11 De setembre	Setembre	Viles florides: els nostres aparadors siguin un reclam
Gastrosolidari la selva	Octubre	Campanya solidària, dins la fira del bolet i la micologia amb els sector de restauració, recollim 1€ solidari per una ong local,
Campanya de tardor	Novembre	Promocionem productes autòctocs i de quilometre 0, productors locals
Encesa de llums i pluja de globus	Desembre	Donem la benvinguda a les festes nadalenques.
Agendes	Desembre	Crear sinèrgies entre les diferents poblacions de la selva interior
Campanya de nadal	Desembre	Potenciar les vendes, campanya promocioanl
Concurs d'aparadors nadalencs	Desembre	Crear ambient per les festes nadalenques
Plataforma vendes online	Gener -desembre	Vendes online
Ruta de la botifarr i ruta + dolça	Gener -desembre	Promoció sectorial de pastissers i carnissers. Posar en valor els productes diferencials, serveix per anar a diferents fires.
Tageta jove	Gener -desembre	Tageta jove, de 14 al 30 anys, gaudeix dels nostres descomptes
Tageta fidelització	Gener -desembre	Comprar a shs té premi i sumes euros per bescaviar a les botigues associades.
Col·laboració en fires i events d'altres entitats	Gener -desembre	Crear atmosferes favorables a la venda aprofitant esdeveniments locals
Formació	Maig -desembre	Formació , renovació i adaptació als canvis dels associats

Motoclub Sant Hilari

Un any més, el Moto Club Sant Hilari aprofita per explicar-vos com ens ha anat aquest últim any.

En primer lloc comentar la remodelació de la junta, amb noves incorporacions i el canvi al capdavant de la presidència, que ara és per en Jordi Puig.

Destacar que el setembre varem celebrar els 40 anys del Motoclub amb una exposició de fotografies i un dinar al pavelló acompanyats de grans amics.

En l'àmbit esportiu hem seguit fent curses al nostre circuit. A la tardor fèiem MX Accema i aquesta primavera varem organitzar les tres hores de resistència. Ara queden dues curses més de MX abans de finalitzar l'any, una el 20 de setembre i l'altra el primer diumenge de novembre. Referent als pilots del Motoclub, destacar que en Joan Aguilar s'ha proclamat campió de Catalunya de motocròs en la categoria sub18 4 temps, i la Carla Magallón top five al campionat d'Espanya i gran actuació al campionat francès, actualment considerat el millor campionat femení del món.

Per altra banda explicar-vos la gran satisfacció que varem tenir quan ens comunicaven que el nostre circuit havia estat triat per la marca de motos japonesa Kawasaki, per fer el vídeo de presentació, a nivell mundial, de la moto Kawasaki 450KFX pel 2016. Pilots de primer nivell, professionals de la fotografia i vídeo d'arreu del món varen estar 3 dies al Circuit del Cortals. Això representa per nosaltres i el nostre circuit un reconeixement important a la feina ben feta. Aprofitem per donar les gràcies als Cortals, a l'Ajuntament, als socis col·laboradors i a tota la gent que ens dóna suport per seguir tirant endavant el Motoclub i desitjar-vos una bona Festa Major 2015.

Sant Hilari contra el càncer

El temps passa que vola i ja tornem a ser a l'estiu, en aquells dies en què la gent de la vila atura la seva activitat i ens trobem tots pels carrers i per les places per celebrar la nostra Festa Major. Les entitats aprofitem aquest moment per agrair-vos la col·laboració en qualsevol esdeveniment que s'hagi pogut celebrar, tant si ha estat col·laboració participativa com econòmica. Us volem donar les gràcies pels donatius rebuts el dia de la «postulació», donatius generosos que, any rere any, fan que juntament amb els de tots els pobles de Catalunya on hi ha delegació de l'AECC, la investigació i la recerca per trobar remeis més efectius per lluitar contra aquesta malaltia sigui possible.

Som conscients que altres anys havíem muntat més activitats i sempre havíem trobat en vosaltres un suport incondicional, però tant de temps de precarietat econòmica ens han fet replantejar la tasca de l'Associació en tot el seu conjunt. Val a dir que a nivell de tota l'Associació les necessitats d'atenció social han augmentat en un 52%, l'any 2014, i que actualment dediquem la majoria dels nostres esforços a l'atenció personalitzada dels malalts i llurs famílies que ho necessitin.

Les persones que formem part de Sant Hilari Contra el Càncer hem rebut totes una formació com a voluntàries i estem realitzant tasques d'acompanyament a centres hospitalaris, acompanyament i suport a la llar del malalt, suport i assessorament per a la tramitació d'ajudes tant si és en concepte de préstec gratuït de material ortopèdic com d'ajudes econòmiques.

Per tant, aprofitem aquestes pàgines que sabem que arriben a totes les cases del poble per posar-nos al servei de qualsevol família que ens necessiti.

El diumenge 19 de juliol vam recollir 2789,66€ en el dia de la lluita contra el càncer.

Bona Festa Major!

(foto cedida per la família Bosch)

Associació del Via Crucis Vivent

Via Crucis Vivent

Creu de Sant Jordi · element festiu patrimonial d'interès nacional

Enguany, el Via Crucis ha estat espectacular! Hem tingut més espectadors que mai! Hauríeu de veure la gentada que s'observa des de dalt del calvari quan escenifiquem la crucifixió! Deixeu-nos tornar a dir: espectacular! I a més a més hem de dir que aquesta vegada el públic ha estat més respectuós que els darrers anys: ha restat estàtic i silenciós durant el pas de la processó. Moltes vegades s'obliden que, a part de ser un espectacle, també és una processó i xerren, criden i tallen el pas travessant de costat a costat els carrers per arribar a la següent estació.

L'augment de públic podria haver estat perquè, el Diumenge de Rams, els armats varen assistir a una concentració de més de vuit-cents manaies, armats i estaferms d'arreu de la província a Girona, dins dels actes de celebració dels 75 anys de la Confraria de Jesús Crucificat Manaies de Girona. Varen tenir un paper destacat dins de tota la tropa romana Gironina, la vexillatio gerundensis, com a agrupació d'honor, acompanyant a tots els estendards de la resta de formacions dins del recorregut fins a la plaça Catalunya, on varen realitzar l'acte central de la trobada i ens varen condecorar amb una corbata en record de l'acte.

Ara ens toca pensar en la pròxima edició, o més ben dit, en les pròximes edicions, ja que tenim en ment un projecte que canviarà part del nostre Via Crucis. Però no ens podem avançar, ja que tots els canvis estan subjectes al finançament, i a raó dels últims anys, aquest va sent cada cop més minso. Del poc que tenim, una part l'haurem de dedicar a pagar impostos, ja que ara estarem obligats, com gairebé totes les entitats sense ànim de lucre del món associatiu i de voluntariat, a pagar l'impost de societats que ha imposat el Ministerio de Hacienda y Administraciones Públicas del Govern d'Espanya. Aquesta obligació és i serà la mort de moltes de les nostres associacions ja que obliga a gestionar les entitats com si fossin empreses, i a dedicar temps i diners a formar-nos i a contractar serveis externs, i això surt car.

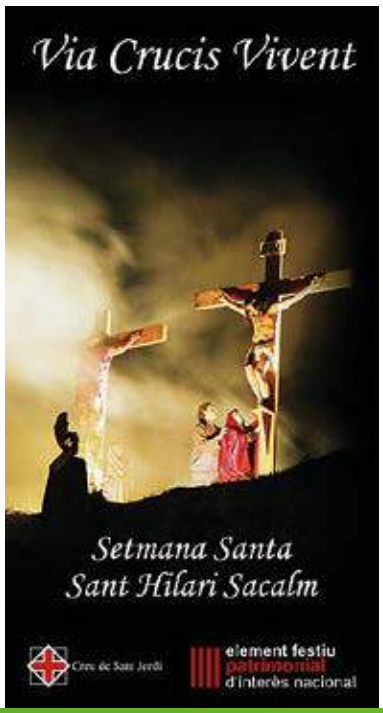

Finalment volem agrair a totes les persones, empreses, associacions i entitats locals o foranes que desinteressadament han fet possible que el Via Crucis Vivent de Sant Hilari Sacalm s'hagi pogut dur a terme de nou.

A tots i a totes, moltes gràcies i molt bona Festa Major!

Ràdio Sant Hilari

Ràdio Sant Hilari continua la seva vocació de servei públic i la seva voluntat per ser la veu del poble. Amb més de 30 anys a l'esquena, aquesta emissora municipal es manté viva gràcies a la constància i l'altruisme de tothom: d'aquells que escolten els programes que sonen en antena i, sobretot, dels qui fan possible aquests programes. Aquest any, Ràdio Sant Hilari ha continuat amb l'època de canvis que va iniciar la periodista Alba Martínez, amb propostes noves i dinàmiques, i d'altres que es preveu que tornin ben aviat, com la ràdio al carrer o les col·laboracions de l'emissora en actes solidaris que es fan al municipi.

Tanquem una temporada en què s'han consolidat nous formats com l'esbojarrat magazine 'Família de grills' i s'han mantingut programes habituals de la graella com 'Vadejazz' o 'Nostàlgics'. La ràdio també ha entrat a les escoles i a l'institut del poble, amb un programa fet pels joves de l'IES Anton Busquets i Punset 'Sense Embuts'; i el magazine infantil 'Els Trencaclosques', fet pels nens i nenes de l'escola Guilleries i guardonat amb el segon premi El CAC a l'Escola.

Càritas parroquial Sant Hilari

Des de Càritas Parroquial, una vegada més, volem una: **Bona Festa Major!** Amb voluntat que aquesta celebració, que s'escau cada any, arribi a totes les persones, sobretot a les més necessitades, per l'edat, per malaltia, per manca de recursos… Que tots plegats tinguem la capacitat de fer poble, de compartir el que som, el que disposem, el que esperem. Aquesta solidaritat ens donarà pau i alegria.

Som un equip de voluntaris de més de 20 persones que posem part del nostre temps i capacitats al servei de la "Caritat" , entesa com un respecte i atenció a les persones més desfavorides, sigui quin sigui el seu origen. No anem sols, tenim el suport de la Parròquia, de Càritas diocesana, de l'Ajuntament, de Serveis Socials, del Banc d'Aliments, de Creu Roja, del pla d'ajudes de la Unió Europea, del Rotary Club, de la Diputació, del Consell Comarcal de la Selva, de les empreses… i de tantes persones particulars i anònimes que, amb la vostra aportació d'aliments, roba usada o diners, pugeu al carro d'aquesta "caritat" solidària.

Sentim el goig de tanta ajuda que podem escampar i la necessitat de donar gràcies, de tot cor, a tothom, pensant que entre tots, podem fer realitat un poble més feliç. Visca la Festa Major !!!

Equip de Càritas Parroquial

Grup de Teatre de Sant Hilari

Una nova festa Major i un any més disposem d'aquest espai per explicar com ha anat l'any pel Grup de Teatre de Sant Hilari.

Altre cop podem dir que estem molt contents. Com ja sabeu, aquest passat Nadal vam estrenar *El Mètode Grönholm* i ens ha anat realment bé. Hem tingut la sort de poder-la representar en un munt de poblacions i ara, si no hi ha cap canvi d'última hora, ja només ens queda una última representació: Festa Major de Santa Coloma.

Per altra banda, recordeu que l'any passat no vam poder estrenar l'obra *Vuit Dones* per festa Major. Aquest any sí que estem en disposició de representar-la per obrir les nostres festes.

Vuit Dones és una obra que ens fa molta il·lusió representar ja que s'ha fet un esforç important per poder portar-la a terme. Ha estat un repte per a nosaltres treballar plegats amb actrius de Santa Coloma, Arbúcies, Viladrau i per suposat de Sant Hilari; creiem que el resultat ha estat satisfactori ja que en la primera i única representació, a Santa Coloma, va ser un èxit absolut i ara esperem fer gaudir al màxim a la nostra gent, la gent de Sant Hilari.

No ens allargarem més, només ens queda dir-vos que n'estem preparant una de grossa, molt grossa; però d'això ja n'anirem parlant.

Que passeu una molt bona Festa Major, Salut i Teatre!!!!

Societat ocellaire Se'osh

Benvolguts hilariencs,

Un any més fem quatre lletres per adreçar-nos a tots els ocellaires del nostre poble i a tots els que estimen els ocells.

Aquest any, com cada quatre anys, hi ha hagut canvi de junta directiva, i des d'aquí, com a nou president , Ramon Donadeu, vull agrair a tots els anteriors presidents la feina feta fins avui.

Últimament estem passant temps difícils ja que grups ecologistes pressionen el govern per treure una afició que té una antiguitat de més de 200 anys. Però vull dir que des de totes les societats i federacions estem treballant perquè la nostra afició perduri.

També us vull dir que després de molt esforç, des de l'any passat ja podem capturar. Després de cinc anys de no poder-ho fer, ara tornem a començar i seguirem treballant per augmentar el número de captures.

Com a nou president i juntament amb la resta de la junta volem desitjar-vos una bona Festa Major.

El Trabuc

QUI SOM!

El Trabuc és un Casal Popular fundat l'any 2003 amb l'objectiu de mobilitzar el poble de Sant Hilari. Després de molts anys de lluita, molta festa i motivació, el Trabuc ha estat inactiu una temporada. A causa d'això el jovent vam decidir lluitar per tornar a obrir el Casal, amb la il·lusió de reviure aquells bons temps, i aquí estem, amb moltes ganes de seguir fent soroll i ser escoltats.

MANIFEST DE LA REVETLLA 2015

Joves i no tan joves ens hem unit al poble de Sant Hilari. Al Trabuc, des de la base, des del poble, volem continuar construint una alternativa al model preestablert.

Som llibertaris, des de la nostra posició lluitarem per destruir tot allò que no ens agrada, i construir un nou model social, més just, igualitari i lliure.

Reivindiquem la cultura popular catalana i és per això que avui estem aquí, per fer d'un dia tan especial com és l'inici de l'estiu, un dia de festa i lluita.

Per això cremem el patriarcat, cremem la classe política, cremem la monarquia i la monogàmia, cremem les especulacions urbanístiques i el capitalisme.

Aquesta nit, nit de foc i de bruixes del 2015, es converteix per nosaltres, el Casal Popular el Trabuc, com un ritual de por, de generació en generació.

La lluita continua cap a un món millor!

Bona revetlla, i visca la terra!!!

Associació de Gent Gran "Can Blat"

Com cada any per Sant Joan, el Casal, amb la col·laboració de moltes entitats de Sant Hilari i de l'Ajuntament, hem tornat a tenir una festa amb molta participació de gent, de tal manera que es pot dir que és un bon homenatge a la Vellesa.

D'altra banda, voldríem donar a conèixer la gran quantitat d'activitats que es fan al Casal. En algunes, hi venen molts socis, però n'hi ha d'altres amb molt poca assistència. Ens agradaria que vinguéssiu a compartir l'harmonia i la cordialitat que s'hi respira.

Volem recordar que qualsevol hilarienc pot fer-se soci. Fem una crida als que encara no en sou. No us en penedireu.

Tinguem tots una bona Festa Major 2015.

Bombers Voluntaris de Sant Hilari Sacalm

Benvolguts convilatans,

Com passa el temps! Ja tornem a tenir aquí la Festa Major i un any més, com de costum, aprofitem aquest anuari per fervos cinc cèntims de l'actualitat del nostre col·lectiu.

Actualment som onze bombers voluntaris al parc de Sant Hilari, onze vilatans que es mobilitzen per cobrir les emergències que ocorrent en el nostre municipi, en els seus voltants i fins i tot a pobles d'altres comarques.

Durant aquest últim any, i fins avui, hem realitzat aproximadament uns noranta-set serveis de tota mena, hem portat el control i el manteniment dels hidrants, que en cas necessari són els encarregats d'abastir-nos d'aigua al camió. I hem continuat fent les pràctiques obligatòries i la formació corresponent.

Només ens queda fer una menció al nostre amic i company Joan Roura Cutrina. Descansa en pau, amic!

No cal recordar-vos que restem a la vostra disposició per a qualsevol emergència, truncant al 112.

Amb això, només ens queda dir-vos..... SALUT, PRECAUCIÓ I BONA FESTA MAJOR!!!!!

Oncolliga Girona

La Fundació Oncolliga Girona, Lliga Catalana d'ajuda al malalt de càncer, és una entitat sense ànim de lucre que té com a finalitat millorar el dia a dia dels malalts oncològics i dels seus familiars a les comarques gironines. L'entitat està formada per un conjunt de delegacions esteses per més de vuitanta municipis de la demarcació de Girona, entre les quals hi ha, des del 2011, la de Sant Hilari Sacalm.

Els grups de voluntaris i voluntàries que en formen part treballen sense ànim de lucre per recaptar fons per l'adquisició de llits articulats, cadires de rodes i altres materials tècnics que es cedeixen gratuïtament als malats de càncer, així com en serveis de fisioteràpia, atenció psicològica, llar residència, etc. També s'organitzen tallers, conferències i programes educatius per prevenir, conèixer i entendre millor els diferents aspectes del càncer i les seves implicacions en la vida quotidiana, per tal de poder afrontar aquesta realitat.

Amb l'objectiu d'ajudar a finançar aquests serveis, la delegació de Sant Hilari Sacalm organitza cada any dues activitats benèfiques, una a la primavera i una altra a la tardor. A la primavera, s'organitza una parada de venda de flors, en la qual aquest 2015 es van recaptar 825 euros. A l'octubre, l'any passat, es va muntar una parada de bolets i fruits secs en el marc de la Fira de Tardor, una activitat que es preveu repetir aquest any.

Fundació Oncolliga Girona – Lliga catalana d'ajuda al malalt de càncer

C/ Illa Fuerteventura, 10 – 17007 Girona – Telf. 972 22 49 63

Club Bàsquet Sant Hilari

El Club Bàsquet Sant Hilari us vol desitjar una gran Festa Major 2015!

Com cada any, ens agrada fer-vos partícips del nostre interès en potenciar entre els nostres jugadors valors com la solidaritat, el companyonia, la responsabilitat i el treball en equip.

Formar part d'un equip esportiu implica compartir, ajudar, complementar... Uns valors propis del sentiment de pertinença dins d'un col•lectiu.

En certa manera, aquests valors ens afecten també a tots nosaltres; a tots els hilariencs i hilarienques, que compartim carrers, espais públics, botigues, decisions, festes...

Per aquest motiu us animem a gaudir d'aquests dies tan actius i bonics amb els vostres veïns, amics i familiars… i aprofitem l'ocasió per recordar-vos que fer esport és molt positiu, sobretot en etapa de creixement, i també ho és fer-ho amb un EQUIP, amb un COL·LECTIU, on podem aprendre molt els uns dels altres.

Bona Festa Major i…1,2,3 ISARDS!

Atletes Sant Hilari

Només cal passejar-se una estona pel poble, a qualsevol hora, per veure que el nombre de persones que surten a córrer freqüentment ha augmentat de manera notòria els últims mesos. El món del "running" del qual alguns ja fa una colla d'anys que en gaudim, s'ha posat de moda i està experimentant un dels creixements més bèsties mai viscuts. M'agradaria aprofitar per demanar als nous addictes seny. Cal ser prudent per no acabar lesionat a la segona sessió, i també paciència en la realització dels objectius marcats per molt modestos que aquests siguin, com per exemple perdre els quilos que tenim de més. Finalment crec convenient demanar el respecte que molts cops no es té per als que intentem anar més enllà i fer d'aquest esport el nostre estil de vida, sacrificant així temps i esforç. Segurament mai ens podrem equiparar a esports com el futbol, tot i tenir un nombre molt superior de practicants i seguidors, però estigueu ben segurs que els que de veritat en gaudim seguirem entrenant i progressant encara que nevi, plogui o brilli un sol esplèndid.

Coral Veus Alegres

ESCRIT PROGRAMA FESTA MAJOR 2015

L'arribada d'en Xavier Garriga i Bardalet, el nostre director actual, ha donat un impuls innegable a la coral Veus Alegres. L'experiència acumulada d'en Xavier com a professional de la música, director d'orquestra, de corals i cantant, ha resultat decisiva per aconseguir el creixement del nostre cor. Tenim un mestre i un amic. És una persona compromesa, tal com ho va demostrar quan va acceptar dirigir-nos a la sortida a Sodupe i a Bilbao, tot i que només feia uns dies que era el nou director.

Aquell viatge va suposar un primer contacte que ens va ajudar a comprendre fins a quin punt en Xavier volia que el cor anés endavant i es fes gran. "Ara feu música", ens diu en ocasions, quan aconseguim interpretar una peça tal com ell la sent. "Tota frase musical ha de tenir un sentit i el que hem de fer és trobar-lo", ens repeteix. Aquesta és la seva gran aportació a la nostra coral: fer-nos sentir la música d'una altra manera, fer-nos entendre que no n'hi ha prou de llegir les notes i les lletres. En Xavier és molt polit en la seva tasca i no es conforma si fallem en el tempo o si no ajustem bé les nostres veus. Ens vol portar cap a l'excel·lència.

I ara, que el nostre cor ha començat una nova etapa amb el canvi de nom, tots tenim ganes de millorar. El cor ja no es diu Nois Alegres, sinó Veus Alegres. I el motiu del canvi és evident: ja no som un grup de joves que s'uneix per cantar; molts ja tenim el cabell blanc i d'altres ni en tenim, i a més a més el cor té un bon reguitzell de dones que li han donat una altra dimensió. Són elements que justifiquen el canvi, sabent que mai oblidarem la història d'aquest cor implantat en el teixit social de Sant Hilari.

Aquesta temporada hem hagut d'assajar un repertori nou, un nou estil amb altres registres. I ens hem hagut d'adaptar a la nova direcció. Tot això ho hem fet sense abandonar els concerts: al setembre, vam cantar a Bilbao-Sodupe; vam fer el concert de Nadal amb les corals Amethista i Lutiana, on ja vam mostrar un nou estil i un repertori més acurat. El maig vam actuar a Malgrat de Mar junt amb la coral d'aquesta població, Cotrapunt, i vam oferir ja una part del nou repertori.

Però la culminació d'aquesta evolució es va produir el mes de juny en el concert de fi de curs que el cor Veus Alegres va oferir a la Sala Noble amb la participació de la soprano Gemma Horta i el pianista Claudio Suzin. Els comentaris del públic ens fan creure que va agradar i ens confirmen que el nou estil del cor Veus Alegres genera emocions. L'any vinent, si Déu plau, celebrarem el 70è aniversari de la coral (1946-2016) i creiem que ho hem de fer d'una manera especial. Estem pensant en projectes, repertori, concerts, trobada de corals, una sortida amb concert... en el seu moment ja us ho anirem comunicant.

La vídua del cèlebre músic Pau Casals, Marta Casals, va manifestar que la música i les arts són un vehicle per a l'enaltiment de l'esperit. La música és l'art més directe perquè no necessita cap traducció. Traspassa el teu cos i se'n va a l'ànima.

Tots els membres de la nostra coral intentem i estem assolint fer música.

MOLT BONA FESTA MAJOR !!!

Josep M. Bonvehí Mas -President de la coral VEUS ALEGRES

Concert a Sodupe-Bilbao

Concert de Primavera

Concert a Sodupe-Bilbao

Club Patí Sant Josep

Ja el tornem a tenir aquí, l'estiu. Temporada acabada amb patinatge a dojo: proves federatives, campionats, festivals, exhibicions, Setmana de l'Esport i, per tancar, jornades intensives. Així doncs, caldrà fer un repàs amb deteniment.

Aquest curs, hem volgut apostar per un tema molt especial i molt nou per a nosaltres: hem fet el salt a l'espai federatiu i, no ha anat gens malament. De fet, ha estat una experiència molt constructiva per a les nostres patinadores i els ha suposat fer front a situacions de pressió que encara no havien tastat mai i se n'han sortit prou bé. Felicitats a totes.

També volem remarcar l'augment de participació en les competicions de grup xou, una modalitat que ofereix l'oportunitat de convertir un esport individual en un esport d'equip i que cerca, d'aquesta forma, treballar valors imprescindibles per a la convivència: respecte, col·laboració, esforç col·lectiu, objectius comuns... en definitiva, un gaudi compartit.

Oferir nous reptes no és fàcil i menys en una activitat on els inicis són durs: desequilibris, caigudes, cops de cul, entrenaments a hores altes... Però tenim clar que, aquells que superen aquesta fase són els que tenen més voluntat i els que acaben fruint de l'esport. Admirem la gràcia de les més petitones; ens han fet riure i hem comprovat, un any més, que voler és poder.

Una any més, agraïm l'esforç i la participació de tots els pares. A tots vosaltres, molt bona Festa Major!

Les Guilleries Associació d'Educació Ambiental

Des del 1981 la nostra entitat treballa per fomentar l'educació ambiental i la sostenibilitat, i amb tots aquesta anys part de la nostra dedicació ha recaigut en la millora ambiental de Sant Hilari. Els continguts del Museu Guilleries es van muntar des de l'associació i durant uns anys organitzàvem les exposicions de bolets. Actualment realitzem la Ruta del bolet.

També som uns dels primers promotors de La festa de **Torna en Serrallonga,** on hi realitzem l'activitat de turisme ecològic: "anem a buscar el Tresor d'En Serrallonga".

En els centres educatius hem format, tutoritzat i assessorat les **3 Escoles Verdes**: l'Escola Guilleries, l'Institut Busquets i Punset i La Baldufa.

També hem portat a terme ecoauditories energètiques i d'aigua a l'escola Guilleries i a l'Institut Busquets i Punset, amb qui realitzem cada curs activitats ambientals i treballs de Síntesi d'ESO respectivament, amb el suport de la Diputació de Girona.

Fa dos cursos que tenim en marxa el **Punt de canvi,** espai d'intercanvi de tota mena d'objectes d'ús infantil de 0 a 12 anys, al local municipal de l'antic Casal Jove.

Aquest curs hem fet tallers sobre biodiversitat forestal "Hèctor, l'arbre mort" a tots els centres de primària i la **Campanya de reciclatge d'oli** a tots els centres educatius col·laborant amb el TOM i la campanya per al **Foment de la recollida selectiva de la Matèria Orgànica** per a tots els veïns i especialment per als grans productors amb el suport de l'Ajuntament i Consell Comarcal de la Selva

Ja estem pensant què farem el curs vinent i ens enorgulleix de col·laborar amb un poble que a poc a poc va esdevenint més sostenible. Tenim ganes de concretar aquestes accions amb el nou Ajuntament.

Teresa Saló i Montserrat Moya
Les Guilleries Associació d'Educació Ambiental

Penya Barcelonista Sant Hilari

Apreciat penyista:

Aquesta temporada que acaba ha estat tot un èxit, tant a nivell del Barça com a nivell de la Penya Barcelonista Sant Hilari.

En el futbol, s'ha aconseguit el triplet una altra vegada, sent el primer club del món i de la història que ho aconsegueix dues vegades. Ara queda el repte de tornar a guanyar les sis copes en un any natural. També s'han aconseguit molts títols en la resta de seccions professionals. En handbol s'han guanyat els set títols disputats i en hoquei patins se n'han aconseguit quatre, incloses les copes d'Europa. Només ha faltat una mica de sort a les seccions de bàsquet i de futbol sala.

Parlant ja de la Penya Barcelonista, aquesta primera temporada no podia anar millor. S'ha doblat el número de penyistes , l'autocar ha anat ple a cada partit del Barça, la final de copa del rei va ser un dia inoblidable per tots els que hi van poder assistir, la carpa de Festa Major va tenir una rebuda molt bona com també la Quina de Nadal. S'ha tornat a organitzar el campionat de botifarra de Festa Major i les 24 hores de futbol sala de Sant Hilari amb un èxit de participació molt notable.

Ja per acabar, volíem donar les gràcies a tots els socis i a tota la gent que ha col·laborat per aconseguir fer una Penya activa al servei de Sant Hilari i de tots els hilariencs.

VISCA EL BARÇA!!!

Esplai d'Isards

Una vegada més l'Esplai d'Isards ha tornat a obrir les seves portes durant el període d'estiu. Aquesta associació juvenil pretén promoure l'educació en valors a través d'activitats de lleure molts variades pensades per a nens i nenes de 3 a 12 anys.

Els joves que formem part d'aquest projecte estem molt contents i agraïts per tot el suport que rebem, sobretot de les famílies que any rere any confien en nosaltres i ens permeten mantenir viu aquest propòsit.

Ens agradaria compartir amb vosaltres què significa l'esplai pels mateixos nens/es :

"L'Esplai és un lloc on vaig a l'estiu per divertir-me; un punt de trobada amb els amics i un lloc on puc conèixer gent nova; juguem a jocs que no fem durant l'any; coneixem l'entorn de Sant Hilari; aprenem de forma diferent; fem rutes, tallers, piscina, acampades, cantem cançons... en definitiva, és un espai on mai ens hi avorrim i ens ho passem molt bé!"

Des de l'Esplai d'Isards us desitgem una bona Festa Major!

Coral infantil "Petits Cantaires"

"Formar part d'una coral, un cant als valors", "qui canta els seus mals espanta", "cantant i ballant el cor es va eixamplant", "el cant i la música, és la teva pròpia experiència, els teus pensaments, la teva saviesa, l'has de viure."

Quantes frases boniques i reflexives, que ens donen una dimensió del valor que pot tenir la música a la nostra vida. Tothom neix amb un instrument sonor perfecte: la veu. Només cal mimar-la, cuidar-la, i cantar.

A la nostra coral fem música, treball vocal, treball en equip, coordinació, col·laboració, i sobretot, valor humà. Si tens de 6 a 12 anys, i tot això et fa venir ganes de cantar, apunta't a la coral. Inici curs 14 setembre. Informació Tel 626937855.

Club Tennis Sant Hilari Sacalm

Ha estat un tancar i obrir d'ulls, però ja ha passat un altre any i hem aconseguit un dels reptes que ens marcàvem fa uns mesos: la construcció d'una nova pista de pàdel! Ha suposat un esforç, però ens sentim molt orgullosos de les instal·lacions que el Club Tennis Sant Hilari pot oferir a tots els seus socis i a tota la gent del nostre poble. Recentment, a més, hem canviat el sistema de reserves *online*, aconseguint que el procés de reserva sigui molt més senzill.

El tennis i el pàdel són dos esports amb un gran número d'aficionats, ho demostra el número de persones que comencen a jugar cada dia, des dels més petits de casa als no tan joves… I això es veu reflectit en què cada vegada som més socis.

Però no ens conformem, i tenim nous projectes. Volem millorar, i per això, des del Club intentem fomentar aquest esports en dues vessants: la formació i l'altra organitzant campionats i maratons al llarg de l'any. L'Open de Tennis Josep Masó, el torneig comarcal i les maratons de pàdel, els campionats infantils, i per últim, les lligues d'hivern i d'estiu, que pel seu gran èxit tindran continuïtat en el pròxim any. En tots ells tenim un bon número de participants que, a través d'aquests esports, gaudeixen d'un ambient immillorable mentre fan salut.

Us animem a tots i a totes a entrar al món del tennis i del pàdel, ja que no tots els pobles poden presumir d'unes bones instal·lacions com les nostres, i ho hem d'aprofitar.

Per acabar, volem mostrar el nostre agraïment als socis i sòcies, ja que són els autèntics artífexs del gran èxit del nostre club. Que tingueu una molt bona Festa Major, salut, tennis, i pàdel!

Agrupació de Defensa Forestal

L'A.D.F. Guilleries-Montseny, agrupació de voluntaris dedicada a la vigilància, prevenció i extinció d'incendis forestals, vol agrair un any més a tots els seus col·laboradors i socis la dedicació desinteressada en la salvaguarda del nostre territori tan estimat i apreciat.

Com cada any durant l'estiu, l'A.D.F. Guilleries-Montseny, amb l'ajuda de la Diputació de Girona, instal·la una central de coordinació per tota la comarca en el parc de bombers de Sant Feliu de Buixalleu, que està operativa les 24 hores.

Moltes gràcies a tots i que passeu una bona Festa Major.

La Junta Local

Guillables

És època de canvis i els Guillables canviem el recorregut del correfoc de Festa Major. Passarem per carrers del centre del poble, més estrets, per tal de fer un correfoc més actiu i espectacular. Us animem a tots a participar-hi (en el programa de Festa Major hi haurà tots els detalls). Seguint amb els canvis, estem treballant per crear noves bèsties i renovar els monos que intentarem presentar al correfoc de Sant Hilari. En aquest sentit volem agrair la col·laboració de l'Ajuntament de Sant Hilari. Aquest any també hem participat al correfoc de la Festa Major de Maçanet de la Selva!

Finalment, volem animar a tothom a posar-se sota el correfoc de Festa Major i fer caliu amb els Guillables! Com més gent, més flama!

SALUT I FOC A LA FEIXA

Grup Sardanista Sant Hilari

SARDANES DE SANT HILARI I INDEPENDÈNCIA

He escrit en altres ocasions que les sardanes dedicades a Sant Hilari no són altra cosa que el reflex de la història del nostre poble. Cada títol, cada dedicatòria, cada nota musical, cada compositor... han volgut homenatjar, destacar o, simplement, deixar constància de circumstàncies geogràfiques, històriques, econòmiques, culturals... de la Capital de les Guilleries.

El 27 de setembre tenim una oportunitat històrica per decidir quin ha de ser el futur del nostre país i el Grup Sardanista Sant Hilari hi vol prendre part amb el seu patrimoni, que no és altre que les sardanes dedicades al nostra vila. En tenim de tot tipus i podem trobar les sardanes més adequades per a cada moment d'aquest camí sense aturador o per als diferents escenaris que es puguin presentar. Heus aquí la nostra aportació.

Si cal negociació tranquil·la, però eficaç: "El Pacte dels Vigatans", d'en Francesc Camps; "Notes d'aigua", de la Montserrat Pujolar o "Calorosa", d'en Max Havart.

Si cal paciència, però perseverança: "Poble que canta", de l'Antoni Miralpeix; "Vint-i-cinc roses per Sant Hilari", d'en Pere Fontàs o "Per la llibertat", d'en Xavier Forcada.

Si cal orgull de país: "Sant Hilari, joia de les Guilleries", d'en Jaume Pons; "A les Guilleries", d'en Manel S. Puigferrer o "A Sant Hilari Sacalm", d'en Martirià Font.

Si cal solidaritat entre les nostres comarques: "De les Guilleries al Pallars", de l'Emili Juanals o "De l'Empordà a les Guilleries", d'en Lluís Albert.

Si ens cal l'ajut de la màgia: "Bruixes i minairons", d'en Toni Miralpeix.

Si fa falta un tarannà ferm i decidit: "Som de Sant Hilari", d'en Tomàs Gil; "Sou el que no hi ha", d'en Francesc Camps o "L'Aplec de la Pedregada", d'en Miquel Tudela.

I si ens cal lluitar sense defallir, també en tenim un bon grapat: "Vents de llibertat", d'en Joan M. Margalef; "Lluita per la llibertat", d'en Jordi Feliu; "General Moragues, heroi de Catalunya", d'en Joan Puig o "El Diable del Montseny", d'en Carles Rovira.

Que tot plegat ens ajudi a aconseguir l'objectiu final.

Tres dosos, un tres i... VISCA LA FESTA MAJOR!

Xavier Colon Auguet

Bastoners de les Guilleries

Qui dia passa any empeny. Doncs sí, ja la tornem a tenir aquí, és la festa major i com cada any no volem perdre l'oportunitat d'escriure unes paraules per explicar-vos totes les activitats, que des dels bastoners de les Guilleries hem portat a terme aquest any. I és que no parem: hem participat en la cloenda de l'any Moragues, organitzant la 4a trobada de bastoners del nostre poble (érem set colles ben avingudes); ens hem apuntat, juntament amb 1300 bastoners més, a la 40a Trobada Nacional que enguany es fa a Taradell i ens heu pogut veure en moltes altres ballades on hem gaudit de la vostra companyia.

Aquest any tenim molts projectes nous per presentar-vos que no us podeu perdre. Us en volem fer partícips alhora que us convidem a formar-ne part de forma activa "saltant, ballant i picant fort".

Visca els Bastoners i visca la Festa Major!!!

Coral Amethysta

Qui ho diria que ja fa 21 anys que aquella colla de joves de Sant Hilari i Arbúcies que cantàvem plegats sota la batuta de la Dolors Vidal sota el nom de Grup Iris acabaríem per posar a la nostra coral el nom de coral Amethysta!. Un nom ben curiós, que aboca aquella pedra preciosa de color lilós que es trobava per aquestes contrades. Ja des d'aleshores ens hem caracteritzat per ser un grup ben heterogeni, tant per l'edat com pels interessos musicals. Però el que de veritat ens fa un grup compacte i ben avingut és la il·lusió i la bona sintonia que sempre hi ha hagut entre nosaltres. I són precisament aquestes qualitats les que ens han permès créixer, madurar, tant des del punt de vista musical, interpretatiu com també vocal.

Durant aquests 21 anys hem vist eixamplar el nostre repertori, ja que hem tocat totes les èpoques de la història de la música: el Renaixement (amb les polifonies corals i les ensalades com "El Fuego" o "La Guerra"), el Barroc ("Glòria" de Vivaldi), el Classicisme (misses i motets de Mozart, Haydn i Bach), el Romanticisme, música contemporània i fins hi tot espirituals negres i gospels. Tot això sense oblidar la música de casa nostra (Oltra, Falla, A. Miralpeix, J.Vila, etc.). Hem interpretat sardanes, boleros, tangos, i fins i tot havaneres, sense passar per alt les tradicionals nadales d'aquí i d'arreu del món.

També hem vist com eixamplàvem les nostres fronteres, no només per l'origen dels nostres cantaires, que ara són de diferents llocs de les comarques de Girona i Barcelona, sinó també pels llocs que ens han vist cantar. Hem pujat a escenaris d'arreu de Catalunya i també de l'Estat espanyol (Cocentaina, Ejea de los Caballeros, Totana, Pamplona, Roncesvalles, Granada). I per suposat hem fet el salt a l'estranger: Florac (França), Praga, Morcovice i Olomuc (República Txeca) i Oporto (Portugal).

Ens hem presentat a tres certàmens corals que ens han fet adonar que el treball que setmana darrera setmana anem fent, acaba donant els seus fruits. Hem gaudit de les classes de cant amb bons professors, de directors convidats per a determinades ocasions i també hem pogut comptar amb l'acompanyament de bons músics que ens han permès treballar un repertori ambiciós.

Aquest curs ha estat un curs especial per nosaltres; algunes de les nostres cantaires femenines també pertanyen a una altra coral: el Cor Lutiana d'Arbúcies. Elles han participat al concurs de corals de TV3 "Oh Happy Day" (on van ser semifinalistes) i també al Festival Internacional de Música de Cantonigròs en la categoria de cors femenins on han obtingut un merescudíssim 3er premi. Moltes Felicitats al Cor Lutiana per la feina ben feta.

Amb totes aquestes experiències a l'esquena, La Coral Amethysta afrontarà el curs que ve amb moltes ganes i energies, per gaudir cantant del món de la cultura i de l'espectacle.

Ja per acabar, la Coral Amethysta us desitgem que passeu una bona Festa Major 2015!

La Gorga

Un any més la Gorga ha continuat treballant per mantenir les rieres i el seu entorn en les millors condicions.

Com cada any s'han organitzat els tradicionals concursos de ciprínids, el femení, l'infantil, el de Festa Major i els dotze del campionat local. El femení es va acabar amb un dinar pels participants i acompanyants a la font del Parc i l'infantil amb un pica-pica. Els primers classificats del campionat local van ser: 1-Josep Masó, 2- Lluís García, 3-Ariadna Rivera. A tots els concursos hi ha premi per a tots els participants.

Una novetat d'aquest any ha estat la creació de tres equips de la Gorga. Un de pesca al coup (modalitat de pesca de ciprínids) format per 11 persones. Aquest va participar al campionat de Catalunya i va quedar en la sisena posició . Els dos altres equips són de "Carp Fishing" (modalitat de pesca de carpes de mides grans), format per dues persones cadascun, els quals estan participant en diversos campionats.

Per poder tirar endavant la defensa i millora dels nostres rius, dur a terme els concursos i ajudar els equips és molt important l'ajuda dels socis i col·laboradors. Per això volem agrair-vos a tots la vostra col·laboració. Sense vosaltres no seria possible.

Per tal de recaptar diners per l'entitat, aquest any farem "barraca" per Festa Major, esperem que hi vingui tothom!

lagorgasanthilari@gmail.com
www.facebook.com/lagorgasthilari
www.lagorgasanthilari.wix.com/lagorga

Salut, aigua i bona pesca!!

Forces, Forts i Ferms

De nou, el Grup Excursionista Forces, Forts i Ferms aprofitem per saludar-vos i explicar-vos el més destacat de la nostra entitat durant l'any.

Continuant amb la dinàmica dels últims anys, ha seguit creixent el número de persones que va al rocòdrom. Per això i amb ànim de potenciar l'escalada, s'ha millorat l'equipament i també s'han obert més vies d'escalada a diferents sectors de les Guilleries.

El passat setembre es va penjar l'estelada a Sant Miquel, juntament amb representants del poble i de l'ANC. Volem donar les gràcies a tothom qui hi va assistir.

A més a més, juntament amb l'àrea d'esports de l'Ajuntament, vam col·laborar a la Setmana de l'Esport, organitzant la conferència de l'Emma Roca, una esportista d'elit, llicenciada en bioquímica, bombera professional i mare de tres fills que ens va parlar de la importància d'una bona preparació en les proves esportives.

També, com a entitat seguim col·laborant a diverses festes i actes i amb altres entitats del poble i donant suport als nostres socis que van realitzant diferents activitats: ascensions a cims, excursions, sortides amb raquetes de neu, curses d'orientació, esquiades…

Si esteu interessants a conèixer una mica més la nostra entitat i/o a participar-hi, no dubteu en posar-vos en contacte amb nosaltres a través del correu electrònic forcesfortsferms @gmail.com, o podeu venir al local els dijous a partir de les 8h on aprofitem per trobar-nos i practicar l'escalada.

I sense res més a dir, desitjar-vos una Bona Festa Major i, ja ho sabeu, **no deixeu passar cap oportunitat de conèixer el món amb els peus!**

Associació "Torna en Serrallonga"

Salut vilatans i vilatanes,

Queda menys d'un mes perquè torni en Serrallonga. Com cada any, des de la nostra associació hem preparat tota mena d'activitats per retornar al passat i reviure l'època de mercats, balls tradicionals, sopars populars a l'aire lliure i vida al carrer. Els dies de sometents i bandolers.

Enguany hem canviat la data de la festa: serà el tercer cap de setmana del mes de setembre, els dies 19 i 20. Ho hem fet per no coincidir amb les eleccions que es celebren el dia 27 de setembre. Curiosament hem hagut d'endarrerir la tornada al passat per no solapar-nos amb el dia que començarem a escriure el futur del nostre país. Un cap de setmana per veure com érem i un altre per marcar on anirem.

Saber d'on venim per ser lliures d'anar on vulguem.

Aprofitem també aquestes quatre línies per agrair a tots els collaboradors i espònsors que any rere any ens donen el seu suport. Gràcies per fer possible la tornada dels bandolers!

Esperem que sigueu partícips de la festa que estem preparant.

En Serrallonga us espera enmig de pólvora, danses i activitats.

Bona Festa Major!

VISCA LA TERRA I QUE
MORI EL MAL GOVERN!!

torna En Serrallonga!!

http://www.serrallonga.cat
a/e: joandeserrallonga@gmail.com

Bojos pel temps

Benvolguts Amics/gues:

Estem ja a les portes d'una altra festa major i els Bojos Pel Temps també volem dir-hi la nostra. Meteorològicament parlant la tardor a Sant Hilari va ser bastant plujosa sobretot els mesos de setembre i novembre, amb dos temporals de llevant bastant importants i les temperatures, no gaire baixes. Hivern relativament normal pel que fa al temps, amb alguna entrada d'aire fred destacable que deixava cinc centímetres de neu els primers dies del mes de febrer. La primavera no ha fet honor als seus refranys, ja que ha sigut seca i suau a excepció del mes de març. El maig, molt sec i calorós sobretot la primera quinzena enregistrant-se el dia 13 una temperatura de 33,2ºC,rècord en el mes de maig al nostre municipi. L'estiu, de moment molt càlid i sec.

Des del passat mes d'abril formem part de la xarxa meteorològica Guilleries-Savassona, juntament amb els municipis de Roda de Ter, Tavernoles Calldetenes, Sant Julià de Vilatorta (fa uns mesos, vam visitar l'estació meteorològica de Sant Julià de Vilatorta, la més antiga de Catalunya),Taradell, Cabanes als arbres –Vallclara. Una pàgina web on podeu consultar en temps real les dades meteorològiques d'aquests municipis, juntament amb les de Sant Hilari Sacalm. Aquí teniu l'enllaç: htp:www.meteovilatorta.cat/estacions/index.php.

A la nostra pàgina del Facebook estareu ben informats de les últimes previsions meteorològiques i tot el que fa referència al temps. Si voleu visitar la nostra estació d'Aemet, ja sigui a nivell particular o escoles i instituts, poseu-vos en contacte amb nosaltres. Com sempre, dir-vos també que els Bojos Pel Temps estem oberts a tothom.

TANT SI FA FRED COM CALOR, GAUDIU DE LA FESTA MAJOR!!!

BOJOS PEL TEMPS

CE Sant Hilari - Font Vella

Practicar esport amb regularitat ens ajuda a mantenir la salut i a millorar l'autoestima, i a més, la pràctica del futbol fomenta les relacions d'amistat i el treball en grup.

Amb tot això, volem fer partícips del nostre projecte a totes les vilatanes i vilatans de Sant Hilari, i us animem a practicar aquest esport, on hi aprendreu disciplina, regles de convivència, el valor del treball en equip, a part de passar-vos-ho bé. Tenim equips a totes les categories: escoleta, prebenjamins, benjamins, alevins, infantils-cadets, juvenils, 4ª catalana i 3ª catalana. Tot i que no tenim cap equip femení, ni cap de veterans, treballarem perquè un dia el nostre poble en pugui tenir algun.

A punt per començar la temporada 2015-2016, des del CE Sant Hilari Font Vella volem agrair la col·laboració de l'Ajuntament de Sant Hilari Sacalm, de les empreses Font Vella i Mémora, i a tots els comerços, bars i restaurants que han participat amb el club.

Aprofitem aquestes línies per desitjar-vos una fantàstica FESTA MAJOR 2015 a tots!!!!!

Presentació temporada 2014-2015

Bub Bub's (Amics dels animals hilariencs)

Hola a tots,

Som una associació sense ànim de lucre, formada per gent de Sant Hilari que, en qualitat de voluntaris, vetlla pel respecte als animals, recollida d'animals abandonats i el no maltractament a peluts trobats a la nostra vila.

A part del nostre treball personal, tenim el suport generós de persones que ens ajuden de manera diversa a sufragar el cost de tot plegat, a més de l'Ajuntament de Sant Hilari que col·labora en tot allò possible.

Us animem a formar part de la nostra associació i a ajudar-nos de la manera que trobeu convenient i en la mesura de les vostres possibilitats.

Els animals que tenim acollits, també és possible adoptar-los.

Podeu posar-vos en contacte amb nosaltres, a través del Facebook : Bub bub's (Amics dels animals hilariencs), https://www.facebook.com/amicsdelsanimalshilariencs, o bé mitjançant el correu electrònic : **amicsdelsanimalshilariencs@gmail.com**

ACADIP

L' ACADIP és l'**Associació Catalana de Dèficits Immunitaris Primaris**. Va ser creada el 28 de Juny de 2008 amb l'objectiu de donar a conèixer l'existència de les Immunodeficiències Primàries (IDP), donar suport als malalts i als seus familiars i treballar amb la comunitat científica per intensificar la tasca investigadora en l'àmbit de les IDP.

Actualment l'ACADIP té la seu a Sant Hilari i estem treballant conjuntament amb tot el poble per fer més visibles les IDP, amb dos projectes. El primer consisteix a realitzarr accions de difusió i un segon és la recollida de taps de plàstic, amb el qual volem finançar els projectes d' investigació en els que participa l' ACADIP conjuntament amb Vall d' Hebron Institut de Recerca.

Des del principi Sant Hilari ens ha acollit amb els braços oberts i s'ha implicat moltíssim amb nosaltres. Un clar exemple va ser el dia 3 d' Abril, Corpus, amb la nostra primera acció de difusió a St. Hilari. Va ser tot un èxit gràcies també a la col·laboració de l'actor Jordi Planas i seu suport inestimable.

Volem aprofitar l'ocasió per agrair la col·laboració de tota la gent de Sant Hilari i la del seu Ajuntament en les accions de difusió que hem portat a terme fins avui i,especialment, per la seva implicació al projecte de recollida solidària de taps de plàstic.

Associació de Pessebristes de Sant Hilari Sacalm

Com són els pessebristes?

A Catalunya, el pessebre "es fa" a diferència d'altres indrets que no hi posen tanta creativitat.

Posar el pessebre com qui diposita un grup escultòric pot esdevenir rutinari, senzillament. Fer el pessebre representa sentir-se esperonat, cada any, a una superació constant. Es pot parlar d'un retrat-robot del pessebrista. La persona que fa pessebres és un polifacètic, en termes més casolans un tastaolletes, un mil-oficis, que li toca fer la síntesi d'uns coneixements variats, dibuix, fusteria, pintura, electricitat, pastar guix, treballar l'argila, sentir-se arquitecte i constructor, i adobar-ho amb una forta dosi de somiatruites perquè el propòsit final és reduir a una minsa extensió immensitats de paisatges i construccions.

El pessebrista observa molt bé la natura, les clarors a diverses hores, la lluminositat de l'horitzó, l'ataronjat de les postes de sol, pobles de pagès, cases i porxos, marges i camins, perquè de tot això en farà un intent de reproducció.

La guspira de la imaginació i una gran diversitat, actualment, de materials, eines i traces, porten al projecte escollit. Fer el pessebre moltes vegades involucra tota la família, com aquell pessebrista notable d'Olot que va mobilitzar tots els de la casa a modelar teules per a cobrir aigües d'una masia que havia d'ocupar preferència i el seu teulat havia de fer patxoca. Tot això és el que trobem en els pessebres que es fan a les cases del nostre poble quan arriba el Nadal.

Aprofitem l'avinentesa per donar les gràcies a l'Ajuntament, la Parròquia, als col·laboradors i a tots els amants del nostre art perquè s'animin a fer pessebres.

Bona Festa Major, us esperem per Nadal fent el pessebre.

Pessebre del 2014 a l'església parroquial

Banc de Sang i Teixits de Girona

En l'escrit d'enguany voldríem destacar tres fets que han ocorregut durant aquest 2015 i han estat transcendentals per la nostra associació. Comencem pel primer: el passat 22 de febrer vam celebrar a Sant Hilari la trobada comarcal de delegats de La Selva. Una seixantena de persones ens vam reunir a la Sala Noble per conèixer els resultats de les donacions del 2014 i la importància de continuar fent difusió de l'acte altruista que suposa la donació de sang. Vam acabar la trobada amb un dinar de germanor en un restaurant del poble.

En segon lloc, les delegades de Sant Hilari volem agrair la tasca que el delegat Josep Llopis ha estat fent durant gairebé 40 anys al nostre poble. Va ser el primer delegat de Sant Hilari de la Germandat de Donadors i, durant 12 anys, també el cap comarcal, juntament amb la delegada d'Hostalric. Enguany es jubila de l'Associació i, com diu ell, no dubta que deixa la delegació en bones mans. Ara bé, cal donar-li les gràcies pel seu gest altruista en organitzar donació rere donació, assistir a les reunions de l'Associació de Girona i aconseguir que Sant Hilari sigui un poble solidari.

En tercer i últim lloc, i això va de jubilacions, també volem agrair el suport tècnic incondicional del promotor del Banc de Sang i Teixits de Girona, Enric Fornells.

Finalment, només agrair a tots aquells donants que de forma altruista han contribuït amb aquest gest i desitjar-vos una molt bona Festa Major.

Les vostres delegades: Núria Navarro i Núria Prat

(imatge cedida pel Banc de Sang i Teixits)

Fotoflash Sacalm

Qui som i què fem?

Som un grup **d'aficionats a la fotografia** que gaudim organitzant mensualment **sortides, xerrades, tallers, exposicions i sessions fotogràfiques** de totes les modalitats: fotoperiodisme, fotografia nocturna, modelatge, bodegons ...

Mensualment participem a la **Fotolliga** organitzada per l'**Associació Gironina d'Entitats Fotogràfiques,** en la qual som membres adherits. És un lliga fotogràfica on AGEF ens marca les temàtiques i dates d'entrega. Aquestes són jutjades mensualment per una associació diferent.

Al mateix temps participem en una lligueta amb els nostres veïns de **l'Associació Fotogràfica d'Arbúcies**, seguint els mateixos criteris marcats per l'AGEF.

Si t'agradés participar en les activitats de l'entitat, compartir coneixements, exposar les teves fotos i crear nous vincles, **fes-te soci i uneix-te al Foto Flash Sacalm.**

Contacta amb nosaltres sense cap compromís a través del: **ffsacalm@gmail.com**

A continuació podeu veure dues fotografies que mostren dues activitats de les realitzades enguany (estan obertes a tothom):

Sortida Nocturna

Bodegons

Club Natació

Podem dir que hem tingut una primera temporada com a club natació bona i motivadora. Hem participat en totes les competicions de la fase comarcal amb bons resultats i el que més ens importa, creiem que els nens i nenes de Sant Hilari s'ho han passat molt bé i han experimentat noves sensacions nedant i jugant a la piscina. Pels més grans hem organitzat partits de waterpolo, competicions de natació i iniciació a les aigües obertes. Com sempre, anem introduint noves modalitats i mostrant al poble l'apassionant món de la natació.

Ara toca treballar per encarar igual de bé o millor aquesta temporada vinent i desitjar que tots els nostres clients quedin satisfets a cada activitat. Cal dir que sempre estem oberts a noves idees i noves cares que ens vulguin ajudar a empènyer el Club.

No podem deixar de donar les gràcies a tots els col·laboradors i persones que ens han ajudat i han fet possible que aquest projecte comencés a caminar.

Salut i esport!

Associació Layla pel benestar dels nens i dels ponis

EL CENTRE DEL PONI A SANT HILARI

L'any passat es va constituir a Sant Hilari l'associació LAYLA pel benestar dels nens i dels ponis, sense ànim de lucre, que té per objectiu donar un servei de lleure per a nens amb problemes o conflictes d'àmbit familiar i/o escolar i també vetllar pel benestar dels ponis.

Cada vegada és més reconeguda la importància que exerceix l'animal sobre els nens.

A poc a poc i amb bona lletra anem avançant i assolint els objectius de l'associació Layla.

Els beneficis que es generin s'invertiran íntegrament a l'associació.

Tots els ponis estan assegurats i el nen sempre ha d'anar acompanyat d'un adult.

ACTIVITATS

- Les activitats que oferim estan adreçades a infants de 3 a 10 anys.
- Passejades i jocs en ponis dins del recinte, pels més menuts.
- Passejades d'1 hora per l'entorn de Sant Hilari.
- Lloguer de ponis per a celebracions o esdeveniments.
- Cada primer diumenge de mes fem passejades a la plaça Gravalosa.

EL CENTRE DEL PONI el podeu trobar al carrer Prat de la Riba. Per més informació disposeu del correu-e pititarres@hotmail.com i del telèfon 676960865

Excèntrica Aula Taller d'Art

De festa major en festa major, celebracions i activitats quotidianes s'han succeït, en les nostres llars i en la nostra comunitat hilarienca. Excèntrica, com a entitat artística, hi ha contribuït posant-hi un toc de color, cultura i creativitat. Com sempre, amb pocs mitjans i molt amor a l'art.

No us volem cansar amb el llistat d'exposicions, projeccions del cineclub, activitats de les diferents seccions (pintura, gravat, fotografia, titellaires, escriptors *Entintats*), tallers i celebracions multidisciplinars; a la xarxa podreu trobar més informació.

Sobre Excèntrica: https://www.facebook.com/excentrica.aulataller. Sobre la nostra festa estrella, el *Tornemi* : http://tornemi.cat.

Per si algú no s'hi ha acostat encara, us reproduïm les paraules de la Maria Carme Martín Egea, després de participar en el Tornemi Art i Relats: "De Sant Hilari coneixia el paisatge de boscos i fonts, els carrers amb cases senyorials i la guilla de davant del museu. Però ahir els paisatges físics em van passar per alt perquè em va rebre un paisatge humà d'amics amb qui comparteixo un lligam profund, i de noves coneixences que em van fer sentir molt estimada.

Un hostal antic ple d'art i d'artistes on es maridaven relats amb pintura, gravats, fotografia, escultura, teixits, teatre... Un ruixat imprevist de calamarsa, un dinar fet amb amor i dedicació, converses disteses, moltes abraçades(...)".

Per acabar us convidem a una nova edició de la Festa Major de les Arts, a l'Hostal Fugarolas, amb la qual volem col·laborar en l'oferta festiva d'aquests dies.

Una imatge del Tornemi Estiu 2015, Somnis, comissariat pels joves Marta Frigola i Xevi Oró

Indrets

Indrets és una associació que neix al 2010 per un grup de joves de St. Hilari Sacalm amb la finalitat de promoure activitats de lleure relacionades amb la natura i els esports d'aventura.

Durant aquests cinc anys cada juliol hem fet rutes per les Guilleries amb nens i nenes de 6 fins a 16 anys. Cada any canviem la ruta, amb la intenció que els infants coneguin cada vegada més el seu entorn. Enguany, amb els petits (6-9 anys) i mitjans (10-13 anys) hem fet una ruta circular per les Guilleries, i amb els grans (14-16 anys) hem anat de St. Hilari fins a St. Feliu caminant, combinant-ho amb activitats de piragüisme, escalada i via ferrada.

A la ruta d'aventura, els infants tenen la possibilitat de viure l'experiència d'una setmana al mig del bosc, implicant-se amb les tasques comunitàries i organitzant-se assembleàriament. La principal finalitat pedagògica que pretenem és que els infants adquireixin els valors que ens ofereix la muntanya, com el respecte, la solidaritat i l'autosuperació personal.

Esperem que Indrets pugui continuar duent a terme més activitats i que els joves agafin el relleu per compartir amb els infants del poble la riquesa que ens ofereix el nostre entorn natural.

Ruta aventura 2015. Les Roques del Rei

Unitat Canina GosS.O.S K9

Som una Associació sense ànim de lucre que lluitem per l'eradicació de la violència de gènere i infantil.

L'objectiu principal de l'associació és:

Crear, a través del mètode PROTEC, un sistema de protecció de les víctimes de violència de gènere.

Incrementar i fomentar la seguretat de les víctimes de violència de gènere mitjançant el cinturó de seguretat amb el gos.

Crear un protocol de seguretat i formar part del sistema de protecció dels cossos de seguretat de la víctima de violència de gènere.

Proporcionar ajuda a les víctimes de violència de gènere en el procés judicial i en el procés de protecció i seguretat.

Assessorar i recuperar l'estat anímic i vital de la víctima mitjançant el mètode PROTEC i teràpia.

Facilitar la reinserció laboral i social.

El nostre Equip està format per un equip administratiu, un comercial i un equip tècnic, on hi ha una psicòloga, una educadora Infantil i els educadors, ensinistradors i guies canins especialitzats en:

- Protecció i acompanyaments (amb i sense gos)
- Intervencions Assistides amb Animals (IAA), Teràpia Assistida amb Animals (TAA) i Activitats Assistides amb Animals (AAA).
- Club Esportiu GYMCAMADOG
- Centre de Rehabilitació Psicològic Caní
- Recerca
- Educació Bàsica
- Modificacions de conducta
- Gossos Reactius
- OCI
- Formació
- Botiga Solidaria

Reconeguts per L'INSTITUT CATALA DE LA DONA (ICD) DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA.

UNITAT CANINA GOSS.O.S.K9

697 20 30 36/ 699 95 04 67

assc.gossosk9@gmail.com • http://gossosk9.wordpress.com

FB: unidad canina gossosk9

Associació Punts de l'Aigua

Bona Festa Major per tothom que vingui a Sant Hilari i per als hilariencs.

En el curs 2014 – 2015, **l'Associació Punts d'Aigua de Sant Hilari Sacalm** ha fet, com cada any, una feina de formigueta difícil de percebre. Tenim un públic minoritari i no hi ha molta gent interessada en aquest tema.

Amb els punts de llibres s'expliquen moltes coses. El dibuix o la fotografia de la part del davant d'un punt de llibre, a part de publicitat, pot rememorar, per exemple, fets històrics d'un poble o país i trobar a la part de darrera una petita explicació: i és quan un senzill **Punt de Llibre** esdevé una petita aportació cultural.

L'**Associació Punts de l'Aigua**, pel fet de fer punts de llibre, està un xic lligada a la **Biblioteca de Sant Hilari** que anualment organitza un concurs sobre aquesta temàtica. Aquest any també hem anat al Concurs de la Biblioteca i ella també ha vingut a la **Cinquena Trobada d'Intercanvi de Punts de Llibre** amb els seus murals dels punts de llibre del concurs i els guanyadors.

I per acabar dir-vos que pel curs que ve hi haurà novetats: ocells i fonts de Sant Hilari.

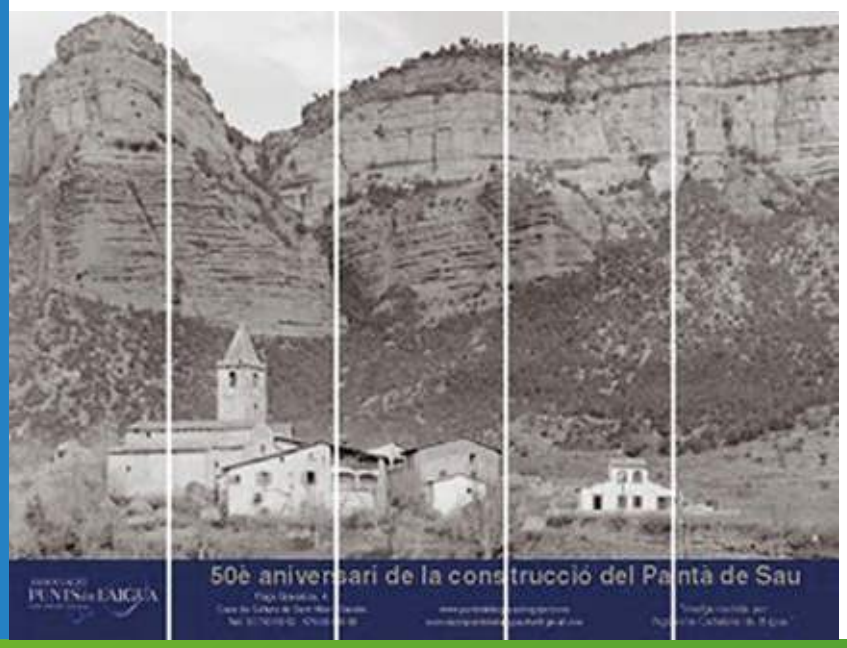

Associació de dones "La Violeta"

Un any més, volem compartir amb tots vosaltres les inquietuds que mouen La Violeta, una associació promoguda per dones on donem cabuda a tothom, amb l'objectiu de dinamitzar el nostre col·lectiu.

A principis d'any vam celebrar l'assemblea extraordinària on es va renovar la Junta, i la nostra presidenta fins aleshores, la Neus Montfort, va deixar el càrrec. Des d'aquí volem donar-li les gràcies per tota la tasca feta durant els anys que ha estat al capdavant de La Violeta, i volem donar la benvinguda a la nova presidenta, la Marta Vilardebó.

D'entre les xerrades que hem promogut, volem destacar-ne dues de recents, a càrrec del Dr. Joan Castells i la Laia Fauria, psicòloga, sobre el document d' últimes voluntats i el dol, amb un gran èxit de públic. Pel que fa a les activitats solidàries, com cada any hem recollit donatius per La Marató de TV3, a través de la venda d'ornaments nadalencs i flors, aconseguint una aportació de 670 €. També hem participat en l'esmorzar solidari per recollir fons per la investigació d'una malaltia minoritària, la neurofibromatosi.

I durant el mes de maig vam organitzar una sortida cultural a Corbera d'Ebre. Vam poder veure l'escenari de la batalla de l'Ebre tot gaudint de la visita guiada que ens va oferir l'Assumpta Montellà, autora del llibre *115 Dies a l'Ebre. El sacrifici d'una lleva* (Ara Llibres, 2014).

No voldríem acomiadar-nos sense animar a totes les dones del poble a conèixer "La Violeta", aportar noves idees i sumar-vos a la nostra entitat.

Us desitgem una molt bona Festa Major!

Moviment demogràfic 2014

Es començà l'any amb 5848 habitants i s'acabà amb 5.775, o sigui 73 menys. Això ens indica que potser algunes famílies han tornat al seu lloc d'origen i que una bona colla de nois i noies joves cerquen altres opcions fora del seu poble natal i marxen a diferents llocs de Catalunya i d'Europa.

Pel que fa al moviment demogràfic en els darrers quatre anys han augmentat una mica els naixements. L'any passat amb 63 criatures, 36 nens i 27 nenes. Entre els nou nats d'origen marroquí, de 18 només hi ha 4 nenes i 14 nens...

Al 2014 hi hagueren 54 defuncions, dues menys que l'any anterior, amb 29 homes i 25 dones. Com es pot veure han anat baixant els naixements i encara més les defuncions i per tant el creixement natural és positiu, amb un 1,5 per mil.

El que sí que baixa cada anys és el nombre de compromisos matrimonials. Al 1913 n'hi hagueren 24 i un any més tard set de menys. O sigui que sols 17 parelles han enllaçat les seves vides davant testimonis, siguin eclesiàstics o civils. Sí que hi ha molts aparellaments però no tenen massa continuïtat i avui es fan i demà es desfan. No passaria res si no hi haguessin fills pel mig. Avui sembla que és complicat atendre els compromisos perquè l'estimació sembla ser efímera...

Hi afegim un aspecte que ens ajudarà a conèixer la nostra realitat més actual pel que fa a la procedència dels homes i dones que vivim a Sant Hilari. Al desembre de 2014, a Sant Hilari hi havia un total de 1093 ciutadans que no eren originaris de l'estat espanyol, o sigui que eren immigrants exteriors. Això suposa un total del 19% de la població. El major nombre són magrebins, amb 573 empadronats, seguits dels de la Unió Europea amb 397 dels quals 204 de Rumania. Del conjunt d'Àsia 12, d'Amèrica del Sud i Central 66 i de Rússia 5.

Com es pot veure, hi ha una gran diversitat ètnica. El fet demanda als governs respectius, polítiques que ajudin a atendre les moltes i justes necessitats que la realitat exigeix. Són grans les precarietats d'aquests col.lectius i cal atendre-les degudament.

Naixements any 2014

Àlex Delgado Moner 12-01
Juli Ayza Bermúdez 27-01
Bartomeu Giménez Serradesanferm 07-02
Nadia Porcel Rohovets 11-02
Alba Miralpeix Sabatés 27-02
Abel Busquets Colilles 17-03
Sara Bellaajel Lechhab 23-03
Otger Rosquellas Pujol 31-03
Arnau Illamola Valls 01-04
Mariam Adnouan Sanoussi 06-04
Èric Grau Busquets 14-05
Roger Font Raset 17-05
Bilal Boujnoun Adnouan 19-05
Ivet Herranz De Ribot 24-05
Mohamed Ajarray Bouhbas 28-05
Maria Siles Alves 28-05
Agnès Navarro Vinyes-Miralpeix 29-05
Adrià Moragas Alemany 01-06
Júlia Hernández Torrents 06-06
Adam Benlaajel Rouimi 18-06
Julià Triadó Tarrés 14-06
Catarina Alexandra Martins Verissimo 06-07
Nourhane Haddouzi El Qasimy 08-07
Elsa Álvarez Teixera 12-07
Cesc Maiquez Ladero 14-07
Arlet Vila Rosell 17-07
Isona Casalí Soler 18-07
Eudald Moragas González 30-07
Gal·la Moragas González 30-07
Eloi Ramírez Serrano 31-07
Júlia Taberner Selga 01-08
Lluna Panella Pérez 07-08
Karam Ajarray El Jarray 07-08
Ernest Cornellà Segalés 07-08
Eva Alves De Gea 19-08
Bruna Macías Osuna 20-08
Gerard Bayes Ruiz 22-08
Laia Roura Llora 25-08
Ranya Mounaim Farchich 31-08
Lara Baena García 01-09
Rayan Aflat Chaibi 04-09
Aina Casamitjana Juanhuix 06-09
Salvi Andreu Serradesanferm 12-09
Iker Tarifa Vílchez 19-09
Marçal Clopés Xifré 22-09
Sofia Monteiro Fernandes 26-09
Barae El Allali Sawdouni 29-09
Adam Boujouaran 02-10
Nassim Samdoui El Ksimi 04-10
Maria Sofia Cabas 07-10
Jaume Soto Blanch 07-10
Vinyet López Maestre 08-11
Martina García Dias 18-11
Sami El Asri Mohsine 21-11
Meriem Alilich El Kandoussi 22-11
Wiam Hadra El Hassadi 29-11
Rayan El Assri Ezrizar 08-12
Abril Infante Santacreu 15-12
Júlia Muñoz Prat 20-12
Martina Muñoz Prat 20-12
Berta Masó Aguilà 22-12
Biel Prat Marcos 22-12
Anas El Khalifi Abhri 29-12

Matrimonis any 2014

Andreu Prat López i Laia Jiménez López.....14-02
Jordi Moragas Rotllant i Ester Alemany Sanz.....01-03
Daniel Prat Melero i Gemma Marcos Pla.....07-03
Enric Grau Talón i Genmarie Chacin Rodríguez.....22-03
David Luque Cobo i Tomomi Sato.....30-03
Juan Ramon González Chumillas i Mihaela Daniela Diaconu.....06-04
Josep Masnou Estragués i Maria Teresa Busquets Farre.....11-04
Albert Miralpeix Hosta i Anna Sabatés Taberner.....26-04
Enrique Fugarolas Heredia i Núria Mateu Jurado.....26-04
Joaquim Roura Esteban i Montserrat Casas Sánchez.....18-06
Josep Coll Ribot i Judit Herranz Pedrosa.....05-07
Josep Mª Coma Coll i Ina Trohin.....11-07
Enric Guinart García i Sònia Clopés Puigvila.....12-07
Daniel Hera Valero i Meritxell Pérez de Cueto.....15-08
Joan Vila Gómez i Raquel Teixidó Pedrosa.....15-08
Xavier Arimany Donadeu i Montserrat Coll Domingo.....22-08
Isidre Masnou Estragués i Maria Teresa Deiver Mercadal.....08-12

Defuncions any 2014

Flora Prats Pons.....09-01
Montserrat Ballaro Eslava.....15-01
Maria Estefanell Arnedo.....29-01
Antonio Rovira Pujol.....13-02
Antonio Guzmán Garófano.....21-02
Joan Tarrats Boix.....22-02
Fernando García Soler.....24-02
Jaime Torrents Redon.....14-03
Antonio López Cubero.....06-04
Mercedes Daina Arnau.....01-05
Joan Tornés Turon.....07-05
Josep Fuguet Camprodon.....25-05
Salvador Baixerias Altimira.....28-05
Carmen Bolinaga Bengoa.....02-06
Francisco Pérez Sánchez.....05-06
Francisca Noguer Bagués.....07-06
Maria José Riera Lázaro.....21-06
Rosario Carreras Huix.....02-07
Maria Bosch Hossa.....08-07
Bernardo Boixeda Pujalras.....10-07
Maria Garrofa Rodríguez.....28-07
Antonio Vernedas Rotllant.....29-07
Josep Vilabella Güell.....01-08
Rita Donadeu Bruguera.....07-08
Dolors Crous Solà.....10-08
Joan Castellà Viñals.....12-08
Valentí Cornellà Solà.....12-08
Pere Ripoll Ripoll.....18-08
Marc Soldevila Martori.....20-08
Jaume Bach Feixas.....27-08
Dolores García Mérida.....29-08
Manuel De La Torre Doña.....19-09
Antoni Pujol Marlet.....21-09
Margarita Busquets Roura.....25-09
Rosario Pujol Juanhuix.....26-09
Ángeles Escobar Sánchez.....03-10
Josep Cullell Taberner.....04-10
Joan Canals Serra.....28-10
Encarnación De La Fe Castellano.....31-10
Trinidad Armengol Aguilar.....31-10
Josefa Gros Danés.....01-11
Maria Andreu Miró.....17-11
Jose Antonio Solà Carós.....23-11
Josep Fauria Miralpeix.....26-11
Jaume Casas Soler.....04-12
Maria Micaela Fàbrega Plana.....06-12
Ramon Bosch Sala.....10-12
Adolfo Casas Tarres.....15-12
Manuel Vilamala Font.....16-12
Jose Miguel García Fernández.....16-12
Rosa Soler Pou.....17-12
Carme Miquel Rosquellas.....21-12
Engràcia Astruch Casamitjana.....22-12
Isabel Sorroche Antolín.....30-12

Telèfons d'interès

Ajuntament

Ajuntament (oficines)	ajuntament@santhilari.cat	972 86 81 01
Biblioteca	biblioteca@santhilari.cat	972 86 80 08
Casa Cultura	casadecultura@santhilari.cat	972 86 86 56
Espai Aqua	centreaqua@santhilari.cat	972 98 19 10
Espai Jove	tecnicjoventut@santhilari.cat	972 86 86 56
Instal·lacions esportives municipals i piscina Municipal coberta	santhilari@sportgest.com	972 86 97 62
Museu Guilleries	museuguilleries@santhilari.cat	972 86 94 47
Oficina de Turisme "Can Rovira"	canrovira@santhilari.cat	972 86 96 86
	oficinaturisme@santhilari.cat	
Ràdio Sant Hilari	radiosanthilari@gmail.com	972 87 23 00
Residència Gent Gran	residencia@santhilari.cat	972 87 28 00
Tanatori	tanatorigirona@memora.es	972 20 23 35
Telecalm	telecalm@santhilari.cat	972 86 84 44

Serveis diversos

Aula de Música Municipal	aulesmusicals@gmail.com	626 93 78 55
Casal de Gent Gran Can Blat	associaciocanblat@gmail.com	972 86 87 32
Escola Guilleries	b7003434@xtec.cat	972 86 87 29
Col·legi Sant Josep	col-santjosep@xtec.cat	972 86 94 83
		972 86 81 46
Correus		972 86 94 00
Escola Bressol Municipal La Baldufa	labaldufa@santhilari.cat	972 87 28 88
IES Anton Busquets i Punset	b7004517@xtec.cat	972 86 93 58
Llar Infantil Les Cent Fonts	llar-centfonts@xtec.cat	972 86 80 61
Parròquia de Sant Hilari	carlesgiol@gmail.com	972 86 82 22

Sanitat

Ambulàncies Guilleries		972 86 84 57
		607 54 86 33
Àrea Bàsica de Salut de Sant Hilari (CAP)		902 111 444
		972 87 22 77
Assistència Social	mhugas@selva.cat	972 87 20 37
Farmàcia Broto		972 86 80 98
Farmàcia Muntalt	fxaviermuntalt@cofgi.org	972 86 90 49

Seguretat ciutadana

Emergències		112
Policia Municipal	guardiamunicipal@santhilari.cat	972 86 81 23
		699 49 20 60
Mossos d'Esquadra Santa Coloma de Farners		972 18 16 75
Violència Domèstica		900 900 120

Telèfons i adreces electròniques d'establiments col·laboradors

AGÈNCIES DE VIATGES			
Rossell Vacances	972 86 80 79		lluis@rossellvacances.cat
Viatges Noves Rutes (Sta. Coloma de Farners)	972 87 74 85	972 84 10 27	info@novesrutes.com
ARQUITECTES, ARQUITECTES TÈCNICS I ENGINYERS			
C2 ARQ SLP (gestió integral de projectes)		625 448 904	c2arq@c2arq.cat
Gstió arquitectes & arquitectes tècnics (Gerard Tordera)		619 906 578	info@gstio.cat
Isabel Font (arquitecta)	972 87 20 41		fontmercader@hotmail.com
Jaume Pallarols Canaleta (enginyer tècnic industrial)	972 86 81 64		info@jpallarols.com
Jordi Rotllant (arquitecte tècnic)		620 207 315	jrotllant@aparellador.cat
Maria Cerver (arquitecta tècnica)	972 86 93 06	630 685 930	mariacerver@gmail.com
Mª Carme Saurina Porta (dissenyadora d'interiors)		610 562 233	estudienblau@infonegocio.com
ASSESSORIES I ASSEGURANCES			
Anna Frigola Allianz	972 86 82 35		anna.frigola@allianzmed.es
Agència Suy	972 86 88 33		agenciasuy@gmail.com
Gestoria A.C.A. J. González	972 87 21 75		mangelsbelmonte@gmail.com
Mapfre - G. Assegurador	972 86 90 50		nripoll@mapfre.com
Núria Torrent	972 86 90 68	689 862 741	ntempreses@gmail.com
Saballs Gestió, S.L	972 86 81 15		sthilari@saballsgestio.com
Vilabella Assessoria i Gestió, SLU	972 86 81 82		info@vilabella.net
BARS			
Bar Ca la Fina	972 86 86 48		
Bar Chapete		615 515 586	
Bar Club	972 86 80 43	655 895 477	
Bar Florida	972 87 21 48		gerardoyconchi@hotmail.es
Bar Juani	972 86 83 69		
Bar Líquid	972 86 92 41		liquidmusicclub@hotmail.com
Bar Restaurant Aquari " Can Pinotxo"	972 86 93 69	649 192 438	restaurantaquari@hotmail.com
El Racó d'en Serrallonga. Punt Burricleta	972 86 93 09	625 699 991	elracodenserrallonga@gmail.com
Pub la Cabanya			
BENZINERES			
Estació de Servei Sant Hilari BP	972 87 20 30		nfloriach@centraldebenzineres.com
CARNISSERIES I CANSALADERIES			
Àngels Homs Valls	972 86 82 92		
Can Barnet	972 86 87 47		canbarnet@gmail.com
Carnisseria Pagespetit	972 86 94 76	686 178 312	tarres.josep@gmail.com
Carns i embotits Masó	972 86 82 41		
Joan Valls Bosch	972 86 82 11	625 408 616	
CENTRES DE BELLESA			
Àngels Suy (Estètica i salut)	972 87 23 56	619 183 371	suyestetica@yahoo.es
Clips	972 87 28 53		shsclips@gmail.com
Estètica Ester Elias	972 86 92 85	649 591 237	estetica_elias_04@hotmail.com
Estètica Fina	972 86 82 94		finaarboleas@hotmail.com
Estètica Styl - Solàrium	972 86 82 70		evallsa@hotmail.com
Filu centre estètica	972 86 84 70	699 968 480	info@esteticacarme.com
Maria Roquet	972 86 84 14		perruqueriamariaroquet@hotmail.com
Matilde i Silvia	972 86 82 65		
Rosa Crous	972 86 88 37	607 318 658	
CLÍNICA DENTAL			
Clínica Dental Dr. Joan Mª de Ribot i Porta	972 86 98 14		
Clínica Dental Sant Hilari		675 462 460	
CLÍNICA VETERINARIA			
l'Eriçó Blau	972 86 87 53	630 177 405	cveterinariblau@gmail.com
COMERCIALS			
Comercial Màiquez S.L.	972 86 91 28	fax: 972 86 95 79	comercialmaiquez@sinto.net
COMESTIBLES			
Aliments Es-Pla		667 756 760	
Àngels Homs Valls	972 86 82 92		
Bonpreu	972 86 95 17		s0109@bonpreu.cat
Casa Mimó	972 86 80 52		
Fruiteria i Celler Jordi Bayés	972 87 22 48		fruiteriajordi@gmail.com
Magatzem Collsabena	972 86 86 05		rafi.collsabena@hotmail.com
Pastes Canigó (Joan Vidal)	972 86 80 33	650 602 675	pastescanigo@gmail.com
Queviures i pollastres a l'ast Rotllant	972 86 82 47	678 642 205	queviures-rotllant@hotmail.com
Supermercat Charter Consum	972 86 92 87		
Supermercat Condis	972 86 85 61		c0295@condis.es
Supermercat Suma (celler)	972 86 87 10		superferra@gmx.es
CONFITERIES			
Pastisseria Duran	972 86 81 14		annaduranfuguet@gmail.com
Pastisseria Fornés	972 86 80 85		
Pastisseria l'Artesà	972 87 39 94		
Pastisseria Malet-Torrent	972 86 93 08		info@malet.cat
Pastisseria Masó	972 86 94 85		josepmariamaso@hotmail.es
Pastisseria Torrent (Ca l'Enric)	972 86 80 04		

CONSTRUCCIONS METÀL·LIQUES			
Art Català	972 86 82 91		artcatala@grn.cat
Construccions metàl·liques Miralles		649 222 667	losmiralles@hotmail.com
Moca Madinpack, S.L.	972 86 80 81		
Taller Moca	972 86 80 81		
CONSTRUCTORS D'OBRES I SERVEIS IMMOBILIARIS			
Antoni Brugué	972 87 21 25		antonibrugue@gmail.com
Construccions Àngel Toro	972 86 92 43	610 228 381	atoroluque@hotmail.com
Construccions Casas (Albert Casas)	972 33 65 67	660 001 671	construccionscasas@gmail.com
Construccions Joan Carrillo	972 86 92 93	679 987 387	construccionsjoancarrillo@hotmail.com
Construccions Josep Carrillo		690 870 989	
Construccions Juvanteny		626 773 856	constructora.j2@telefonica.net
Construccions Roc, S.L	972 86 83 39	605 824 965	construccionsroc@gmail.com
Lluís Verdaguer Tarrats	972 86 91 18		
Obres Molist, S.L.	972 86 87 18	639 394 103	
Obres Montseny, S.L.	972 86 93 83	699 141 748	
Obres Vilà, Bosch C.B	972 86 92 56	630 071 157	construccionsvila@hotmail.com
Obres Jordi Marcó	972 86 95 52	650 326 973	obresjmarco@gmail.com
Roura Construcció - Joan Roura Font	972 87 20 92	620 361 282	rouraconstruccio@gmail.com
Serveis immobiliaris			
Disseny de Llars S.L.	972 86 80 41	636 060 903	dissenydellars@gmail.com
Finques Valls	972 16 27 19		valls@finques-valls.com
Vilabella Assessoria i Gestió, SLU	972 86 81 82		info@vilabella.net
PHAC s.c.p.	972 87 21 24	619 170 179	administracio@phac.cat
DISTRIBUCIONS DE BEGUDES			
Distribucions Josep Molas		625 335 510	jmolas67@gmail.com
DROGUERIES			
Dispunt	972 86 80 01	699 615 342	marmora.65@gmail.com
ELECTRODOMÈSTICS			
Botigues Rossell-Confort electr.	972 86 96 95		joseprossell@confort-electro.com
Electro-Porcel (venda i reparació)	972 86 87 42		satporcel@perfil.cat
Josep Garcia (reparació i manteniment)		646 597 278	
Lampisteria Can Vilamala	972 86 93 14	670 895 563	canvilamala@canvilamala.com
ENSENYAMENTS			
Centre Formació Permanent d'Adults	972 86 86 56		escoladadults@gmail.com
CEIP Guilleries	972 87 87 29		ceipguilleries@centres.xtec.es
Col·legi Sant Josep	972 86 81 46		col-santjosep@centres.xtec.es
Escola de Música de St.Hilari	972 87 21 64	626 937 855	aulesmusicals@gmail.com
IES Anton Busquets i Punset	972 86 93 58		b7004517@centres.xtec.es
Llar Infantil "Les Cent Fonts"	972 86 80 61		b7003458@centres.xtec.es
Escola Bressol Municipal "La Baldufa"	972 87 28 88		labaldufa@santhilari.cat
ESTANCS			
Casa Mimó	972 86 80 52		
Estanc Duran	972 86 80 05		
ESPECTACLES			
Cinema Catalunya	972 86 81 46	972 86 94 83	apf@colsantjosep.cat
ESPORTS			
Piscines municipals	972 86 97 62		santhilari@sportgest.com
FARMÀCIES			
J. R. Broto Soucheiron	972 86 80 98	646 593 929	joseprbroto@cofgi.org
Xavier Muntalt Brugués	972 86 90 49		fxaviermuntalt@cofgi.org
FERRETERIES			
Camó-Ridorsa, Can Jombo	972 86 83 08	Fax: 972 86 95 33	canjombo@cifec.es
FERROS FORJATS I CARROSSERIES			
Art Català	972 86 82 91		info@artcatala.es
Bonjoch, S.L. carrosseries	972 87 39 00		bonjoch@bonjoch.net
Grup metal.lúrgic MADASH,S.L	972 87 38 36		madash@terra.com
Serralleria d'alumini Sacalm	972 86 96 18	605 800 148	alu.sacalm@gmail.com
Serralleria Solà, SL	972 87 21 57	648 122 443	serralleria.sola@gmail.com
Serralleria Toni Juvanteny		635 629 575	tjserralleria@gmail.com
FLEQUES			
Antiga Casa Forner Nou S.L.	972 87 28 91		anticfornernou@gmail.com
Can Castellà	972 86 80 05		
Fleca Artesania Danés	972 86 87 98		
Forn de pa Solà	972 87 21 07		
La Dama d'Ayma	972 86 94 12		
FLORS, PLANTES, JARDINERIA I CULTIUS FORESTALS			
Cultius La Pedra Llarga	972 86 95 71	646 711 567	lapedrallarga@gmail.com
Cultius Miralpeix Bosch	972 86 89 26		cultius@miralpeix.com
Cultius Sacalm		606 100 877	
Jardineria Macías	972 87 38 77	669 059 470	joanmacias@yahoo.es
Plajarsa		653 934 217	info@plajarsa.com
Plantes Masó Sant Hilari	972 87 29 73	680 959 343	masoplantes@hotmail.com
Vivers Guilleries, S.L		606 865 399	info@viversguilleries.com
Vivers Tortadès	972 86 87 30		info@tortades.com
FOTÒGRAFS			
Irene Fotògraf	972 86 85 01	635 480 924	irenefotograf@gmail.com
FUSTERIES I MOBLES			
Avet Blau	972 86 97 23	Fax: 972 86 97 22	mobleslavetblau@hotmail.com
Bellmoble	972 86 81 86		info@bellmoble.com
FIAM - Aymerich	972 86 81 72		fiamaymerich@gmail.com
Fusteria Joan Masó	972 86 91 80	630 650 333	
Fusteria Viladelbosch	972 86 91 09	639 411 107	fviladelbosch@hotmail.com

JMJ Fusteria i Decoració	972 86 97 70	675 655 575	info@jmjfusteriaidecoracio.com
Joan Jumbert Solé	972 86 87 66	616 436 032	joan.jumbert@gmail.com
Miquel Rovira S.L.	972 86 82 48	630 679 444	
Ramon Llopis	972 86 87 14	696 575 299	fusteriaramonllopis@gmail.com
FUSTES			
Cornellà , S.C.P. (serradora)	680 222 805	608 432 369	serradoracornella@live.com
Fustes Sant Hilari, S.A.	972 87 21 80	692 945 528	antoniobayes@maderasbg.com
GRÀFIQUES I PUBLICACIONS			
Gràfiques Anna	972 87 21 82		grafiquesanna@gmail.com
Gràfiques Montseny	972 86 84 06		info@montseny-impressors.com
HOTELS, HOSTALS, FONDES, CASES RURALS I RESTAURANTS			
Cases rurals			
Casa rural "Les Clotas"	972 87 20 87	669 500 321	lesclotas2002@yahoo.es
Riudecós	972 86 04 53		riudecos@riudecos.com
La Casica		636 936 985	lacasicarural@hotmail.es
El Graner		622 642 383	elgraner@yahoo.es
Hotels, hostals i fondes			
Vilar Rural de Sant Hilari	972 87 28 20		infosanthilari@vilarsrurals.com
Hotel Balneari Font Vella	972 86 83 05		info@balnearifontvella.cat
Hotel Ripoll Restaurant	972 86 80 25		info@hotelripoll.com
Hostal Torras Restaurant	972 86 80 96		info@hostaltorras.com
Fonda Rita	972 86 80 09		fondarita@gmail.com
Restaurants			
Bar Restaurant Aquari " Can Pinotxo"	972 86 93 69	649 192 438	restaurantaquari@hotmail.com
Bar Restaurant Ca la Fina	972 86 86 48		
Can Cames, S.C.P.	972 86 80 46	651 009 086	
El Caliu de Joanet	972 16 26 75		monjoan@gmail.com
Els Cortals	972 86 87 95		www.elscortals.cat
L'Isard	972 86 96 09	616 281 430	
La Pedra Llarga	972 86 86 77		lapedrallarga@hotmail.com
La Roda	972 87 39 60		larodasthilari@gmail.com
Les Tovalles de Can Rovira	972 87 39 57	619 433 078	restaurant@lestovalles.com
Mª Verdolet	972 86 81 06		info@verdolet.cat
Pizzeria La Teca (per emportar)	972 86 89 08		
Taverna del Subirà		629 682 308	tavernasubira@gmail.com
Villavecchia, food and drinks	972 86 95 64		pizzesvillavecchia@gmail.com
INFORMÀTICA			
Sircam Informàtica		644 339 613	info@sircam.net
JOIERIES I RELLOTGERIES			
Joieria Fortuna-Fina Font	972 86 93 54	665 517 502	fina@autoreparacionstgb.com
Joieria i Rellotgeria J.Breix	972 86 80 57		
Joimar Joiers	972 86 95 15		joimar4@hotmail.com
LAMPISTES I MANYANS			
Argemí Instal·lacions	972 86 95 24		info@argemi.cat
Instal·lacions Carreras (tècnic superior en PLC)	972 86 81 43	607 547 878	i.carreras@outlook.com
Instal·lacions J.Pallarols, S.L.	972 86 81 64		info@jpallarols.com
Lampisteria Can Vilamala	972 86 93 14	670 895 563	canvilamala@canvilamala.com
Lampisteria Instalcomas		619 623 246	instalcomas@hotmail.com
Lampisteria Insteny, S.L.	972 86 81 04		info@insteny.com
Remiendos PR (Paco Rojas)	972 86 93 87	648 254 837	pacorojas.r@gmail.com
LOTERIES			
Eureka	972 86 80 10		missjeckyll@hotmail.com
LLENYA			
Excavacions i llenyes Pagès, S.L	972 87 21 94	606 936 940	excavaciopages@gmail.com
Llenyes i productes forestals Riudecós	972 86 04 53		riudecos@riudecos.com
Llenyes Josep Valls	972 87 20 52	628 090 165	
LLIBRERIES, COPISTERIES I PREMSA			
Can Vilamala	972 86 93 14	670 895 563	canvilamala@canvilamala.com
Jeimar	972 16 23 42		jeimar@telefonica.net
La Guilla d'or		696 892 810	jroyopolo@gmail.com
MANANTIALS EN EXPLOTACIÓ			
Font del Subirà	972 86 82 40		ceam@fontsubira.com
Font Vella	972 86 82 50		
Fontdor	93 300 43 18	972 86 90 26	fontdor@vichycatalan.es
MANTENIMENTS INDUSTRIALS			
Agustí Donadeu (Cayo)	972 86 82 66		tmcayo@gmail.com
Fermanox	972 87 21 11	648 821 279	fermanox@fermanox.cat
Mecanitzats Macavi, SL	972 87 39 92	Fax: 972 93 14 37	oficina.macavi@gmail.com
MECÀNICS I COMPRA-VENDA DE COTXES			
Antoni Fauria, S.L.	972 86 82 35	672 059 303	fauria@fauria.cat
Autoreparacions TGB (Mecànica de cotxes)	972 86 95 06	665 517 502	info@autoreparacionstgb.com
Autoreparacions Viladelbosch	972 86 94 70		viladelbosch@gmail.com
Garatge Guilleries-Citröen	972 86 88 73		estserveiguilleries@soc.redcitroen.com
Garatge Trima, S.L. Seat (Grup Volskswagen) (servei de grua)	972 86 83 28		taller@garatgetrima.seat.es
Motos Malet, S.L.	972 86 90 38	600 375 891	motosmalet@hotmail.com
Motos Villegas	972 87 22 12	665 527 433	motosvillegas@hotmail.com
Planxisteria i pintura Toni Masó	972 86 94 23	625 071 037	planxisteriatonimaso@gmail.com
Taller Casas-Güell - Opel - Suzuki	972 86 80 95		jcasas1801@gmail.com
ELECTRICITAT			
Mecanitzats elèctrics Mecalec	972 87 39 67		mecalec@mecalec.cat
MODA, MERCERIES I CONFECCIÓ			
Confeccions Montse	972 86 94 72		montse.confeccions@gmail.com

Drapps	972 86 93 71		drapps15@hotmail.com
Isabel Serrano	972 86 90 10		
La Nova	972 87 21 91		novamercerialaura@outlook.com
Maidis roba i complements		615 537 015	maidismoda@hotmail.com
Maria Ripoll, S.L.	972 86 82 08		info@teresaripoll.com
010 SHS		629 009 590	010shs.complements@gmail.com
MEDICINA, MEDICINA ALTERNATIVA I ALTRES			
Centre de fisioteràpia Teresa de Ribot	972 86 92 08		
Joan Torres, medicina i dietètica	972 86 89 42		guitartlourdes@hotmail.com
Jordi Vila, osteòpata	972 86 81 81	669 175 929	info@osteopatiajordivila.com
OBJECTES DE REGAL			
Rodamón	972 87 28 81		info.rodamon@gmail.com
ÒPTIQUES			
Estrada Centre Òptic (òptica i aparells auditius)	972 86 95 42		
Òptica Xica	972 86 89 60		opticaxica@gmail.com
PEIXATERIES			
Peixos Pere	972 86 83 21		
PERRUQUERIES			
Clips	972 87 28 53	680 289 256	shsclips@gmail.com
Carme Garriga	972 86 80 20		cgllopis@hotmail.com
Carme Ramon (home i dona)	972 86 89 51		
Estilisme Fina	972 86 82 94	682 263 374	finaarboleas@hotmail.com
Louan	972 87 21 50		louan@louan.net
Matilde i Silvia	972 86 82 65		silviacornella@yahoo.es
Maria Roquet	972 86 84 14		perruqueriamariaroquet@hotmail.com
Perruqueria Elias	972 86 92 85	649 591 237	estetica_elias_04@hotmail.com
Perruqueria Elvira (home i dona)	972 86 94 58		verdolet54@hotmail.es
Perruqueria Imatge (home i dona)	972 86 97 82		imatge2003@hotmail.com
Perruqueria Josmay (depilacions)	972 86 93 48		josmay.27@hotmail.com
Perruqueria Montse i Sílvia (home i dona)	972 86 89 97	658 257 750	p.montsesilvia@gmail.com
Perruqueria Styl (home i dona) - Solàrium	972 86 82 70		evallsa@hotmail.es
Rovira Perruquers	972 86 85 08		roviramaso@gmail.com
PINTORS			
Pintures Teodoro Arteaga - Andreu Arteaga	972 86 82 32	670 201 046	info@pinturestarteaga.cat
PSICOLOGIA			
Estímul (logopèdia, pedagogia, psicologia)	972 87 38 18	676 428 145	nuriafabregasc@gmail.com
SABATERIES			
Calçats Comas	972 86 95 26	628 120 599	calçatscomas@hotmail.com
Reparació de calçat			
Boutique 4 elements, servei de tintoreria i esmolat d'eines		619 064 618	
TORNERIES			
Àngel Ripoll, S.A.	972 86 82 75		info@angelripoll.com
Artesania Artidecoració, S.L.	972 86 82 14	617 539 455	joaquimsaurinaporta@gmail.com
Artesania Danés, S.L.	972 86 87 97		art.danessl@grn.es
Artesania i mobles J. Teixeira	972 87 23 03		teixeira@grn.es
Artonisa, S.L.	972 87 23 27		artonisa@yahoo.es
Francesc Gol Busquets	972 86 88 39		jordi-gol@hotmail.com
Fusteria i Torneria Solà, S.L. Jordi Puig	972 86 88 55		info@solasl.com
M.D.C., S.A	972 87 22 26		mdc@mdc.es
Manufactures Sacalm	972 86 90 41		mansacalm@gmail.com
TRANSPORTISTES			
Agència Transports Sacalm, S.L.	972 86 94 39		
La Hispano Hilarienca, S.A.	972 20 48 68		info@hispanohilarienca.com
Transport de paqueteria J. Gubern (Caseta)		620 875 910	joancaseta@gmail.com
Transports J. Valls	972 87 20 52	628 090 165	ancose68@gmail.com
Transports Jordi i Carles Elias	606 918 061	636 015 722	
Transports Josep Canaleta i fills	972 86 92 01	699 978 314	
Transp. Maria Moragas (Ponet)	972 86 90 58	659 909 583	rosellmoragas@hotmail.com
Transports Miralpeix	972 86 85 77		
Transports Ricard Moragas i Fills	972 86 86 07		moragas@moragas.com
Transports Ruiz-Ruano	972 86 91 01		rafaruizruano@gmail.com
Transports Soler	972 86 83 74		trans.soler@hotmail.com
TROFEUS, PUBLICITAT I REGALS D'EMPRESA			
Trofeus Wans	972 87 22 23	610 414 076	info@wanscat.cat
VARIS			
Aporta	972 87 23 51		
Assercat suport, S.C. Treballadores familiars	678 878 311	617 899 691	
Autoescola Vial-2	972 86 88 38	610 420 419	vial2@vial2.cat
Cinema a la Fresca (J. Jumbert)		616 436 032	
Eureka loteries i llamins	972 86 80 10		missjeckyll@hotmail.com
Excavacions i llenyes Pagès, S.L	972 87 21 94		excavaciopages@gmail.com
Fedor, S.A.	972 86 82 00	639 302 576	fedorsa@fedorsa.com
Hidroserveis Guilleries, S.L. (Bombes d'aigua i instal·lacions)		659 430 864	hidroserveis@gmail.com
La Cosa Nostra	972 86 86 58		
Magatzems Sant Hilari	972 86 80 11		
Maria Roquet (manualitats)	972 86 84 14		perruqueriamariaroquet@hotmail.com
Material Construcció Guilleries, GRUP GAMMA	972 87 21 05		guilleriesgamma@gmail.com
Productes agroalimentaris Ponet	972 87 22 84	659 909 583	rosellmoragas@hotmail.com
Punt Burricleta	972 86 93 09	625 699 991	elracodenserrallonga@gmail.com
Tapisseria Cuberta	972 86 83 33		tapisseriacuberta@gmail.com
Tintoreria Destaca		607 701 113	
VINS I BEGUDES			
El Celler d'en Jordi		659 446 469	cellerdenjordi@gmail.com
Magatzem Collsabena	972 86 86 05		rafi.collsabena@hotmail.com

Contingut

03 Salutació de l'alcalde
04 Pregó Festa Major 2014
08 XXXVIIIè Concurs Literari de Narrració Curta
13 Racó poètic
Miguel Sánchez • Manel Ruiz • Lluís Serrano
16 Cataluña en vacaciones.
San Hilario
Ramon Pinto Oliveras
18 El naixement de la colònia d'estiuejants de Sant Hilari Sacalm i Sant Julià de Vilatorta. Dues històries paral·leles
Montse Piqué
22 La universitat de Can Serras
Manel Serras Vila
24 La mirada
Mossèn Carles Ma Giol
25 Fotos que fan història
26 Motius de persones i de noms de cases de Sant Hilari de fa temps i també d'ara
Maria Planas • Mª Rosa Sarró Planas • Àngel Serradesanferm
28 Els bosquerols guilleriencs
Emili Rams i Riera
30 El bandolerisme a Sant Hilari i el seu entorn a mitjan segle XIX
Antoni Pladevall i Font
33 El Montseny més boirós
Alba Martínez Miralpeix
34 Marco Polo a Sant Hilari
Xavier Clos Busquet • Toni Clos
37 Els jocs florals al territori. Els de Sant Hilari Sacalm de 1913 i 1919. Religiositat, estiueig i humor
Narcís Figueras Capdevila
42 Trencant silencis. Reflexions envers la pèrdua d'un ésser estimat.
Laia Fauria Frigola
44 1915 i 1965. Fa cent i cinquanta anys
Àngel Serradesanferm i Valls
48 La sobretaula
49 Fotos que fan història
50 24 de maig de 2015. Eleccions municipals
50 Lluís Bosch, un hilarienc centenari
51 Sant Hilari, un plató de cinema
Lluís Puigdemont i Reverter
52 Tastet de mots
Quico Danés
54 En Joan Tornés, el "Cucut". "El Pastor..."
Àngel Serradesanferm i Valls
56 De l'antic "Turó d'en Rovira" a la plaça Moragues, espai vital per Sant Hilari
Àngel Serradesanferm i Valls
58 Les Guilleries a ulls d'Anton Busquets i Punset en dos textos de 1902 i 1908
Fèlix Bruguera Ligero
63 Aspectes de la festa 2014
64 **Programa d'actes Festa Major Sant Hilari Sacalm 2015**
66 Activitats i notícies de Sant Hilari durant el 2014-2015
103 Moviment demogràfic 2014
105 **Telèfons d'interès**
106 **Telèfons i adreces electròniques d'establiments col·laboradors**

Entitats i associacions de Sant Hilari

70 Partit Independent de les Guilleries
70 Convergència Democràtica de Catalunya
70 Esquerra Republicana de Catalunya
71 CUP Sacalm
71 Joventut Nacionalista de Catalunya
71 Assemblea Nacional Catalana
72 Biblioteca Municipal Sant Hilari Sacalm
72 Àrea d'Esports
73 Aula de Música Municipal de Sant Hilari
73 Oficina de Turisme Can Rovira
74 Espai Jove
74 Casa de Cultura Sant Hilari Sacalm
75 Àrea de Medi Ambient
76 Piscina Coberta Municipal
76 Residència i Centre de Dia Sant Hilari
77 Escola Bressol Municipal "La Baldufa"
78 Llar "Les Cent Fonts" i Col·legi Sant Josep
79 Escola Guilleries
80 Institut Antoni Busquets i Punset
81 AMPA "La Baldufa"
81 AMPA Escola Guilleries
82 APSFH Col·legi Sant Josep i Comissió de Pares de la llar "Les Cent Fonts"
82 AMPA IES Anton Busquets i Punset
83 Associació de Comerç i Turisme de Sant Hilari Sacalm
84 Motoclub Sant Hilari
84 Sant Hilari contra el càncer
85 Associació del Via Crucis Vivent
85 Ràdio Sant Hilari
86 Càritas Parroquial Sant Hilari
86 Grup de Teatre de Sant Hilari
86 Societat ocellaire Se'osh
87 El Trabuc
87 Associació de Gent Gran "Can Blat"
87 Bombers Voluntaris de Sant Hilari Sacalm
88 Oncolliga Girona
88 Club Bàsquet Sant Hilari
88 Atletes Sant Hilari
89 Coral Veus Alegres
90 Club Patí Sant Josep
90 Les Guilleries Associació d'Educació Ambiental
91 Penya Barcelonista Sant Hilari
91 Esplai d'Isards
92 Coral Infantil "Petits Cantaires"
92 Club Tennis Sant Hilari Sacalm
92 Agrupació de Defensa Forestal
93 Guillables
93 Grup Sardanista Sant Hilari Sacalm
94 Bastoners de les Guilleries
94 Coral Amethysta
95 La Gorga
95 Forces, Forts i Ferms
96 Associació "Torna en Serrallonga"
96 Bojos pel temps
97 CE Sant Hilari - Font Vella
97 Bub Bub's (Amics dels animals hilariencs)
97 ACADIP
98 Associació de Pessebristes de Sant Hilari Sacalm
98 Banc de Sang i Teixits de Girona
99 Fotoflash Sacalm
99 Club Natació
100 Associació Layla pel benestar dels nens i nenes i dels ponis
100 Excèntrica Aula Taller d'Art
101 Indrets
101 Unidad Canina GosS.O.S K9
102 Associació Punts de l'Aigua
102 Associació de dones "La Violeta"

Bonpreu

Us desitgem Bona Festa Major!

ens trobaràs a:
Passeig de la Font del Ferro, 61 - SANT HILARI SACALM

HORARI:
de dilluns a dissabte:
de 9 a 21 h.

ATENCIÓ AL CLIENT
902 16 09 25

Sempre a prop teu!

FERMANOX
Mecanitzats Manteniments i Muntatges

Josep Villacrosa i Coll
Mòbil: 648 821 279
C/Salvador Dalí s/n Apt. correus 11
17403 Sant Hilari Sacalm (Girona)
Telf: 972 87 21 11 Fax: 972 93 52 36
fermanox@fermanox.cat
www.fermanox.cat

Riudecòs
Ctra. de Joanet, s/n - JOANET
venda de llenya a domicili
972 860 453 • 609 832 112 (Jordi)
riudecos@riudecos.com

Vilar Rural ****
de Sant Hilari Sacalm
SERHS
Bufet lliure amb varietat de plats típics de la zona i carn a la brasa.
Realitzem tot tipus de cel.lebracions i festes d'aniversari.

CARTUTXOS I TÒNERS PRINK
PER A TOTES LES IMPRESSORES
1000 Botigues especialitzades en cartutxos per a impressores - www.prink.es
PRINK VIC - Anna Bonvehí
Ronda Francesc Camprodon 33
Tel: 93 886 72 37 - vic@prink.es
Segueix-nos a:
prink
Cartutxos, tòner i impressores

Mobles avet blau
C/Piscina, 117 - tel. 972 86 97 23
17403 Sant Hilari Sacalm
mobleslavetblau@hotmail.com
www.mobleslavetblau.com

assercat suport
TREBALLADORES FAMILIARS
Eva 617 899 691 · Marta 678 878 311
Sant Hilari Sacalm (Girona)

PRODUCTES AGROALIMENTARIS PONET
Josep Rosell
Gerent
C/ Castanyers, 33 • Tel. 972 87 22 84 • Fax 972 86 90 58
Mòbil 659 90 95 83 • E-mail: rosellmoragas@hotmail.com

OCASIÓ DÚPLEX
moblat amb pàrquing
SANT HILARI SACALM
truca al 619 906 578
GSTIO
Serveis Arquitectura
+
Serveis Immobiliàris
info@gstio.cat
www.gstio.cat
aicat 5.097

C2ARQ S.L.P.
SERVEIS D'ARQUITECTURA I APARELLADOR
www.c2arq.cat
AV. JAUME I, Nº 44, ENTR. 2B. 17001 GIRONA
TELF/FAX 972 20 02 22

Dibuix de contraportada: "Festa a les Guilleries" de **Marta Manuel López**

Sant Hilari Sacalm
La vila de les cent fonts

Ajuntament de
Sant Hilari Sacalm

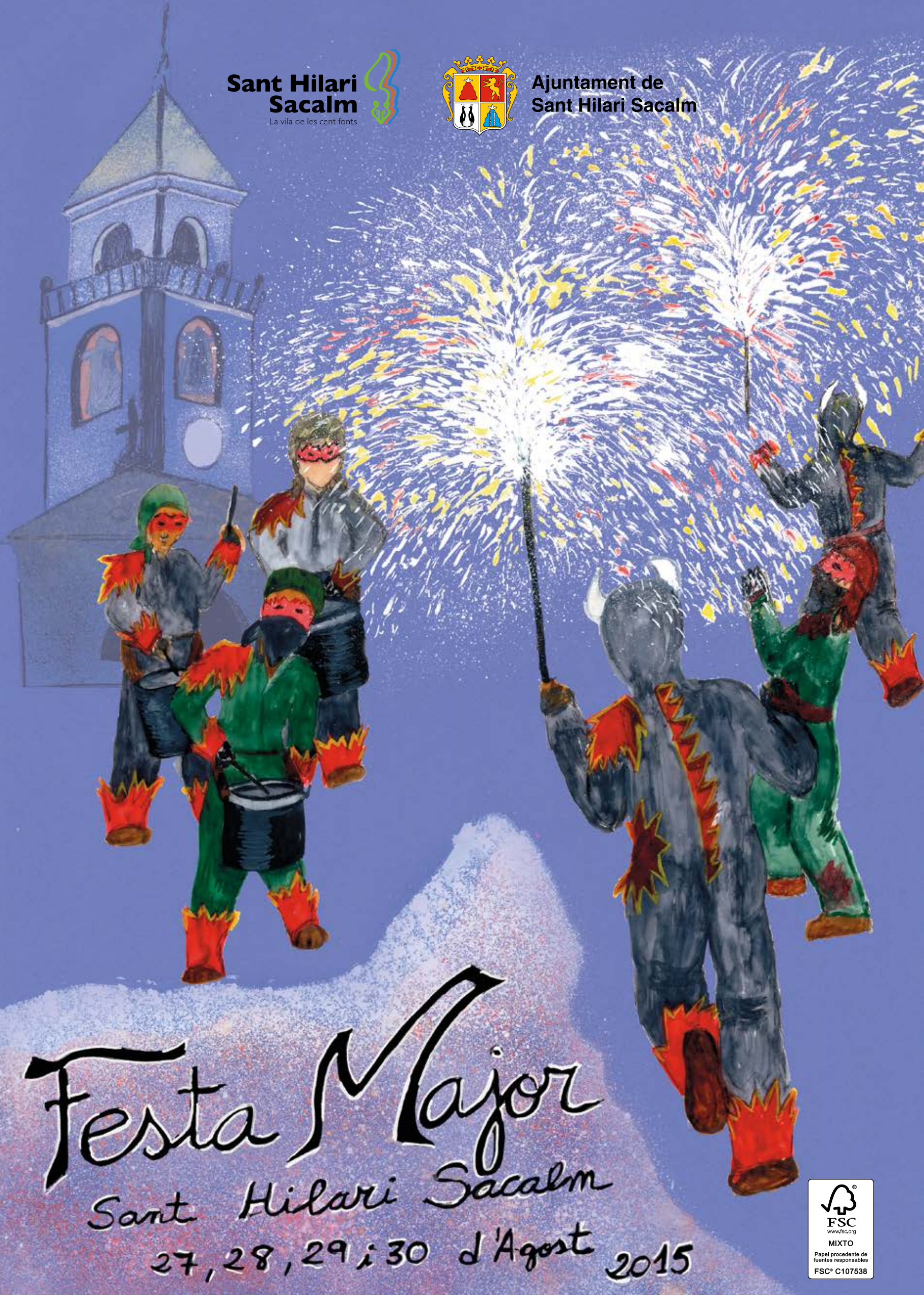

Festa Major

Sant Hilari Sacalm

27, 28, 29 i 30 d'Agost 2015

FSC
www.fsc.org
MIXTO
Papel procedente de fuentes responsables
FSC® C107538